మరకత మంజూష

మొదటి ప్రకరణము

ప్రఫుల్లా ! జాగరూకతతో నీతసికరమును బరిగ్రహింపుము. ఈపుష్పమాల నీతని మెడలో వేయుము. సుముహూర్తము దాటిపోవుచున్నది—అయ్యా ! కాంతనాథా ! నీవీమెను ధర్మపత్నిగా బరిగ్రహించుచున్నావా ? ”

“ ఆహా ! మనఃపూర్వకముగా ”

“ ప్రఫుల్లా ! నీవీతనిని బతిగా వరించుచుంటివా ? ”

“ అవును. నేనందులకంగీకరించుచున్నాను—మనము ముందుగ వైద్యునిబిలిపించి చూపించుటమంచిదికాదా ? ”

“ సరియే. ఇప్పుడింక నాలసింపరాదు. ఇదియే ముహూర్తము:— “ అయంముహూర్తస్సుముహూర్తోస్తు ”—ఇప్పుడు వీరిద్దరును దంపతు లైతిరి.

ఆ నిశాసమయమున జరిగిన వివాహమహోత్సవమునందు సౌమ్యస్వరూపుడగు చంద్రుడు దివ్యసాక్షియగు యజ్ఞేశ్వరుడుగా నుండెను—తారలు లాజాక్షతలు—వసంతకాలమునందలి యామోక మామిడిచిగుళ్లు మరకతతోరణములు—ఫలభరితములగు రంభాస్తంభములచే నొప్పుప్రదేశమే మనోహరమంటపము—చకోరపక్షులమృదుల స్వరములే మధురమంగళగానములు—ఈవిధ్ధముగ నిఖిలమును స్వాభావ సుందరముగనుండెను. అఖిలమును శోభాకరముగ నుండెను.

కాంత : మనోహారిణీ! ఒక్కముద్దొసంగుము!—అని చెప్పుచుఁ గన్నుమూసెను.

ప్రభు : అయ్యో ! కాంతనాథుఁడు స్వర్గస్థుఁడు కాలేదుగదా !

శాంతమగు నాయర్ధరాత్రిసమయమున హృదయమును బగుల్చు నీదీనధ్వని బయలుదేరెను. అప్పుడక్కడనుఁ బరుగెత్తుకొని వచ్చుచున్న బండిచప్పుడును, గుఱ్ఱముల కాలిడెక్కలచప్పుడులతోఁ జేరి మఱింతయధికమగుటచే, నేడ్పుసద్దునిలిచిపోయెను. నదీతీరమునందున్న యాయుద్యానమునకు శకటము వచ్చినిలిచెను. బండితలుపులను తెఱచిరి. పిమ్మట చంద్రుఁడు మబ్బులమాటునకుఁ బోయి దాఁగికొనియెను. అందువలన వెన్నెలకాంతి మాసిపోయెను. మసక మసకగానుండెను. ఏదియును స్ఫుటముగానగపడుటలేదు. ఇంతలోఁ బుణ్యవశమున, రెండునిమిషములకు సుధాకరుఁడు బైటికివచ్చి ప్రకాశింపసాగెను. అశ్వశకటములో ముగ్గురు పురుషులును, ఒక స్త్రీయును జేరియుండిరి. ఆస్త్రీ లేఁతప్రాయముగలది. ఉత్తమమగు నీలవర్ణపు రేష్మన్‌చీరను మిగులసొగసుగాఁ గట్టుకొనియుండెను. ఆమె కోమలకేశపాశము చెదరి రెండుబాహువులమీఁదను బడి వ్రేలాడుచుండెను. ముఖకమలమించుక కళావిహీనమైయుండెను. ఆమె విహ్వలచిత్తయై యొకపురుషవ్యక్తిని జూచుచుండెను. తక్కిన పురుషు లిర్వురును మొదటిపురుషుని రెండుచెక్కలను బట్టుకొనియుండిరి. ఆమొదటివ్యక్తి—ఆయువకుఁడు మరణించుచున్నాఁడను మాట వాస్తవము. ఆయువతి యాతని పాణిగ్రహణముచేసినప్పుడాతని చేయి మంచుగడ్డవలెఁ జల్లఁబడియుండెను. కనుగ్రుడ్లులు కాచగోళములవలెఁ దేజోవిహీనములై పోయెను. మాట లోపాటమునఁ బడిపోవుచుండెను.

మొత్తముమీఁద వివాహము జరిగిపోయినది. కాని, ఆతంతు ముగియులోపలనే నాయకుఁడు స్నేహితులపై కొరిఁగెను. ఆయబల సాంభయంకరప్రదర్శనమును జూచుచునే యొక్కకేక వైచి క్రిందకుఁ బడి మూర్ఛపోయెను.

ఆపురుషులిరువురిలోఁ బురోహితుఁడుగానున్నవాఁడు "ఓరీ! బండినివేగముగఁబోనిమ్ము. పోలీసువారెవ్వరైనను వచ్చెదరేమో జాగరూకతతోఁ జూచుచుండుము" అనుసరికి బండివాఁడు గుఱ్ఱములను చబుకుతోఁ బ్రాఁనగొట్టి పరుగెత్తించుటచే బండి వేగముగాఁబోవుచుండెను. అప్పుడాయిరువురుపురుషులును నాయకుని దేహము నాబండియందొకమూలఁ జేర్చి సాధ్వసభావముతో నొండొరు లేకాంతముగ మాటాడుకొనసాగిరి. వారిలోఁ బెద్దవాఁడు చాలఁ బొడవరి. ఆజానుబాహువు. కొంచెమించుమించుగ నలువదివత్సరముల వయసుగలవాఁడు. అతనితలవెంట్రుకలు మొక్కజొన్న పీచువలెనుండెను. కన్నులుపిల్లికన్నులు. రెండవవానికి ముప్పదియైదువత్సరములకంటె హెచ్చువయసుండదు. పొట్టి—మేను నలుచన—ముఖముగంభీరము.

"దొంగవానిగుండె దుడుకుదుడుకుమనుచుండును" అను సామెతయిచ్చట సార్థకములోనికివచ్చెను. వీరట్టిదుష్కార్యమును జేసిరి. పేడియగు నాపొట్టివాఁడు వడఁకుచుండెను. అతఁడు "ఇప్పుడీమె నేమిచేయుదము?" అనుసరి కాయంగన తనమ్లానవదనమును మీఁదికెత్తెను.

పెద్దవాఁడు : చేయుట కేమున్నది? ఆమెకుఁ దెలివికలిగిన పిమ్మట నింటికిఁబంపుటయే—

పొట్టివాఁడు : ఆమె యందులకొప్పుకొనునా ? లేక మన తోడనేవత్తుననునేమో !

పెద్ద : అట్లుకాదు. ఆమె మనమాట నతిక్రమింపఁజాలదు.

ఇప్పుడా బాలికకన్నులు తెఱచి పొట్టివానివైపునకుఁ జూడ సాగెను. అతఁడు తనముఖమును మఱియొకవైపునకుఁ ద్రిప్పికొనియెను. ఆమె మెల్లగ బలమును తెచ్చుకొని మెత్తపైఁగూర్చుండి కాంతనాథుని చేతివ్రేళ్లను సవరించుచు "అయ్యో ! కాంతనాథా ! ప్రఫుల్ల నిన్నెంతగాఁ బ్రేమించుచున్నదో !" అని యనేకవిధముల వాపోవుచు, నడుమచేతియందు గడ్డమును జేర్చుకొని కన్నీరువిడుచుచు హృదయము పగులునట్లుగా విలపింపనాగెను. ఆమెయేడ్చియేడ్చి తుదకు "ఇప్పుడు మీరెక్కడికిఁ బోవుచున్నారు ?" అనియెను.

పెద్దవాఁడు : నేను దానిని గూర్చియే యోజించుచున్నాఁడను. నీయీరోదనమువలన నాకేమియును దోఁచుటలేదు. ప్రకృతస్థితి యేమియును బాగుగలేదు. మాయొద్దశవమున్నది—ఎవ్వరైనమమ్ము లను సమీపించి యడిగినచో మేమేమియును జెప్పఁజాలము—ఈశవమును మేము మానిలయమునకుఁ దీసికొనిపోయెదము. నీవూరకి యింటికిఁబొమ్ము. నేనుదయమునకు వచ్చెదను. అప్పుడు ముందు విషయమునుగూర్చి మాటాడుదము.

ప్రఫు : నేను కాంతనాథుని ధర్మపత్నినిగాదా ? నేనిక కళేబరము నైనఁ గన్నారఁ జూచుకొనఁగూడదా ? ఈతనికిఁ బ్రబలవ్యాధి యున్నదని తెలిసియున్నచో నేనీతనిని విడిచియుందునా ?

పెద్ద : ఔనమ్మా! నీవు కాంతనాథుని ధర్మపత్నివే. నిశ్చయము కాని, నేనుచెప్పినట్లు వినుము. నీకు మేలుకలుగవలయుననియే నాయిష్టము.

ప్రఫు : మీరు నన్నుఁగూడ మీతోఁ దీసికొనిపొండు. నేనేమియును గందరగోళము చేయఁబోను.

పెద్ద : ఉహు—వద్దు. వద్దు. నీవింటికిఁబొమ్ము. ఓరీ ! బండిని నిలుపుము !

ఆయశ్వశకట ముద్యానలతా మంటపద్వారమునొద్ద నిలిచెను. ఆ పెద్దమనుష్యుఁడు చటాన నాయబలనెత్తి క్రిందికి దింపివైచి వేగముగ బండితలుపులను మూసికొనియెను. తుదకామె యొక్కమాట చెప్పుటకైన నవకాశ మీయలేదు. అశ్వములు వాయువేగముతో ముందునకుఁ బోయెను.

ఆ బాలిక కొంతసేపటివఱకు విహ్వలచిత్తయై నిశ్చేష్టయై యుండెను. పిమ్మట నించుక ధైర్యము తెచ్చుకొని చూచుసరికి బండి చాలదూరమున నగపడుచుండెను. ఇంకదానిని వెన్నంటిపోవుట వ్యర్థమని యామె తెలిసికొనియెను. ఆహా ! ఏమి క్రూరకృత్యము ! ఎంతపని జరిగినది ! ఇట్లెక్కడనైనఁగలదా ?—అని యనుకొనుచు నామె ముందునకు నడవసాగెను. ఆ తెల్లవాఱుజామునఁ బ్రకృతిశాంతమై యుండెను.

ఆహా ! ప్రఫుల్లా !—కాంతనాథపత్నీ ! వివాహము న్యాయానుమతముగ జరుపుటలో నీవే మహాసాహస నాటకరంగమునఁ బ్రధానపాత్రవై ధైర్యవతి ననిపించుకొని యుత్తమ పదవినందితివి !

ఆ స్థలమున కామె యిల్లంత దూరములో లేదు. అదృష్టవశమున నప్పుడెవ్వరును నామెనుజూచ లేదు. కాని, మస్తిష్కముడికిపోవుటచే నామెకు నిద్రపట్టలేదు. ఆమెమనస్సు నెట్లూరట పెట్టఁగలదు ? ప్రాణకాంతుని యకాలమరణముచేఁ గలిగిన శోకమామె కా యవకాశము నీయలేదు. ఆరాత్రి యామెపాలిటికి దుఃఖప్రదమైన కాళరాత్రిగా

నుండెను. ఆమెకును సుఖమునకును నడుమ నొకమరణము కాలు వెట్టెను. పాపమామె యేక కాలమునందే పెండ్లికూతురును విధవ యునుగూడఁ గావలసివచ్చెను. ఆమెపిచ్చిదానివలె నిటునిటుదిరుగుచుఁ జేతులు పిసికికొనసాగెను. చిన్నగదిలోని మేజాపైపునకుఁ జూచునప్పటి కామెకు దానిపై నొక చిన్నపెట్టెయును, ఒక యుత్తరమునగపడెను. ప్రఫుల్లయా యుత్తరమును విప్పిచూచి "ఆహా! ఇవి కాంతనాథుని హస్తాక్షరములె" యని యా యుత్తరమును వేగముగనొకసారి చదువు కొని, హృదయమునఁబుట్టిన యావేగమునాపఁజాలక మరలగట్టిగ నిట్లని చదువఁదొడంగెను.

"మోహనాంగీ! ప్రఫుల్లా! నేనుదీనితో నమూల్యముగు నొక మరకతమంజూషను బంపియున్నాఁడను. దీనిలోఁ జాలమహిమ యున్నది. నేను దీనిని పంపుట యెవ్వరికిని దెలియదు. నేను మరణించిన యొక సంవత్సరమునకుఁ బిమ్మట నీ పెట్టెను తెఱవుము.

నీ ప్రాణకాంతుఁడు కాంతనాథుఁడు"

చదువుటను ముగించినపిమ్మటఁ బ్రఫుల్ల చకితయై "ఆహా! ఈ యుత్తరము కాంతనాథుని యొద్ద నుండియే వచ్చినది. ఆతఁడు నాకు దీనిని పంపించుటకు హేతువేమై యుండవచ్చును? తనకపాయము సంభవించునని యాతనికి ముందుగనే తెలిసియున్నదా? ఓహో! ఇప్పుడు తెలిసినది! కాంతుని—నా కాంతుని బలవంతముగ హత్య చేసినారు" అనుకొనియెను.

"ఇది భయంకరమైనదే. కాని, నా యూహాయుక్తమైనదియే. ఈ నేరముపట్టువడినచో నా హత్యకారులలో నొక్కఁడును దప్పించు కొనిపోఁజాలఁడు. ఈమాట సత్యము"—ఉదయమయ్యెను. ఆ విచిత్ర విశాహమునకుఁ జేరియున్న యా యువపురిలో నొక్కఁడును రాలేదు.

వారిలో నొక్కని పేరుగూడ నామెకుఁ దెలియదు. వారినివాసస్థలమంతకు మును పేమె యుంగదు. ఆమె చాల బెదరిపోయెను. తాను మోసపోయితి నని యామెయనుకొనసాగెను. ఇప్పుడీమె కన్యయా ? కాక విధవయా ? వివాహము శాస్త్రోక్తముగా నెఱవేఱినదా ? కాంతనాథుని యునికి తెలియకపోవుటచే నామె యందునుగూర్చి యేమియును విచారింప లేదు. తుదకీవిషయమున నెవ్వరైన నొకయనుభవశాలి చెప్పినట్లు నడచుకొనవలయునని ప్రఫుల్ల నిర్ధారణము చేసికొనియెను. ఆమె సహోదరుఁడగు వారణలాలైన నూరిలో లేఁడు. ఉన్నను నీ విచిత్రవిషయము నాతనికంటె విశేషానుభవశాలురనే యడిగి తెలిసికొనవలయును.

ఆమె యీ విధముగ యోజించుచుండఁగా బరిచారికవచ్చి యెవ్వఁడో యొక వృద్ధుఁడు మిమ్ముఁజూచుటకు వచ్చియున్నాఁడని చెప్పెను. ప్రఫుల్ల మేఁడమీఁదినుండి క్రిందికిదిగివచ్చి పటకుడ్యము వెనుక నిలిచి చూచెను. ఆపురుషుఁడు చాలనున్నతమైనవాఁడె. ఆతనికి మీసములు లేవు. ఆతఁడు వెనుకటిదినముననే క్షురకర్మ చేయించుకొని యెను. ఆతనిదృష్టియును చర్యయును మిగులచమత్కారముగనుండెను. ఆతఁడు దృఢకాయుఁడు. ఆతఁడొక లాయరువలె నగపడుచుండెను.

పరస్పరోపచారోక్తులు జరిగినపిమ్మట ప్రఫుల్ల యాతనినిగూర్చి విచారింపఁగా నాతఁడు " నాపేరు ఆదివిశలమూర్తి. నన్ను యజమాన విశలుఁడనియును బిలిచెదరు. నేనొక పత్తేదారుఁడను " (అగాధ రహస్య సంశోధకుఁడను.) అని చెప్పునప్పటికి ప్రఫుల్ల విశలుని రాకకు మిగుల నానందించెను. ఈవిశలమూర్తి మిగులప్రసిద్ధుఁడు. ఆప్రాంతము నందలి యకార్య పరులందఱకును నీతని పేరనిన సింహస్వప్నము. ప్రఫుల్ల వినయముతో " అయ్యా ! మీరిక్కడకు దయచేయుట

కేమికారణము?" అని యడిగెను. అంతలను విఠలుఁడు కొంత సమీపమునకువచ్చి కనికరముతోఁ బ్రఫుల్ల ముఖమును దిలకించుచు "బిడ్డా! నీకుఁ బ్రాణాపాయము కలుగునట్లున్నది. నీవు జాగరూకురాలవై యుండవలయునని నిన్ను హెచ్చరించుటకు వచ్చియున్నాను." అనియెను.

రెండవ ప్రకరణము

విఠలమూర్తి మాటలను వినుసరికిఁ బ్రఫుల్లహృదయము పగిలెను. ఆమె రెండునిమిషములవఱకును స్తబ్ధభావముతో నిలుచుండి పిమ్మటనించుక చైతన్యముఁ బొంది వడఁకుచు గద్గద స్వరముతో "అనఁగానేమి? నన్నెవ్వరైనఁ జంపవలయునని యోజించుచున్నారా? వారెవ్వరు? నేనెవ్వరికి నెట్టికీడును జేసియెఱుంగనే! మీమాటలు వినుటచే నాకు మతిపోయినట్లున్నది." అనియెను.

విఠ: అమ్మా! ప్రఫుల్లా! ఈ నేరమునుగూర్చి యింకను నాకంతగాఁ దెలియదు. ఇరువురొకచోట మాటాడుకొనుచున్న దాకస్మికముగా నాచెవిలోఁ బడినది. నీయొద్దనమూల్యమగు నొక మరకతమంజూష యున్నమాట నిజమేనా?

ప్రఫు: అవును, ఉన్నది.

విఠ: నిన్నరాత్రి నేనొకనేరమును బట్టుకొనుటకై తిరుగుచుంటిని. అప్పుడిచ్చటకు స్వల్పదూరమునందె యిరువురుమనుష్యులను జూచితిని. ఒకఁడు పొడగరి. మఱియొకఁడు పొట్టి. వారొండొరు లేకాంతముగ "ఇప్పుడంతయును ననుకూలించినది. నిధియేమన చేఁజిక్కినది" అని యనుకొనుట సమీపస్థుఁడనగు నాకు బాగుగ

వినఁబడినది. దాసిమూలమునుగూర్చి తెలిసికొనుటకు నేను మిగులఁ గుతూహలుఁడనైతిని. నేనప్పుడొక కూలివాని వేషమును ధరించి యుంటిని. నేనింకను వారిని సమీపించుసరికి వారి ప్రసంగములో నీపేరు వినఁబడినది. మఱియు, పచ్చపెట్టెను పొందవలెనన్నచో ముందుగఁ బ్రఫుల్లను సంహరింపవలయును " అని వారనుకొనుచుండుటను వింటిని. వారు పెద్దమనుష్యులు ధరించుదుస్తులను ధరించియుండిరి. వారు నాకుఁ గేవలమును క్రొత్తవారు. నీవలన నిజమైనసంగతి తెలియునని భావించి వచ్చితిని. దీనినిబట్టి యోజింపఁగా నీకు శత్రువు లున్నా రనుమాట వాస్తవము. ఆ యిద్దఱిలో నెవ్వనినైన నీ వెఱుఁగుదువా ?

ప్రఫు : విమలమూర్తీ! వారిద్దఱినెఱుంగుదును. పేరులు మాత్రము నాకుఁ దెలియవు. ఇప్పుడొక యాశ్చర్యకృత్యము జరగినది. నీవు దయయుంచి విన్నచో నాకథనే చెప్పకొనుచున్నాను. నా కష్టములను దీర్చుటకు నీవు సాయపడవలయును.

విమ : కానిమ్ము. అమ్మా! సంతోషపూర్వకముగ నీకు సాహాయ్యము చేయుదును.

ఇప్పుడు ప్రఫుల్ల శాంతచిత్తయయ్యెను. ఆమె ముఖమించుక కళావిహీనమైయుండెను. ఆమె తనసుందరాలకములను కరాంగుళులతో సవరించుకొనుచుఁ గొంతసేపటివఱకును మౌనముగాఁ గూర్చుండి యుండెను. తుదకామె తనకథ నీ విధముగాఁ జెప్పఁదొడంగెను.

“నాకథ విచిత్రమైనది. నాకు బుద్ధినిగఱపుటకుఁగాని, సాహాయ్యము చేయుటకుఁగాని వెనుక దిక్కులేదు. బాల్యమునందే తల్లి దండ్రులు స్వర్గస్థులైరి. సహోదరుఁడు తనమిత్రులతోఁ జేరి యూరూరఁ దిరుగుచుండును. ఆప్తబంధువులెవ్వరును సమీపమున లేరు.

అన్నిటికిని నేనొక్కతెనే. నీవే నాకాప్తబంధుడవు. గడచినవత్సరమున వసంతకాలమునందు నేను విహారముకొఱకు జైత్రకమను నారోగ్యస్థానమునకుఁ బోయియుంటిని. అక్కడకు లలిత పట్టణమునుండి ప్రసిద్ధుఁడగు చారుచంద్రుని చిన్నకుమారుఁడగు కాంతనాథుఁడును వచ్చియుండెను. అక్కడ నాతనికిని నాకును నాకస్మికముగఁ బరిచయము కలిగెను. క్రమముగ మా కన్యోన్యమును మైత్రియలవడెను. తుదకు మేమిరువురమును పెండ్లిచేసికొనవలయుననియు, నదియును నా చైత్రమాసమునందే జరుగవలయుననియు, నిశ్చయించుకొంటిమి. కాని, కాంతనాథుని కాతనియూరినుండి తంతివార్త వచ్చుటచేత నాకస్మికముగ నాతఁడక్కడకు బయలుదేరిపోవలసిన వాఁడయ్యెను. పిమ్మటఁ జాలదినములవఱకు నాతఁ డీప్రాంతములకు రానేలేదు. కాని, తప్పకుండ నాకప్పుడప్పు డుత్తరములను మాత్రము వ్రాయుచుండెను. తుదియుత్తరమును జూచినప్పుడు మాత్రము నా హృదయము చాల సంక్షోభమునొందెను. అతఁడు ప్రబలమగు వ్యాధిచేఁ బీడితుఁడగుచుండెనని దానివలనఁ దెలియవచ్చెను. ఆ మఱునాఁ డున్నతాకారుఁడొకఁడు నా దగ్గరకువచ్చి తాను కాంతనాథుని పరమాప్తుఁడననియు, కాంతనాథుఁ డీనవనగరమునకు వచ్చెననియు నాతఁడు క్షయపీడితుఁడై యున్నాఁడనియు, బ్రదుకు నట్లుగ పడుట లేదనియు, నీ కాతనిపై సహజప్రేమమే యున్నచో నిట్టిసమయము నందు తిరస్కారభావమునఁ జూడకుండ నాతనిని బెండ్లిచేసికొనవలయుననియు, తానుకాంతనాథుని మిత్రుఁడనేగాక పురోహితుఁడననియుఁజెప్పి యొక యుత్తరమును నాచేతికిచ్చెను. ఆ యుత్తరము నా ప్రాణకాంతుఁడగు కాంతనాథుని స్వహస్తలిఖితముగా నగపడుచుండెను. అప్పుడు నేనేమి చేయవలయును ? నేను చాలఁ

దొందరపిల్లను. తుదకు నేను "విధవనైనను విచారములేదు. ఎట్లయి నను కాంతనాథునిజూచి యాతనికోరిక నీడేర్పవలయును" అని నిశ్చయించుకొని యెక్కడికైనను నెప్పుడువలయునన్న నప్పుడువచ్చి యాతనిని బరిణయముచేసికొందునని వాగ్దానముచేసివైచితిని. నామాటలను విని యావచ్చినయాతఁడు తానును కాంతనాథుఁడును మఱియొక స్నేహితునితోఁగూడి మఱునాఁడు రాత్రి వచ్చెదమనియు, అప్పుడు నేనుకూడ తమతోఁబయలుదేఱివచ్చి యేదైననొక యుద్యానవనమున వివాహముచేసికొనవలయుననియు నిశ్చయపఱిచెను. ఆయేర్పాటు ననుసరించి యారాత్రి పండ్రెండుగంటలకుసరిగ మామందిరము నెదుట కొకయశ్వశకటమువచ్చి నిలిచెను. వెనుకటిదినమువచ్చిన యాతఁడు నేఁడును వచ్చి నన్నుఁబిలిచెను. నేనాతనితోఁబోయి కాంతనాథునిజూచితిని. అయ్యో!—అతఁడుచాలఁ గృశించియుండెను. ఆతనిముఖమునఁ దొంటికళయే యగపడలేదు. ఇంచుకంతైన శక్తి లేకుండనుండెను. గట్టిగమాటాడుస్థితిలోఁగూడ లేఁడు. ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసముల యావేగముగ చాల హెచ్చు నుండెను. అయినను నేనాతని మాటాడించిచూచితిని. నేనడిగినవాటికన్నిటికిఁ బ్రత్యుత్తరముగ నాతఁడు "అంతయును సరిగనేయున్నది. నీవీపురోహితుఁడు చెప్పినదంతయును వినుము" అనిచెప్పెను.

ఈవిధముగాఁ బ్రఫుల్ల తనవివాహవృత్తాంతమును కాంతనాథునిమరణవిషయమును దనకుమకతపేటికవచ్చినవిధమును సవిస్తరముగఁదెలిపి కట్టకడపట "అయ్యో! నాకాంతుని శవము నెచ్చటికిఁ దీసికొనిపోయినదియు, నాయిరువురుపురుషులు నెక్కడో నుండునదియు నాకుఁదెలియదు. నాకు కాంతనాథునితో శాస్త్రోక్తముగ వివాహమైనట్లు తోఁచుటలేదు. మొత్తముమీఁద నేదో

యొకవిధముగ హత్యజరిగినదనియే తోఁచుచున్నది. నామనఁ బిచ్చి యెత్తిపోయినది. దీనితత్వమేమో నాకుఁదెలియుటలేదు. అయ్యా! విఠలమూర్తీ! నన్నురక్షింపుము" అని యామెగోలపెట్టుచు నాతని పాదములపైఁబడియెను.

మౌనముతో విఠలుఁడాకథయంతయునువినుచు నిలిచియుండెను. ఆతనిముఖకమలమునుండి వాత్సల్యరసముతినంతటతానే తోఁచుచుండెను. ఆతఁడు ప్రఫుల్లను వనమూారసపుత్రి యనియే భావించుకొని "బిడ్డా! నీవుశంకింపనలదు. నీవుచెప్పినదంతయు నద్భుతముగానున్నది. అయినను, నేను నిన్నునమ్ముచున్నాను. దీనిరహస్యమును దెలిసికొనుట చాలఁగష్టము. కానిమ్ము—ఎట్లులైనను పరిశోధించెదను. నీవువిచారింపవలదు. మనశాస్త్రములనుబట్టి పుష్పమాలాసంబంధముచేతనే నీకు వివాహమైనందున నీవు కాంతనాథుని ధర్మపత్నివేయైతివి. అందులకేమియును సందేహములేదు. మఱియు నాతనియాస్తికంతకును నీవే యధికారిణివైతివి. కాని, నీపతియాజ్ఞకు విరోధముగ నీవాస్తినిఁ దెలుపరాదు.

ప్రఫు: ఒకవత్సరమునకును దెలుపఁగూడదఁట.

విఠ: కావచ్చును. కాంతనాథుని యకాలమరణమునుగూర్చి నీకెవ్వరిమీఁదనైన ననుమానమున్నదా?

ప్ర: ఆసంగతిని జెప్పుట కష్టము. నాకేమియును దెలియదు. వారి గృహమునందలివారివలన దానిని దెలిసికొనవలయును. విఠలా ఈపెట్టె నీయొద్దనుండుట యుత్తమమని తోఁచుచున్నది.

విఠ: అమ్మా! నీవు చెప్పినదంతయు నేను చేయుదును. నీవేమో మోసపోయియుంటివి. ఇప్పుడాపురోహితుని, నాతనిమిత్రుని వెదకి కనుఁగొనవలసియున్నది. వారు మాటాడుకొనుచున్న దానిని,

నేను పొందియుండినయెడల మంచిదైయుండెడిది. బిడ్డా ! నీవిప్పుడు మిగుల జాగరూకతతో నుండవలయును. ఒంటిగా వెలుపలకుఁబోవలదు. పదీ ! [illegible] నేను బయలు వెడలిపోవలయును.

[illegible] మురికిగానుండిన పెట్టెను తీసికొనివచ్చి యాతనికిచ్చెను. [illegible] సవ్వడిచేయక వెడలిపోయెను. విఠలుఁడు తన [illegible] బల్లపై నుంచి పైమూతను తీసి లోపలనున్న మురికిగానుండు పెట్టెను (పచ్చల పెట్టె) బైటికి తీసెను. విఠలుఁడు తనపనులలో సహాయ్యముచేయుటకుఁగాను సముద్రవశాలియగు నటేశుఁడను నొక పత్తేదారునుగూడఁ దనయొద్దనుంచుకొనియెను. అతనికించుమించుగ నలుబదియైదు సంవత్సరముల వయసుండును. అయినను, అతఁడిప్పటికిని మిగుల బలవంతుఁడును జాలసౌఖ్యప్రియుఁడునై యుండెను. అతఁడు నిశాలదేశవాసుఁడు. తనవయఃకాలమున నాతఁడా దేశమునఁ బత్తేదారుఁడుగానుండి విశేషవిఖ్యాతిని సంపాదించి యుండెను. మఱియు నాతఁడనేకసారు లీభూగోళమంతయును దిరిగి వచ్చినవాఁడు. అతఁడు స్వామిభక్తునిగూర్చి యెన్నడును డంబముగ ముచ్చటించువాఁడుగాఁడు. తనయజమానుఁడగు విఠలునకుఁ దనకు నిక్కముగ [illegible] గూర్చి తెలియదు. విఠలుఁడు ప్రతికార్యము నందును నటేశునియభిప్రాయమును దీసికొనకుండ నుండుట లేదు. ఈనాఁడును విఠలుఁడు పచ్చల పెట్టె నాతని ముందుఁ బెట్టెను. నటేశుఁడా పెట్టెను బాగుగఁ బరీక్షించిచూచి భయభ్రాంతుఁడై "ఓహో ! నేనిదివఱకే దీనినిచూచియున్నాను. ఇది నీకెక్కడనుండివచ్చినది. అబ్బ ! ఇది చాలనద్భుతమైనది. ఇదమహాభయంకరమగు నొకపెట్టె. విఠలా ! ఇది యనేకుల ప్రాణముల నీవఱకే యాహుతిగొని యున్నది. నా ప్రాణమునకును మృత్యుస్వరూపమైనది. విఠలా ! విఠలా ! దీనిని నాముందునుండి తీసివేయుము.

విశ : ఏమి ! నీవు హాస్యమాడుచున్నావా ?

నటే : లేదు లేదు. విశలా ! ఇది యొకకాలమునందు నావశమునందుఁగూడ నున్నదియే.

విశ : నీవు భ్రాంతిని బొందుచున్నావేమో ? ఇట్టి పెట్టెనింకొకదానిని నీవు చూచియుండవచ్చును.

నటే : అట్లుకాదు. ఇది స్వల్పకాలమునకుముందు మాదేశస్థుఁడగు చారుచంద్రునియొద్ద నుండెను. అప్పుడు దీనికిఁ జాలమంది జనులు బలియైరి.

విశలుఁడు ప్రఫుల్ల వృత్తాంతమును మొదటినుండియును జెప్పి ముగించినపిమ్మట "అయ్యా ! ఇప్పుడు దీనివిషయమున నీకుఁ దెలిసిన దంతయును జెప్పుము." అనియెను.

నటేశుఁడు సమస్తవృత్తాంతమును జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చుకొని "విశలా ! వినుము. ఇప్పటికి నలువదిసంవత్సరముల క్రిందటఁ జారుచంద్రుని ప్రపితామహుఁడు మళయాళమునకుఁబోయి యక్కడ యక్షిణీవిద్య, ఇంద్రజాలము, మహేంద్రజాలము, మొదలగువానిని నేర్చుకొని వచ్చెను. తుదకాతఁడు మనుష్యులను మృగములుగాను, పక్షులుగాను గూడఁ జేయఁగలవాఁడై యుండెను. అప్పుడాతని కెనుబది సంవత్సరముల వయస్సఁట. అయినను ముప్పదిసంవత్సరముల వయసుగలవానివలెఁ గనఁబడుచుండెనఁట. అక్కడనుండి నీలగిరి ప్రాంతములకుఁ బోయి యడవిమనుష్యులతోఁ జాలకాలముండి వారినుండి కూడ ననేకముఖ్యవిషయములను నేర్చికొనుటయేగాక, వారిలో నొక మంత్రగత్తెను వివాహముచేసికొనియెనఁట. ఒకనాఁ డాతఁడాకస్మికముగ నా యడవియెల్లనుదాటి యూనలకువచ్చి చేరెను. అప్పుడాతఁ

డక్కడనుండి తెచ్చిన యమూల్యనిక్షేపమే యీపచ్చలపెట్టె. దీని నొక మునీశ్వరుఁ డాతనికనుగ్రహముతో నొసంగెను. ఆతఁ డా విధముగా బయలుదేరి వచ్చినపిమ్మట నా యడవిమనుష్యు లాతని నెల్లదిక్కులను వెదకిరఁట. చారుచంద్రుని ప్రపితామహుఁడు తన గ్రామమునొద్దనున్న యొకవనమునం దాశ్రమమేర్పఱచుకొని యుండెను. ఒకనాఁ డాతని నెవ్వరో చంపివైచిరి. ఎంతప్రయత్నించినను వారెవ్వరైనదియును తెలియలేదు. ఆతని కాగితములను పరీక్షించి చూడఁగా నొకకాగితముపై నెఱ్ఱసిరాతో నీ మరకతమంజూషను గూర్చిన వృత్తాంతమంతయును, ఇది యిట్టిస్థలము నందున్నదనునదియు దీనిమహిమమిట్టిదనియును, విశదముగా వ్రాయఁబడియుండెను. పిమ్మట నాతని పుత్రుఁడే దీనికి హక్కుదారుఁడై యుండుటచేత నీ పెట్టె నాతఁడు వశపఱచుకొనియెను. ఇదిచేఁజిక్కిన యాఱుమాసముల లోపలనే యాతఁడును చంపఁబడియెను. పిమ్మట నీ పెట్టె యాతని కుమారుని వశమయ్యెను. ఆతనికిఁగూడ వెనుకటివారిగతియే సంభ వించెను. పదింబదిగ వారియింటిసేవకులలో జరుగుచున్నహత్యలెవ్వరి వలనఁ జరుగుచున్నదియుఁ గనిపెట్టుటకొఱకు నేను ప్రయత్నింపఁ సాగితిని. నేనాయుద్యోగమునందుండఁగా నెన్నియో సాహసకృత్యము లనుజేసితిని. ఎల్లెట్టులో యెక్కడనుండియో, యెన్నియోసమాచారము లను తెప్పించుకొంటిని. ఏమిచేసినను, ఆ వృత్తాంతమునందు లేశ మైనఁదెలియలేదు. నేనెక్కడకుఁబోయినను నెవ్వరో నా వెనుక నున్నట్లే తోఁచుచుండెడిది. నేను దేనికనిభయపడలేదు. ఒకనాఁ డా వనమునందే నేను సంచరించుచుండఁగా నెవ్వరో నన్ను వెనుకపట్టు కొని లాగినట్లయ్యెను. వెనుకకుఁ దిరిగిచూడఁగా నక్కడనొక బండ ఱాయి కదలుచున్నట్లగపడెను. నేనక్కడకుఁబోయి దానినెత్తి

చూచుసరికి దానిక్రింద నామరకతమంజూష ప్రకాశించుచుండెను. దీనిమీఁదమొదట నెఱ్ఱనిమంటయు, పిమ్మటనీలజ్వాలయు, నాపిమ్మట విస్తారమగు పొగయును బయలుదేరెను. ఆవిశేషములను జూచుసరికి నాకుఁ గాలుసేతులు గడగడ వడఁకసాగెను. నేనప్పుడు స్తబ్ధుఁడనై నిలువఁబడిపోయితిని. అనంతరమీపెట్టెమీఁద స్పష్టమగు సువర్ణాక్షరములు కనఁబడసాగెను. "నాయపాయమును తప్పించుకొన్నవారికి దీర్ఘాయువును, ఇష్టైశ్వర్యములను నేనొసంగెదను" అని వ్రాయఁబడియుండెను. అప్పుడు నాపాదములయొద్ద నొకయుత్తరము పడియుండెను. దానినివిప్పి చూడఁగా నానియందు "ఈపేటికను బడయువాఁడు ఒక వత్సరమువఱకును బ్రదికియున్నచో, దీనిని తెఱవవచ్చును. పిమ్మట నెట్టియపాయమునులేదు" అని వ్రాయఁబడియుండెను. పిమ్మట నంతయును శాంతమయ్యెను. నేనాపేటికను జేబునందుంచుకొని తెచ్చితిని. ఇది నాయొద్ద నున్నంతవఱకును నాకొక్కనిమిషమైనను మనస్సు స్థిరముగానుండలేదు. నాకు దినదినగండములు, క్షణక్షణ గండములును సంభవించుచుండెను. వాని నన్నిటిని జూచిచూచి విసిఁగి దీనిని నేను. అప్పుడు మృతుఁడైన వనజుని సోదరునకిచ్చివైచి యానేర మును బరిశోధించుట మానుకొంటిని. అంతేకాక నేనాదేశమునువిడిచి పెట్టి యీదేశమునకువచ్చివైచితిని. ఇటీవల విచారింపఁగా నాతఁడును మఱియిరువురు హక్కుదారులును వెనుకటివారివలెనే చంపఁబడిరని తెలియవచ్చినది. ప్రకృతమునఁ గాంతనాథుని తండ్రి జీవించియున్నాఁడు. ఆతఁడు బ్రదికియుండఁగనే యీపేటిక కాంతనాథునియొద్ద కెందులకు వచ్చినదో కారణము తెలియకున్నది. పిమ్మట నాతఁడును బ్రదుకలేదు. దీనిమహిమను జూచితివా ?

ఇట్లు చెప్పుచు నరేశుఁడు గడగడ వడఁకసాగెను. ఆతని ముఖము భయభ్రాంతమై యెఱ్ఱవడెను. ఆతఁడు కేవలమును విహ్వల

చిత్తుగఁపై పోయెను. విఠలుఁడది యంతయునావిని, నరేశునిజూచుచుఁ గొంతసేపటివఱకు నేమియునుదోఁచక తుదకాతఁడు దృఢప్రతిజ్ఞతో "నరేశా! ఈపేటిక మంచిదైననుసరియే, చెడ్డదైననుసరియే,—ఈ విషయమున, నేను జరుపఁదలఁచుకొన్న వ్యాపారమంతయును నడిపియే తీరెదను. ఇందువలన నేమైనను జరుగనిమ్ము. ఆయనాథబాలికను కాపాడుటకు నేను కంకణముగట్టుకొంటిని. ఈభయభావములను నామనసున కెక్కనీయను. ఇదియంతయును మూఢభక్తివలనఁగలిగిన బెదరుగాని మఱేమియునుగాదు" అనియెను. పిమ్మట నింకనొక భయంకరవ్యాపారము జరిగెను.

మూఁడవ ప్రకరణము

విశాలనేత్రియు నా పేటికపై మూతనుదీయుటకుఁ జేయి చాచుసరికా పెట్టెలోపలినుండి చట్టనపొగలెగయసాగెను. ఆపత్తేదారు లిరువురును నేమియును దోఁచక విభ్రాంతులై నిలువఁబడిరి. కొన్నినిమిషములవఱకు నాఫీసుకట్టడమంతయుఁ జీకటులు గ్రమ్మెను. పిమ్మట నా పెట్టెలోపలినుండి యుత్తమప్రకాశకిరణములు వ్యాపింపఁ దొడఁగెను. దానిమధ్యనుండి యక్షరములు కనఁబడసాగెను. మొదట నవియంతస్ఫుటముగా నగపడలేదు. పిమ్మటఁ జూడఁగఁజూడఁగ "నీవు వెదకుము. నేరము దొరకును." అని కనఁబడియెను. తోఁడసే యాత్రవాత మాయమైపోయెను. పొగయును నిలిచిపోయెను. విశాలుఁడామంజూషను మూసివైచి దాని నినుపపెట్టెలోనుంచెను. ఎట్లైన తన సాహసము నగపఱచి దీనితత్త్వమును గనిపెట్టవలయునని యాతఁడు దృఢప్రతిజ్ఞ చేసికొనియెను. తరువాత నేరమును కనిపెట్టుపనిలోఁ బ్రవేశించెను. మొదట నాతఁడు శవవాహకులనందఱను జూచి సంగతులను విచారింపఁదొడంగెను. అది యెందులకనఁగా:— ఆ కాంతనాథుని శవమును నవనగరసమీపమున నెక్కడ పూడ్చిపెట్టిరనునది మొదట నాతనికిఁ దెలియవలసియుండెను. ఎట్లను

నది యూరకునికిఁ దెలియలేదు. కొడుకుఁ గాంతనాథుని తండ్రియైన చారుదత్తునకుఁ దంతిసమాచారమునుంచి తెలిసికొనఁగా నాతఁడు "కాంతనాథుఁడు నవనగరమునందుఁ జనిపోయెననియు, అతని శవమును పాలపానియను సారిశ్మశానమునందు పూడ్చి పెట్టిరని తనకు వార్త వచ్చినదనియుఁ దెలియఁజేసెను.

పిమ్మట విఠలుఁడు పాలపానియనుశ్మశానమునకుఁబోయి యచ్చటి జననమరణపట్టికను పరిశీలించిచూడఁగా, కాంతనాథుఁడు చనిపోయిన దినముననే క్షయరోగముచే నక్కడనొకమరణము కలిగినట్లుగ నానవాలు దొరికెను. కాని, యట్లు చనిపోయినవాఁ డొకవంటపూఁటి ముసలిదానియింటఁ జనిపోయెననియుఁ దెలిసెను. విఠలుఁ డాముసలి దానియొద్దకుఁబోయి విచారింపఁగా నామె తాను పూటకూళ్లయిల్లు పెట్టినప్పటినుండియు నెప్పుడు నెవ్వరును దనయింటికివచ్చి మరణింప లేదని తెలియఁజేసెను. అదియునుగాక యా జననమరణములపట్టిక యందు వైద్యునియొక్కయు, వాహకులయొక్కయు చేవ్రాళ్లన్నియు నొకేవిధముగా నుండుటచేత విఠలుని సంశయము మఱింత దృఢమయ్యెను. విఠలుఁడు పత్తేదారియుద్యోగమునకు వచ్చిన యెన్మో వత్సరములనుండి యేవ్యాపారమునందును నెప్పుడును నిదర్శనములు దొరకుట కింతటికష్టము కలుగలేదు. అయినను నీతఁడు నిరాశతోఁ గూర్చుండలేదు. అక్కడ గోరీనిత్రవ్వువారందఱిని నేకాంతముగా విచారించుచుండఁగా, ఆ శవమును పూడ్చునప్పు డిరువురు పురుషులు వచ్చిరనియు, గోరీత్రవ్వువారికి చేతినిండ దక్షిణదొరకినదనియు, శవమును దెచ్చినవచ్చిన పెట్టెతోడనే యా శవమును పూడ్చివైచిరనియు, నప్పటినుండియు నిప్పటివఱకు నెప్పుడును నా యిరువురు పురుషులును నగపడలేదనియుఁ దెలియవచ్చెను.

ఆపురుషు లాపాలపానియందలిజనులను మోహపెట్టి యీకృత్యము నెట్లు చేసిరనువిషయమునుగూర్చి యెంతయోజించినను నేమియును మార్గముదొరకలేదు. తుదకు తనయుక్తిశక్తులనువినియోగించి యా శవమును పైకిదీయవచ్చునని సర్కారువారినుండి యాజ్ఞాపత్రమును బొంది విఠలుఁడు ప్రఫుల్లను, నటేశుని నక్కడకుఁ బిలిపించుకొనియెను. ఒకనాఁటి తెల్లవారుజామున నీముగ్వురును మిత్రుఁడగునొకవైద్యునితోఁ బోయి యాగోరినిత్రవ్వించి యందలిపెట్టెను పైకిదీయించిరి. ప్రఫుల్ల జాగరూకతతోఁ జూచుచుండెను. విఠలుఁ డామెయొద్ద నిలుచుండి యుండెను. మూఁతనుదీసిరి. ప్రఫుల్ల చట్టుననొకకేకవైచి క్రిందఁబడి మూర్ఛిల్లెను. అందఱును దిగ్భ్రాంతికలిగెను. విఠలుఁడు పరీక్షించి చూడఁగా నాపెట్టెలో బొమ్మరాళ్లుతక్క నింకేమియును లేకపోయెను. విఠలుఁ డూహించునట్లుగనే యిదంతయును మోసమని విస్పష్టముగఁ దెలిసిపోయెను. పిమ్మట నాపెట్టెను మరలనక్కడనే పాతిపెట్టించి వారందఱును వెడలిపోయిరి.

విఠ : అత్యద్భుతముగ మోసముచేసియున్నారు. ఇదంతయును జూడఁగా వారేదియో ప్రబలాపేక్షకులోనై యీకార్యములను జేయుచున్నారనుట నిశ్చయమగుచున్నది.

ప్రఫు : కాంతుని శరీరము నెచ్చటపూడ్చి పెట్టినారు ?

విఠ : అది తెలిసికొనుటయే కష్టముగానున్నది. ఎక్కడనో పాతిపెట్టియే యుందురు. కానిమ్ము. అందులకై విచారింపనక్కఱలేదు. నేఁడుగాకున్న రేపైనను నే నీనేరమును కనిపెట్టితీరుదును. కాంతనాథుని శవము నీపాలపానియందుఁ బూడ్చలేదని తెలిసినది. వారు బహుశః పవనగిరియొద్దనే పాతిపెట్టియుండవచ్చును. వారు చాల బెదరియుందురు. కానిచో మొదటనే యింతటిజాగరూకతతో వారుండఁబోరు.

ప్రఫు : వారిట్లెందులకుఁ జేసిరని మీకుఁదోఁచుచున్నది ?

విశ : వారు గొప్పదగునొక కపటనాటకము నాడుచున్నారనియే భావించుచున్నాఁడను. కాంతనాథుని మరణమునుండియే వారేదో విశేషఫలమును పొందవలయునని యాసించుచుండవచ్చును. ఆమరణము స్వాభావికమైనదేయైనచో నాశవమును పూడ్చుటకు వారింతగ నాయాసపడవలసిన యవసరములేదు.

ఈవిధముగ మాటాడుకొనుచు నందఱునుదిరిగి నవనగరమునకు వచ్చిచేరిరి. భయంకరమగు నాప్రదర్శనమును జూచినప్పటి నుండియు నరేశుఁడు—ఇఁకముందు విశలునకేమేమియపాయములు సంభవింపనైయున్నవో గదా యని బెదరుచు వడఁకుచుండెను. ఈమరకతమంజూష సంబంధముననే వెనుక తాను పరిశోధనము చేయుచున్నప్పుడు సంపాదించిన యుత్తరములుమొదలగు వానినన్నిఁటిని పైకిఁదీసి విశలున కుపయోగింపవలయునని యొసంగెను.

ప్రఫుల్ల యింటిసమీపమున బలమైనకావలి యుంచఁబడియెను. విశలుఁడాయిరువురు పురుషులమీఁదను నొకకన్నుంచి తిరుగుచుండెను. విశలుఁడెంతజాగరూకుఁడైయున్నను, ఎట్లో యాతని గుట్టంతయు బట్టబయలగుచున్నసంగతి తుదకాతనికిఁ దెలియవచ్చెను. ఈవిధముగ రెండుమాసములు గడచిపోయినవి. ఎట్టియాచూకియును దొరకలేదు. ఈలోపల విశలుఁడు కొన్ని చిన్నచిన్నసాహసకృత్యములను జేసెను. ఒకనాఁడు విశలుఁడింటియొద్దనుండి ఆఫీసునకు వచ్చుసరికిఁ బ్రఫుల్ల సహోదరుఁడైన వారణలాలితని యాగమనమున కెదురుచూచుచు నాఫీసులోఁ గూర్చుండియుండెను. అదివఱకు విశలుఁడనేకపర్యాయములు తమయింటికివచ్చి తనసహోదరి యగు ప్రఫుల్లతో, వహాబాడి

పోవుచున్నను, వారణుఁడ దేమనికాని, యాతఁడెందులకునచ్చుచున్నాఁ డని. కాని, ఒక్కనాఁడైనఁ దెలిసికొనుటకుఁ బ్రయత్నింపలేను. వారణుఁడిరువదియైదువత్సరముల తరుణవయస్కుఁడు. నామటుకుఁ జాలసుందరుఁడుగా నుండును. అతఁడెప్పుడును సొగసైనయుడుపులను ధరించుకొనుచుండును. తాను తిరుగుచున్న సమాజమునం దెప్పుడును నాతఁడు గణనీయుఁడుగా నెన్నఁబడుచుండెను. కాని, యాతఁ డుద్యోగము మొదలగు పనులుచేయుట తన ఘనతకుఁ గొఱఁతయని యనుకొనుచుండు వివేకవంతుఁడు. అతఁడు స్వభావముచేత శాంత చిత్తుఁడు. కాని, నేఁడుమాత్ర మాతని చిత్తసంక్షోభమునకుఁ బారమే లేకుండెను. విమలుఁడు లోపల కాలుపెట్టినతోడనే వారణుఁడు "విమలా! నీకును నా సహోదరి ప్రఫుల్లకును బాగుగఁ బరిచయమున్నదని భావించుచున్నాను. నేను మా యింటియందే మిమ్ముల ననేకపర్యాయ ములు చూచియున్నాను" అనియెను.

విమ : అవును. ప్రఫుల్లకొఱకు నే నెన్నియో సాహసకృత్యము లను జేయుచున్నాఁడను. ఒక రహస్యవిషయమునం దామెకు సదుపదేశము నొసంగియుంటిని.

వార : ఓ! ధనమును రాజకీయనిధి (సేవింగ్సుబ్యాంకి) యందు వేయువిషయమునుగూర్చియా? మంచిది. విమలా! ఇప్పుడు నేను దానికంటె మిగుల ముఖ్యమగు కార్యముకొఱకు వచ్చియున్నాను. మా ప్రఫుల్ల గృహకృత్యములయం దెప్పుడును సంతోషచిత్తయై యుండు స్వభావముకలది. అందువలన నే నేవిషయమును స్వయముగ విచారించుకొన నక్కఱలేకుండెను. ఆ కారణమున నాకొక్కవిషయ ... తెలియదు.

విత : నీకేమియును దెలియదా ?

వార : ఓహో ! మఱచితిని ! మఱచితిని ! నీకును, ఆ సంగతి తెలియదు. తెలసినంతవఱకు నేనే నీకుఁజెప్పవలసియున్నది. ఇప్పుడు ప్రఫుల్ల యెక్కడనో మాయమైనది. ఆమె జాడ తెలియుటలేదు.

విత : ఆఁ—ఏమి ?

వితలుఁడు నిశ్చేష్టుఁడయ్యెను. పిడుగుమొత్తిన వానివలెఁ గుర్చీనుండి ముందునకొఱగి యించుక స్వస్థతఁదెచ్చుకొని తదేక దృష్టితో వారణునివైపునకుఁ జూచుచు నిలువఁబడియెను.

వార : ప్రఫుల్లపోయి మూఁడుదినములైనదఁట. నేనొక వారమునకుఁ బూర్వమే యితరగ్రామమునకుఁబోయి యిప్పుడేవచ్చితిని. ఇంటికివచ్చి చూడఁగాఁ బ్రఫుల్లయగపడలేదు. గృహపరిచారికను విచారింపఁగా నామె "ప్రఫుల్ల వెడలిపోయి మూఁడుదినములైనదనియు, ఆమె యెక్కడనున్నదియుఁ దనకుఁదెలియదనియుఁ జెప్పినది. ఆమె యొకయుత్తరమైన వ్రాసిపోలేదు. నేను మాకుఁబరిచయముగల స్నేహితులయిండ్లకును, ఇరుగుపొరుగువారి యిండ్లకును బోయి చూచితిని. ఆమెజాడ యేమియునగపడలేదు. అయ్యో ! ఏమైపోయి నదో—ఏమో ? వితలా ! ఎట్లయిన నామెను వెదకికనిపెట్టఁగలవా ?

విత : అయ్యా ! సాధ్యమైనంతవఱకుఁ బ్రయత్నించెదను.

వార : ఆమె కేమైనఁ బ్రాణాపాయము సంభవించునని నీకుఁ దోఁచుచున్నదా ?

విత : చెప్పఁజాలను. పరిచారిక యామెను తుదిసారి చూచిన దెప్పుడు ?

వార : సోమవారమురాత్రి యెనిమిది గంటలప్పుడు.

విత : ఆ పరిచారిక యింకేమైన విశేషసంగతులను జెప్పినదా ?

వార : ఉం. ప్రఫుల్ల దివాన్ ఖానాయందుం గూర్చుండి పుస్తక మును జదువుచుండఁగా నెవ్వఁడో యొకఁ డొకయుత్తరమును దెచ్చి యిచ్చెనఁట. ప్రఫుల్లయాయుత్తరమును జదువుకొని చిన్నమొగమును జేసికొన్నదఁట. పిమ్మట నామె మంచిచీరనుగట్టుకొని యిట్టిచోటునకుఁ బోవుచున్నానని చెప్పకయే యెక్కడకో పోయినదఁట. అప్పటినుండి యిప్పటివఱకు నామెసంగతియే తెలియలేదు.

విఠ : ఆమె యాయుత్తరమును దనతోఁ దీసికొనిపోయినదా?— ఇదిగాక యింకేమైనను జరిగినదా ?

వార : తీసికొనిపోయినదనియు, ఆమఱునాఁ డాగదియంతయు నెవ్వరో వెదకులాడిరనియు బీరువాతలుపులన్నియు తెఱచి, ఉక్కు-పెట్టెలను (**Trunks**) బ్రద్దలుకొట్టి, శయ్యలను విప్పివైచి యంతయుఁ జెల్లాచెదరుగఁ జేసినారనియుఁ జెప్పుచున్నది.

విఠ : ఏమైన నపహరింపఁబడినదా ?

వార : ఆమె చెప్పుదానిని బట్టిచూడఁగా నేమియును బోయినట్లగ పడదు. ప్రఫుల్ల తనయలంకారములనన్నిఁటిని నినుపపెట్టెలో భద్రపఱచి సర్కారుబ్యాంకిలోనుంచియుండుట మీకుఁ దెలిసియే యుండవచ్చును.

విఠ : నీచెల్లెలికెవ్వరైన విరోధులుండిరని నీకుఁ దెలియునా ?

వార : తెలియదు. నాకేమియును దెలియదు. ఇంతవఱకు నేనితరస్థలములలోనే విశేషముగఁ గాలముగడపుచున్నాను.

వారణలా లిట్లుచెప్పి ముగించుసరికి విఠలుఁడు సాధ్యమైనంత వఱకు దీనియాచూకిని గనుఁగొనుటకుఁ బ్రయత్నించెద నని చెప్పి యామెనిని బంపివైచెను. పిమ్మట విఠలుఁడు ప్రఫుల్లపరిచారికను దనయొద్దకుఁ బిలిపించుకొని యేమేమో ప్రశ్నలను వైచెను. వారణుఁడు

చెప్పినదానికంటె విశేషాంశ మేమియు బయలుపడలేదు. కాని, ప్రఫుల్ల కుత్తరమును దెచ్చియిచ్చినవానిని, మరలనెప్పుడైనఁజూచినచో గుర్తింపఁగలనని యాపరిచారిక చెప్పెను. అదియే విశేషాంశముగా నుండెను. విఠలునకిందువలన నించుక దారి దొరకినట్లయ్యెను. ఇందు మూలముననే యెన్నోకార్యములను జేయవచ్చునని యనుకొని యాపరి చారికను దనవెంటఁ బెట్టుకొని తానొక వేషమును వైచుకొని నవనగ రమునందుఁ బ్రతివీథికిని దిరుగనారంభించెను. తుదకొనాఁడుత్తరమును దీసికొనివచ్చి యిచ్చినపిల్లవాని నామె యానవాలుపట్టి చూపించెను. ఆతఁడు చాలఁ చిన్నవయస్కుఁడు. చాలఁ జురుకైనవాఁడు. మొదట నాతఁడు వీరితో మాటాడుటకుఁగూడ నిష్టపడలేదు. నిర్బంధించియడు గఁగాఁ దాను బ్రఫుల్లయింటి కుత్తరమును దెచ్చియిచ్చుటయే లేదని బొంకెను. కాని, యాపిల్లవాఁడు జరిగినవృత్తాంతమంతయును జెప్ప కుండుట కించుకసందేహించి యుత్తరమును దీసికొని యిచ్చినమాట వాస్తవమని యొప్పుకొనియెను.

విఠ : నీకాయుత్తరము నిచ్చినవారెవ్వరు ?

పిల్ల : అనంతరాయలవీథియందుండు నొకపెద్దమనుష్యుఁడు.

విఠ : అది యావీథియందెన్నవయిల్లు ?

ఇప్పుడాపిల్లవానికిఁ జాలచిక్కు తటస్థించెను. ఎట్లును తప్పించు కొనిపోవుటకు వలనుగాకపోయెను. పిమ్మట నాతఁడు "ఇదంతయును దెలిసికొనుటవలన మీకేమిలాభమున్నది ?" అనియెను.

విఠ : అదంతయు నీకుఁ జెప్పవలసిన యవసరమేమియున్నది ? ఆయింటినెంబరెంతో మాత్రముచెప్పుము. లేనిచో నేను నీకుఁదగిన దండనము చేయించెదను.

అని యీ విధముగా విరలుఁడు బెదరించి పలుకగా, అందుల కాపిల్లవాఁడు భయభ్రాంతుఁడై వేగముగఁ బ్రత్యుత్తరమును జెప్పుచు "అయ్యా! చెప్పినచో మునిఁగిపోవుదునేమో?" అనియెను.

విర : నీకేమియును భయములేదు. నిజముచెప్పినచో నీకించు కంతైన నష్టము కలుగకుండ నేను చూచుకొందును. ఆ భారము నామీఁద నుండనిమ్ము.

పిల్ల : అనంతరాయల వీథియందు నె 31 రు గృహము... అక్కడ కొల్లూరయ్యవారి పూటకూళ్లయిల్లున్నది. ఈసారి మీకు బాగుగఁ దెలిసినదా?

విర : తెలిసినది. నీకుత్తరమిచ్చిన యాతని నీవు బాగుగఁ జూచియున్నావా?

పిల్ల : నేను పరికించిచూడలేదు. నేను లోపలికిఁ బోయినప్పు డాతఁ డందఱితోడనుగూడి పేకయాడుచుండెను. ఆతఁడు నాకొక రూపాయి కూలినిచ్చి యీ యుత్తరము నొసంగెను.

విర : మరల నాతనిఁజూచినచో నీవు గుర్తింపఁగలవా?

పిల్ల : సాధ్యమైనంతవఱకు యత్నించిచూచెదను.

విర : మంచిది. నీవాతనిఁజూపినచో నీకాతఁడిచ్చిన దానికంటె హెచ్చు బహుమానము నిచ్చెదను. నీవు చూపఁగలవా?

పిల్ల : మీ యాజ్ఞాప్రకారమే నడచుకొందును.

విరలుఁడు తనతోఁగూడ వచ్చిన పరిచారికను వెనుకకు బంపివైచి, యా పిల్లవానిని దీసికొని యా వీథికిఁబోయి చూడఁగా నాయిల్లు ప్రసిద్ధమగు నొకద్యూత గృహముగా నగపడెను. విరలుఁడా పిల్లవానితోఁ జాలసేపొక రహస్యస్థలమునుండి యా యింటిలోనికి వచ్చుచుఁ బోవుచునున్న వారిని జూచుచుండెను. అంతలో నాపిల్లవాఁ డొకనిని జూపించి "ఈతఁడే" అని చెప్పెను. ఆ మనుష్యుఁడు చాలపొడ

గరిగానుండెను. ఆతఁ డొకపొట్టివానితో నా గృహమునుండి యప్పుడే యీవలకు వచ్చుచుండెను.

విఠలుఁడు వారిని బాగుగ దృష్టించిచూచి హర్షముతోఁ దనకుఁ గార్యసిద్ధియైనట్లే భావించుకొనుచు వెనుకఁ దాను వారినిజూచిన సంగతి జ్ఞప్తికిఁదెచ్చుకొనియెను. ఇంక నెప్పటికిని వారగుటతు మఱవరాదని మరలమరల వారిని బరిశీలనముగఁ జూడసాగెను. తానా రాత్రి యెవ్వరినిజూచియుండెనో, ప్రఫుల్ల తన వివాహసంభ్రమమునఁ దనతోఁగూడ నున్నారని యెవ్వరినిగూర్చి చెప్పినదో, ఆ వ్యక్తులు—ఆ పురుషు లిరువురును వీరే—వీరువిఠలుని మనసున సర్వదా నివసించుచున్నవారే—ఆ యున్నతపురుషుఁడే ప్రఫుల్లయొద్దకు వచ్చి తాను పురోహితుఁడనని చెప్పి యామెకుఁ బెండ్లిచేసినవాఁడు—ఆతని పేరు మాధవుఁడు.

విఠలుఁడాపిల్లవానికిఁ దగిన పారితోషికము నిచ్చి యాతనిని బంపివైచి, తాను మారువేషముతోడనేయుండి, యాయిరువురు పురుషుల ననుసరించి వారివెనుకనే మరల దూ్యతగృహమున కేగెను.

నాల్గవ ప్రకరణము

ఆపూటకూళ్ల గృహద్వారమునొద్ద లోపలి కితరులు పోకుండఁ గొందఱు కావలిగాయుచుండిరి. వారు క్రొత్తవారి నెవ్వరిని లోపలికిఁ బోనిచ్చుటలేదు. లోపలికిఁబోఁదగినవా రొకగుఱుతును జూపింపవలసియుండెను. ఇదంతయును సంకేతవిధానము— విఠలుఁడీమర్మములు నన్నిటినెఱింగిన ప్రాఁతకాపగుటచే నాఁడు తోడనే యాగుఱుతునుజూపి యాలసింపకుండ లోపలికిఁబోయెను. పూటకూళ్ల యజమానుఁడగు కొల్లూరయ్య బాగుచతురుఁడు— ఆటమర్మమెఱుంగని క్రొత్తవారెవ్వరైనవచ్చి యాయాటలోఁ బ్రవేశించి హెచ్చుధనము నాజూదములో నొడ్డినప్పుడుమాత్రము తాను వారికిఁబ్రతికక్షిగానుండి, ఆటగెలుచుచుండుటయేతక్క తన కంటెఁ జతురులతోనాడి యొకకాసైన నాతఁడోడిపోయి యెఱుంగఁడు. అదిద్యూతగృహమనిగాని, అచ్చటవిడువకుండ నెప్పుడును జూదము నాడుచుందురనిగాని, అదృష్టవశమునఁ బోలీసువారి కిసుమంతయును దెలియదు. ఆకట్టడమునకు మూఁడవయంతస్తునందీ ద్యూతకార్యము నిరాఘాటముగ నిత్యమును జరుగుచుండెను. నేఁడు నదేరీతిగ నక్కడఁ బ్రతిదినమును వారందఱును జేరి జూదమాడుచుండిరి. ఇప్పుడక్కడఁ

గొంతనుండి స్త్రీలును, బురుషులును, గూడనుండిరి. ఆట చాలరసవంతముగ జరుగుచుండుటచే నక్కడున్నవారందఱును దానిమీఁదనే దృష్టినుంచి సంభ్రమాసక్తులతోఁ జూచుచుండిరి. ఆ కారణమున మన విశలమూర్తి నెవ్వరును జూడలేదు. అందఱును నాటకాంగణమ్మును జేరి యుత్సాహముతోఁ దొంగితొంగిచూచుచుండిరి. విశలుఁడుకూడ దానినే చూడవలయునను నుత్సాహముతో మునిగాళ్లపై నిలుచుండి వంగి చూచుచుండెను. ఆతఁడక్కడ నొకమూర్తినిజూచి పరమాశ్చర్యరససముద్రమున మునిఁగిపోయెను. అది యాశ్చర్యకార్యప్రవిష్టయగు నొక స్త్రీవ్యక్తి. ఆమె చేతియందున్న పేకముక్కలనువిప్పి చూచుచుఁ దన ప్రతికక్షితోఁ సౌమ్యానమునకుఁ బ్రశ్నపైఁ బ్రశ్నవైచి మాటాడుచు, నడుమనడుమ విశలునిముఖమును గూడఁ జూచుచుండెను. ఆమె మలఁచివైచినచంద్రకాంతశిలాప్రతిమవలెఁ బద్మాసనమువైచుకొని కూర్చుండియుండెను. ఆమె మిగులనేర్పరియగు నాటకకర్త్రియనియు, నిప్పుడదృష్టదేవత యామెనే వరించియున్నదనియు, నెల్లరును జెప్పుచుండిరి.

మొట్టమొదట విశలుఁ డావ్యక్తినిబాగుగఁ బరిశీలించి చూడలేదు. క్రమక్రమముగా దగ్గరకుఁబోయిచూడఁగాఁదనకుఁ గేవలమామె పరిచితురాలైనట్లేయగపడెను. ఆ పిమ్మట విశలుఁడు తనమనస్సునందే “ఇదేమి ! ప్రఫుల్లయా !” అని యనుకొనియెను. ఆతని కీప్రదర్శనము మహాద్భుతముగానుండెను. ప్రఫుల్లయంతటి మానవతి యీద్యూతగృహమునకు, ఈ యీగుండగొయ్యలతోఁ జేరి జూదమాడుటకు రాఁదగినదా ?” అనికూడ యోజింపనేరకపోయెను. మాధవుఁడును, నాటనిమిత్తుఁడగు నాపొట్టిమనుష్యుఁడును, నామెయొద్దనిలుచుండి

యా యాటసొగసునుజూచుచుఁ దలనల్లాడించుచుండిరి. కన్నులను ద్రిప్పుచుండిరి. పండ్లికిలించుచుండిరి. అప్పుడు తా మేమి చేయుచుండిరో వారికే తెలియుటలేదు. ఇఁక నాటలోనున్న వారి మాట చెప్పవలసిన దేమున్నది !

“ఆఠీన్ రాణీయైనచో 5000 రూపాయలబేస్తు” అను ధ్వని యామెనోటినుండి వెలువడియెను. దానిని వినినతోడనే వితలుఁడు “అయ్యో! ఈ కంఠస్వరము ప్రఫుల్లకంఠస్వరము కాదు !” అని గొణుఁగుకొనుచు నొక నిట్టూర్పునువిడిచెను. ఒకే యాకారముగల వారలిరువురుండుటయు నసంభవమే—ఈమె నిజముగఁ బ్రఫుల్లయే యైనచో — నంతటిశీలవతియగు నాయబల యీ జూదగాండ్రతో నెట్లుచేరియుండఁగలదు? ఈ తుదియంశమే వితలునిమనస్సునకు సంపూర్ణ సంశయమును గలిగించెను.

ఆమె నోటినుండి యా మాట వెడలినతోడనే యెల్లరు నూరకుండిరి. అంతయును సద్దణఁగెను. ఆ పేకముక్క లెట్లుపడునో చూడవలయునని యూపిరి విడువకుండనుండునంతటి దీక్షతో సందఱును నా వైపునకే మిగులఁ గౌతూహలముతోఁ జూచుచుండిరి. కొల్లూరయ్య వైపున నాడుచున్న యాతనిముఖము వాడిపోయెను, ముఖముపై నక్కడక్కడ ముత్యములవలెఁ జమటబిందువులు పొడసూపసాగెను. పేకముక్కలను పంచివైచుటయైనది. త్రిప్పుటయు నైనది. ఒక నిమిషములో నా స్త్రీదేవత 5000 రూపాయలను సంపాదించెను. కొల్లూరయ్యముఖము కోతికచ్చువలె నల్లవడిపోయెను. జనులందఱును “బలె ! శాబాస్ ! స్త్రీయైనను చాలనదృష్టవంతురాలు. మంచి చాతుర్యవతి” అని పొగడఁజొచ్చిరి. ఆ స్త్రీ తనకు గెలుపువచ్చినసొమ్ము నోట్లను దీసికొని వానిలో నూరురూపాయలనోటున నొకదానికిఁ జిల్లర

నిమ్మని కొల్లూరయ్యనడిగెను. విఠలుఁడు మరల నా కంఠస్వరమును బాగుగ నాలించెను కాని, యద ప్రఫుల్లకంఠస్వరమువలె నగపడలేదు. ఆమె కంఠస్వరము మృదుమధుర స్వరమైయుండెను. ఈమె కంఠ స్వరమో—కేవలమును గర్కశమై పురుషకంఠస్వరమై యుండెను—ఆ నోటునకు కొల్లూరయ్య చిల్లరఁదెచ్చియిచ్చెను. "మాకింకొక యాట కవకాశమిచ్చినచో మేమును మాచేతిమహిమ చూపింపఁ గలము." అని యా ఫ్రూటకూళ్లవాఁడనియెను. అందులకామె "ఓహో! ముఖ్యముగ నట్లేకావచ్చును. మఱియొకనాఁ డెప్పుడైనను వచ్చి యెంతసేపాడిన నాడవచ్చును. ఇప్పటికిఁజాలింతము." అని యా వగలాడి ప్రత్యుత్తరము చెప్పుచు మాధవుఁడు మొదలగువారి వైపునకుఁదిరిగి "ఇఁకరండు పోవుదము." అనిలేచి వారితో వెడలి పోయెను.

మాధ : ప్రఫుల్లా! ఈ దినమున నీదేయదృష్టము.

అని, యా పొట్టివానివైపునకుఁదిరిగి "ఓయీ! భాస్కరా! అవునుగాదా?" అనియెను.

భాస్క : ఆహా! సంశయమేమి? నేఁడు మహాలక్ష్మి యీామెకుఁ బ్రసన్నురాలై యున్నది.

మాధ : అట్లుకాదు. ఈమె లక్ష్మిస్వరూపురాలే.

భాస్క : అవును. కాకున్న నీమెకీమహిమ యెక్కడనుండి వచ్చినది?

ఆ స్త్రీ వారి ప్రసంగమున కడ్డమువచ్చి "మీాపొగడికలకేమి లెండు. పోదమురండు." అని తీవ్రముగఁబలికెను.

ముగ్గురునుచేరి బయలుదేరిరి. విఠలుఁడు రహస్యముగా వారి వెనుకనే బయలుదేరి పోవుచుండెను.

"మాధవ భాస్కరులిరువురు నామెను బ్రఫుల్లయని సంబో ధించుచున్నారు! ఈమెరూపమును, నడవడి మొదలగునవి యన్నియు నచ్చముగఁ బ్రఫుల్లనే పోలియున్నవి. కాని, కంఠస్వరముమాత్రము నేఱువిధముగానున్నది" అని విఠలుఁడు వితర్కించుకొనుచుండెను.

వారుముప్పురును బళ్లదొడ్డియొద్దకుఁబోయి యొకగుఱ్ఱపుబండిని నద్దెకు మాటాడుకొని, దానిలోఁగూర్చుండి బయలుదేరిరి. విఠలుఁడు గూడ నొకబండి నద్దెకుమాటాడుకొని దానిలోఁగూర్చుండి, బండి వానితో నేమియో యేకాంతముగమాటాడి, జాగ్రతగ బండినితోలు మని హెచ్చరించెను. ఆబండివాఁడును మొదటిబండివెనుకనే తనబండిని గూడఁ బోనిచ్చుచుండెను. రెండవబండివాఁడు ముందుబండివాడు తన్నుఁ జూడకుండ నుండుటకొఱకు, ఆగుఱ్ఱపుబండివెనుకవైపుననున్న కిటికీకిఁదన వస్త్రమునుగట్టెను. ఆనిశాంధకారమున నారెండుబండ్లును వేగముగఁ బోవుచుండెను. మొదటిగుఱ్ఱపుబండి యిట్టిస్థలమున నిలువవలయునను సూచన తెలియఁగనే, విఠలుఁడు తనగుఱ్ఱపుబండిని వెనుకకొంచెము దూరములో నాపివైచి, తాను బండినుండిదిగి రహస్యముగ వారున్న తావునకుఁబోయెను. ఆముప్పురును బండినుండిదిగి సమీపమునందున్న యొక గృహములోనికిఁబోయిరి. విఠలునకిఁకముందు వారివెనుకనే పోవుట యసాధ్యమయ్యెను. అప్పుడు విఠలుఁడింటివెలుపలనొక చాటునఁ గూర్చుండెను. అప్పుడక్కడకు గస్తికివచ్చిన పోలీసధికారిని మెల్లగఁ బిలిచి విఠలుఁడు విచారింపఁగా, నాగృహమున ననేకమాసములనుండి యెవ్వరు వాసముచేయుట లేదనియును, ఇప్పటికిఁ గొన్నాళ్లనుండి మాత్ర మెవ్వరోక్రొత్తవారువచ్చి దిగియున్నారనియుఁ దెలియవచ్చెను. ఇంకను విశేషసంగతులను దెలిసికొనవలయునని విఠలుఁడు తఱచి తఱచి యాతనిఁ బ్రశ్నింపఁగా, నాపోలీసువాఁడు "ఈయింటియందున్నవారు

విచిత్రమనుష్యులవలె నగపడుచున్నారు. వారెప్పుడును పగటిపూట బయటికివచ్చుటయే లేదు. మఱియు నీగృహమున నేగదియందును గూడ దీపముంగాంచి యున్నట్లే యగపడలేదు" అనిచెప్పెను.

విశ : ఇచ్చట స్త్రీలెంతమందియున్నారు ?

పోలీ : ఇరువురు. ఇప్పుడాయిరువురుపురుషులతోడను లోపలకుం బోయిన యామెయొకతె. రెండవయామె కేవలము నెప్పుడును వెలుపలకువచ్చుటయే లేదు. ఈమెయైనను నిత్యము రాత్రివేళ యొక్కతెయే వెలుపలకుంబోవుచున్నది. పోవునప్పుడీయిరువురుపురుషులను దనతోం గూడం దీసికొనిపోవుచుండును.

విశ : అట్లయినచో, నీవొక్క స్త్రీని, ఇరువురుపురుషులను చూచియున్నావుకాదా ?

పోలీ : అంతేకాదు. కొంతకాలమునకుముందు ఇచ్చటమూడవ వాడుగూడ నుండెడివాడు.

ఈమాటనువిని విశేషకుతూహలుండై విశలుండు మరల "వీరీ గృహము నద్దెకుందీసికొనవచ్చినప్పుడాతడుగూడ వీరితోనుండెనా ?

పోలీ : అవును. అప్పుడాతడు చాల వ్యాధిపీడితుండై యుండెను. ఆతని వేషభాషలనుబట్టిచూడంగా నాతడు విశాలదేశస్థునివలె నగపడుచుండెను.

విశలుండాతని వేషభాషలను, గుణములను బాగుగవిచారించి తెలిసికొనియెను. పోలీసుచూపుకొనంగా నవియన్నియుం బ్రఫుల్ల చెప్పినట్లే, కాంతనాథుని పోలికమొదలగువానితో సరిపోవుచుండెను.

విశ : నీవు వారినిమొట్టమొదటంజూచి, యించుమించుగ నెన్ని దినములై యుండవచ్చును ?

హోలీ : నాకంత నిష్కర్షగ జ్ఞప్తిలేదు—ఎన్నియోదినములు కాలేదు. ఒకనాఁటిరాత్రి చాలసేపైనపిమ్మట నిక్కడకొకగుఱ్ఱపు బండి వచ్చినిలిచెను. ఆ యున్నతుఁడును, నా పొట్టివాఁడునుజేరి యీ రోగినెత్తుకొనివచ్చి, బండియందుఁ గూర్చుండఁబెట్టి తాముకూడ నందెక్కి, యెక్కడికో వెడలిపోయిరి. తిరిగి యొకగంటలోపల నా గుఱ్ఱపుబండి వెనుకకువచ్చెను. నేనీబాటమొగలో నిలిచియుంటిని. ఈ యిరువురుపురుషులును నా బండియం దన్యోన్యము నెదురుగఁ గూర్చుండి యుండిరి. ఆ రోగిమాత్రమందు లేఁడు. వారు బండిదిగిన వెంటనే బండిలోపలినుండి యేమియోలాగఁదొడఁగిరి. నాకించుక సంశయము కలుగఁగా, సమీపమునకుఁబోయి నిలుచుంటిని. వారొక మనుష్యదేహమును గ్రిందికిదింపుచున్నట్లు తెలియవచ్చెను. నేనా సంగతిని గూర్చి వారలను విచారింపఁగా, ఆ రోగికి వ్యాధిబలమగుటచే, బాధ యధికమై మూర్ఛనొందెనని యీ పురుషులిరువురును నాతోఁ జెప్పిరి. అప్పుడు నేను "వైద్యునిబిలిపింపనా" యని యడుగఁగా, పెద్దవాఁడు, తానేవైద్యుఁడననియు, ఈ వ్యాధికిఁదగినచికిత్సను జేయఁ గలననియుఁ జెప్పెను. ఆ పిమ్మట నాతనిని లోపలికిఁదీసికొని పోయిరి. జరగిన సంగతిని మా యినస్పెక్టరునకుఁ దెలియఁజేసికొంటిని. కాని, వారు నా మాటలను జెడచెవినిబెట్టుటచేత, మన కెందులకని, నేనుకూడ నూరకుండ వలసినవాఁడనైతిని.

విశ : ఆ పిమ్మట నెప్పుడైన నా రోగిని నీవు చూచియున్నావా?

హోలీ : లేదు. ఎప్పుడును జూడలేదు. ఒకనాఁటిరాత్రి నేను, ఆతని గతియేమైనదని యీ యున్నతునడిగితిని. అందులకాతఁడు "మనుష్యుఁడు నెమ్మదిగానున్నాఁడనియుఁ దనయూరికిఁ బోయినాఁడనియు నాతోఁ జెప్పెను. కాని, పగటిపూట నీవీధినిదిరుగు మాతోడిజవానును

విచారింపఁగా, నీ యింటినుండి యెవ్వరును, నెక్కడికిని బ్రయాణము చేయలేదని తెలియవచ్చినది. అప్పటినుండి యిప్పటివఱకును వీరి విషయమున నేననుమానముతోడనే తిరుగుచుంటిని. ఈ యింటిపై నొక కన్నువైచియుంటిని.

విఠలమూర్తి కేస్వల్పమూల్యములగు నెన్నియో సంగతులు తెలియవచ్చెను. ఆతఁడు మొదట నా స్త్రీని జూచి మాటాడవలయునని యనుకొనియెను. ఒకవేళ నామె ప్రఫుల్ల కాదని రుజువైనచోఁ దనముందుదారికి భంగము కలుగునని యోచించి యా ప్రయత్నమును మానుకొనియెను. విఠలుఁ డాయిరువురి చర్యలనుగూర్చియు, కాంత నాథుని మరణమునుగూర్చియు యోచించుచు నక్కడ నిలిచి యుండఁగా, ఆ శవమా యింటియందే పూడ్చియుండవచ్చునను యోచన యాతనికిఁ దోచెను. ఎన్నివిధముల యోచించిచూచినను నాతని కాయభిప్రాయమే స్థిరపడుచుండెను. కాని, యా యింటియందా విషయమునుగూర్చి పరిశోధించుటకుఁ దగినమార్గ మేమియున్నదని యాతఁడు పలు తెఱంగుల తలపోయసాగెను. తుదకాపనిచేయుట యానాఁడసాధ్యమని నిశ్చయపఱచుకొని విఠలుఁడు తిన్నఁగాఁ దన యింటికిఁ బోయెను.

అయినను విఠలుఁ డూరకుండలేదు. మాధవుఁడు విశాలదేశము వాఁడనియు, భాస్కరుఁడు మార్యదేశమువాఁడనియుఁ గనిపెట్టెను. అంతియేగాక యాతఁడు తన యాఫీసునకు వచ్చుచున్న వర్తమాన పత్రికను జదువుచుండఁగా, విశాలదేశపు తుంటరిగుంపునం దనేక పర్యాయములు కారాగృహమునకుఁ బోయియున్నవారిలో మాధవుఁ డొకఁడని చూపించుట కాధారమైన మాధవుని భావచిత్రము (Photo) కూడ నాతనికగపడెను. భాస్కరుని విషయమున మాత్రము

తగినయాధారములేవియును నాతనికి దొరకలేదు. ఒకనాఁడు విఠలుఁడా చిత్రపటములను బరీక్షించుచుండఁగా, వారణలాలక్కడకువచ్చి "విఠలా! నాసోదరియొద్దనుండి యిప్పుడొకయుత్తరమువచ్చియున్నది. ఆమె తానొకమిత్రుని యింటియందుంటిననియు, తన్ను వెదకుకొనక్కఱలేదనియు, నాయుత్తరమున వ్రాసియున్నది" అని చెప్పెను.

విఠ : ఆయిల్లెక్కడనున్నది, ఎవ్వరిదైనది, యాయుత్తరమున వ్రాసియున్నదా ?

వార : అవును. వ్రాసియున్నది. ఇట్టివీథియనియు, ఇన్నవ నెంబరుగలయిల్లనియు వ్రాయుటయేగాక నన్నక్కడకు రావలయునని కూడ వ్రాసియున్నది.

ఈమాటలను వినుటతోడనే విఠలుఁడు కుర్చీనుండి చటుకున లేచెను. చేతివ్రేళ్లను గఱచుకొనియెను. కొన్నినిమిషములవఱకు నాతఁడేమియును మాటాడలేదు. ఎందులకనఁగా—ఏగృహమునకు మొన్నటిరాత్రి మాధవభాస్కరులుపోవుచుండుటను దాను చూచి యుండెనో, అయింటివిలాసమునే నేఁడు వారణలాలు చెప్పియుండెను. అందువలన విఠలుఁడు విశేషసంభ్రమాశ్చర్యములకు లోనుగావలసిన వాఁడయ్యెను.

విఠ : ఎక్కడ ? ఆయుత్తరము నొకసారి చూపింపుము చూతము !

వారణలాలాయుత్తరము నాతనికిచ్చెను. విఠలుఁడాయుత్తరమును జదువుకొని పిమ్మట "అయ్యా! ఈవ్రాతను బోల్చితివా ? ఇది నీసోదరిలేఖనమని నీకు బాగుగఁదెలియునా ?

వార : ఆమె లేఖనమువలెనే కనఁబడుచున్నది.

విరలుఁడు చాలసేపు యోజించి పిమ్మట ప్రఫుల్లకు రహస్యముగా వివాహమగుటనుగూర్చియు, ఆమె పతిమరణమునుగూర్చియు, ఇంకను జరగిన యితరసంగతులనుగూర్చియు వారణలాలునకుఁ దెలియఁజేసెను. ఆ మాటలనువిని వారణుఁడు నిశ్చేష్టుఁడై యేమియును మాటాడకచూచుచుండెను. అప్పుడు విరలుఁడు "వారణా! నీవిప్పు డాయింటికినడువుము. నేనుకూడ నీతోవచ్చెదను. సర్కారుపత్తేదారు నగు నేను వారింటికివచ్చితినన్న సంగతి వారికిఁ దెలియకుండునట్లు మారు వేషమునవచ్చెదను. వారు లెక్కలేని సాహసకృత్యములను జేయుచున్నారు. యోజించిచూడఁగా నీకుత్తరము వ్రాసినస్త్రీ నీసహోదరి కాదని నాకుఁ దోఁచుచున్నది. ఈమె మాయాప్రఫుల్ల వేషమును వైచుకొని యీకపటనాటకము నాడుచున్నది. నీవేమియో నెఱుఁగని వానివలె నక్కడ నటింపుము. మఱియు నేను నీమేనమామయగు వాగీశుఁడననియుఁ, గళింగదేశమునుండి వచ్చితిననియు వారితోఁ జెప్పుము. పిమ్మటఁ గార్యానుకూలముగ నాకుఁ దోఁచినరీతిని నేను మాటాడెదను.

వార: ప్రఫుల్ల యక్కడలేకున్నచో మఱెక్కడకుఁ బోయి యుండును?

విర: మనమావిషయమునుబరిశోధించి కనుఁగొనవలయును.

ఒంటిగ్గంటయైన పిమ్మట నిరువురు బయలుదేరిరి. విరలుఁడు బ్యాంకివర్తకుని వేషమువైచుకొని వారణలాలుని మేనమామ యయ్యెను.

ఐదవ ప్రకరణము

ఆ గృహకవాటము మూయఁబడియుండెను. విఠలుఁడును వారణలాలు నక్కడకువచ్చి తలుపుతట్టిరి. లోపలినుండి ప్రత్యుత్తరము వచ్చుటకుముందుగనే యెవ్వరో మేడమీఁది గవాక్ష మార్గమున వీరిరువురను తొంగితొంగిచూడసాగిరి. ఆ సంగతిని విఠలుఁడు కనిపెట్టెను. కాని, యాతఁడు తానేమియు నెఱుఁగనట్లే నటింపసాగెను. ఇంతలో గృహద్వారము తెఱవఁబడియెను. ఒక నిమిషములోఁ బ్రఫుల్ల—ఛీ! కాదుకాదు—మాయాప్రఫుల్ల యక్కడకువచ్చినిలిచెను. వారణలాలునకుఁ జాలగందరగోళమయ్యెను. ఆతనికేమియును దోఁచలేదు.

స్త్రీ : అన్నయ్యా! నీవిక్కడకు వచ్చుట నాకు మిగుల నానంధముగానున్నది.

అనిచెప్పి వారణునకు నమస్కరించి, ఆతనిని విఠలునితోఁ గూడ లోనికిఁ దీసికొనిపోయెను.

స్త్రీ : అన్నా! నీవు నన్నుఁగానక చాలగందరగోళమును పొందియుందువు. నేనువచ్చునప్పు డొకయుత్తరమునైన వ్రాసి

రావలసినది. అందులకైన నవకాశము చిక్కినదికాదు. మంచిది— దానికేమిలే—రండు. ఆ విషయమంతయు సవిస్తరముగఁ జెప్పెదను.

వార : ప్రఫుల్లా ! ఇదిగో ! ఈతఁడు మనమేనమామయగు వాగీశుఁడు—కళింగదేశమునుండి వచ్చియున్నాఁడు.

ప్రఫు : ఓహో ! అలాగునా ? మామయ్యా ! నేను మీచిత్ర పటమును (Photo) మాత్రము చూచియున్నాను. ప్రత్యక్షముగా మిమ్ముల్ను జూచుభాగ్యము నాకిప్పుడు కలిగినది. నేఁడు మీరు వచ్చుట మాకుఁ బండువుగానున్నది.

అని నమస్కారముచేసి "రండు. ఈ కుర్చీలపై గూర్చుండుఁడు" అనియెను.

ఆ చిన్న యిల్లు మిగులమనోహరముగ నలంకరింపఁబడియుండెను. పెద్దపెద్ద నిలువుటద్దములును, వివిధములగు విచిత్రపటములును, అనేకభావచిత్రములును (Photos) పలు తెఱంగులగు కుర్చీలును, మేజా, బెంచి, మంచము, సోఫా, హంసతూలికాతల్పము మొదలగు నవియును, రమ్యములగు దీపోపకరణములును, ఆ గదినలంకరించి యుండెను.

వారణవితలులు కూర్చుండిరి. పిమ్మట నాకాంత వారితో నుచితరీతి సంభాషింపసాగెను.

స్త్రీ : నేనంతతొందరగా గృహమును విడిచివచ్చినసంగతి మీకుఁదెలుపవలసినదే — భరతమాధవియును నేనును చిన్నప్పటి నుండియుఁ బ్రాణసఖులము. ఆమె విశాలదేశవాసియగు మాధవుఁడను నొక పెద్దమనుష్యుని పెండ్లియాడి కొన్నాళ్లకుఁబూర్వమే యిక్కడకు వచ్చినది. వచ్చినపిమ్మట నామె వ్యాధిపీడితయై మంచము పట్టినది. అట్టిస్థితిలో నామె నన్నుఁజూడవలయునని యపేక్షించి

యొకనాఁడు తొందరగావచ్చి తన్నుఁగలిసికొనవలసినదని నాకొక గందరగోళపు టుత్తరమ్ము వ్రాసినది. ఆ యుత్తరము వచ్చినప్పుడు నేను నాయింటికి చేరిచావడిలోఁగూర్చుండి పుస్తకమును చదువుకొనుచుంటిని. ఆయుత్తరమునుజూచినతోడనే పిడుగుపడినదానివలెనై నాస్నేహితురాలు కేవల మపాయకరమగు వ్యాధిలోఁజిక్కికొని మరణింపనైయున్నదని భావించుకొని తుదకు దాని ముఖమునైనను జూతునోలేదోకదాయని పరితపించుచు నేనిట్టితావునకుఁ బోవుచున్నానని యొకరితోఁజెప్పుటకైన మనసుకుమట లేక చటాలున బయలుదేరి యిక్కడకువచ్చితిని. నేను వచ్చుసరికి భరతమాధవికిఁ జాలజబ్బుగానుండెను. అప్పటినుండి నిన్నటివఱకును, గృహసమాచారము తెలియక పోవుటచేఁ జాలఁదల్లడిల్లితిని. నీవూరినుండివచ్చితివని నిన్ననే నాకుఁ దెలియుటచేత నీకాయుత్తరమును వ్రాసితిని. ఇప్పుడు మనమామయ్య కూడ వచ్చుట నాకు మఱింతసంతోషముగానున్నది. మఱియు నా పుణ్యవశమున నానెచ్చెలికిఁగూడ సంపూర్ణారోగ్యము కలిగినది. ఇఁక నేమున్నది—నేఁడో రేపో నేనింటికివచ్చుటకు సిద్ధముగానుంటిని.

వార : ఇప్పటివఱకు. నీస్నేహితురాండ్రలో నెవ్వరికిని బెండ్లియైనసంగతి నేను వినియుండలేదు. మంచిది. ఆ నీనెచ్చెలిపేరు మఱి యొకసారిచెప్పుము వినియెదను.

మామా : భరతమాధవి. ఎంచులకన్నయ్యా! నీవామెను మఱచిపోయితివాయేమి? ఆమెయును నేనునుకలిసియే పాఠశాలకుఁ బోవుచుండెడివారముకాదా? మంచిది. ఇంతయెందులకు? ఇప్పుడే యామెనిక్కడనేచూతువుగదా! మామయ్యా! అత్తయ్య సౌఖ్యముగానున్నదా?

విశ : బిడ్డా! అదియేమి? నీవంతయునునుఱచిపోయినట్లే తోఁచు చున్నది. నేను నిత్యబ్రహ్మచారినిగాదా !

ఇప్పు డా ప్రఫుల్ల పాతాళమునకుఁ బోయిపడియెను. ఆమె తన యపజయచిహ్నములను పైకిఁగనఁబడనీయకుండఁ జమత్కారముగ నవ్వుచు " అయ్యో ! నేనెంతటిపిచ్చిదానను ! ఈసంగతి నాకుఁ దెలిసి యుండియు నేనెందులకిట్లుమాటాడితినో ? అయ్యో ! నామతిమండా ! మొన్నటి వ్యాకులభావమునన్నింకను పీడించుచున్నదికాఁబోలును ! సరిలెండు ! దయయుంచి మీరొక్కక్షణము సేపిక్కడ నుండుఁడు' నా నెచ్చెలిని దీసికొనివచ్చెదను " అని చెప్పెను.

ఆమె యీవిధముగ మాటాడుచు నొయ్యారముగ ముద్దుముద్దుగ నక్కడనుండి వెడలిపోయెను. ఆమె పొంచివినకుండ నుండునంతటి దూరమేగినపిమ్మట వారణుఁ డతికుతూహలభావముతో విశలుని చెవిలో " అయ్యో! ఈమె నాచెల్లెలుకాదు మొదటమా ప్రఫుల్లయనియే భ్రమించితిని. కాని, యిప్పుడామె నోరుతెఱవఁగనే కాకియని తెలిసి పోయినది. అయ్యో! భగవంతుఁడా! ఇందలిపరమార్థమేమైయుండును? విశలా ! నాకేమియును దోఁచకుండనున్నది. ఇది యేమివిచిత్రము ? లోకములో నింతటియద్భుతము నెప్పుడైన నెవ్వరైన జూచియున్నారా?

విశ : దీనియర్థము మాయాకల్పనము. నీవు గందరగోళపడి మాటజారిపోకుము. నీవిప్పుడు చాలజాగ్రతగానుండవలయును. ఈమె నీచెల్లెలుకాదని నీవు సంశయపడుచున్నట్లీమెక్కుఁ దెలియఁగూడదు. ఈమె యత్యద్భుతనర్తకురాలు—తన నాటకమునాడుచున్నది. నీ వించుక యోపికతోఁ జూచుచుండుము. ఇందలి రహస్యమంతయు నాయూలాగ్రముగ గ్రహించి, తరువాతనీకుఁజెప్పెదను.

వితలుఁ డింతకంటె హెచ్చుగ నింకేమిచెప్పుటకు వలనుగాక పోయెను. ఎందువలననఁగా—అంతలో మేడపైనుండి పదనూపుర ఘల్ ఘలారవము విననయ్యెను. అందువలన నొకస్త్రీ క్రిందికిదిగి వచ్చుచున్నదని వారికిఁదెలిసిపోయెను. మాయాప్రఫుల్ల తనతోఁ దన నెచ్చెలిని దీసికొని క్రిందికిదిగివచ్చెను.

మాయాప్ర : ఇదిగో ! ఈమెయే భరతమాధవి.

వారిరువురు నామెపై పునకుఁజూచి సంతోషమునొందిన వారి వలెనటించిరి. భరతమాధవియు వారిరువురను మర్యాదపూర్వకముగఁ దిలకించెను. ఆమె కోమలకంఠస్వరము సంగీతమునంటెను శ్రావ్యముగానుండెను. మఱియు నామె చాల గొప్పయింటి యువతివలె నగపడుచుండెను.

భరతమాధవి : వారణా ! ప్రఫుల్లను, ఆమె బంధువర్గము వారిని జూచుట నాకుఁ బరమానందముగా నుండును. అందువలన నే స్వతంత్రించి నీసోదరి నిక్కడకుఁ బిలిపించుకొంటిని. ఇందులకై నీ వెంత మాత్రము నన్యథా యోజింపవలదు.

వార : ఎంతమాట ! ఇందుతప్పేమున్నది ?

తన సహోదరియగు ప్రఫుల్ల మాయమైపోవుటయు, ఈ యిరువురుస్త్రీలు నా విషయమున నేమో కృత్రిమవ్యాపారమును జేసియుండుటయు, మొదలగు సంగతులన్నియు బాగుగఁ దెలిసినవాఁడయ్యు వారణుఁడు భరతమాధవిరూపమునకును, ఆమె విలాసమునకును ముగ్ధుఁడై యామెవల్లోఁ జిక్కుకొనునట్లుండెను. ఆతనిహృదయ నాడి వడివడిగఁ గొట్టుకొనుచుండెను. ఆతని హృదయక్షేత్రమున మోహ బీజాంకురమయ్యెను. వితలుఁడనేక విలాసవతులనడుమ నెన్నియో సారులు మసలుట తటస్థించినను, ఎప్పుడు నెవ్వరికటాక్షమునకును

లోఁబడినవాఁడు కాఁడు. ఇందుమూలముననే యాతఁడు తన గౌరవమును మఱింత వృద్ధిఁ జేసికొనియెను. అట్టివాఁడిప్పుడు మాధవపత్నియని చెప్పఁబడుచున్న మాయావతియగు భరతమాధవి కటాక్షవీక్షణములకుఁ గట్టువడిపోయెను. ఈ మోహాంధకారమునఁ జిక్కుకొని యాతఁడు తన్నుఁదానే మఱచిపోయెను.

కాని, విఠలుఁ డనుభవశాలి. లోకజ్ఞానసంపన్నుఁడు. సుధీరుఁడు. భవిష్యదర్థంబు నంతలోఁ దెలిసికొను సామర్థ్యముగలవాఁడు. అట్లగుటచే నాతఁడు భరతమాధవి కటాక్షజాలముల నంతలోఁ ద్రెంపివైచికొని వారణునివైపునకుఁదిరిగి "వారణా! లెమ్ము! పోదము. నాకు మఱియొక తొందరపనియున్నది—బిడ్డా! ప్రఫుల్లా! నేను మీగృహమునందే, వారణునితోడను నీతోడను నింకను గొంత కాలము గడపవలయునని యోజించుచున్నాఁడను." అనియెను.

మాయాప్రఫుల్ల: నేను రేపె మనయింటికి రావలయునని యనుకొనుచుంటిని.

వారణుఁడు భరతమాధవి కటాక్షపాశములకు ముగ్ధుఁడై పోయెననుసంగతి చతురుఁడగు విఠలునకుఁ దెలిసిపోయెను. ఇరువురు నక్కడనుండి బయలుదేరిరి. కొంతదూరము పోయినపిమ్మట విఠలుఁడు వారణునివైపునకుఁదిరిగి "వారణా! ఈ స్త్రీలనడవడులంగూర్చి నేను సంశయపడుచున్నానని యించుకంతయును వారలకుఁదెలియఁ గూడదు. ఈ సంగతిని మాత్రము నుఱచిపోకుము. ఈపై నేమిరానై యున్న నోరానిమ్ము. ఇంతియేగాక వారణా! ———" అని యేమో చెప్పఁబోయి వారణుని ముఖమునొకసారి దృష్టించిచూచి యాదరభావముతో "నీ వివేకమువలననే నీ సహోదరి యుద్ధరింపఁ బడవలయును. మఱియు నీవు వీరితో మాటాడునప్పుడు మఱచియైన

నానిజమైనపేరు చెప్పనని నాకు బాసయిన్నది. నేనువిఠలుఁడననినీవిరికిఁ దెలిసినచోఁ గార్యము చెడును—" అనియెను.

వారణుఁడు విఠలునిముఖమునుజూచి చేతిలోఁజేయివైచి "అయ్యా! ఇదిగో! ప్రమాణముచేయుచున్నాఁడను. నేనువారి యెదుటనెన్నఁడును నీపేరుచ్చరింపఁబోను. నీకు నామీఁదనమ్మకము లేదా!" అనియెను.

విఠ : అయ్యా! నీవు తరుణవయస్కుఁడవు. తప్పుదారినిబడి పోయితివిగదాయని నామనసు కళవళపడుచున్నది. కానిమ్ము. నీవేమియు నన్యథాభావింపఁబోకుము. నేను ఎల్లజాగరూకతతో నుండెదను. నేనీసాయంకాలమున మీయింటికివచ్చి నీమేనమామ వేషముతో నుండెదను.

వార : అట్లేచేయుము. నేను నీకై నిరీక్షించుచుండెదను.

విఠలుఁడుపోయి మాధవుఁడును భాస్కరుఁడునుండు రహస్యస్థలమునుకనిపెట్టుటకై ప్రయత్నింపసాగెను.

వారణలాలు తనగృహమునకుఁబోయెను. ఆతనిమనోభావమే విధముగా నున్నదని మేము వ్రాయఁజాలకున్నాము. ఆతని బుద్ధి భ్రమసిపోయినది. ప్రఫుల్లముఖమును, ఆనూతనస్త్రీముఖమును బోల్చి చూచెను. ఆతనిమనసునకు విశ్వాసముకలుగలేదు. అప్పు డాతఁడు తనచెల్లెలుగతి యేమైనదోగదాయని కన్నీరు విడుచుచు విచారింపసాగెను.

"అయ్యో! నేనెంతటి నిర్భాగ్యుఁడను. అంతటి సుశీలయగు సోదరీరత్నమును బోఁగొట్టికొంటినిగదా! ఎంతటిసాత్త్వికస్వభావ! ఆహా! ప్రఫుల్లా! సోదరీ! నీవెందున్నావు?" అని ప్రలాపించుచు నీకపటతంత్రములెవ్వియు నాసాధుబాలికకుఁ దెలిసియుండవనియు,

ఆమె నెవ్వరో మోసగించి యెత్తుకొనిపోయిరనియు విచారింపసాగెను. ఆమె నిశ్చయముగ దేవకన్యకయేయని భావింపఁదొడంగెను.

పిమ్మట వారణుఁడు వితలునకొకయుత్తరము వ్రాసెను. దానియందు,

"అయ్యా! నేను కొన్నిదినములవఱకు గ్రామాంతరము పోయియుండెదను. నీవు మా యింటికివచ్చి యందే మా మేనమామ వలె నుండవలయును. ఈ సంగతి నా సహోదరి వేషమును వైచుకొని యున్న యా కాంతతోఁ జెప్పుము."

అని వ్రాయఁబడియుండెను.

పిమ్మట వారణుఁడు ప్రయాణమునకు సన్నద్ధుఁడై గృహాంగణమునకు వచ్చునప్పటికెవ్వఁడో యొకఁడు వచ్చి యొకయుత్తరము నాతనికిచ్చెను. అందలి హస్తాక్షరములు మాయా ప్రఫుల్ల హస్తాక్షరముల వలె నుండెను. అది యా నూతన ప్రఫుల్ల వ్రాసినయుత్తరమే. అందు "ఓ ప్రియసహోదరుఁడా! నా ప్రాణసఖిభర్త యీ రాత్రి మమ్ములను నాటకమునకుఁ దీసికొని పోయెదనని చెప్పి యున్నాఁడు. కాని, యాతఁడేదో తొందరపనిమీఁద పోయియుండుటచేత నేఁడింటికి వచ్చుటకు వలనుగాక పోయినదని వర్తమాన మంపియున్నాఁడు. అందువలన దయయుంచి నీవును మామయ్యయును వచ్చి మమ్ములను నాటకములోనికిఁ దీసికొనిపోవలయునని ప్రార్థించుచున్నదానను. ఒకవేళ మామగారు వచ్చుటకు వలనుగాక పోయినచో నీవైనను రావలయును. తప్పక రావలయునుసుమా." అని వ్రాయఁబడి యుండెను.

వారణుఁడాయుత్తరమును జదువుకొన్నపిమ్మట, దానిని చించి పాఱవేయవలయునని యనుకొనియెను. మరల నించుక యోజించి

దీనిని విశాలమూర్తికిఁజూపి యాతఁడు చెప్పినట్లు నడచుకొనుట యుత్తమమని నిశ్చయించుకొనియెను.

వారకాంతుఁడు తిన్నఁగ విశాలుని కార్యాలయమునకుఁ బోయి చూడఁగా, ఆతఁడేదో యొకయపరాధశోధనము కొఱకుఁ బోయియుండె ననియు, ఇంకను జాలసేపటివఱకు రాఁడనియు, నతనిసేవకుఁడు చెప్పెను. ఇప్పుడు వారకాంతున కేమిచేయుటకును దోఁచలేదు. కొంతసేపు సంధ్యాకాల మూఁడుగంటలవఱకును నిరీక్షించినను విశాలుఁడు రాలేదు. ఇఁక విశాలుఁ డానాఁటికింటికి రాఁడని యూహించుకొని, ఒకనాఁటి యామినీయాత్రా ప్రఫుల్ల యుత్తరానుసారముగ నక్కడకుఁబోయి వారిని నాటకశాలకుఁ దీసికొని పోవుటకును, మఱునాఁడు తానక్కడ నుండియే గ్రామాంతరమునకుఁ బోవుటకును నిశ్చయించుకొని, వారకాంతుఁ డాస్త్రీలున్నయింటికడకుఁ బోయి తలుపు తట్టెను. అప్పుడు తరుణవయస్కురాలగు నొకసుందరీమణివచ్చి తలుపుదీసెను. ఆవిలాసవతిని జూచుటతోడనే వారకాంతునకుఁ గేవలమును మనోవికార ముదయించెను. చాలవఱకాతఁడు ముగ్ధుఁడై పోయెను.

భరతమాసపి : ఓహో! మామామగారూ! నీవొక్కఁడవే వచ్చితివా? మామగారు రాలేదా?

వార : లేదు. ఆతనికేదో తొందరపనియుండి రాలేదు.

భర : చెల్లెలు మేడమీఁదనున్నది. ఇఁక నేమి? ఇదిగో వచ్చుచునే యున్నది. అదిగో! ఆపెట్టెయందు టిక్కట్టులున్నవి తీసికొనుము. నేనొకసారి లోపలికిఁబోయి వచ్చెదను.

అని చెప్పుచు నూపురము లల్లనల్లన ఘల్లుఘల్లుమనుచుఁ బదవిన్యాసమునకులయ నెఱపుచుండ, సవిలాసముగ, ససంభ్రమముగ, సమ్మోహినీదేవతవలె నక్కడనుండి వెడలిపోయెను.

వారణునిమనసు చలించెను. వివేకమాతనిచేయి వీడిపోయెను. మాధవి యొకనిమిషములోనే మాయాప్రఫుల్లను దీసికొని క్రిందికి వచ్చెను. కృతికప్రఫుల్లయు సొగసైన తెల్లని రేష్మన్ పూవులచీరను గట్టుకొనియుండెను. నక్షత్రమండలముతోఁ బ్రతిఘటించు వజ్రాల కంకణములును, పుష్యరాగపుముక్కరయును, కెంపుల జెడపూవును, బంగారపుటొడ్డాణమును, వెండికడియములు నందెలును తక్క మఱి యెట్టియాభరణముల నామె ధరింపలేదు. దీపకాంతిలో నాజీవరత్నములు మిలమిల మెఱసిపోవుచుండెను. ఆమె యప్పుడే స్వర్గమునుండి దిగివచ్చిన దేవతాకన్యకవలె నుండెను. ఆమె వారణుని సమీపించి "అన్నయ్యా! వచ్చితివా? నాకుఁ జాలసంతోషముగా నున్నది. ఈరాత్రి నాటకమును జూచి యానందింతము. పెండ్లియైన యాపరకాంత కూడవచ్చుచున్నదని నీవేమియును సంశయపడవలదు. నేఁడీమె భరతమాధవికాదు. ఈమె పేరు తిలోత్తమ; తిలకసుందరి. ఈమె మంత్రతంత్రముల నెఱింగిన చతుర. ఐగుప్తదేశపు విలాసవతి" అనియెను.

ఈపల్లవము క్రోతికిఁ గల్లుపోసినట్లయ్యెను. వారణునకుత్తేజనము హెచ్చయ్యెను. అతఁడు మాటిమాటికిని "తిలోత్తమా! తిలకసుందరీ!—సుందరీ!" అని మాయావిశక్తినామమంత్రమును జపింపసాగెను. తిలకసుందరి వారణునిఁజూచి యల్లనల్లన నవ్వసాగెను. నిండుచందురునివలె ముద్దులొలుకు నెమ్మొగంబున వెలువడుచున్న యామె మొల్లలాడి చిఱునవ్వు వెన్నెల లెవ్వరి కేమిసేయఁజాలవు? అవి వారణునకు మత్తుమందై పోయెను. అతఁడు మరల "సుందరీ! తిలకసుందరీ!" అనియెను. తిలకసుందరి ముసిముసి నగవుతో మాయాప్రఫుల్లవైపునకుఁ జూచెను. ఆ స్త్రీలిరువురును బరస్పర

మోరఁగంట నొండొరులను జూచికొని నవ్వుకొనసాగిరి వారణుఁడు తిలకసుందరి వైపునకే చూచుచుండెను. ఆమె కటాక్షవిద్యుల్లతలు మరల నొక్కసారి వారణుని మోముపైఁ బ్రసరించెను. ఆతనికన్నులు మిఱుమిట్లు గొనియెను.

ఆ సమయమునను సరిగ నొకబండిలోఁ గూర్చుండి యొక ముసలివాఁడామార్గమునఁ బోవుచు వీరిని జూచెను. ఆతఁడు మన నటేశుఁడే.

వారణుఁ డాఫీసునకువచ్చి పోయినపిమ్మట నాతని ప్రవర్తన మనుమానాస్పదముగ నున్నదని భావించి నటేశుఁ డాతనిచర్యలను గనిపెట్టవలయునని యీ మార్గమున వచ్చెను. అందులకుఁ దగినట్లు గనే వారణుఁడీస్త్రీలతోఁ జేరియుండెను. అందులకు నటేశుఁడు పరమాశ్చర్యము నొందసాగెను. ఈ సంగతులన్నియు విరలునితో జెప్పవలయునని యాతఁడు తలపోయుచుండెను. ఎందువలననఁగా,— వారణుఁడు ఋజుమార్గమును వీడి దుర్మార్గమునఁ బడిపోయినట్లాతనికిఁ దోఁచెను. ఇఁక నాతఁడెట్లూరకుండఁగలఁడు ?

ఆఱవ ప్రకరణము

విఠలునిమనసు మునుపటికంటెఁ గొంచెము స్థిమితపడియెను.

ఇదివఱకు నీ నేరమును గనిపెట్టుట కెట్టిమార్గము నగపడలేదు. ఇప్పు డందుల కించుకసావకాశము కలిగినది, ఆతఁడు తన మనసున "ఇది విచిత్రవివాహము—వరుఁ డాముహూర్తముననే మరణించినాఁడు. వధువు మాయమైపోయినది. ఆమె స్థానమున, నామె వేషమును వైచికొని మఱియొకతె నటించుచున్నది. ఇది మిగులఁ జమత్కారమగు ప్రదర్శనముగా నగపడుచున్నది. మఱియొకఁడీనాటకమును జూచి విభ్రాంతుఁడై పోవలసినదే! ఎట్టిసాహసకృత్యములనైనఁ జేసి యీ నేరమును బరిశోధింపవలయును. అట్లు కానున్న నీ ప్రయత్నములలో మరణింపనైన మరణింపవలయును. ఇంతకుఁ బూర్వ మీ మాయాప్రఫుల్ల తాను కాంతనాథుని బరిణయమైతినని చెప్పినది. అహో! దీనిమర్మమంతయు నిప్పుడు తెలియుచున్నది. పీరొకపేరాసకుఁ జిక్కి యీ కృత్రిమనాటకము నాడుచున్నారు కానిమ్ము. ఇది యెన్నాళ్లుసాగునో చూతము!" అని యనుకొనియెను

పిమ్మటఁ గాంతనాథునిజన్మభూమియును విశాలదేశపురాజధానియునగు లలితపట్టణమునందున్న తనమిత్రుండగు నొకపత్రికాధిపునకు చారుచంద్రుని గృహవిషయములను గూర్చియు, కాంతనాథమాధవభాస్కరులను గూర్చియు, రహస్యముగా విచారించి తనకు వ్రాయవలయునని యొకయుత్తరమును వ్రాసెను. ఆయపరాధరహస్య పరిశోధకుఁడా ప్రాంతముల విశేషప్రఖ్యాతిని సంపాదించినవాఁడును, విశలునకుఁ బ్రాణమిత్రుండున్నై యుండెను. "మాధవభాస్కరులుకూడఁ జారుచంద్రుని కుటుంబమునకు సంబంధించినవారలేమో? కాంతనాథుని నాశనముచేయుటవలన వీరికేమైన విశేషలాభముండునేమో?" అని విశలుఁడు విశేషముగ యోజించుకొనుచుండెను. మిత్రునియొద్దనుండి సకాలమునకు వచ్చిన ప్రత్యుత్తరము విశలునకెంతయో యుత్సాహమును గలిగించెను. ఇఁక వెనుకముందు లాలోచింపనక్కఱలేదనియు, మాధవభాస్కరులను వెదకవలయుననియు, బహుశః వారిరువురును, ఇంగలపు సుందరయ్యపూటకూటియింటియందుండవచ్చుననియు భావించెను. ఆపూటకూటియిల్లు "జార్జిమార్కెట్టునందలి పోలీసుస్టేషనునకు సమీపమునందేయుండెను. ఆగృహాంగణము చాల మనోహరముగా నుండెను. కాని, లోపలికిఁబోయి చూడఁగా నట్లగపడుటలేదు. ఒకమూల పాడైపోయినయొక రాగమాల (Piano) యుండెను. దుముదుమలాడు మొగముతో దానినొక పురుషుఁడు బాగుచేయుటకెన్నియో విఫలప్రయత్నములను జేయుచుండెను. నడిమిహాలునందును, తక్కినగదులయందును జనులు క్రిక్కిరిసియుండిరి. తంబాకుధూమముయొక్కయు, నాసికాచూర్ణముయొక్కయు వాసనలతో నాప్రదేశము నిండిపోవుచుండెను. ఆపూటకూటియింట స్త్రీలుకూడ నగుచుండుటకలదు. విశలుఁడు తలను లోపలికు వంచిచూచెను. అక్కడనున్నవారిలోఁ జాలమంది

తమదుర్మార్గ హస్తకములకుఁగాను విఠలునిచేతిలోఁబడి శిక్షను బొందిన వారలే. అందువలనఁ దఱచుగ వారలకందఱకును జెఱసాలయే పుట్టిల్లగు చుండెను. వారందఱును "కేడీ" పత్రికలోఁ దమ పేరును జేర్పించు కొన్నవారే. కాని, మాధవరావెక్కడను గానరాకపోవుటచే విఠలుఁడు తిరిగితిరిగి వేసారుచుండెను. అంతలో మేడమీఁదనున్న యొకగదిని పరీక్షింపలేదనుచాపల్యము కలుగుటచే నాతఁడక్కడకుఁ బోయెను. ద్వారమునొద్ద నొకపరిచారకుఁడు కావలియుండుటచే లోపలికిఁ బోవుటకు వలనుగాకపోయెను. అయినను విఠలుఁడు సమయమునకై వేచియుండెను. ఆసమయమునకుసరిగ నొకస్త్రీ యక్కడకువచ్చి విఠలునిహస్తమును బట్టుకొని "ఇదేమి విఠలా ! ఇక్కడకువచ్చితివేమి? ఏదైననేరమును బట్టుకొనుటకు వచ్చితినావేమి ? ఏమైననాచూకీ తెలియవలసియున్నదావేమి ?" అని యడిగెను.

ఆయంగనసామాన్యురాలుకాదు. పోలీసుద్యోగస్థులనందఱను బాగుగ నెఱింగినప్రోడ. ఏచెఱసాలయు నామెకపరిచయస్థలముకాదు. అందువలననే యామెకెక్కడను నెట్టిసంకోచమును నెవ్వరిలక్ష్యమును లేకుండెను. పోలీసువారుగూడ నామెపేరువినినంతనే గడగడ వడఁకి పోవుచుందురు.

విఠలుఁ డట్టెనివ్వెరపడి "నేనిక్కడకువచ్చియుండుట వీరికిఁ దెలిసినచో నాప్రయత్నమంతయు విఫలమైపోవునుగదా !" అనియనుకొనియెను.

కాని, తనహస్తమునుబట్టుకొన్నవారెవ్వరో తెలిసికొనునంత వఱకే యాతనియాందోళనము — విఠలుఁడా స్త్రీముఖము జూచిన

తోడనే ధైర్యమును వహించెను. ఆమెగాక యితరులెవ్వరైనం దన్ను గుర్తించినచో నపాయము కలిగియేయుండును. కాని, నళిని తన్ను జూచుట తనకార్యమునకు మఱింతసదుపాయమని యాతఁడను కొనియెను. ఆమె తనకీసమయమునఁ దప్పక సాయముచేయునని యాతఁడు విశ్వసించెను.

అప్పుడు విఠలుఁడేకాంతముగ "నళినీ! నేను మారువేషముతో వచ్చినను నన్నెట్లుగుర్తించితివి?" అనియెను.

నళి : విఠలా! నీ వేషమునుజూచి గ్రహింపలేదు. కాని, నీ దక్షిణహస్తముమీఁద నీ గొప్పమచ్చయుండుటను నేను చూచి యుంటిని. దానినిబట్టియే నిన్నుగుర్తించితిని.

నళినిచెప్పినది సత్యమే. ఒకనేరమును గూర్చి పరిశోధించు చున్న సమయమున నొకదురాత్ముఁడు విఠలునిచేతిని దనకత్తితో నరకెను. దైవవశమున నాదెబ్బ దూసికొనిపోయెను. ఆ గాయపు మచ్చనుబట్టియే నళిని యిప్పుడు విఠలుని గుర్తింపఁగలిగెను.

విఠ : నళినీ! ఇఁకముందు మఱింతజాగరూకతతో నుండెదను లెమ్ము—

అని తన చొక్కాయిచేతులను ముంజేతులవఱకును లాగుకొని పిమ్మట "ఓసీ! నళినీ! నీవిక్కడ నేమిచేయుచుంటివే? అనియెను.

నళి : నేనిక్కడ నొకరికి సేవచేయుచుఁ గాలక్షేపముసేయు చున్నదానను.

విఠ : ఎవ్వరికి?

నళి : అదంతయును రహస్యవిషయము. ప్రేమలతామహిమకు నేమునివర్ణింపఁగలను?

విఠ : నీ పక్షమువారు- నీయజమానులు - పగదియుండున్నారు?

నళి : ఇదిగో ! ఈ యేకాంతగృహమున.

విత : అక్కడ నెవ్వరో చాలమంది యున్నట్టులున్నదే ? ఎవ్వ రెవ్వరున్నారో యెఱుంగుదువా ? వారివారిపోలికలను నీవు చెప్పఁ గలవా ? అట్లుచెప్పినచో నిదిగో నీకుఁదగిన బహుమానము దొరకును.

నళి : ఓహో ! సరియే ! ఈలోపలనలుగురున్నారు. అట్లయినచో నీ కార్యమొకనిమిషములో నెఱవేఱును. ఒకఁడున్నతుఁడు ఆతఁడు విశాలదేశమువాఁడు. లలితపట్టణ వాస్తవ్యుఁడు. ఇంకొకఁడాతని ప్రాణమిత్రుఁడు. ఆతఁడు పొట్టిగనుండును. మిగిలిన యిరువురిలో నొకఁడు నాగేశుఁడు. ఇంకొకతె ప్రూటకూళ్లయజమానుని భార్యయగు నాదిలక్ష్మి. ఆమె తానరుంధతి యపరావతారమనని డంబములు పలుకుచు నెల్లప్పుడును వీరినివిడువక తిరుగుచున్నది. అందువలననే నేనిప్పు డామెగుట్టును బట్టబయలుసేయవలయునని కనిపెట్టుకొని యున్నాను.

నళినిచెప్పిననలుఫురిలో నిరువురు తనకుఁగావలసిన మాఘచ భాస్కరులనియు, మిగిలినవారు వారిదుద్యోగమునకు సహాయకు లనియు విరలుఁడూహించి, మీగదిలో వారేమిమాటాడుకొను చున్నారో వినవలయునను తమకముతో "నళినీ ! నీకు ధనము సంపాదించుకొనవలయునను నాశయున్నదా ?" అనియెను.

నళి : అయ్యో ! ఇదేమి యిట్లనుచున్నారు ? నా సంకల్పమే యదిగాదా ? నేనేపనికి వెనుకదీయుచున్నాను ?

విర : అట్లయినచో నేను నిన్ను నమ్మవచ్చునా ?

నళి : ఆహా ! ధారాళముగా నమ్మవచ్చును. ఇప్పుడు నీకేమి కావలయును ?

విర : ఏమియునక్కఱలేదు — లోపల వారేమిమాటాడు చున్నారో తెలిసికొనవలయును.

నళి : అట్లయినచో నాగది పక్కనున్న చిన్నగది విడిగానున్నది. కాని, దాని కాదిలక్ష్మి తాళమువేసికొనియున్నది. చాలనద్దెనిచ్చినం గాని యదిమనకు లభింపదు. దానిలోపలం గూర్చున్నచో వారు చెప్పుకొను చున్న మాటలన్నియు బాగుగ వినవచ్చును.

విఠ : అయినచో వెళ్లుము. దానినద్దెకుం దీసికొనుము.

నళి : బహుశః దానికామె పదిరూపాయలయద్దె నడుగు నేమో ?

విఠ : ఇదిగో ! ఈనోటును దీసికొనుము.

నళిని వేగముగం బోయి యాగదితాళపుం జెవిని దీసికొనివచ్చెను. ఆమెయును విఠలుండును నిశ్శబ్దముగా నాగదిలోనికిం బోయి తలుపులు వైచుకొని సావధానముగా వారిమాటల నాలకించుచుం గూర్చుండి యుండిరి. ఈగదికిని మాధవుండు మొదలగువారు మాటాడుచున్న గదికిని నడుమనొకపటభిత్తిక (screen) మాత్రమడ్డముగా నుండెను. అందు వలనవారు చెప్పుకొనుచున్నమాటలన్నియు నీగదిలోనికి స్పష్టముగా వినవచ్చుచుండెను.

మాధవుండు నాగేశునితో " నాగేశా ! ఆపిల్లనెట్లయినం దుద ముట్టింపవలయును. అట్లుచేయక యామెనెక్కడ దాచియుంచినను మనకపాయమురాకతప్పదు.

విఠలుండామాటలనువిని ఈప్రసంగము ప్రఫుల్లనుగూర్చియే జరగుచున్నదనియు, చింతనంజకును దైవకృపవలన నామె ప్రాణములతో నున్నదనియును, నీక నామె కపాయమువాంగలదనియును యోజించు కొనియెను.

నాగే : నీవందుకుం దగినధనమునిచ్చెదవా ?

మాధ : ఆహా ! నీవామెను దుదముట్టించి వచ్చినపిమ్మట నమూల్యమగు నిధిశోనున్న యామంజూషయే నీకుదొరకును గదా !

నాగే : సరి ! బాగుగనేయున్నది. ఆపేటిక యెక్కడనున్నది ? అది యామెయొద్దనేయున్నదా ? అది తనయొద్ద లేదని నాతోఁ జెప్పి యున్నదే !

మాధ : ఎప్పుడుచెప్పినది ?

నాగే : ఈదినముననంతయును విస్పష్టముగఁజెప్పినది నేను తనకు సాహాయ్యముచేయుదునని యామెనమ్మియున్నది. పాపమామె సాధుస్వభావముగలది.

మాధ : ఆపేటిక యెక్కడనున్నదని చెప్పినది ?

నాగే : విఠలమూర్తియొద్దనున్నదఁట. ఈ మాటవినుటవలన, గుండెదడదడకొట్టుకొనుచున్నదికాదా ?

మాధ : విఠలునియొద్దనా ? అదియక్కడ కెట్లుపోయినది ? ఈసంగతియంతయు నాతనికెట్లు తెలిసినది ?

నాగే : ఇదేమి ? నీవాతని నెఱుఁగుదువా ?

మాధ : బాగుగ నెఱుఁగుదును. కాని, పరిచయము లేదు. అతఁడు మిగుల నసాధ్యమనుష్యుఁడు.

నాగే : అతఁడు ప్రసిద్ధికొందిన పత్తేదారుఁడు. కాని, యాతఁడీ నేరమునుబట్టుకొనుట కింకను ప్రవేశింపలేదని నిన్నటివఱకును నాకుఁ దెలియును. ఇప్పుడాబాలిక యాపేటికను తానుస్వయముగ నాతని కిచ్చితినని చెప్పుచున్నది.

మాధ : దైవవశమున నీసంగతి మనకుఁ దెలియుట మేలైనది. ఇప్పుడామె యిల్లువిడిచి వచ్చినసంగతి యాతనికిఁ దెలిసియున్నదా ?

నాగే : లేదు. తెలియలేదు. ఇంతేగాక యామె సోదరున కీ గొడవ యక్కఱలేదు. అతఁడు పశుప్రాయుఁడు. ఎప్పుడు నింటి పట్టున నుండుటలేదు. అతని కిక్కడనక్కడ తిరుగుటయేగాని మఱి యొకగొడవ యక్కఱలేదు.

మాధ : మనము సౌదామిని నించుక హెచ్చరింపవలయును. ఇప్పుడా మకరతమంజూషను బడయుట బహుసులభము. ఇందులకుఁ దగిన యేర్పాటులను చేయునట్లు సౌదామినితోడను, తిలకసుందరి తోడను జెప్పవలయును. సౌదామిని, తా నిచ్చియున్న మంజూషను దనకుఁ దిరిగి యీయవలసినదనియు, ఇఁక ముందపరాధశోధనమును గూర్చినచర్య లేవియును జరుపనక్కఱలేదనియు, విఠలునకు వర్తమాన మంపునట్లు చేయవలయును. అతఁడు ప్రఫుల్ల నంతపరిశీలనదృష్టితోఁ జూచియుండని కారణమున, ఆమె వేఱని యు, మన సౌదామిని వేఱనియు, భేదదృష్టితో నుండఁజాలడు. ఒకవేళ నట్టి భేదదృష్టితో నాతఁడున్నను, సౌదామిని, వారణుని నిజసహోదరునిగఁ జూచికొనుచుఁ బ్రేమించుచున్నది. కావున, నాతఁడుకూడ నేమియును జేయఁజాలఁడు.

భాస్కరుఁడు : నా భార్య సామాన్యురా లనుకొన్నారయ్యా ! ఇందువలన మాయాప్రఫుల్ల యగు సౌదామిని భాస్కరునిభార్య యని స్పష్టపడియెను. విఠలుఁ డా దుర్మార్గుల కృత్రిమ కార్యాలోచనము నందలి సారాంశమును బాగుగ గ్రహించెను. మఱియు, నాగేశుఁడు తనవిషయమున విశేషాంశముల నింతవఱకుఁ దెలియకుండ నుండుట మిగుల క్షేమకరమని భావించుకొనియెను. అతఁడు ప్రఫుల్ల వెక్కడనో చెఱలో (నిర్బంధమున) నుంచియున్నాఁడనియు, తా నాతని వెన్నంటి పోయి యీ సంగతి తెలిసికొనవలయుననియు యోజించుకొనియెను.

కొన్ని నిమిషములైనపిదప మాధవుఁడు "ఎట్లో యా పెట్టె మాత్రము సౌదామిని యొద్దకు రానిమ్ము. ఆ పిమ్మట నా విఠలుని తల యున్నప్పుడు చూతము—" అనియెను.

నాగే : నేను నా సంగతిని గూర్చియే యోజించుచున్నాను. ఆ ద్రోహి పాలపాని యందలి యా గోరీని పరీక్షించివచ్చినాఁడు కాదా ? అప్పు డేమైనది ?

మాధ : ఆమె యీ సంగతిని గూడఁ జెప్పినదా ?

నాగే : ఆమెకూడ దానిని చూచియున్నది.

మాధ : అట్లయినచో నా విషయమున నామె యేమేమి చెప్పినదో చెప్పఁగలవా ?

నాగే : నే నీ దినమున బాగుగ నమ్మఁబలికినపిమ్మట నామె పాలపానియొద్ద కాతనితోఁ బోయి యా గోరీని పరీక్షించిన సంగతుల నన్నిటిని చెప్పినది.

భాస్క— : (చప్పట్లు గొట్టుచు) అబ్బా ! ఎంతపని చేసినాఁడు!

మాధ : ఓహో ! విఠలున కిదియంతయుఁ దెలిసినచో మన కపాయమే సంభవించును. సౌదామిని వేయికన్నులతో నుండి యాతని విషయమున జాగరూకతతోఁ బ్రవర్తింపవలయును. కాంతనాథుని శవము లలిత పట్టణమునకుఁ బంపివైవఁ బడినదని చెప్పుటయేగాక ; పాలపాని యొద్దనున్న గోరీలో శవములేకపోవుట కేదైన నొకనెపమును గల్పింపవలయును. నాగేశా ! తరువాత నా విఠలుని యమసదనమునకుఁ బంపితీరవలయును. ఇందులకై ఱేపె సౌదామినీ గృహమునకుఁ బోయి యక్కడనే యుండి యాతని నక్కడకుఁ బిలిపింపవలయును. అప్పుడు నీ వక్కడనుండి యాతని మట్టు బెట్టవలయును.

నాగే : (మీసములను మెలివైచుచు) నా కాతనిఁజూచుకకిట్టదు. ఆతఁడు నా చేతిలోఁ జిక్కనిమ్ము. మెడలువిఱిచి పడఁగొట్టెదను.

మాధ : సౌదామినియు, తిలకసుందరియును జేరి వారణునిఁ దమవలలోనై చుకొనిరి. మనకాతని భయమేమియును లేదు. ఆ పేటిక మనచేతిలోఁబడుట—ప్రఫుల్లకును వితలునకును పరలోకప్రాప్తియగుట—వారణునకు దేశభ్రష్టత్వముకలుగుట—ఇవన్నియును జరిగినపిమ్మట మనము లలితపట్టణమునకుఁబోవచ్చును. అక్కడ సౌదామని ప్రఫుల్లా నామముతోఁ గాంతనాథుని యాస్తికంతకును నధికారిణియై యుండుకొన వచ్చును. రమ్ము. నేఁటికీప్రసంగము కట్టిపెట్టుదము. రేపు మఱలఁగలిసి కొని మాటాడుకొనవచ్చును.

మాధవభాస్కరులిరువురును బయలుదేరిరి. నాగేశుఁ డావి లక్ష్మితో నక్కడనేయుండెను. ఆదుష్టాత్ములు తమ దురాలోచనముల నన్నిటిని ప్రమాదవశమున మాటాడుకొనుట రొట్టెజారినేతిలోఁ బడినట్లు వితలునకుఁ జాలననుకూలించెను. వితలుఁడు మాధవభాస్కరు లను వెన్నాడింపవలసియున్నను నాగేశుఁడు ప్రఫుల్ల నెచ్చటదాచి పెట్టె నదియుఁ దెలిసికొనుట తనకు మిగుల ముఖ్యాంశమగుటచే నాతఁడు వారినివిడిచి నాగేశుని వెన్నంటిపోయెను.

ఆపోవుటకుముందుగనే వితలుఁడు నళినినిజూచి "నళినీ! ముందు వీరేమిమాటాడుకొందురో జాగరూకతతో నాలించివచ్చి నాకుఁ జెప్పుము" అనియెను.

అందులకామె సమ్మతించెను. వితలుఁ డెవ్వరికిని దెలియకుండ బైటికివచ్చి యొకరహస్యప్రదేశమున దాగియుండెను. అప్పుడు నాగేశుఁడొక్కఁడే వెలుపలకువచ్చెను.

ఏడవ ప్రకరణము

నాగేశుఁడు పూటకూటియింటి తలవాకిటనిలిచి యిటునిటు తొంగితొంగిచూచెను. తన్నెవ్వరును జూచుటలేదని మనస్సునదృఢపఱచుకొన్న పిమ్మట నాతఁడు ముందునకడుగు వెట్టెను. అప్పుడు చాటునదాగియున్న విఠలుఁ డీదుష్టునిచర్యల నన్నిటిని పరీక్షించుచుండెను.

నాగేశుఁ డానవనగరపూర్వభాగమునందలి పెద్దవీధినిదాటి యడ్డవీధిని జేరి యచ్చట నొకయింటిలోఁ బ్రవేశించెను. ఆయింటి పేరును విన్నతోడనే యాపట్టణవాసులందఱును గడగడవడఁకుచుందురు. అది యన్నిహత్యలు జరగినస్థలము. నభోమండలము మేఘాచ్ఛాదితమైయుండుటచే నక్షత్రకాంతియించుకంతయును లేక యారాత్రిభయంకరముగానుండెను. భూమ్యాకాశములు రెండునేకమై యున్నట్లుండెను. అంధకారము సర్వత్ర తననిరంకుశాధికారమును వ్యాపింపఁజేసెను. జీవకోటులన్నియును నాయంధకారసముద్రములో మునిఁగిపోవుటచేతఁగాఁబోలు నేమూలనుగూడ నెట్టిశబ్దమును

వినవచ్చుటలేదు. నయనానందకారిణియగు ప్రకృతికాంత యప్పుడు మఱుఁగువడిపోయెను. ఆ స్థానమున—ఆ రంగస్థలమున—తుదిమొదలు లేని యొక కాళమూర్తి ప్రళయానుకూలముగ నృత్యమును జేయుచున్నట్లుండెను. ఆమె నీలకటాక్షనాలికలా నీలాకాశములోఁ జేరిపోవుచుండెను. ఆమె మలినవికృతహాస మా యంతరాళములో నైక్యము నొందుచుండెను. అంతయును భీభత్సాకారము—అఖిలమును దన్మయము. అదిలయకాలము గాక యింకేమియును గాదు—అంతయును గాఢాంధకారమయము.

ఆ గాఢాంధకార సమయమున నా గృహ మొక మహాభూతమువలె నుండెను. అక్కడ దీపము లెట్లుండును? అదియొక పాడు గృహము—

నాగేశుఁ డా యింటిలో వాసము చేయుటలేదని విఠలునకుఁ దెలియును. ఇప్పుడీ గృహమున నాగేశుఁ డేమిచేయునో చూడవలయునని విఠలుఁడు కుతూహలపడుచుండెను. నాగేశుఁడా గృహద్వారము నొద్దకుఁ బోయి తలుపు తాళముతీయుట నెఱింగి, మూఁడు నప్పుడప్పుడీ యింటికి వచ్చుచుండుట కలదని విఠలుఁ డూహించెను. నాగేశుఁడు లోనికిఁబోయిన పదినిమిషము లైనపిమ్మటఁ గూడ నా యింటిలో వెలుతురే కనఁబడలేదు. అప్పుడు విఠలుని యనుమానము మఱింత దృఢపడియెను.

విఠలుఁడు గృహమువెనుకకుఁ బోయి దొడ్డిగోడ నెక్కి నిశ్శబ్దముగా నా యింటిదొడ్డిలోనికి దిగియెను. తుదకుఁ దనకేమి యపాయము వచ్చినను సరియే తప్పకుండ నీయింటిలోపలికిఁ బోయి యిం దేమిజరుగుచున్నదో చూడవలయు నని యనుకొనియెను. కాని, ద్వారములన్నియును మూయఁబడి యుండుటచే నా కార్య మసాధ్యముగా గనపడెను.

అయినను విఠలుఁడేంతమాత్రమునుజింతింపక తనయొద్దనున్న ఖడ్గసాహాయ్యమున నొకగవాక్షమునందలి యూచలనన్నిటి నూడదీసెను. ఆతనికి ద్వారమినుపసలాకలతో నిర్మింపఁబడియుండినమాత్ర మేమిలక్ష్యము ? తుదకామార్గమున లోపలఁ బ్రవేశించెను. ఆతఁడుదిగినప్రదేశము వంటయిల్లుగానుండెను. అప్పుడాతఁడు తనయొద్దనున్న చిన్ని చేతిలాంతరును వెలిగించిచూడఁగా నాయింటిలో జాలదినములనుండి యెవ్వరును గాపురముచేయుట లేనట్లుగపడెను.

అక్కడ వాయుసంచారమునకుఁగూడ నవకాశములేనికారణమున విఠలున కూపిరిబిగబట్టినట్లుండెను. అంతియెకాక, దుస్సహమగు నేదోయొకదుర్వాసన యాయింటినావరించి యుండుటచే నాతనికొక్కక్షణమైన నక్కడనుండుటకసాధ్యముగానుండెను. నిర్మలవాయుసేవనమునకై విఠలుఁడు తనతలను గవాక్షమునుండి యావలికిఁబెట్టుకొనియెను.

"అయ్యో! భగవానుఁడా ! ఈ దుర్గంధమును జూడఁగానిక్కడ నేమూలనో మనుష్య దేహము కుళ్లియున్నట్లు తోఁచుచున్నది— అయ్యో ! తెలిసినది. ఆదురాత్ములు కాంతనాథునిశవము నిచ్చటనే పాతిపెట్టియుండవచ్చును. ఇదియంతయును సంపూర్ణముగఁ బరిశోధించినఁగాని యీ యింటినివిడిచి పోరాదు" అని నిశ్చయించుకొనియెను.

అందులకై ఆయింటియందన్నితావులను బాగుగఁ బరీక్షించుచుఁ బోవుచుండఁగా నొకచోట దిబ్బుమనుశబ్దమయ్యెను. అదిభూగృహద్వారము. విఠలుఁడు దానిని తెఱచెను అక్కడ శవముకుళ్లినదుర్గంధము విశేషముగానుండెను. అదిసహించుటకు వలనుగాకుండుటచే నాతఁడు కొన్నినిమిషములకే వెనుకకు రావలసివచ్చెను. ఆతఁడు ముఖమును

జిట్లించుకొనియెను. ఆతని కనుబొమలు ముడిపడియెను. ఆతఁడప్పుడు రెండుచేతులతోడను ముక్కును బిగఁబట్టుకొని, యెట్టులో సహించుకొని మరలఁ గ్రిందికి దిగియెను. మెట్ల క్రిందిభాగ మడుగు వైచిన జారుచుండెను. అక్కడ పచ్చగ పాకుడుగట్టిన కొన్నిబల్లలు పడియుండెను. ఈ దుర్గంధ మెక్కడినుండి వచ్చుచున్నదో చూడవలయునని సాహసముతో ముందునకుఁ బోగా నాతనికక్కడ నొక బావి కనఁబడెను. దానిపైని ఱాతిపలకను మూసియుంచిరి. విఠలుఁడు చాలకష్టపడి వానిని పైకిమీటి తొలగించెను. శవము కుళ్లిన దుర్గంధ మా బావినుండియే వచ్చుచుండుట యిప్పుడు స్థిరమయ్యెను. పిమ్మట నాతఁడొక చిన్నరాతి నందులోనికి విసరివైచెను. అది లోపలఁ బడిన చప్పుడువలన నూయి చాల లోతుగ నున్నదనియు నడుగున నీరుగూడ నున్నదనియుఁ దెలియవచ్చెను. అయ్యో! కాంతనాథుని శవమునే యిందుఁ బాఱవైచి' గని యాతఁ డనుకొనెను. కాని, దానిని పైకిఁదీసి చూచుటకు మార్గ మేమున్నది? ఈ విషయమును గూర్చియే యాతఁడు మిగులఁ బరితపించెను. లోనికిదిగుట యసాధ్యము. కాక, పైనుండియే లోపలివస్తువును పట్టియెత్తుటకుఁ దగిన సాధన మేమియును లేదు. కాని, యా సమీపముననే కొన్ని వెదురుగడల ముక్కలు పడియుండెను. సమీపమున నొక యినుపకొండి గూడ నుండెను. విఠలుఁ డా ముక్కల నొకదానితో నొకటిఁ జేర్చి తన పంచెను చించి యా పేలికలమూలమున వానిని బిగించికట్టి యా యినుపకొండెమును దానిచివరఁ గట్టి దానిని బావిలోనికి దింపి యటు నిటు కలఁగఁద్రిప్పగా లోపల నేదో యొక మృదుపదార్థమున్నట్లు గోచరించెను. మఱియు నది యా లోపలఁ దేలియాడుచుండుటచే నా యినుపకొండికిఁ దగులుకొనియెను. అప్పుడు విఠలుఁడు దానిని మీఁదికిఁ

గ్రమముగఁ జేఁదుకొనియెను. ఆ వస్తువు చాలబరువుగ నుండెను. అది సమీపించినకొలఁది నా దుర్గంధ మధికాధిక మగుచుండుటచే నాతఁడందులకు సహింపఁజాలక దానినట్లే పాఱవైచి యీవలకు రావలయు యని యనుకొనియెను. కాని, పూనినకార్యమును నెఱవేర్చుట యుత్తమధర్మమని యెంచి యెట్టులో దానిని పైకీఁడీసెను.

ఆ పిమ్మటఁ జేతిలాంతరును బట్టుకొని పరీక్షించుటకు సమీపించుసరి కాతనికి గుండెలో దడపుట్టునంతటి భయముకలిగెను. ఆతని కాలుసేతులు వడఁకసాగెను. మనసులో జుగుప్స పుట్టెను. దడచే దౌడలు దగ్గరఁబడుచుండెను. శరీరము కంటకిత మయ్యెను. విఠలుఁడు గాక మఱెవ్వరైన నట్టిభీభత్సప్రదర్శనమును జూచుటయే తటస్థించినచో వారలట్లే ప్రాణములను విడిచిపెట్టుదురని మేము నిశ్చయముగఁ జెప్పగలము.

అదియొకతరుణవయస్కుని కళేబరముగా నుండెను. కేవలము సన్నిహితబంధువులుకూడ గుర్తింపలేనంతవఱకు నది చెడిపోయి యుండెను. కంఠమును సగమువఱకుమాత్రముకోసిరి. కట్టుకొనిన బట్టలు విశేషామూల్యములుగ నగపడుచుండెను. కాని, విఠలుఁడు గుర్తించుటకుఁదగిన చిహ్నములెవ్వియు నాకళేబరమున నగపడుట లేదు. ఆతఁడు కొన్నినిముషములవఱకుఁ దనచేతిలాంతరు వెలుఁగున నాశవమును బాగుగఁ బరీక్షించెను.

“ఈవిధముగా నాశనగుఱియైనవాఁడెవ్వఁడు? ఈదేహము కాంతనాథునిదేనా! బహుశః ఇదియాతని దేహమువలెనే యున్నది. అంతేపొడవు—అదేవయసు—కానిమ్ము. ఇదకాంతనాథుని దేహమైనచోఁ, గుర్తుకనుగొనవలసిన యవసరమేమివచ్చినది?” ఈవిధముగు యోచనలన్నియు విఠలునితలకెక్కి, యొకదానికొకటి సంబంధపడక యవియాతని విస్మితునిగాఁ జేసివైచెను.

ఎట్లైనను ?—ఎవ్వరైననేమి ?—హత్య—నరహత్య జరిగినది. విఠలుఁడా సంగతిని గనిపెట్టెను. అది కాంతనాథుని దేహమే కానిండు; మఱియొకనిదే కానిండు; కృత్యమొక్కటియే—ఇప్పుడు విఠలుఁడీ సంగతిని పోలీసువారికిఁ దెలియఁజేయఁవలయునా ? అక్కఱలేదా ! ఒకవేళ నీనేరమును బయలుపెట్టుట కాదురాత్ములను వెన్నంటిపోయినచో, వారు పాఱిపోవుదురు. అప్పుడు విఠలుఁడుపడినకష్టమంతయు బూడిదలోఁబోసిన పన్నీరువంటిదగును. అదియునుగాక, యీ దేహము కాంతనాథునిదేయనియు, వారే నేరముచేసినవారనియు, దృఢపఱచుటకు విఠలునియొద్ద నెట్టియాధారములును లేవు. అంతియేగాక, "కాంతనాథుఁడు చంపఁబడియెను—కాక, చనిపోయెను" అని స్థిరపఱచుటకుఁ గూడ విఠలునకవకాశము లేదు. ఈవిషయములనుగూర్చి చాలసేపు యోజించి తుదకుఁ దానీవిధముగ శవమునుజూచుటకు, బహిరంగము సేయరాదని నిశ్చయించుకొనియెను. ఎందువలననఁగా—విఠలుఁడు ప్రఫుల్లనుద్ధరించుటకీవిధముగఁ బ్రవర్తింపవలసినవాఁడయ్యెను.

ఆచీఁకటి నేలమాళెయం దొక జాజయకాయపెట్టె పడియుండెను. విఠలుఁడాశవమును దానిలోనుంచి బల్లనుమూతవైచి దానిమీఁద నొకరాతిబండ నెత్తిపెట్టెను. ఇంకఁగొన్నిదినములవఱకు నక్కడనే యుంచివైచి సరియైనసావకాశము కలిగినప్పుడు దానిని బయటఁబెట్టవలయునని విఠలుఁడూహించుకొనియెను.

అదియంతయునైనపిమ్మట విఠలుఁడుమీఁదికివచ్చి నేలమాళె గుమ్మమును మునుపటివలె భద్రముగామూసివైచి యడుగులుచప్పుడు గాకుండ మెల్లఁగ మేడమీఁదికెక్కసాగెను. పిమ్మట నక్కడనేమి వినవచ్చునోయని చెవియిచ్చివినుచుండెను. అక్కడిహాలు చాల

విశాలముగానుండెను. ఎన్ని యోసంవత్సరములకుఁబూర్వ మాయింట నొకవర్తకుఁడు వాసముచేయుచున్నప్పుడు వితలుఁ డీమేడమీఁదికి వచ్చియుండెను. ఆపరిచయమిప్పు డాతనికిఁజాల మేలుకలిగించెను. ఆతఁడన్నిగదుల నొకదానివెనుకనొకటిగ వెదకసాగెను. దేనియందు నెవ్వరును లేరు. తాను భూగృహమునందున్నప్పుడు నాగేశుఁడింటికిఁ బోయియుండవచ్చునని యాతఁడుతలంచెను. పిమ్మట మూఁడవ యంతస్తునకుఁ బోయిచూడఁగా, నక్కడిహాలును జేరియున్నగదితలుపు సందునుండి సన్ననిదీపపుఁగిరణములు ప్రసరించుచుండుట యగపడెను. వితలుఁడిప్పుడు మిగులజాగరూకతతో నాద్వారమునొద్దకుఁబోయి స్తంభమువలెనిలుచుండి యించుకతలనోరఁజేసికొని యుండఁగా నాతని క్రిందిసంభాషణము వినవచ్చెను.

నాగే : ఓరమణీరత్నమా ! నేను నిన్నువిశేషముగఁ బ్రేమించు చున్నాఁడను. నీకొఱకెంతటి యుపాయములకైన లోనుగాఁగలను. ఎట్టికష్టములనైన ననుభవించుటకు సిద్ధముగానుంటిని. నీవుమాత్రము నాదానివగుము. ఆపిమ్మటనామహిమను జూపించెదను. మనమిరువురము లలితపట్టణమునకుఁబోయి నీవెనుకటిపెనిమిటి యాస్తిననుభవింతము.

ఒకకాంత : అయ్యా ! నేను నీమాటలనువినను,

నాగే : వలదు. అట్లనవలదు. వాగ్దానముచేయుము. నీవు స్వతంత్రురాలవయ్యెదవు.

కాంత : వలదు. వలదు. వాగ్దానమువలన స్వాతంత్ర్యమును బొందవలసిన యావశ్యకత నాకేమియును లేదు. నీవు నాకాప్తునివలె నటించుచున్నాఁడవు. కాని, నీవు కేవలమును గృతఘ్నుఁడవు. దుష్టుఁడవు. మోసగాఁడవు. నీసంగతి నేను బాగుగ

నెఱుఁగుదును. ఏ పాపాత్ములు నా పతిని జంపి నన్నుఁ గూడ జంపుటకై యత్నించుచున్నారో అట్టిహత్యకారులను నీ, నే నీ సమయమునఁ జూపి పోవువాఁడవు ? తొలఁగిపొమ్ము. నా యెదుట నిలువవలదు.

నాగే : ఓ కాంతా ! నీవు పిమ్మట దీనికొఱకుఁ జాలఁ బశ్చాత్తాపపడియెదవు. చూచికొనుము. ఇంకను నీ కగిన యవకాశ మిచ్చితిని. నేను రేపు వచ్చెదను. అప్పుడైన నొప్పుకొన్నఁ జాలును.

ఇక నీ దుష్టుఁడు క్రిందికిఁ బోవునని విశలుఁడు గ్రహించి మెల్లగ నాతఁ డెదుటిగదిలోనికిఁ బోయి ద్వారము మూసికొనియెను. నాగేశుఁడు వెలుపలికివచ్చి, యా కారాగృహద్వారమునకు బీగము వైచి మెల్లమెల్లగ నడుగులనిడుచుఁ గ్రిందికి దిగిపోయెను. కొంచెము సేపటికి వీథిద్వారము మూసినసద్దు వినవచ్చెను. పిమ్మట విశలుఁ డా కాంత యున్న గదిగుమ్మమునొద్దకుఁ బోయి తనశక్తిసంత నుపయోగించి యా తలుపు నదిమెను. అది ముక్కముక్కలై క్రిందఁ బడిపోయెను. లోపలనున్న యా కాంత గడగడవడఁకుచు నిలువబడి యుండెను. పిమ్మట నించుక ధైర్యమును దెచ్చుకొని యామె యా వైపునకుఁ జూచెను. ఎదుట నున్నవాఁడు విశలమూర్తి !— ఆమె యానందాతిరేకమున నుప్పొంగిపోయెను.

విశ : బిడ్డా ! ప్రఫుల్లా ! బ్రదికియుంటివా ? అని చెప్పుచుఁ దన కరవస్త్రముతో ముఖమునుండి చెమ్మటలను తుడిచికొనుచు లోపలికివచ్చి, యందుఁ దా నొనరించిన సాహసకృత్యముల నన్నిటిని సంగ్రహముగాఁ జెప్పి " బిడ్డా ! నీ విక్కడ కెట్లువచ్చితివి ? నిన్నెవ్వరు తీసికొనివచ్చిరి ? " అని యడిగెను.

" ప్రఫు : నేను మా యింటి కచేరీచావడిలోఁ గూర్చుండి పుస్తకమును జదువుకొనుచుంటిని. అప్పుడు మా యన్న కేశవ యొక్క

గొప్ప యపాయము సంభవించినదనియు, ఆతఁడీ గృహమున నున్నాఁడనియు నాకొక యుత్తరము వచ్చెను. నేనా యుత్తరమును జదువుకొని చాల నాందోళనము నొందుచు నేనీ స్థలమునకు వచ్చితిని. నేనీ గృహమునకు వచ్చినపిమ్మట నిష్కృపపురుషులు వచ్చి నా నోటికిబట్టను గట్టివైచిరి. నాకుఁ గేకలిడుటకుఁగూడ నవకాశము లేకపోయెను. తరువాత నన్ను, ఈ గదిలోవైచి పైని తాళమువైచిరి. ఆ గందరగోళములో వారెవ్వరైనదియు నేను గుర్తింపలేకపోయితిని. పిమ్మట నీ నాగేశునితక్క మఱెవ్వరిని జూడలేదు. ఈతఁడు ప్రతిదినమును మూఁడుపూటలను వేళకుసరిగా నన్నమును దీసికొనివచ్చి నాకుఁ బెట్టుచున్నాఁడు. మఱియు నన్నుఁ దనకిష్టసఖిగా నుండవలయునని నోటికివచ్చినట్లెల్ల ప్రేలి బ్రతిమాలుకొనుచున్నాఁడు. అదియునుగాక, యిచ్చట నాకనేకరకములగు నపాయములు తటస్థింపనైయున్నవనియు తాను చెప్పినట్లు విని నేను నోరుమూసికొని యూరకున్నచో నెట్టి తొందరయును గలుగఁబోదనియు నన్ను బెదరించుచున్నాఁడు. నేను నేఁటివరకు నాగేశుఁడు పెద్దమనుష్యుఁడనియే భావించియుంటిని. కాని, నేఁటిసంభాషణమూలమున నాతఁడును తనస్నేహితులను వంచించి ప్రత్యేకప్రయోజనము నొందవలయునను ప్రయత్నమున నున్నట్లు తోఁచుచున్నది. ఎట్లయినఁ గానిమ్ము—ముఖ్యముగా దేవుఁడు దయామయుఁడు. నీవు నన్నుద్ధరించితివి. నేనిఁక నింటికిఁ బోవచ్చునా ?

విర : బిడ్డా! అట్లుచేయరాదు. ఇంకను గొంతకాలము నిన్ను శత్రువుల కంటఁబడకుండ నిగూఢముగ నుండవలసియున్నది. కావున నీవు నా జహాగీరుగ్రామమగు క్రొత్తమంగళమునకుఁ బోయి యచ్చట సురక్షితముగా నుండుము.

"ఈవిఠలుఁడు నాకొఱ కెంతకష్టపడుచున్నాఁడు!" అని యను కొనుచుఁ బ్రఫుల్ల యాతఁడు చెప్పినదాని కంగీకరించెను. విఠలుఁడు చాలసేపు యోజించి యాసిమ్మట నామెముఖమున బాగుగద్రుష్టించి చూచి "ప్రఫుల్లా! నేనీయింటి క్రింది భూగృహమునఁ జూచినశవమును జూడఁగలధైర్యమునీకున్నదా ? ఆశవవిషయమున నాకేమో సంశయ మగానున్నది. నీవు కాంతనాథుని జూచియున్నదానవు" అనియెను.

ఆమాట విన్నతోడనే ప్రఫుల్లకుఁ గాలుసేతులు వడఁకసాగెను. ముఖము కళావిహీనమయ్యెను. పెదవులెండెను. అయినను నామె ధైర్యమును దెచ్చుకొని "విఠలా! కానిమ్ము అక్కడకునడువుము. పోయిచూతము" అనియెను.

విఠలుఁడు ప్రఫుల్లహృదయదార్ఢ్యమునకుఁ జాలసంతసించెను. ఆతఁడు చేతిలో లాంతరునుంచుకొని బయలుదేరెను. ప్రఫుల్ల యా దుర్వాసనను సహించుకొనుచు నాతనివెనుకనే వచ్చుచుండెను. విఠలుఁ డాపెట్టెయొద్దకుఁబోయి దానిమూఁతనెత్తి యాశవమును బైకిఁదీసి నేలపైనుంచి లాంతరును దానిపై పునకుఁద్రిప్పెను. అప్పటి యాప్రఫుల్లస్థితిని వర్ణించివ్రాయుటఁ జాలఁగష్టము. ఆమెయెట్టులో యంతయును సహించుకొని యొక్కమాటయైన నాడకుండ కన్నుల నీరువిడుచుచు నాశవమును దానియుడుపులను నిదానముగఁ బరీక్షింప సాగెను.

ప్రఫుల్ల యాశవము నెట్లుపరీక్షించుచున్నదియు విఠలుఁడు మౌనముతోఁ జూచుచుండెను. ఆమెనోటినుండి యేమిమాట వెడలునో వినవలయునని మిగుల నాతురుండగుచుండెను. అప్పుడాతని కొకక్షణమొకయుగముగానుండెను. ఆమెయంతయును గమనముగాఁ

బరీక్షించి తుదకు "ఇది కాంతనాథునిశరీరముకాదు. ఆమాటనిశ్చయము" అనియెను.

జుగుప్సాకరమగు నీజీర్ణదేహమును విశలుఁడు మరల యథాస్థితియందుంచి మీఁదికివచ్చి ద్వారములనన్నిఁటిని మునుపటివలెనె భద్రముగా మూసివైచి ప్రఫుల్లతో నాగృహమునువీడి వెడలి పోయెను——

ఎనిమిదవ ప్రకరణము

విఠలుఁడును ప్రఫుల్లయును గృహబహిర్ద్వారము నొద్దకు వచ్చిరి. అంతవఱకును ప్రఫుల్లధైర్యముతోడనే యుండెను. కాని, తరువాత వెనుకటి భయంకరవిషయము లన్నియునువచ్చి యామె స్మృతిపథమున నిలుచుటచే నామె విహ్వలచిత్తయయ్యెను. ఆమె యాకస్మికముగ జ్ఞానవిహీనురాలై క్రిందఁబడిపోయెను. అప్పుడామెను సేదదేర్చుట విఠలునకుఁ జాలకష్టమయ్యెను. తుదకాతఁడామె నొక గుఱ్ఱపుబండియందుంచి తనయింటికిఁ దీసికొనిపోయెను. అక్కడ విఠలుఁడును నరేశుఁడును నాదరపూర్వకముగఁ జేసిన శైత్యోపచారములవలన నామె మూర్ఛదేరెను.

విఠలుఁడు వారణలాలుని యుత్తరమును జదువుకొనియెను. అంతియేకాక, వారణుఁ డాయిరువురు స్త్రీలతోడనుగూడి నాటకమునకుఁ బోయినసంగతినిగూడ నరేశునిమూలమున వినియెను. ఈ రెండువిషయముల మూలమున నాతని హృదయము కలఁగిపోయెను. ఇఁకముందు వారణలాలున కెట్టిరహస్యమును దెలుపరాదనియు, ప్రకృతమునఁ

ప్రఫుల్ల నా దొంగలగుంపుకంటఁ బడకుండఁ గొంతకాలము— అనఁగా—తన శత్రువులన్నియు శమించునంతవఱను, భద్రముగా దాచియుంచవలయుననియు, నిర్ధారణముచేసికొని, యా విషయమును గూర్చి నటేశునితో నాలోచించి యా దినముననే మొదటి పొగబండి యందే ప్రఫుల్లను నటేశునితో క్రొత్తమంగళమునకుఁ బంపు ప్రయత్నములను జేసెను. ప్రఫుల్ల మొదట నించుక సంశయించెను. కాని, విఠలుఁడు కష్టనష్టములనుగూర్చియు గుణదోషములను గూర్చియు బాగుగ వివరించి చెప్పినపిమ్మట యామె బయలుదేరుటకు సమ్మతించెను.

ప్రఫుల్ల వెడలిన పిమ్మట విఠలుఁడు కొన్ని దినములు విశ్రాంతి సుఖము ననుభవించెను. ఆ పాడింటిలోఁ గుళ్లియున్న మనుష్యశరీర మునుగూర్చి విఠలుఁడు మాటిమాటికిని యోజింపసాగెను ఆ యోచనా పరంపరలో మునిఁగియుండుటచే నాతనికి ముందేమిచేయవలయునో తెలియలేదు.

ఒకనాఁడు కార్యార్థమై విఠలుఁడెచటికో పోవలయునని సిద్ధముగా నున్నసమయమున నెవ్వరో తలుపుఁదట్టిన శబ్దమయ్యెను. చూడఁగా నామె నళిని—ఆమె వేగముగలోపలికివచ్చి తలుపుగొళ్లెము పెట్టుకొనియెను. ఆందోళనముతో వగర్చుచు విఠలునియొద్దకు వచ్చి "విఠలా! నేనిప్పుడే నాగేశునియొద్దనుండి వచ్చితిని. ఆతనినోట మన్నుపడినది. ఆతఁడిప్పుడు పాతాళమునకుఁబోయి పడినాఁడు" అనియెను.

విఠ : అదేమి ?

నళి : ఈ మధ్యాహ్నము నేను నాగేశునియింటికిఁ బోయితిని. పిమ్మట మేమిరువురము నానాఁడు నీవు వచ్చిన ఫ్రూటకూటియింటికిఁ బోయితిమి. అక్కడకు మాధవభాస్కరులు వచ్చిరి. పిమ్మట

నా ముప్పురు నాగదిలోనికిఁబోయి రహస్యముగా మాటాడుకొనిరి. నేను యథాప్రకారముగ నా ప్రక్కనున్న చిన్నిగదిలోఁగూర్చుండి యన్ని సంగతులనువింటిని.

విర : ఏమిజరిగినది ?

నళి : నాగేశుఁడు వారిరువురనుజూచి "ఆపిల్ల నాజలదేవత యొద్దకుఁ బంపివైచితిని ఆమెశరీరమునుండి యెన్నియో చేఁపలకాహారముదొరకినది" అనిచెప్పగా నాదుష్టులత్యుల్లాసముతో నైదునోటుల నాతనికి బహుమానముగానిచ్చిరి

విర : ఆతఁడిట్లుచెప్పనంతనే వారంతధనమునిచ్చిరా ?

నళి : అవును—పిమ్మట నాయిరువురు నక్కడనుండి వెడలిపోయిరి. తరువాత నాగేశుఁడు నాయొద్దకువచ్చి తానువారికొకయెద్దును గొనిపెట్టితిననియు, ఆ ధనమువచ్చినదనియుఁ జెప్పెను. పిమ్మట ప్రఫుల్ల యెట్లుతప్పించుకొనిపోయినదనియు, బహుశః ఆవిషయమున విరలుఁడామెకుసాహాయ్యముచేసియుండుననియు, ఆవిషయమును గనిపెట్టి తనకుఁజెప్పినచో నాకుఁదగిన బహుమానమిచ్చెదననియుఁ జెప్పినన్ను మిగుల బ్రతిమాలఁజొచ్చెను. ఇప్పుడాతఁడు మరణావేదన నందుచున్నాఁడు.

విర : ఒకవేళ నాపిల్లదొరకినచో నాగేశుఁడు దేశాంతరమునకుఁ బోవలసివచ్చునుగాదా !—ఆతఁడు మాధవభాస్కరుల కంతగా భయపడుచున్నాఁడని తోఁచుచున్నది.

నళి : ఆమాటనిజమే. నేనుపోయి యాతనితో నేదోయొక సంగతిని చెప్పినగాని యాతనిప్రాణములు బొందిలోనుండవని తలం

విత : ప్రఫుల్ల చంపఁబడినదనియు, అందులకుఁదా మేమియును భయపడవలసినది లేదనియు మాధన భాస్కరులునమ్మియుందురు, ఇది యునుమంచిదే. మహాబుద్ధిమంతుఁడగు నాగేశుఁడే యాయువతి తప్పించుకొనిపోవుట కవకాశమునిచ్చునట్లుతోఁచుచున్నది. వితలున కీవిషయమేమియును దెలియదని చెప్పవము.

నళి : అట్లేచేయుదును.

ముందెట్లుచేయవలసినదియు నళినికిబోధించి వితలుఁడామెను పంపివైచెను. పిమ్మట వితలుఁడు ప్రఫుల్లమేనమామయగు వాగీశుని వేషమునకుఁదగిన దుస్తులనుధరించి వారణలాలు గృహమునకు మాయాప్రఫుల్లయొద్దనున్న గృహమునకుఁబోయెను.

ఆయింటిలోపల ముగ్గురునలుగురుచేరి మాటాడుచున్న శబ్దము వినవచ్చెను. ఒకతూలికాసనము (sofa) పై వారణుఁడును నాతని ప్రక్క తిలకసుందరియును గూర్చుండియుండిరి. సౌదామిని తిలకసుందరి యొద్ద దీపమునకు సమీపమున నొకకుర్చీబల్లపైఁ గూర్చుండెను. భాస్కరుఁడు రాగమాలికను (Piano) వాయించుచుండెను.

వితలుఁడు లోపలఁ బ్రవేశించుటనుజూచినది సౌదామిని. ఆమె యాక్షణమే లేచి "మామయ్యా ! రమ్ము. చాలసంతోషముగా నున్నది. ఇదిగో ! వీరందఱును మనకుఁ బరమాప్తులు. ఈ మధ్యాహ్నముననే మేమందఱము నీగృహమునకువచ్చితిమి. ఈతఁడునా నెచ్చెలియగు భరతమాధవి పెనిమిటి—మాధవుఁడు. ఈభాస్కరుఁడీ తనిస్నేహితుఁడు" అనియెను.

ఈవిధముగాఁ జెప్పినపిమ్మట వారందఱకును వితలునకును నన్యోన్యగౌరవాచారములునడచెను. కాని, వారందఱును దమమనస్సులో నీవృద్ధుఁడు రాకున్నచో బాగుగనుండునని యనుకొనిరి. వార [illegible] ...హినీపార్[illegible] పీడిరాకపోవుటచే నాతనితో నొక

నిమిషమైన రహస్యోక్తులనాడుటకు విశలున కవకాశము లేకపోయెను. మాధవభాస్కరులు ధరించిన చొక్కాలకుఁ దగిలించిన బొత్తముల లోని వజ్రము లావిద్యుద్దీపప్రకాశమున నక్షత్రములవలె మెఱసి పోవుచుండెను. తుదకారాత్రి పండ్రెండుగంటలగుసరికిఁ దిలకసుందరి లేచి "ఇఁక మేము మాగృహమునకుఁ బోవుదుమా!" అని చెప్పెను.

అప్పుడు సౌదామినియడ్డమువచ్చి "వలదు. వలదు. ఇప్పుడు కాదు. ఈ రాత్రి యిక్కడనేయుండుము. ఇక్కడఁగావలసినన్ని గదులున్నవిగదా!" అనియెను.

తిల : ఏమి? కుత్సితచేష్టలను జేయుచున్నావా? అట్టిదేమి యును వలదు. నేనింటికిఁబోవలయును.

సౌదా : ఉండుము. సంకోచపడెద వేమి? ఇప్పుడేపోవలదు. ఈ రాత్రికైన నిక్కడనుండి మఱిపోవలయును.

ఈ విధముగ మాటాడుచు నా యిరువురుస్త్రీలును లోపలకుఁ బోయిరి.

భాస్క : నిద్రవచ్చువఱకైన మనమించుక సేపు పేకాడు కొందమా?

వార :: ఆహా! తప్పకుండ నాడుకొందము.

అనిచెప్పి లోపలికిఁబోయి యొకక్రొత్తపేకను దీసికొనివచ్చెను. అందఱును విశలునియొద్దకు వచ్చికూర్చుండిరి.

విశ : వలదు. నాకీయాట యంతబాగుగ రాదు. క్షమింప వలయును. మీరాడుకొనుఁడు. నేను చూచుచుండెదను.

మాధ : ఓహో! ఇదియేమి? మీరు పెద్దలు. అదిగాక కళింగదేశస్థులు. మీకు పేకచేతగాదనుట వింతగానున్నది.

విఠ : లేదు. నేను చాల సంవత్సరములనుండి యాడుట లేదు.

మాధ : ఏలాగునన్నైన ననుభవజ్ఞు లనుభవజ్ఞులే. ఇప్పుడాడక పోయిననేమి ? — విశేషముగా డబ్బు పెట్టనక్కఱలేదు. వారణా ! గమ్ము. ఆడుకొందము.

విఠలుఁడు తనకాట తెలియదని చెప్పినను తప్పినదికాదు. నిజమునకు విఠలుఁ డీమాటలలో నందివేసినచేయి. పేకముక్కలను గలుపుట యందును, వానిని దాచుటయందును, మిగులనేర్పరి. సరిగాఁ గూర్చున్నచో నాతని ముందెవ్వరిచేయియునాడదు.

మాధ : అందఱమును కొంచెముడబ్బు పెట్టి యాడుకొందము.

ఆట ప్రారంభమయ్యెను. కొంచెమించుమించుగ నఱగంట లోపలనే విఠలుఁడందఱియొద్దనున్న డబ్బునంతను గెలుచుకొని " ఇప్పుడందఱికిని నిద్దురవేళయైనది. పోయిపరుందము " అనియెను.

మాధవభాస్కరుల ముఖములు నల్లవడియెను. వారిరువురును పండుకొనుటకు మేడపైకిఁబోవుచు నీ క్రిందివిధముగా మాటాడుకొను చుండుట విఠలుని చెవులఁబడియెను.

" ఆముదిగెద్ద కింపులకుఁ దగినశాస్తి చేయవలయును. ఆతఁడు ముసలినక్కవలెఁ జాలఁగుయుక్తుల నెఱింగిన కుత్సితుఁడు. పల్లెటూరి వారికిన్లైనె మనకును " టోపీ " వైచి, అంతయును లాగికొని నాఁడురా ! "

ఈ సంభాషణము జరగుచుండఁగా విఠలుఁడు వారణలాలుతోఁ గొన్నిరహస్యముల నేకాంతముగ మాటాడుచుండెను. వారణుఁడు తన సోదరివిషయమేమైనఁ దెలిసినదాయని విఠలునడుగఁగా నందుల కాతఁడు తన కేమియును తెలియలేదని చెప్పివైచెను. మీఁదు

మిక్కిలి వారణునిజూచి "నీవునాకుత్తరమును వ్రాసినవిషయమేమి?" అని యడిగెను. అప్పుడు వారణుఁడు తనకా మాయాప్రఫుల్లరమ్మని యుత్తరము వ్రాయుట మొదలగుసంగతులను జెప్పెను. కాని, తిలక సుందరిమోహపాశములలోఁ దానుజిక్కుకొనినసంగతిని మాత్రము చెప్పక మఱుఁగుపఱచెను. పిమ్మట పరుండుటకై యిరువురును వేఱు వేఱుస్థలములకుఁబోయిరి.

తొమ్మిదవ ప్రకరణము

మేడమీఁద మాధవభాస్కరులు శయనించిన గదిప్రక్కనున్న గదిలో విశలుఁడు పరుండెను. మాధవభాస్కరులు చాలసేపు గుసగుసలాడుచు నిక్కడనుండి యక్కడకు నక్కడనుండి యిక్కడకుఁ దిరుగుచుండిరి. కాని, వారేమి మాటాడుకొనుచున్నదియు విశలునకుఁ దెలియుట లేదు. పిమ్మట వారు చటాలునఁ దమప్రసంగము నాపివైచి దీపముసుతగ్గించివేయఁగా, వారికి నిద్రపట్టినదని విశలుఁ డూహించుకొని, తనగదితలుపులను జాగ్రత్తగవైచుకొని నిశ్చింతతోఁ బరుండెను. ఆతనికి గాఢమగు నిద్రపట్టెను.

తనడబ్బుపోవుటకుఁ జాలవిచారించుచు మాధవుఁడు భాస్కరునితో రహస్యముగా "మనమిఁక నీముదిగూబను తఱిమివేయవలయును. ఈతఁడెవ్వరైనదియు నీకుఁ దెలియునా ? నాకేమో సంశయముగా నున్నది" అనియెను.

భాస్క : ఈతఁడు వారణుని మేనమామ యని నీకుఁ దెలియదా ?

మాధ : ఆతఁడెట్టి మేనమామయో—ఏమో !

భాస్క : వారణునకు మనమీఁదు ననుమానము కలిగి, యాతఁడే పత్తేదారునైనఁ దీసికొనివచ్చియుండఁడుగద !

మాధ : లేదు. లేదు. ఆతఁడు మన విషయమున ననుమానపడుచున్నాఁడని నేను నమ్మఁజాలను. అతని మన తలనతుందని చేతిలోఁబడినప్పుడే, మనవలలోఁగూడఁబడెనని తలంపుము. ఆతని నామెవంతునకు విడిచిపెట్టుదము—ఆమె యన్నిటిని చక్కఁబెట్టుకొనఁగలదు. ఆమె చేయవలసినదంతయుఁ జేసితీరును.

భాస్క : అట్లయినచో నీ ముసలివాఁడొక పత్తేదారుఁడై యుండి, తాను స్వయముగనే యిక్కడకునచ్చి యుండఁగూడదా ?

మాధ : ఇదివఱకు నేనట్లు భావింపలేదు. మంచిది. ఒకవేళ నీతఁడు యజమానవితలుఁడే యై యుండవచ్చునేమో ?

భాస్క : ఆతనిని మనమిరుపురమును జూడలేదు. మనకెట్లు తెలియును ?

ఇరువురు నూరకుండిరి. మాధవుఁడు చాల గడబిడకు లోనయ్యెను. అతని ముఖమువాఁడిపోయెను. భాస్కరుని ముఖము మసిపూసినట్లుండెను.

మాధ : ఆతఁడు పత్తేదారుఁడేకానిమ్ము. కాక, మఱియొకఁడే కానిమ్ము. మొత్తముమీఁద మనమాతని బలిపుచ్చుకొనవలసినదే. ఎట్లయినను మనముచేయవలసినపని జాగరూకతతోఁ జేసివైచి తప్పించుకొనియుండుట మంచిది.

భాస్క : ఏమిచేయుదము ?

మాధ : ముందుగ దీపమును దీసివేయుము. ఆ పిమ్మట చూతము.

భాస్కరుఁడు దీపమునారిపివైచెను. మాధవుఁ డాచీఁకటిలోనే హాలులోపలికివచ్చి విఠలుని గదిగుమ్మమునొద్ద నిలుచుండెను. విఠలుఁడు గాఢనిద్రావస్థలోనుండెను. ఆతనిగదిలోనున్న దీపమారి పోయెను. ఇదంతయును దెలిసికొని మాధవుఁడు భాస్కరునియొద్దకు వచ్చి చెవిలో నేకాంతముగ "ఈముదిగొడ్డునకు బాగుగ నిద్రపట్టి నట్లున్నది" అని చెప్పెను.

పిమ్మట మాధవుఁడు తన జేబులోనున్న రబ్బరుగొట్టమును విఠలుని గదికిటికీయొద్దనుంచి వెన్నెలలో బాగుగఁ బరీక్షించిచూచెను. ప్రశాంతమగు నారాత్రి, ఆ చల్లని వెన్నెలవెలుఁగులో, నాతఁ డెట్టి పాపకృత్యమునకైన వెనుదీయుఁడని యాతనిమోము చెప్పకయే చెప్పుచున్నట్లగపడుచుండెను.

భాస్క : దీనితో నేమిచేయుదువు?

మాధ : ఇదిగో! వాషింగ్టన్ ల్యాంపును వెలిగించుటకుఁ దెచ్చిన యీ డబ్బాలోనున్న, యింగాలామ్ల (**Corbanic acidgass**) వాయువు నీ గొట్టమునిండ నాతని గదితలుపునకున్న తాళపురంధ్రము గుండ లోపలికివిడిచెదను. ఈగది సరంబీచేయఁబడినదిగదా! ఈ విష వాయువుచే నాతఁడు సులభముగాఁ బ్రాణములను విడుచును.

భాస్క : ఓహో! సరియే. ఆతని జంపుటకుఁ దగినంత విషవాయువాగదిలో నిలుచునా? ఒకవేళ నాప్రక్కకిటికీమార్గము తెఱచియున్న నేమగును?

మాధ : లేదు. కిటికీతలుపులు వేసియున్నవి.

భాస్క : చటాలున మేలుకొని బాధచే నాతఁడు కేకలు వైచినచో మనగతియేమగును!

మాధ : అప్పుడాతని మీఁదఁబడి చంపివైచెదను.

ఈకార్యము నీచతమమైనదని మేము చెప్పనక్కఱలేదు. మాధవుఁడు తనదురుద్యోగమునఁ బ్రవేశించెను. లోపలినుండి సుఖనిద్రచేఁగలిగిన యుచ్ఛ్వాసనిశ్వాసముల శబ్దము నిరాతంకముగా వినవచ్చుచుండుటను గ్రహించి మాధవుఁడు నవ్వుకొనుచుండెను. విషవాయువు క్రమక్రమముగా నాగదియంతయు నాక్రమించుకొనుచుండెను. విఠలుఁడీసమయమున మేలుకొననిచో నాతనికి దీర్ఘనిద్రయే గతియగును. మాధవుఁడు పిల్లివలె మెల్లగనడుగులిడుచుఁ దనగదిలోనికిఁ బోయి భాస్కరునితో నేకాంతముగా “ఓరీ ! ఇఁక నైదునిమిషములు-ఆముదిమ్మృగమునకు శీఘ్రముగాఁ బరలోకప్రయాణము కలుగును” అనియెను.

భాస్క : ఓహో ! అదేమిగందరగోళము ?

అని చెప్పుచు భాస్కరుని ఱెక్కపట్టుకొని లేవఁదీసెను.

విఠలునిగదియందగుచున్న సద్దుచే వారిగుండెలు దడదడకొట్టుకొనసాగెను. విఠలుఁడు మేలుకొనుట——లేచికూర్చుండుట——ముక్కునకుగుడ్డకట్టుకొనుట——లేచి తడవిచూచుకొనుచు ద్వారమునొద్దకు వచ్చుచుండుట మొదలగుసంగతులనన్నిటి నాపాతకులు గ్రహించిరి.

ఇఁకనాలసింపరాదు. అట్లాలసించినచోఁ దముకృత్రిమవ్యాపారముబట్టబయలై పోవును. అందువలన నానిమిషముననే మాధవుఁడావలకుఁబోయి యారబ్బరుగొట్టమునుతీసి భాస్కరుని చేతికిచ్చి దాని నెక్కడైనదాచుమని చెప్పెను. తాను జేబులోనున్న నల్లనిరుమాలును దీసిముఖమునకుఁగట్టుకొని ముఖచిహ్నములమార్చి విఠలుఁడు పండుకొనిగుమ్మమునొద్దకువచ్చి నిలుచుండెను. విఠలున కూపిరియాడక గుండెలలో నొప్పిబయలుదేరెను. ఎట్లయినను గదినుండి యీవలఁబడవలయునని యాతఁడు ప్రయత్నించెను. విఠలుఁడీదురవస్థలోఁజిక్కుకొని

విషవాయు ప్రయోగమున నిట్లయితినని తెలిసికొనలేకపోయెను. తుద కెట్లో కష్టపడి, ద్వారమును దెఱచి యీవలఁబడినంతలో మాధవుఁడు తనముష్టితోఁ దలపై బలముగఁ బొడిచెను. విఠలుఁడాక్షణమె జ్ఞాన విహీనుఁడై క్రిందఁబడిపోయెను. అట్లుపడుచున్నవాఁడార్తధ్వనికూడఁ జేయఁజాలకపోయెను. ఆదెబ్బయంతబలముగాఁ దగిలెను.

మాధ : భాస్కరా ! రమ్ము. రమ్ము. ఈముదుసలియొద్దనున్న మూటయు ముల్లెయు దీసికొనుము. నడువుము. మనము మనగది లోనికిఁబోవుదము.

భాస్క : మనమీతని గడతేర్చిపోవుటమంచిదిగాదా ?

మాధ : ఛీ ! పిచ్చివాఁడా ! పోలీసువారువచ్చి మనలను విచారణలోనికి దింపినచో, మాకేమియును దెలియదనియు, మేము మాగదినుండి యీవలకు రాలేదనియు, ధైర్యముతో వాదించుటకు వలనుగాకపోవును. మనమూపని చేయవద్దు. నడువుము పోదము.

భాస్క : ఒకయగ్గిపుల్లను గీచి యీతనియవస్థ యేమైనదో చూతమా ?

మాధ : వలదు. వలదు. అది కేవల మపాయకరము.

భాస్క : అట్లయినచో సీవెన్నెలవెలుఁగే చాలును.

మాధవుఁడు విఠలునిగదిలోనికిఁబోయి యాతనిదుస్తులనన్నిటిని బరీక్షించి యాతనిచొక్కాజేబునందున్న ద్రవ్యమును, వస్తువులను నపహరించుకొని యీవలకు వచ్చెను. కాని, యక్కడ నుత్తరములు మొదలగునవేవియును దొరకకపోవుటచే నాతఁడు విఠలమూర్తియని నమ్ముటకుఁ దగినసాధనము లేమియు లేకపోయెను. మాధవుఁడు తీసికొని వచ్చినదంతయు భాస్కరునిచేతికిచ్చి తాను క్రిందికిదిగిపోయి ఆయింటి సింహద్వారమును, పాణీద్వారమును తెఱచివైచి మరల మీఁదికి

భాస్కరునియొద్దకువచ్చెను. ఆ యింటిలో నెవ్వరో దొంగలుపడిరని యందఱు ననుకొనుటకై యాతఁడట్లుచేసెను. మఱియొకనిమిషములోనే యాపాతకి విఠలునియొద్దకుఁబోయి యాతనిగుండెపైఁ జేయివైచి ప్రాణనాడి యాడుచున్నదో లేదో యని పరీక్షించిచూచెను. అతఁడు చావలేదని దృఢపడిన పిమ్మట నించుక ధైర్యమును వహించి యాతఁడు తనగదిలోనికిఁబోయి, యా డబ్బు, వస్తువులు మొదలగు వానిని జాగ్రత్తపెట్టుటలో భాస్కరునకు సాహాయ్యముచేసెను. ఆ డబ్బు మొదలగువానిని, రబ్బరుగొట్టమును గూడఁ జేర్చి యొకమూటగఁ గట్టి, యా మూట కొకదారమును బిగించి దాని నొకచీనారేకుచూరు తొట్టియలో రెండుమూడుమూరల లోపలకుఁ బెట్టి, యా దారమును గదిగోడనున్న యొక మేకునకుఁ గట్టిరి. ఆ యిరువురు నీ పనిచేయునప్పటికి మేడక్రింద గందరగోళము హెచ్చయ్యెను. పిమ్మటవారు తలుపులు మూసికొని పరుండి వెలుపల నేమిజరగుచున్నదియు సావకాశముగా నాలకించుచుండిరి.

ఆ వీథియందు గస్తితిరుగుచున్న పోలీసువాఁడొకఁ డీగృహ ద్వార మకాలమునఁ దెఱవఁబడియుండుటనుజూచి, యిక్కడనేమో దొంగతనము జరగియుండునని యూహించి గుమ్మమునొద్దకువచ్చి గట్టిగ కేకవైచిపిలిచెను. వారణాలాలదరిపడిలేచి వేగముగ వీథివైపునకుఁ బరుగెత్తుకొనివచ్చెను. పిమ్మట నాగృహము నొక్కక్రక్కనుండి పరీక్షించుకొనుచురాఁగా, మేడమీఁద ముసలివానిగదిలో దొంగ తనము జరగినదని తెలియవచ్చెను. ప్రక్కగదిసిజూడఁగా నది లోపలి గడియవేయఁబడి యుండుటచే, దానిలో జనులున్నారని తేటపడియెను. పోలీసధికారి తనచేతిలాంతరు నా యజమానునివైపునకుఁ ద్రిప్పి "ఓహో! ఈ యింటియందు దొంగతనము మాత్రమే కాదు—

హత్యగూడ జరగినట్లు తోచుచున్నది" అని చెప్పుచు వారణుని వైపునకుదిరిగి "అయ్యా! ఈ మనుష్యుఁడెవ్వరో నీకుఁ దెలియునా?" అని రహస్యముగా నడిగెను. ఇప్పుడు వారణునకేమి చెప్పుటకును దోఁచలేదు.

పోలీ : అయ్యా! ఈతఁడు సుప్రసిద్ధుఁడగు పత్తేదారు విశలమూర్తి.

వార : అయ్యా! ఆ పేరును చెప్పకుఁడు. దయయుంచి క్షమించుఁడు.

అని యేకాంతముగఁ జెప్పి పిమ్మట బిగ్గరగా "అయ్యా! మా మేనమామ కీగతిపట్టినది. క్రిందికైనను దింపుదము" అనియెను.

వారణుఁడును పోలీసువాఁడును జేరి విశలుని క్రిందికిదింపిరి. ఆతని నొకచిన్నగదిలోఁ బరుండఁబెట్టి యుపచారములు చేయఁగాఁ గొంతసేపటి కాతనికించుక జ్ఞానమువచ్చెను. వారణుఁడు విశలుని చెవిలో నేమోచెప్పి తన యనుమానమునుగూడ విశదీకరించెను.

అంతులకాతఁడు "అయ్యా! ఈపని నెవ్వరుచేసిరో నాకుఁ దెలియును. అయినను మనము సభ్యత్వమునే యవలంబింతము. ఎవ్వరో పైవారలేవచ్చి నన్ను హింసించి గృహములోని వస్తువులను దోచికొనిపోయిరనియే నేను చెప్పెదను. అయ్యా! రక్షకభటుఁడా! నీవుపోయి నాగదిప్రక్కగదియందుఁ బరుండియున్నవారిని లేపి వారికేమైన సద్దు వినఁబడినదో లేదో తెలిసికొనిరమ్ము. కాని, నీకు వారిపై ననుమానమున్నట్లులు మాత్రము తెలియనీయకుము.

వారణలాలు పత్తేదారుని మారువేషము బయలుపడకుండు నట్లుగ నేర్పాటుచేసికొని లోపలికిఁబోయి సౌదామినీతిలకనుందరు లను లేపి, యింట దొంగలుపడినసంగతి తెలియఁజేసెను.

ఈ దుష్కృత్యమెవ్వరివలన జరిగినదియు వారికిఁ దెలిసియేయున్నను, వా రేమియు నెఱుఁగనట్లు "మామయ్య కెంతటియపాయము సంభవించినది ! అయ్యో ! పాపము !" అని విచారింపసాగిరి.

ఆయారక్షకభటుఁడు మేడమీఁదిగదియొద్దకుఁ బోయి చాల సేపు పిలిచినమీఁదట మాధవుఁడు తలుపును దీసి వెలుపలకుఁ దలనుంచి యాయారక్షకభటుని జూచి "అయ్యా ! ఇది యేమి ? ఏమి జరిగినది ?" అని కన్నులను నలుపుకొనుచు నాతనిఁ బ్రశ్నించెను.

రక్ష : వారణలాలుని మేనమామయగు వాగీశు నెవ్వరో కొట్టి ప్రాణావశిష్టునిగ విడిచిపెట్టి యాతనిసొమ్ము దుస్తులు మొదలగునవి దోచుకొనిపోయినారు. మీ కేమియును నీగందరగోళము వినఁబడలేదా? మీరు నిద్రించుచున్నారు కాఁబోలును ! ఇంతసమీపమున జరగిన సంగతులే తెలిసికొనలేకపోయితిరి !

మాధ : అయ్యో ! అయ్యో ! ఎంతపనిజరిగినది ! మా కేమియును దెలియలేదు ! ఓరీ ! భాస్కరా ! వింటివా ? మనవాగీశు నెవ్వరో కొట్టి యాతనిసొమ్మును దోచుకొనిపోయినారఁట !

ఈమాటలను విని భాస్కరుఁడు తా నేమియు నెఱుఁగనివానివలె నాశ్చర్యపడఁజొచ్చెను. ఆరక్షకభటుఁడు మరలఁ గ్రిందికిఁబోయి చూడఁగా నక్కడ నాముసలివానియొద్ద నాయిరువురు స్త్రీలును గూర్చుండి యాతని కుపచారములు చేయుచుండిరి.

వారణుఁడు రహస్యముగా "అయ్యా ! రక్షకభటుఁడా ! ఈ విషయమునుగూర్చి నీవు నాపై యధికారులకుఁ దెలియఁజేయ నక్కఱలేదని మామామయ్య చెప్పుచున్నాఁడు" అని చెప్పెను. అందులకాతఁడంగీకరించెను.

తరువాత విఠలుండు బహిరంగముగా " అయ్యా ! నీవీ నేరమును గూర్చి యీ నిమిషముననే నీ పైయధికారులకుఁ దెలియఁజేయుము. అంతియేకాక దీని యాచూకీని గనిపెట్టుటకై సాధ్యమైనంతవరకుఁ దగిన పత్తేదారుని నియమించున ట్లేర్పాటుచేయుము." అని చెప్పెను.

రక్ష : సుప్రసిద్ధుఁడగు నా విఠలమూర్తి నెందులకు నియమింప రాదు ?

విఠ : అతఁడెవ్వఁడు ?

రక్ష : ఇదేమి ? ఇట్లనుచున్నారు ? అతఁడు జగత్ప్రసిద్ధుఁడగు నపరాధ పరిశోధకుఁడు (**Famous detective**) కాఁడా ?

విఠ : ఓహో ! అట్లయిన నాతనికే యీ సంగతులను జెప్పి పంపవచ్చును.

మాధవభాస్కరులు క్రిందికి దిగివచ్చి చాటున నిలుచుండి పై సంభాషణమును వినుచుండిరి. కొంతసేపటికి రక్షకోద్యోగి వెడలి పోయెను.

మా : ప్రస్తుతము మన కేమియు నపాయము లేకుండఁ దప్పి పోయినది. పత్తేదారగు విఠలున కీ సమాచారమును దెలియఁజేసి యాతని నంపులోపలనే మనమిచ్చటనుండి కాలుకొలఁది పాఱిపోవుటయే మంచిది. ఆతఁడు చండశాసనుఁడఁట ! మన మాతనికంటఁ బడరాదు.

భాస్క : అవును. ఆ యనుమాత వచ్చుటకుఁ బూర్వమే మనము పలాయన మంత్రము బఠించుటయే మేలు ! తరువాత వాని పని పట్టుటకుఁ దగిన యుపాయము నాలోచింపవచ్చును.

మాధ : ప్రస్తుత మీతఁడాదివిఠలుఁడు కాఁడని తేలినది. అంతియేకాదు. ఈతఁడు మఱియొక పత్తేదారుఁడునుగాఁడు. ఆ మాట నిశ్చయము. ఆసామ్ముక్రమూట కేమిగతి ?

భాస్క- : అది యున్నచోటనే యుండనిమ్ము. ఆ స్థలమును సౌదామినికొక్కతెకు మాత్రము చెప్పవలెను. నీపుత్రిక మానసముం గావలసినప్పుడు వచ్చి దానిని తీసికొనిపోవచ్చును.

ప్రాతఃకాలమయ్యెను. సూర్యభగవానుని యరుణకిరణములు తూర్పుకొండనుండి మంచునకుం బ్రసరించుచు లోకమునకానందమును గలిగించుచుండెను. ఆ లేతకిరణములు [illegible] సౌధోపరి భాగములకును, నున్నతవృక్షాగ్రములకును బంగారుపూతలను బూయుచుండెను. క్రమక్రమముగ నవి లోకమునకంతకును వ్యాపించుచుండెను. శకుంతసంతానములు కలకలారావములు సేయుచుం దమ తావులనుండి ఱెక్కలల్లార్చుకొనుచు లేచి వృక్షాగ్రముల వ్రాలుచుండెను. ఆకాశమున నెగురుచు వినోదక్రీడలంగావించుచుం జూపఱకత్యానందమును గూర్చుచుండెను. మందమలయానిలము లుద్యానవనములందలి పుష్పసౌరభములను మోచుకొనివచ్చి లోకమునా నామోదములోఁ దేల్చుచుండెను.

లోకమిట్టియనిర్వచనీయానందమున మునింగియుండ దివాంధములుమాత్ర మీ సౌభాగ్యమును దిలకింపఁజాలక, యీ తేజమును జూడఁజాలక, యీ యానందము ననుభవింపఁజాలక, యీ ప్రకృతి మాధుర్యమును గ్రహింపఁజాలక, ఏగోడగొందులనో, ఏవృక్షకోటరములనో చేరి యడఁగి మడఁగియుండెను. అవి యచ్చట నూరక కూర్చుండలేదు. పోయిన తమ జీవయాత్రకై, గతించిన తమ సౌభాగ్యమునకై, మఱుఁగువడిన తమ యదృష్టమునకై, కట్టువడిన తమ భోగవిహారములకై, తమయంధకారసామ్రాజ్యమునకై, యెదురు చూచుచుండెను. ఆ దుష్టపతంగములకది స్వభావమని వానినెవ్వరు

తిట్టుకుందురు ? ఈ విధముగనే దుష్టుల యాశయములన్నియు గర్భీకృతములై తమయదనునకై నిరీక్షించుచుండుట స్వభావమే కదా ! ధూర్తులగు మాధవభాస్కరు లిరువురును వెలుఁగుగాకుండఁగనే యెక్కడకో పాఱిపోయిరి.

విఠలునకు లేచి యిటునటు తిరుగుటకుఁ దగినశక్తివచ్చెను. ప్రాతస్సంధ్యావందనాదికము నొకమూలఁ ద్రోసి, కాఫీ, మొదలగు వానిని స్వీకరించుటకుఁ దగినశక్తిగలిగెను. నిరాతంకముగా నా నాగరకాభ్యాసములు నెఱవేర్పఁబడియెను. అదంతయును జరగిన పిమ్మట విఠలుఁడు వెలుపలకుఁ బోవుటకుఁ బ్రయాణమై సౌదామినిని దగ్గఱకుఁబిలిచి "ప్రఫుల్లా ! నేను పత్తేదారుఁడగు ఆదివిఠలమూర్తి కీసమాచారమంతయును జెప్పి యాతనిచే నీనేరమును కనిపెట్టుటకుఁ దగినప్రయత్నములను చేయించెదను" అనియెను.

సౌదామిని యామాటలకుఁ జకితయై "ఆతని నియమించెదరా? సరియే. ఎవ్వరివల్ల నీ దుష్కృత్యము జరగినదో కనిపెట్టుట కాతఁడు సమర్థుఁడని తోఁచుచున్నది." అనియెను.

విఠ : అందువలననే నేనట్లు యోచించితిని,

సౌదా : మంచిది. మామయ్యా ! నీవెంతసేపటికి వచ్చెదవు ?

విఠ : వేళకుసరిగా రాఁగలనో లేనో చెప్పఁజాలను. వెళ్లిన పని కావలయునుగదా ! ఆ సంగతి నెట్లుచెప్పఁగలనమ్మా !

విఠలుఁడూరిలోనికిఁబోయి కొన్నికార్యములను జక్కఁబెట్టుకొని కొంచెము సేపటిలోనే తనమాఱువేషమును దీసివైచి నిజమైన పత్తేదారుఁడై మరల సౌదామినియున్న గృహమునకువచ్చెను.

సౌదామిని తొట్రుపాటునొందుచు నాతనితో "విఠలమూర్తీ ! నీవువచ్చుట చాల సంతోషముగానున్నది. నీయొద్ద నొకవిషయమును

విత : నేనేమియును నీతోఁ జెప్పుటకై రాలేదు. మీ మేనమామ విషయమున జరిగిన కొంపిడి నేరమును గనిపెట్టుటకై వచ్చితిని. ఆ సంగతులను జెప్పుము.

ఈ మాటలు వినినతోడనే యామె హృదయమునఁ జాల గందరగోళము పుట్టెను. కాని, యామె యించుక ధైర్యమును దెచ్చుకొని కొన్ని సంగతుల నాతనికిఁ దెలియఁజేసెను

విత : మాధవ భాస్కరు లనువారెవ్వరు ?

సౌదా : మాధవుఁడు నానెచ్చెలిభర్త. భాస్కరుఁడొక పథికుఁడు. పరదేశమునుండి వచ్చినవాఁడు.

విత : నీవును గాంతనాథునకును బెండ్లిచేసినవాఁ డీమాధవుఁడేయని నీవొకసారి నాతోఁ జెప్పియుంటివికాదా ?

ఈమాటలను వినుటతోడనే సౌదామిని శరీరము గడగడ వడకసాగెను. ఈపత్తేదారున కీవిషయమున నెంతవఱకుఁ దెలిసియుండునని తాను భావించుకొనుచున్నదో యంతకంటె విశేషాంశములనే యాతఁడెఱింగియున్నట్టు లామెకు బోధపడియెను. ఆమె యించుక సంకోచించి పిమ్మట "వితలా ! నీవు తెలిసికొన్నది తప్పు. నేనాతని పేరు మాధవుఁడని చెప్పలేదుగాదా ? ఆతని పేరు శ్రీపతిమిశ్రుఁడని నేను చెప్పితిని. మఱియు నిప్పటినేరమునుగూర్చి మాటాడుచున్నప్పుడు నావిషయమున జరిగిననేరమునుగూర్చి ప్రస్తావించుట కేమియవసరమువచ్చినది ? నాకుఁగావలసిన సంగతులనన్నిటిని నేను తెలిసికొనియేయుంటిని.

విత : ఓహో ! నీవే తెలిసికొంటివా ? ప్రఫుల్లా ! నాకుఁ గావలసిన యంశములింకను నాకుఁ దెలియకపోవుటచే నన్నియు నడుగ

వలసివచ్చుచున్నది. అందువలన నిప్పుడైనఁ గాంతనాథుని శవముగతి యేమైనదో చెప్పుము !

సౌదా : ఓహో! అదెంతమాట! ధారాళముగాఁ జెప్పఁగలను. అది యిప్పుడు విశాలదేశమునందున్నది. ఇఁకఁ గొన్నిదినములలో నేనక్కడకుఁ బోయెదను. అప్పుడు మాయత్తవారింటివారికిని నాకును బరిచయముకలుగును.

విర : నీకానమ్మకమున్నదా ?

సౌదా : ఆహాఁ ! ఏమియును సందేహములేదు. నాకు గట్టి నమ్మకమున్నది.

విర : వారు నిన్నుఁ దమకోడలిగ నొప్పుకొనరని నానమ్మకము.

సౌదా : మంచిది; నీవీవిషయమున నన్నుఁ దొందరపెట్ట నక్కఱలేదు. నీవు దయయుంచి నామరకతమంజూషను నాకుఁ దిరిగి పంపించినఁజాలును——

విర : నీవివాహముసంగతి నీయన్నకుఁ దెలియునా ?

సౌదా : ఇంకను దెలుపలేదు. తరువాతఁ జెప్పెదను——

విర : ఇంకను తరువాతఁజెప్పెదవా ? ఎన్నిమైళ్లదూరము నకుఁ దరువాత ? కానిమ్ము. నీకు వివాహమైనదని చెప్పుటకు సాక్షు లెవ్వరు ?

సౌదా : శ్రీపతిమిశ్రుఁడు.

విర : ఆపెద్దమనుష్యుని నీవు మరల నెప్పుడుచూచితివి ?

సౌదా : ఆతఁడు కొన్నిదినములకుఁ బూర్వము వచ్చి యున్నాఁడు.

విఠ : పాలపానిశ్మశానమునందు బొమ్మరాళ్లతో నిండిన పెట్టెను పూడ్చి పెట్టుటకేమి కారణమో నీవు తెలిసికొంటివా ?

సౌదా : అదంతయు నీతోఁ జెప్పవలసినంతటి యావశ్యకత యేమియును నాకు లేదు.

విఠ : ఓహో ! మంచిది. నీవు విలక్షణమైన స్త్రీవి. నేను మేడమీఁదికిఁబోయి యీ దోపిడి నేరము విషయమున నించుక పరీక్షింపవలసియున్నది.

సౌదా : నేనుకూడ మీతో రావచ్చునా ?

విఠ : నీకంతకష్ట మెందులకు ?

విఠలుఁడు గబగబ మేడమీఁదికిఁ బోయి మాధవభాస్కరులు పరుండియున్న గదిలోనికిఁ బోయెను. ఆ ప్రదేశమంతయు మిగుల జాగరూకతతోఁ బరీక్షించి చూడఁగా గవాక్షసమీపమున గోడపై నున్న యొకమేకున కొకదారము కట్టఁబడియుండెను. ఆ దారపు రెండవచివర పైనున్న రేకుతొట్టెలోనికిఁ బోయియుండెను. ఆ దారమును లాగి చూడఁగా దానితోఁగూడ నొకమూట యీవలి కూడిపడియెను. విఠలుఁడామూటను దీసి జేబులోనుంచికొని క్రిందికి దిగివచ్చి మరల సౌదామినితో మాట్లాడఁదొడంగెను.

పదియవ ప్రకరణము

విఠలుఁడు మేడనెక్కినపిమ్మట సౌదామిని యాతనికిఁ దెలియకుండ నాతని వెనుకనే మెల్లగ మేడనెక్కెను. ఆ సంగతి విఠలుఁడు కనిపెట్టెను. అప్పుడామె యేమియును మాటాడక వికృతకటాక్షములతో నాతనిఁ జూచుచుండెను.

విఠ : ప్రఫుల్లా ! నీవిక్కడికెందులకువచ్చితివి ? రాకూడదని నేను చెప్పియుంటినిగాదా ?

సౌదా : నేను నీ నేరమునుగూర్చి తెలిసికొనుటకు రాలేదు. మా మామగారిగదిలో తువాలు నుంచిపోవుదుమని వచ్చితిని.

విఠ : ఈ గదికిఁ దాళమువేసియున్నది కాదా ?

సౌదా : ఇప్పుడే నేను తువాలును లోపల నుంచి, బీగమును వైచి వచ్చితిని.

విఠ : నీయొద్ద దీనితాళపుఁజెవి యున్నదా ?

సౌదామిని దనయొడ్డాణమునకుఁ దగిలించుకొనియున్న తాళపుగుత్తియందున్న యొకతాళముతో నా బీగమును దీసి తలుపు తెఱచి కుర్చీమీఁదనున్న తువాలును జూపించెను.

ఆమెయొద్దఁ దనగది బీగమునకు దొంగతాళముండుటను గ్రహించి విఠలుఁడు "ఈసౌదామిని యింతటి టక్కులమారి యగుట చేతనే యందరిని మోసపుచ్చి తానే ప్రఫుల్లనని చెప్పుచు నందఱి కంటను దుమ్ముకొట్టఁగలుగుచున్నది" అని యాశ్చర్యపడియెను.

విఠ : ప్రఫుల్లా ! ఇఁక నేనుపోయెదను. ఈ నేరమున నీవు నాకు సాయముచేసినందులకుఁ జాల నానందముగానున్నది.

సౌదా : (ఉత్కంఠయై) ఇక్కడ నేమైన గాచూకీ దొరక నదా ?

విఠ : అంత ముఖ్యమైనదేమియును దొరకలేదు. ఇంకను గొన్ని దినములు పోయినపిమ్మట నేను మరల రావలసియుండును.

సౌదా : ఈనాఁడైనను దయయుంచి నా మరకతమంజూషను పంపించెదరా ?

విఠ : అది యసాధ్యము. అది యొకటి రెండుదినములలో దొరకునట్లులేదు.

సౌదా : నేను దాని నుపయోగించుకొనవలసి యుండును గాదా ?

విఠ : నీవుపయోగించుకొనవలయునా ? దానిలో నేమియు న్నది ?

సౌదా : దానియందేమైన నుండనిమ్ము లేకపోనిమ్ము నాకు నీతోఁ జెప్పవలసిన పనియేమున్నది ? తుదకిఁకముందు నావిషయమున జరగిన నేరమునుగూర్చి యెవ్వరితోడను యోజింపరాదని నిశ్చయించు కొనవలసివచ్చుచున్నది.

"అట్లయినచో నీయిష్టము" అని చెప్పి విఠలుఁడక్కడనుండి వెడలిపోయెను.

సౌదామిని ముఖము కళావిహీనమయ్యెను. శరీరము కంపించెను. పెదవులదరుచుండెను. విశలుఁడాసింహద్వారమును దాటిపోయిన నిమిషముననే యామె మేడమీఁదికి మాధవభాస్కరులు పండుకొను గదిలోనికిఁ బోయి ప్రక్కనున్న యా రేకుతొట్టెను బరీక్షించెను. అచ్చట నామూట యగపడలేదు. ఆమె కేవలము ఖిన్నమనస్కురాలయ్యెను. "దొంగను బిలిచి మూట చేతికిచ్చినట్లయినది." అని యనుకొనియెను.

ఆ క్షణమె యామె "తిలకా!—తిలకా! వచ్చిచూడవే! కొంప మునిఁగిపోయినదే!" అని కేకవైచెను.

తిలకసుందరి భయపడిన యాఁడులేఁడిపిల్లవలె సాధ్వసభావముతో మేడమీఁది కొకయంగలో వచ్చి పడియెను. ఆ లావణ్యవతి పండువెన్నెలవలెనున్న తెల్లమల్లుచీరను గట్టుకొనియుండెను. అప్పటి యామె విలాసమును జూచి యేపురుషుఁడు చిత్తవికారమునకు లోనుగాకుండఁగలఁడు?

సౌదా : రావే! చూడు! అయ్యో! చెడితిమి!

తిల : (దిగ్భ్రమనొంది) అదేమి? అట్లనుచుంటివేమి?

సౌదా : ఆ చిన్నమూట నిక్కడ దాచియుంచుట నీకును దెలియునుగాదా? దానిని విశలుఁడెత్తుకొని పోయినాఁడు. అది యా రేకుతొట్టెలో లేదు.

తిల : ఇదేమే యిట్లనుచున్నావు? సర్వనాశనమైనది?

సౌదా : అట్లుగాక మరేమగును? మనము మనవాండ్రనైనన నప్పుడు దగ్గరనుంచుకొనవలసినది. ఆ విశలమూర్తి గుండెలుతీసిన బంటువలె వచ్చి యా మూటను తీసికొనిపోయినాఁడు. ఇఁకఁ జేయవలసినదేమున్నది?

తిల : విఠలుఁడు నీవిషయమున సంశయపడినట్లాతనిమాటల వలన నేమైనఁ దెలియవచ్చినదా ?

సౌదా : కొంచెము స్ఫురించుచున్నది.

తిల : అట్లయినచో నందులకేమైనఁ జేయవలయును. నాపెట్టెకను తిరిగియిమ్మని నిన్నడిగితివా ? అందులకాతఁడేమని సమాధానము చెప్పినాఁడు.

“అడిగితిని. అది తనయొద్దనున్నదని చెప్పలేదు. లేదనియును జెప్పలేదు.”

తిల : ఆముదివిఠలునకు విశేషాంశములే తెలిసియుండవచ్చును. కాని, నీవు ప్రఫుల్లపురికానని మాత్రము తెలిసియుండదు. అతఁడు మిగులఁ జతురుఁడగుటచేత, నావిషయమును గూడఁ బ్రస్తుతలోఁ దెలిసికొనియే తీరును. అందువలన మనమాతని జీవములతో విడువరాదు. ఇదిగో ! నామాట నమ్ముము. అతఁడు చాలఁగుయుక్తులు నేర్చినవాఁడు. మనల నింక విడిచిపెట్టఁడు.

సౌదా : ఔనుసుమా ! ఇంచుకయు నాలసింపరాదు. ఈవిఠలుఁడామాటను మనకెఱింగింపనకచ్చినచో నాతఁ డేమనుకొనునో యించుక యోజించిచూడుము !

తిల : అందువలననే విఠలుఁడు వాగీశునిజూచుటకు ముందుగనే మనము జాగ్రతపడవలయును. సర్వనాశనముచేసినఁగాని యీ విఠలుని పొగరణఁగదు.

సౌదా : అది చేయుటయెట్లు ?

తిల : ముందుగ విఠలునివంచించి యెక్కడికైనను బంపివేయవలయును.

సౌదా : ఆకార్యమును జేయఁదగినవారెవ్వరు ?

తిల : మననాగేశుఁడున్నాఁడుగదా !

సౌదా : ఓహో ! అవునవును. మనమూరక కాలయాపనము చేయుచున్నాము. ఈ విఠలరాయని నెత్తిమీఁద శతగోపము పెట్టుట కిఁక నాలసింపరాదు. లెమ్ము లెమ్ము. తిలకా ! లెమ్ము ! సౌదామిని ప్రభావము నీ మదిగొద్దున కించుక చవిచూపింతను. మనమీతనికి భయపడవలసిన పనిలేదు. ఎంతపనిచేసినాఁడు ? సౌదామినిని మోస గించుట కీతఁ డేపాటివాఁడు ? శీఘ్రమే దానిఫల మనుభవములోనికి వచ్చునని యాతఁ డనుకొనకపూర్వమే మనము తగినశాస్తి చేయ వలయును. రమ్ము పోదము !

సౌదామినీ తిలకసుందరు లిరువురును వెలగల యుడుపులను ధరియించి యొరుల కగపడకుండులాగున మేలిముసుఁగులను వైచుకొని వెంటనే బయలు దేరిరి. వారు రాజమార్గమున కడ్డుదారి యొద్దనున్న యొక సందులోనికిఁ బోయి, యా సందునుండి మఱియొకమార్గమునకు మరలి యక్కడనున్న యొక యేకాంతగృహమునకుఁ బోయి చేరిరి. అప్పటి కక్కడనున్న మాధవభాస్కరు లిరువురును నెక్కడకో పోవుటకుఁ బ్రయాణోన్ముఖులై యుండిరి. ఆ సమయమునకు సరిగ వా రచ్చటకుఁ బోయిరి. సౌదామిని వారితో సమస్తవృత్తాంతమును విశదముగఁ జెప్పివైచెను. ఆ మాటను వినుటతోడనే వా రిరువురును బిడుగుబడినవారివలెఁ గొంతసేపటివఱకు నేమియు మాటాడలేకపోయిరి. తుదకు వారు లేసధైర్యమును దెచ్చుకొని యక్కడకు సమీప గృహముననే యున్న నాగేశుని బిలిపించుకొనిరి.

నాగేశుఁడు వచ్చి జరిగినసంగతుల నన్నిఁటిని మాధవునివలనఁ దెలిసికొనియెను. అతఁడు తాను మృత్యులోక మహామార్గమునం దప్పుడే యొకటిరెండడుగుల నడిచితినని మనసులో ననుకొనసాగెను. ఆతనిహృదయము వడివడిగఁ గొట్టుకొనసాగెను, శరీరము గడగడ

వడఁకసాగెను. నోటినుండి మాటవచ్చుటయే కష్టముగానుండెను. ఆతని దురవస్థ కిప్పుడు చెప్పినయంశ మేదియును గారణముకాదు. ప్రఫుల్ల చెఱసాలనుండి తప్పించుకొనిపోవుట యొక్కటియే యీ నాగేశునకు గరుడాస్త్రముగానుండెను. తనయవస్థనుగూర్చి యనుకొనుటకుఁ గాని, యనుభవించుటకుఁగాని, యాతనికి వలనుగాకుండెను. తుద కాతఁడు మాధవుని యుపదేశముల నన్నిటిని విని, యీ విధముగా నడచుకొనుట కొప్పుకొని వెడలిపోయెను. ఆతఁడు కొంచెముదూరము పోయినపిమ్మట మాధవుఁ డిట్లనియెను.

" ఈ పిఱికిపంద యేమిచేయుటకును సమర్థుఁడుకాఁడు. ఈతఁడు బిక్కమొగము పెట్టుకొనిపోవుచున్నాఁడు. ఏమైనను మనమేచేయ వలయును. భాస్కరా! ఇప్పుడు మనమేమిచేయవలయునో చెప్పుము చూతము! "

భాస్క : ఎక్కడనైన వితలుఁడువచ్చుచున్న మార్గమున దాగుకొనియుండి యాతనిని పట్టుబెట్టవలయును.

మాధ : నాకొకయోచన తోఁచుచున్నది. ఏదోయొక యమూల్యపదార్థము పోయినదనియు, దానినిగూర్చి విచారించుటకై కుముదినీనదీతీరమునందున్న మంగళతరంగమను మందిరమునకు దయ చేయవలయుననియు వితలునకొకయుత్తరము వ్రాయవలయునని యనుకొనుచున్నాఁడను.

భాస్క : ఉత్తరమువ్రాయుటవా రెవ్వరని చేవ్రాలు చేసెదవు.

మాధ : శాంతకుమారియని.

భాస్క : ఆ వితలునక్కడ మొదట నెవ్వరు చూడవలయును?

మాధ : తిలకసుందరి యొకవితంతువు వేషముతో నక్కడ నుండి యాతనిని రాఁబట్టుకొనును.

భాస్క : ఆతఁడు తిలకసుందరి నెఱుంగఁడా ?

మాధ : ఆతఁడామెను జూడనిమ్ము — చూడకపోనిమ్ము — ఏమియు వ్యత్యయముండదు. ఆతఁడింటిలోపలఁ గాలుపెట్టి మరల బ్రదికివచ్చినప్పుడుగదా మనము సంకోచింపవలసినది ! ఆతని నక్కడ నుండియే యీ లోకమున కంపివేయుదము—అంతటితోఁ బీడవదలి పోవును.—

భాస్క : అక్కడ నితరులెవ్వరును లేకుండఁ జూచుకొన వలయును.

మాధ : అక్కడ మనుష్యసంచారమే లేదు. నీవందుల కెంత మాత్రమును భయపడనక్కఱ లేదు.

భాస్క : అయిన నిప్పుడే మనమా ప్రయత్నమును జేయుట మంచిది.

మాధ : చేయుట కేమున్నది. ఉత్తరమ్ము వ్రాసెదను. దీనితో నాపిట్ట మనవలలోఁ జిక్కుకొనవలసినదే. దానినక్కడనే కుత్తుక నొక్కి కీచుమనిపించెదను. చూచుకొనుము నా ప్రజ్ఞ. ఈ దెబ్బతో నీ వెూగిరిపాటణఁగిపోవును.

మాధవుఁడు త్తరమును వ్రాసెను. ఆ నలువురును జేరి ముందు కార్యముకొఱకు, మంగళతరంగమను నా మందిరమునకు బయలుదేరిరి. ఆ మందిరము చిన్నదైనను చూడసొంపుగ నుండెను. దాని ప్రాంగణము పుష్పలతానికుంజములచే జాలరమ్యముగానుండెను. వేసవికాలము నందలి సాయంసమయములయందా భవనోద్యానమున నమర్పఁబడిన శిలాపీఠములపైఁ గూర్చుండువారల కాహ్లాదకరముగఁ గుముదినీ నదీతరంగమాలికలం దూఁగుచుఁ బరతెంచువాతపోతంబు లాప్యాయన

విహారంబుల నామందిరోపవనంబులం దిరుగుటం జేసి యాగృహమునకు మంగళతరంగమను నామము వచ్చెను.

తాము దిగియున్న గృహమునందుం దమదుష్కృత్యములేమైన బయటఁబడి ప్రాణముమీఁదికి వచ్చినచోఁ గాపుదలగా నుండునని యిక్కడనున్న యీ మందిరము నీ దుష్టాత్ములద్దెకుఁదీసికొని యుండిరి. వీ రీ విధముగా నరహత్య చేయుటకుఁ బ్రయత్నములు చేయుచుండఁగా మహాపాతకియగు నాగేశుఁ డేమిచేయుచున్నాఁడు? అతఁడును విశల మూర్తిని జంపుటకుఁ బ్రయత్నించుచుండెనా?

నాగేశుఁడు కృత్రిమసంధానమునందును దురాలోచనము నందును, నీకరటకదమనకుల కెంతమాత్రము దీసిపోవు వాఁడుకాఁడు. అతఁడు మాధవుని నుపదేశములనన్నిటిని గ్రహించి యట్లుచేయుట కంగీకరించి వెడలిపోయినపిమ్మటఁ దనబుద్ధి నుపయోగించి చూచెను. మొత్తముమీఁద నీ గందరగోళములలో ముందు విశేషాపాయములు సంభవించునని యూహించుకొన్న కాలజ్ఞాని యగుటచే నాతఁడు నళినిని తనయొద్దకుఁ బిలిపించుకొనియెను. ఆమెవచ్చినపిమ్మట "నీవు విశలునిగూర్చి యేమైన క్రొత్తసంగతులను దెలిసికొని వచ్చితివా?" అని యడిగెను. అప్పుడు విశలునకుఁ బ్రఫుల్లసంగతి యేమియును దెలియదని నళిని చెప్పఁ బలికెను.

అయినను నాగేశుని చిత్తమునకు నెమ్మది కలుగలేదు. అతఁడు వెంటనే తన రహస్యస్థానమైన శవసంరక్షణమునకుఁ బోయెను. పోయి భద్రముగా లోపలితలుపు గొళ్ళెము పెట్టుకొని తిన్నగా భూగృహము నకుఁ బోయెను. చేతియందొక క్రొవ్వొత్తిని వెలిగించుకొని పోయెను. వ్యాకులచిత్తుఁడగు నాఘూర్తుని నీచముఖ మా వెలుఁగులో

జీవచ్ఛవమువలెఁ గళావిహీనమై నల్లఁబడియుండెను. అతఁడా బావి యొద్దకుఁ బోయిచూడఁగా దానిపై మూఁత తెరువఁబడియుండెను. ఆసమీపమునఁ బదచిహ్నము లుండుటయేగాక, యాస్థలమంతయు బురదబురదగానుండెను. అడుగుజాడనుబట్టిపోఁగా నక్కడనొక జాజికాయలపెట్టెయగపడెను.

నాగేశుఁడు "అయ్యో! చెడితిని! కొంపమునిఁగినది" అని యనుకొనుచు గుండెబాదుకొనుచుఁబోయి యసహ్యాకరమగు నా భయంకరశవ మాపెట్టెలో నుండుటనుజూచెను. ఆతనిశరీరమున మరణకంపముదయించెను. తుట్టతుదకాతఁడు "అయ్యో! ఇది విఠలుని పనియే. ఇఁక సెలువరాదు. ఇఁక నాజీవమునకు నీళ్లువిడుచుకొన వలసినదే" అని గంపరగొళపడఁజొచ్చెను.

ఆతఁడిప్పుడు జుగుప్సానమగు నొకకార్యమును జేయఁబూనెను. తలపైఁజేయినుంచుకొని "ఇంకేమిగతి?" అని యోజించుచు వ్యర్థముగాఁ గాలహరణముసేయక, యొకగోనెసంచిలో నాశవము నిమిడ్చెను.

ఆహా! ఈకృత్యములను వినినంతనే సాధుశిఖామణుల మృదుహృదయములు కరఁగి వారికన్నులవెంటనీరువచ్చును. ఇఁకఘోరపాతకులహృదయమో!—ఘనీభూతమై శిలావస్థయందేయుండును—ఇట్లెంచులకనుచున్నామనఁగా — జుగుప్సాకరమగు నీదుష్కృత్యము నాగేశునికంతగొప్పవిషయముగా నగపడ లేదని చెప్పుటకే — అందుల కాశ్చర్యమేమియున్నది! ఆతఁడు మనుష్యుఁ డనిపించుకొనఁదగిన వాఁడుకాఁడు—పశుప్రాయుఁడు—కానిచో నాహీనకృత్యముల నెట్లు చేయఁగలఁడు?

ఆ విధముగా గోనెసంచిలోఁగూరిన యా శవమును—శవపు ముక్కలను—అస్థిపంజరమును, నాగేశుఁడు తన భుజములమీఁద నెత్తుకొనిపై కెక్కివచ్చి గభాలున క్రిందికెత్తివైచెను. పిమ్మట నోటికివచ్చినట్లెల్లఁ దిట్టుకొనుచు నా సంచిని కాళ్లతోఁ జిందరవందరగఁ ద్రొక్కిత్రొక్కి గెంటివైచెను.

ఈ యామానుషకృత్యమునకు — ఈ యున్మత్త ప్రవర్తనకుఁ గారణమేమియో తెలిసికొనుట మనపనికాదు. పోనిండు—ఈ విధముగాఁజేసి యొకటిరెండునిమిషములకుఁ గొంచెమునెమ్మది వహించి యా గృహగర్భాంగణమునందున్న యొకచిన్న గదితలుపునుదీసి యొక మూల నేలను కొంచెమించుమించుగ నొకయఱయడుగు లోతునఁ దనవ్రేళ్లతోడనే కెక్కరించెను. ఆ యడుగున రెండినుపరేకు లగపడియెను. ఆతఁడా రేకులను పైకితీసెను. లోపల వైతరణీనది ప్రవహించుచుండెను.

మనపట్టణములయందలి మురుగునీటికాల్వలే యెంతయో లోతునఁ బ్రవహించుచుండఁగా బదిలక్షలజనుల కావాసమైయున్న యీ నవనగరమున పౌరకార్యనిర్వాహకసమాజము (మ్యునిసిపాలిటి) వారు, అనేక లక్షలరూపాయలను వెచ్చించియేర్పఱచిన మురుగునీటి కాల్వ లెంతటిలోతునఁ బ్రవహించుచున్నదియు వివరించి వ్రాయ వలయునా? అవి శాఖోపశాఖలై ప్రవహించుచున్నను, నెంతటి చిన్నకాలువ యందైనను నెనిమిదియడుగుల లోతునకుఁ దక్కువనీరు ప్రవహించుటలేదు. ఈ మహాబిలద్వార మా వైతరణీనదికిఁ బ్రవేశ మార్గముగానుండెను. నాగేశుఁ డాసంచి నెడమచేతితో వడివడిగ మోచుకొనిపోయి, దానినిపైకెత్తి "ఛీఛీ! దుష్టపశువా! నశించి పొమ్ము. నేనికనైనను సుఖముగానుండెదను." అనిచెప్పుచు నా కాలువలోఁ బాఱవైచెను. పిమ్మట నాయినుపరేకులు కాలువపై మూసి

వైచి దానిమీఁద మంటిని ద్రోసి, దానిమీఁద దుమ్మునుబోసి, ఆనవాలు తెలియకుండ నాగది నేలతోఁబాటు సరాసరిగఁజేసి, ఇఁక ముందుఁ దన తప్పితమునుబట్టుకొనుటకు వీలైన చిహ్నములేవియు లేకుండఁ బోయినవిగదా యని తనకష్టమునకుఁదానే సంతోషపడుచు నాతఁడన్ని తలుపులను వైచుకొనుచు నీవలకువచ్చెను.

తానుచేసినపని నొరులెవ్వరును జూడలేదని నాగేశుఁడు నమ్మియుండెను. ఇది పిల్లికన్నులుమూసికొని పాలు త్రాగినట్లయినది- నాగేశుఁడాగృహమును విడిచి యొకటిరెండడుగులు వైచెనో లేదో, ఇంతవఱకు ఛాయవలె వెన్నంటి వచ్చుచు, సర్వమును బరిశీలించుచున్న యొకవృద్ధుఁడాతని నల్లె వెంబడించెను. నాగేశుఁడు తనయింటికిఁ బోయి కొన్నిదినములవఱకుఁ దాను గ్రామముననుండనని తనభార్యతోఁ జెప్పి యొకరైలుసంచిని చేతనుంచుకొని వెడలి పోయెను.

ఆతఁడు స్వదేశమునకు బయలుదేరి పోవుచున్నాఁడని యా వృద్ధుఁడగు నటేశుఁడు భావించుకొనియెను. కాని, నాగేశుఁడు రైలు స్టేషనునకుఁ బోయి ఓదాణికి టిక్కెట్టును దీసికొనియెను. ఇందువలన నాతఁడీదేశమునందే యుండునట్లు తేలెను. ఈ సంగతులను దెలిసికొని నటేశుఁడు, ఓదాణియందున్న తనమిత్రునకొకనికి "ఈ రయిలునం దిట్టిమనుష్యుఁడు వచ్చుచున్నాఁడు. ఈతని ప్రవర్తనము మొదలగు వాని నన్నిటిని రహస్యముగాఁ బరీక్షించుచు నీతనిపై మంచికావలి నుంచవలయును." అని తంతివార్తనంపెను. ఇదంతయునైన పిమ్మట, జరగిన సంగతులను గూర్చియు, తానొనర్చిన విషయములనుగూర్చియు, విఠలునితోఁ దెలుపుటకాతఁ డాఫీసునకుఁబోయెను.

ఆఫీసునకుఁ బోయి చూడఁగా నక్కడనున్న వస్తువులన్నియు చెల్లాచెదరుగ నక్కడక్కడఁ బడియుండెను. బీరువాలు, వ్రాతబల్లలు మొదలగునన్నియు వట్టివై యుండెను. కాగితములు మొదలగున వన్నియు గాలిపటములవలె నెగురుచు నెగురుచుండెను. దినచర్య పుస్తకములును లెక్కలపుస్తకములును తికమకగాఁ గ్రిందఁబడి పొరలాడుచుండెను. లోపల విఠలమూర్తి పండుకొను గదియంతయుఁ జిన్నవోయి యగపడుచుండెను. నటేశునకుఁ జాల సంశయము కలిగెను. విఠలమూర్తి కేదియో యపాయము సంభవించియుండునని యాతఁడు చాల విచారించెను. ఆతఁ డించుకసేపు ముక్కున వ్రేలుంచుకొని యోజించి తుదకు "ఓహో! ఇప్పుడంతయును దెలిసినది." అనియనుకొనుచు నా కాగితములు మొదలగువాని నన్నిటిని జాగ్రత్తపెట్టుచు "ఈ పాడుపెట్టె వలననే యిట్టి యనర్థములు కలుగుచున్నవి." అని మరల గొణుగుకొనియెను. అందులకు "ఆ పెట్టెయేది?" అను ప్రశ్నము వినఁబడియెను. విజనమగు నా స్థలమున వెనుకనుండి వచ్చిన యా ధ్వని నాలకించి, తోడనే నటేశుఁడు నివ్వెఱ పడఁజొచ్చెను. ఆ శబ్దము గంభీరముగను, ఆదరపురస్సరముగ నుండెను. అప్పుడు నటేశుఁడు వెనుదిరిగి చూడఁగా నొకవ్యక్తి యగపడియెను. ఆతని వక్షము విశాలము—ఆతఁ డాజానుబాహువు. ఆతని సుందరముఖ మాతఁడు సౌమ్యస్వభావుడని సూచించుచుండెను.

నటేశుఁ డాశ్చర్యముతో వెనుకకుఁదిరిగి చూచుట నాలోకించి యా వ్యక్తి పకపక నవ్వుచు, నటేశుని బుజముపైఁ జేయివైచి తట్టుచు "ఏమితాతా! అట్లు చూచుచున్నావేమి? దయ్యమును జూచినట్లుగా బెదరుచున్నావేమి? నీ వింతగా భయపడుదువని నే ననుకోలేదు. నీవు గట్టిగా గొణుగుకొనుచుంటివి. అందులకు నేను ప్రత్యుత్తర మిచ్చితిని. నేను శ్రీమతి యను నొడయజమానుఁడగు పల్లవుఁడను.

నా మోడ యీ ప్రపంచమునందున్న యన్ని సముద్రములమీఁదను ననేకపర్యాయములు విహారము చేసినది ” అనియెను.

నటే : ఓహో! నిన్నుఁ జూచినపిమ్మట నాకుఁ జాల సంతోష మైనది. నీవు బహుశః నన్ను మఱచియుందు వనుకొనియెదను. నా పేరు నటేశుఁడు. నే నొకసారి నిన్ను లలితపట్టణమునఁ జూచి యుంటిని.

పల్ల : ఇదేమి ! నీ పేరు పరంతపుఁడు గాదా ? మన మొండొరులను జూచికొని యించుమించుగ నిరువదిసంవత్సరము లైనది. అప్పుడా లలితపట్టణమునందు నీవే మహాప్రసిద్ధినొందిన పత్తేదారుఁడవై యుంటివి. ఇరువది సంవత్సరములకు వెనుక వజ్రముల నపహరించిన దొంగలను పట్టుకొన్న కీర్తిశాలివి నీవేకాదా ?

నటేశుఁడు మందహాసముచేయుచు నీ పల్లవుఁ డిక్కడ కెందులకు వచ్చెను జెప్పుమా యని యోజించుచు “ ఓ నావికశిరోమణీ ! ఇప్పుడు నా వలన నీ కేమి కావలసియున్నది ? ” అనియెను.

పల్ల : ఇక్కడఁ బ్రసిద్ధినందిన పత్తేదారుఁడగు విశలునితో మాటాడుటకై వచ్చియున్నాఁడను. కాని, నా పూర్వస్నేహితు నీ విధముగాఁ గలిసికొందు నని నేను స్వప్నమందైన ననుకొనలేదు.

నటే : విశలుఁ డిప్పు డిక్కడ లేఁడు. ఎంతసేపటి కాతఁ డింటికి వచ్చునో యా సంగతియును దెలియుటలేదు. నా వలన నేమైనఁ గావలసియున్న చోఁ జెప్పుము.

పల్ల : అది విచిత్రమగు నేరము. నే నాతనినే స్వయముగఁ జూచి మాటాడవలసియున్నది. అదియొక చిన్న పెట్టెనుగూర్చిన విషయము. నీవు “ పెట్టె ” అని చెప్పినతోడనే యా విషయమై యుండు నని యనుకొన్నాఁడను.

అప్పుడు నటేశుఁడు సంశయగ్రస్తుఁడై యా పాదమస్తకము నాతని దృష్టించిచూచెను. కాని, పల్లవునిముఖమునందు సహజమగు ప్రసన్నతయే యగపడుచుండెను. కాని, యెట్టి కృత్రిమభావమును గనఁబడుటలేదు. అందువలన నాతఁడు విశ్వాసపాత్రుఁడేయని నటేశుఁ డాతని నమ్మవలసివచ్చెను.

నటే : ఆ పేటికవిషయమేమి? నీకేమైనను దెలియునా?

పల్ల : నటేశా! నా కేమియును దెలియదు. కాని, కొన్ని సంగతులున్నవి. ఆ విఠలునితో మాత్రమే చెప్పఁదగినవని నానమ్మకము. చూడుము! అట్టివిశ్వాసముతో నుండుటయే మంచిదికాదా? ఒకరికొకమాట యిచ్చినచో దానిని పత్రము వ్రాసియిచ్చినదాని కంటె హెచ్చుగ గౌరవింపవలయునని యే నామతము.

నటేశు : నాకొఱకు నీ ప్రతిజ్ఞను వాగ్దానమునకును విరుద్ధముగా నడవనక్కఱలేదు, కాని, యొకసంగతిమాత్రమున్నది. విఠలుఁ డెట్టిరహస్యములైన నాకోఁజెప్పకుండ నుండఁబోఁడు. అందువలన నది యెట్టిపెట్టియని మాత్రము నిన్ను నేనడిగి తెలిసికొనవచ్చునా?

పల్ల : దానినిగూర్చి చెప్పుటలో నేమియును బాధలేదు. అది యద్భుతమహిమగల మరకతమంజూష. దానిలో నెన్నియోరహస్యము లున్నవని నా నమ్మకము.

నటే : అట్టిదొకపెట్టె మా యజమానుఁడగు విఠలమూర్తి దగ్గరనున్నది.

పల్ల : అట్లయిన మఱియును మంచిది.

నటే : ఇప్పుడు కాంతనాథుని మరణవిషయమున మావిశలుఁడు ప్రయత్నము సేయుచున్న నేరమునుగూర్చి నీవేమైనను జెప్పఁదగిన దున్నదా ?

పల్ల : ఎంతయోాయున్నది. రమ్ము. నీవును నా కథనువినినచో నీకు నమ్మకముకలుగవచ్చును.

నటే : నావికమహాశయా ! నౌకాప్రయాణమునందుఁ గాల క్షేపమగుటకొఱకు నీవు చెప్పుచుండెడికట్టు కథలనుగాక, మఱేమి చెప్పినను నేను నమ్మెదను.

పల్ల : అయ్యో ! అవన్నియుఁ గల్పనాకథలు. వానికి దీనికి సామ్యమెక్కడ ? ఇది పరమాద్భుతమగు విషయము—అవ్వాలనేదియో గందరగోళము వచ్చుచున్నట్లున్నది. అదేమిచెపుమా !

పల్లవుఁడు కుర్చీనుండి చటాలునలేచి యొక్కపరుగునఁబోయి తలుపు తెఱచెను. ఆతనికక్కడ నేమిదోాకనఁబడెను. ఆతఁడు నౌకాధికారియైనను, హృదయమును బదిలపఱచుకొనఁజాలక తొట్రుపాటుతో నొకయడుగు వెనుకకువైచెను. అప్పుడు బాగుగదృష్టించి చూడఁగా నొకవ్యక్తి యాతనికగపడియెను. ఆతని బట్టలన్నియును బురదయై యుండెను. ఆతనిముఖమునుండి రక్తము ప్రవహించు చుండెను. ఆతఁడు వణఁకుచువచ్చి యాఫీసుమధ్య నేలపైఁబడి కాలుసేతులు తపతప కొట్టుకొనసాగెను. నటేశుఁడావయసునందును మిగులఁ జురుకుగఁ బరుగెత్తుకొనిపోయి యొకగాజుకుప్పెతో నీటిని, "స్పంజి" యను మృదుపదార్థమును దెచ్చి నొరలుచున్న యావ్యక్తి ముఖమును బాగుగఁగడిగి చూచెను. అదివఱకు నావ్యక్తియెవ్వరైనది యు గుర్తించుటయే చాలఁ గష్టముగానుండెను. ఇప్పుడు కాలువలు గట్టుచున్న రక్తమును గడిగివైచి పరీక్షించిచూడఁగా విశలమూర్తియే యావ్యక్తియని తెలిసిపోయెను. అప్పుడు నటేశున కేకకాలమునందే

హర్షవిషాదము లుదయించెను. పిమ్మట నాతఁడు "విమలా !" అని గట్టిగ నఱచి "అయ్యో ! పాపాత్ములు మావిమలుని జంపనెంచిరిగా ! హత్య చేయఁదలంచిరిగా ! ఆహా ! ఘోరపాతకులకుఁ దగినశాస్తి చేయక విడుతునా ?" అని చెప్పుచుఁ జాలవిచారించెను.

పల్లవుఁడు తనమనంబున "మనము కొండంతకార్యమును నెత్తిపైఁబెట్టుకొని యిక్కడకువచ్చితిమి. ఇక్కడకు వచ్చిచూడఁగా విమలుఁడీయపాయమునఁబడి స్మృతి తెలియకుండు స్థితిలోనికి వచ్చినాఁడు. నేనీతనితో మాటాడుటయెట్లు ? నాకార్యమెట్లు నెఱవేఱును ? ఛీ ! నేనువచ్చినవేళ మంచిదికాదు. లేకున్న నీయంతరాయము లెందులకు వచ్చును ? మొదటికే మోసమువచ్చునట్లున్నది. ఈతఁడపరాధపరిశోధకులలో నగ్రగణ్యుఁడని యిక్కడకువచ్చితిని. ఆమాటసత్యమే ! నాకార్యముగూడ నీతనివలననే నెఱవేఱవలసియున్నది. ముందేమి జరగునో—మంచికార్యముల కనేకవిఘ్నములనుమాట సార్థకమగుచున్నది" అని యనుకొనసాగెను.

పదునొకండవ ప్రకరణము

విఠలున కీయాపద యెక్కడ సంభవించినది? అదెట్లు సంభవించినది ? అని యావిషయమును గూర్చి తెలిసికొనుటకై మా పాఠకులు చాలఁ గుతూహలులై యుందురు. ఎవ్వరి దురాలోచనముల వలన నీతనికీకష్టపాటు కలిగినదో పాఠకులకుఁ దెలిసియే యుండవచ్చును. అందులకు మంగళతరంగమునకు మాధవుఁడు మొదలగువారు పోయిన సంగతిని జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చుకొనినచో నదియెట్లు జరగినదియును పాఠకులకుఁ దెలియకపోదు.

ఆకుముదినీనదీతీరముననున్న మంగళతరంగమను గృహము నుండి శాంతకుమారి యనునామె విఠలునకొక యుత్తరము వ్రాసెను, ఆయుత్తరమున, ఆగృహమునకు విఠలుని రావలయుననియు, ఆతనితో రహస్యమగు నొకనేరమునుగూర్చి యోజింపవలసియున్నదనియు, వ్రాయఁబడియుండెను. ఆయుత్తరమునందుకొని విఠలుఁ డక్కుడక్కు బయలు వెడలిపోయెను. విఠలుఁ డాగృహద్వారమునొద్దకుఁ

బోవుసరి కొక కాంతయక్కడకు వచ్చి తలుపు తెఱచెను. ఆమె వదనా లంకారమునకో, నుతిమెందులకోగాని, ముఖమున మొగము మెఱుఁగు (**Face Powder**) ను పూసికొనినట్లగపడెను. ఆతఁడు లోపలికి నడవలోనికిఁబోవుసరికి ముందుమార్గమంతయుఁ జాలఁజీఁకటిగా నుండెను. ఆతఁడక్కడ నడుగుపెట్టినతోడనే యిరువురుమనుష్యులు వచ్చి యాతనిమీఁదఁబడిరి. పిమ్మట వారితో విఠలుఁడు కలియఁబడి చాలసేపు మల్లయుద్ధముచేసెను. వారిరువురు. ఈతఁడొంటరిగాఁడు. అందువలన విఠలుని ప్రయత్నములేవియు సాగలేదు. వారిరువురు నీతనినెత్తికొని నదీతీరమునంటియున్న యొకఱాతిగుట్టమీఁదికిఁబోయిరి. విఠలుఁడు వారిచేతులనుండి విడిపించుకొనవలయునని చేసిన ప్రయత్నము లన్నియు వ్యర్థములయ్యెను. ఎన్నియో కేకలనువైచెను. అయినను నాతనికెవ్వరును సాయపడరైరి. వారిరువురు నాతనిమానముగానెత్తి కొనిపోయి యాగుట్టమీఁదినుండి నదిలోనికి విసరివైచిరి. ఆ విసరుతో నాతఁడు ఱాళ్లు, గప్పలు మొదలగువానిపైఁబడి తుత్తునియలై పోవలసి నదే—కాక, ఎత్తుమీఁదనుండి యానదిలోఁబడి ప్రాణములు విడువ వలసినదే. కాని, యదియట్లుజరుగలేదు—జగదీశ్వరుని కృపయున్నచో ఆకాశమునుండిపడినను పూలపాన్పుమీఁదనే పడుట తటస్థించునుగదా! ఆవిధముగాఁ ద్రోయఁబడిన విఠలుఁడు భాగ్యవశమున నొకతీవపొద మీఁదఁబడియెను. అందువలన నాతనికించుక దెబ్బతగిలినను బ్రాణములు నిలుచుటకుఁ గారణమైనది. నదిలోఁబడిపోకుండ నాతీవ లాతనికించుక సాయముకూడఁజేసినవి. పైనుండియాఱాతిగుట్టక్రిందికిఁబడునప్పుడాతని చేతికిమాత్రము బలమైన దెబ్బతగిలినది. అంతేకాక తలకుఁగూడ గాయముతగిలెను. అదుష్టాత్ములీతఁడీపాటికి యమలోకమునకుఁ బోయి యుండునని యోజించి మందిరమునకుఁ బోయిరి. విఠలుఁడు మెల్లగలేచి

వారక్కడనుండి పోయినజాడనుగనిపెట్టి యొక్కపరుగున నాఫీసునకు వచ్చిచేరెను—ఆపాతకు లాక్రూరకార్యమునుచేసి ఇఁకనక్కడనున్నచోఁ దమకేమైన నపాయము వచ్చుననియో, ఎవ్వరైనఁ దమదుష్కృత్యము లనుగనిపెట్టి తమ్ముపట్టుకొందురనియో భావించి యాగృహమును విడిచి దానికిఁజేరువనే జనసంచారసూన్యమైయున్న యొకయడవిలోనికిఁ బోయిరి. వారారాత్రి రెండుజాములవఱకు నాయడవియందున్న వెదురుపొదలో దాఁగికొనిరి.

ఆ పురుషులిరువురు మాధవభాస్కరులనియు, నాస్త్రీ తిలక సుందరి యనియు మాపాఠకులెఱింగియేయున్నారు. సౌదామిని లోపల నొకగదిలోనుండెను. తిలకసుందరి, విఠలుఁడు లోపలకువచ్చినపిమ్మట సౌదామినియొద్దకుఁ బోయెను. వారిరువురును మాధవభాస్కరులు చేయు క్రూరకృత్యమునుజూచుచు నీవలివైపునుండి యితరులెవ్వరును రాకుండఁ జూచుకొనుచుండిరి—

ఆరాత్రి యావెదురుపొదలో నానలువురును పిశాచములవలెఁ గూర్చుండిరి. వారిహృదయము లప్పుడిట్టిస్థితిలోనున్నవని యెవ్వరు వర్ణించివ్రాయఁగలరు ? తుపానుసమయమునందలి సముద్రమువలె, పెనుగాలిలోని చెట్లయాకులవలె, సంక్షోభితరంగములతో, రెపరెప కొట్టుకొనుచుండెను. దుష్కృత్యమువలనఁ గలిగిన హృదయావేగమున వారు కొన్నినిమిషములవఱకు నేమియును మాటాడుకొనలేదు. ఎక్కడేమిచప్పుడైనను, తమ్ము వెదకిపట్టుకొనుటకై యెవ్వరోవచ్చు చున్నారనియే భావించుకొని, యదటుగుండెతో వారటునిటు చూచుచుండిరి. దూరమునుండి మనుష్యులు మాటాడుచున్నసద్దుగాని, రాత్రి దిరుగుమృగములయులిపుగాని వినినంతనే వారిగుండె గుభిల్లు

మనుచుండెను. అంతయును నంధకారమయముగా నుండెను. అంతయు నిశ్శబ్దమయ్యెను. ఎక్కడను జనసంచారములేదని వారి హృదయమునకు బోధయగుచుండెను. ఆ సమయమున – ఆ యనకాశమున–“ ఎంతటి దుష్కృత్యము ! ” అనుశబ్దము వారికివినవచ్చెను. అది యెక్కడనుండి వచ్చినది ? అట్లు మాటాడినవారెవ్వరు ? ఆ విధముగ మందలించుచున్నవారెవ్వరు ? వారునలుపురును, ఒకరి మొగమునొకరు చూచుకొనిరి. ఆ చిమ్మచీకటిలో వారి మొగములే వారికగపడుటలేదు. ఇంక నాశబ్ద మెక్కడినుండివచ్చినదో వారికెట్లు తెలియును ? ఆ గాఢాంధకార మట్లుచెప్పుచున్నదా ? ఆమాట నా యరణ్యమేవచించినదా ? లేక భూమియా–కాక యాకాశమా ? అట్లుపలికినదెవ్వరు ? ఆ సౌదయే యట్లనుచున్నదేమో ? వారికేమియును దెలియలేదు. భయభ్రాంతులై యున్నవారికిఁ దమయంతరాత్మయే యట్లనుచున్నదని, తెలియుట కనకాశమెక్కడనున్నది ? ఎంతటిదుష్కృత్యము ! మాధవుఁ డంతరాత్మను జయించినవాఁడే–ఆలేఁడు భాస్కరునిఁజూచి “ భాస్కరా ! మంచిపనిజరగినది. ఇంక మనము నిష్కంటకముగ మన ప్రయత్నములను జేసికొనవచ్చును. మనలనుపీడించుచున్న యీ ఘోరపిశాచము నేటితోవదలిపోయినది–” అనియెను.

భాస్కరుఁడు : పిశాచము వదలిపోయినది —— మనకామరకత మంజూష దొరకుమార్గమెట్లు ?

మాధ : దానినిగూర్చియే యోజించుచున్నాఁడను.

సౌదామి : ఆ ముదినక్కకుఁ దగినశాస్తి జరగిపోయినది. ఇంక భయములేదు. ఆ పేటికను సంపాదించుభారము నామీఁద నుంచుఁడు. నేను ప్రఫుల్లనై నప్పుడు నేనిచ్చినపేటిక నాకు మరల వచ్చుటకేమి యభ్యంతరముండును ?

తిలక : వారిఱుఁ డందులకేమియు నభ్యంతరము చెప్పకుండ నుండునట్లు చేయుటకు నేను సిద్ధముగానుంటిని. ఆ భారము నామీఁద నుంచుఁడు.

భాస్క : తిలకా ! నీవాతని నెట్లో వలలో వైచుకొని, యాతని చేతనే యా పేటికను దెప్పించుటకుఁ బ్రయత్నింపుము.

మాధ : ఆ పనిచేయుట యసాధ్యము. ప్రఫుల్లయా స్త్రీయుండా తని కేమియధికారమున్నది ? అది యాతని కెట్లువచ్చును ? ఆపని నాతఁడు చేయలేఁడు.

ప్రఫు : ఆ భారము నామీఁద నుంచుఁడు. ఆ ముదిగొడ్డు చచ్చుచు నంతగాఁ గేకలువైచినాఁడేమి ? ఎవ్వరైన వత్తురేమో యని నాకుఁ జాల భయముకలిగినది.

తిల : చచ్చునప్పటి సంధిమంత్రములు—ఇట్టిప త్తేదారులందఱు నిట్లే పఠింతురు—

భాస్క : బలె ! తిలకసుందరీ ! బలె ! మంచిమాట చెప్పి నావు—అవి సంధిమంత్రములే. ఆ యార్పులు పైకిరాకుండ నేను కొంతసేపాతని కుత్తుక నొక్కినాను, అవి సంధిమంత్రములుకనుకనే పైకి వినఁబడినవి.

మాధ : అవిపసినప్పుడు—నీవు తిన్నగఁ జూడలేదు — నేను చూచినాను—ఆ యమకింకరునిశరీర ముంద్రడమువలె క్రిందికిదొరలినది, బహు విచిత్రముగా దొరలినది.

భాస్క : అంత బరువున్నాఁడేమిరా ?

మాధ : అవునవును. ఆ ముండకొడుకునకు మంచిబలమున్న దిరా ! మనచేతిలోఁ బనికివచ్చినదికాదుగాని, మంచిపిండిపుష్టిగల ప్రాణిరా !

సౌదా : ఏమైననేమి ? మంగళతరంగములో నాతనికిమంగళ మైనది.

ఈవిధముగా వారు చాలసేపు ముచ్చటించుకొనిరి. ఆరాత్రి యంతయు నక్కడనేయున్నచోఁ దెల్లవారినపిదప నననగరమునఁ బ్రవేశించుట యనుమానమునకుఁ గారణముగ నుండునని, యప్పుడే బయలుదేరి నగరమునకుఁబోవుటకై వారు సంకల్పించుకొనిరి.

రాత్రి రెండుయామములు మీఱిపోయెను. వారునలువురును బయలుదేరిరి. ఒకరితో నొకరు మాటాడుకొనుటలేదు. గుట్టలను దాటి, పొదలనతిక్రమించి వారు నలువురును మనుష్యులు నడచు బాట లోనికి వచ్చిరి.

పండ్రెండవ ప్రకరణము

ఇఁక మనము విఠలునియొద్దకుఁ బోవుదము. నటేశుఁ డాతని కుపచారములు చేసెను. దానివలన నేమగును? ఇఁక ముందేమిచేయవలయునో నటేశునకుఁ దెలిసినదికాదు. కాని, నౌకాధ్యక్షుఁడగు పల్లవుఁడు మాత్రము మిగులశాంతభావముతో విఠలునినాడిని, గాయములను బాగుగఁబరీక్షించెను. ప్రాణభయ మేమియు లేదనియాతఁడు తెలిసికొనియెను. కాని, ఎడమకంటియొద్దమాత్రము బలమైన గాయము తగిలియుండెను. ఆగాయమును జూచినచోఁ దలచిప్ప నూడఁదీయుట కొకపదునైన యాయుధముతోఁ గోసినట్లుగా నగపడుచుండెను. ఇంతియెకాక యెడమమోచేతికిఁ బెద్దదెబ్బతగిలియుండెను. అదియల్లాడించుటకుఁగూడ నసాధ్యముగానుండెను.

పల్లవుఁ డిదియంతయును బరీక్షించినపిమ్మట "నటేశా! నీవుపోయి వేగముగ వైద్యునిఁబిలుచుకొనిరమ్ము. విఠలుఁ డింకను జావలేదు. ప్రాణభయమురాఁగూడదు. దెబ్బలుమాత్రము బలముగాఁ దగిలినవి" అనియెను.

నటే : ఆపాదుపెట్టె మూలముననే యింతటి యనర్థకములు కలుగుచున్నవి. అని గొణుగుకొనుచుంబోయి యూయుత్తరక్షణము ననే యొక శస్త్రవైద్యుని (A surgeon) బిలుచుకొని వచ్చెను. ఔషధోపచారములతో నాతఁడు విశేషముగ శ్రమపడి పిమ్మట నొక గంటకుసరిగ విఠలునకు స్మృతికలిగెను. కాని, తనకేమి సంభవించు నదియు నాతనికిఁ బాగుగఁదెలియలేదు.

విఠలుఁడించుక సేదదేరినపిమ్మట పల్లవుఁడు నటేశునిజూచి "అయ్యా! నేను మరల నెప్పుడైననువచ్చి విఠలునితోమాటాడెదను." అనిచెప్పి బయలుదేరి పోఁబోయెను.

ఈలోపల విఠలునకు స్మృతివచ్చిన పిమ్మట నటేశుఁడు మెల్లగఁ బల్లవు నాతనికిజూపి యాతఁడు వచ్చినకార్యమునుగూర్చి నివేదించెను. అది జరగినపిమ్మటనే పల్లవుఁ డిప్పటికిఁబోయి మరల నొకసారి వచ్చి విఠలునిఁజూచెదనని నటేశునితోఁ జెప్పియుండెను. అప్పుడు పల్లవుఁడు మెల్లగ నటేశునితోఁ జెప్పుచున్న మాటలను పాముచెవులుగల విఠలుఁడాలకించి పల్లవుని వైపునకుఁదిరిగి "ఓనావిక శిఖామణీ! నీవిప్పుడు బయలుదేరవలదు. నీవు వచ్చినపనియేమో నయ్యుంచి నాతోఁజెప్పుము" అనియెను.

పల్ల : నీకిందువలన నేమియు నాయాసముకలుగకున్నచో ముఖ్యముగాఁ జెప్పెదను.

విఠ : నాకిట్టిదెబ్బలకేమియును లోపములేదు. జనులయొగ క్షేమమునారయుటకై కంకణముకట్టుకొనిన పత్తేదారులు స్వసుఖము నపేక్షించి కొనుదీయవచ్చునా? మనకర్తవ్యమును మనము చేయుటలో నింతకంటెను విశేషముగ నింకను నెట్టియుపాయములకు లోనుగావలసి యున్నదో?—ఇప్పుడు నావలనఁ గావలసినదేమున్నది.

పల్ల : నేను నీతోఁదక్క నితరులకాసంగతి చెప్పనని శపథము చేసికొనియుంటినిగాదా !

విత : నేనిట్టిరహస్యమునైనను నటేశునకుఁ దెలుపకుండ నుండుట లేదు.

నటే : మహాశయా ! ఇదిగో ! నేను వెలుపలకుఁ బోవు చున్నాను. మీరు మాటాడుకొనవచ్చును.

వితలునకుఁ బల్లవునకు రెండుగడియలసేపు సంభాషణము జరిగినపిమ్మటఁ బల్లవుఁడీవలకు వచ్చి "నటేశా ! క్షమింపుము. ఇఁక నీవు రావచ్చును." అనియెను.

నటేశుఁడు లోపలకువచ్చెను. వచ్చి వితలునిముఖమును జూడఁగా నాతఁడు మునుపటికంటెను గంభీరభావముతో నేమియో యాలోచించుచున్నట్లాతనికిఁ గనఁబడెను.

విత : నటేశా ! నౌకాధికారియగు పల్లవుఁడు హృదయ భేదకమగు నొకకథను జెప్పియున్నాఁడు. అదంతయు నిశ్చయమైనచో, దైవకృపవలన మనకిర్యాదునకుఁ దగినసాధనసంపత్తి (**Evidence**) యంతయుదొరకినట్లే యగును.

నటే : మంచిది. అది చారుచంద్రుని కుటుంబవిషయమేనా ?

విత : అవును—కాంతనాథునిదే.

పల్ల : సరి. అట్లయినచో, పెట్టె జాగ్రత్తగనున్నది. బాలిక యును సురక్షితముగా నున్నది.

విత : నీవు చెప్పినదంతయు నేను చూచుకొనియెదను. కాని, యీమధ్య నీవు నన్నుఁజూచుట నెవ్వరితోడను జెప్పవలదు.

పల్ల : నీవుచెప్పినట్లునడచుకొనుట నావంతు.

విత : నాప్రస్తుతస్థితిని జూచినచో నేనించుక విశ్రాంతి గైకొన వలసియున్నది.

పల్ల : అట్లుచేయనిచో శరీరము చెడిపోవును.

విశ : అందులకనియే యోజించుచున్నాఁడను.

"మీకుఁ బూర్ణారోగ్యము కలిగినపిదప మరల నొకసారి వచ్చి దర్శనముచేసికొందును" అనిచెప్పి పల్లవుఁడు వెడలిపోయెను.

తన ప్రయత్నములకు సాహాయ్యముచేయవచ్చిన పల్లవుఁడు వెడలిపోయినపిమ్మట విశలుఁడొకయుత్తరమును వ్రాసి, దానిని చేతి యందుంచుకొని నటేశునివైపునకు జూచి "అయ్యా! వినుము. కాంతనాథునకొకయన్న యున్నాఁడఁట" అనియెను.

నటే : అవును. ఆతనిపేరు వనజచంద్రుఁడు. ఆతఁడుమిగుల తుంటరి. జూదగాఁడు. త్రాగుఁబోతు—వెనుకముందుఁజూడకుండఁ జేతికివచ్చినట్లెల్ల వ్యర్థముగా సొమ్ము వెచ్చించువాఁడు.

విశ : ఇదిగో! ఈకాగితమును జదువుచున్నాఁడను వినుము. ఇది లలితపట్టణమునందున్న నామిత్రుఁడును, సుప్రసిద్ధుఁడునగు నొక పత్తేదారునకుఁ బంపఁదగినది "వనజచంద్రుఁడు న్యాయమగు హక్కు-దారుఁడు కాఁడనియు, కాంతనాథుఁడే సరియైన హక్కు-దారుఁడనియు వినుచున్నాను. ఈవిషయములను బాగుగఁ దెలిసికొని యింకను విశేషాంశములేవైన నున్నచో వానితోఁబాటు విశదముగా నాకొక యుత్తరము వ్రాయఁగోరుచున్నాఁడను" అని యుత్తరమును జదివెను.

నటే : అట్లయినచో కాంతనాథునిహత్యచేయుటకు సరియైన కారణము దొరకినట్లే—

విశ : వనజచంద్రుఁడే యీ దుష్కృత్యములను జేయించు చుండవచ్చును. అందులకు సందేహములేదు. ఆతఁడే యీ హత్యలకు

మూలకారణుఁడు. చారుచంద్రుఁడేండ్లు చెల్లిన వృద్ధుఁడు—నేఁడో రేపో యనుచున్నవాఁడు—ఇఁకముందుఁ దండ్రి చనిపోయినపిమ్మట కాంతనాథుఁడు తనపుట్టుపూర్వోత్తరముల నెత్తినచోఁదనజీవనాధారము చెడిపోవునని యూహించుకొని వనజచంద్రుఁడే యీకాంతనాథుని జంపించుటకై యత్నించియుండవచ్చును.

నళే : ఈసంగతులు పల్లవుఁడు నీతోఁ జెప్పినాఁడా ?

నిర : అవును. అంతేకాదు. ఇంకను ముఖ్యమైనసంగతుల నెన్నిటినో చెప్పియున్నాఁడు. ఇంతకుఁ దేలినసారాంశములలో మొదటిది, పచ్చలపెట్టె యమూల్యమగు శ్రేష్ఠవస్తువనియే దానిని జాగ్రత్తగాఁ గాపాడవలయును.

నళే : ఎన్నియోకష్టములను దెచ్చిపెట్టుచున్న యీపాడు వస్తు వఱకాసు వెలయైనఁ జేయదని నానమ్మకము. దాని నేసముద్రములోనైనఁ బాఱవైచినచో మనము క్షేమముగానుండవచ్చును. అప్పుడు నేను తలఁదడవిచూచుకొందును. ఇదినాకిప్పటియనుభవమా!—నడచుచున్నప్పుడు, భోజనముచేయుచున్నప్పుడు, ఏదైనఁబనిచేయుచున్నప్పుడును, దేనినైనఁగూర్చి యాలోచించుచున్నప్పుడు, రాత్రి, పగలు, అదినన్ను వేధించుకొని తినివేయుచున్నది. కన్నెత్తిచూచిన నది కనఁబడును. కన్నుమూసికొనిన నది కనఁబడును. దానియందేమి మహిమయున్నదో, యెవ్వరుచెప్పఁగలరు ? అదియెన్ని దారుణహత్యల నెన్నివత్సరములనుండి చేయించుచున్నదో, ఎన్నిప్రాణములనీవఱకు బలిపుచ్చుకొన్నదో నేను లెక్కించిచెప్పఁగలనా ? ఎందులకు ? దానిని వదల్చుకొనుటలో సుఖమున్నదని నాతలంపు—

నిర : నీవు పట్టుపట్టియెల్లప్పుడు దానిని ద్వేషించుచున్నావు. దానియందు ద్వేషముహెచ్చినకొలఁది నదియే నీమనస్సున ననుక్షణ

మునువచ్చి నిలుచుచున్నది. అందేమున్నది ?– కానిమ్ము. నటేశా ; నా పేరుతో నీటెల్లిగ్రాఫునిచ్చిరమ్ము. ప్రఫుల్లతోఁ గొన్ని సంగతులు మాటాడిరావలసియున్నందున నేనీరాత్రియే యూరికిఁబోవుచున్నాను. ఇక్కడనున్న వారిమీఁద నీవెప్పుడు నొకకన్నుంచియుండుము. ఎవ్వరడిగినను విఠలుఁడేమయ్యెనో నాకుఁదెలియదని చెప్పుచుండుము. నేను నదిలోఁబడి మరణించితిననియే వారిననుకొననిమ్ము.

నటే : అట్లేయన్నియును జాగరూకతతోఁ జక్కబెట్టు చుండెదను. ఇక్కడి విచారము నీకక్కరలేదు.

అనిచెప్పి నటేశుఁడు టెల్లిగ్రాఫునిచ్చుటకై వెడలిపోయెను. విఠలుఁడు రైలుస్టేషనునకుఁబోయెను. విఠలునకు నేఁడెన్నఁడును లేని సంతుష్టికలిగెను. ఆ సంతుష్టికిని దానివలనఁగలుగుచున్న సంతోష మునకును బల్లవుఁడాతనికిఁదెలిపిన సువార్తయేకారణము. ఇప్పుడొక కొంతకాలము విశ్రాంతిసుఖము ననుభవింపవలయునని విఠలుఁడు యోజించుకొనసాగెను. ఆతని మేనమామయగు వాగీశుని పేరుతో నీనడుమ వారణలాలునకొక యుత్తరము వ్రాసియుండెను. అందులో "మేనల్లుఁడా ! నాకుఁగొంతకాలమువఱకు సముద్రముగాలి తగులుట మంచిదని తోఁచుటచేత నేను సముద్రతీరమునకుఁ బోయితినని ప్రఫుల్ల మొదలగువారితోఁ జెప్పుము. నేనుమరలఁ ద్వరలోనేవచ్చెదను." అనుసంగతులనుగూడ వ్రాసెను.

విఠలుఁడు కొన్నిదినములు విశ్రాంతితీసికొని వచ్చినపిమ్మట మరల వారణుని మేనమామవేషముతో నాతనియింటికిఁబోయి సౌదామిని మొదలగువారితో నా గృహమునుండి ముందుఁదన ఫిర్యాదునకు సంబంధించిన సాధనసామగ్రినంతను జాగ్రత్తపెట్టుకొన వలయుననియు, వారు తన్నుఁగుర్తింపఁ జాలకున్నచో మాధవుఁడు

మొదలగువారిని వెలుపలను గెంటివేయవచ్చుననియు నుద్దేశించుకొనియెను.

విఠలుఁడు తనజహాగీరు గ్రామమునకు బయలుదేరిపోయెను. ప్రఫుల్ల యత్యుల్లాసముతో విఠలమూర్తి కెదురువచ్చి లోనికిఁ దీసికొనిపోయి యాతనినౌరసపుత్రునికంటె నెక్కుడు ప్రేమతో నాదరించెను. ఆతనికీమధ్యసంభవించిన యుపాయములనువిని చాల విచారించెను. విఠలుఁడు క్రొత్తమంగళమునకు వచ్చిన రెండుదినములకుఁ బిమ్మట నొకనాఁటిసాయంకాలమున నొక మడతకుర్చీపైఁ గూర్చుండి యుండెను. ఆ ప్రాంగణమునందే సమీపమునందున్న యొకపనసచెట్టుక్రింద నొకబల్లమీఁదఁ బ్రఫుల్లకూర్చుండి యేదోయొక పుస్తకమును జదువుచుండెను. ఆ పత్తేదారునకప్పుడు వెనుకనుండి యేదియో శబ్దము వినఁబడియెను. ఆతఁడు నలువైపులను బరికించిచూడఁగా సమీపముననున్న కంచెలలోనుండి యొకచిన్నరాయివచ్చి ప్రఫుల్ల కాలునకుఁ దగిలెను. దానిచుట్టు నొకకాగితము చుట్టఁబడియుండెను. ప్రఫుల్లయేమియో మెల్లగననుకొనుచుఁ గ్రిందికివంగి దానిని దీసికొనియెను. ఇఁకముందామె యేమిచేయునో చూడవలయునని విఠలుఁడు కన్నులుమూసికొని నిద్రనభినయించుచుండెను. ఇంతలో సాయంకాలమైనందునఁ జీకటులుమెల్లగ వ్యాపింపసాగెను. ప్రఫుల్ల మొదటఁ జాలనధీరయయ్యెను. అయిననది యెవ్వరునుజూడఁజాలరని భావించుకొని యా రాతికిఁజుట్టియున్న కాగితమును చదువుకొనియెను. చదువును జదువుచునుండఁగా యామెముఖము నల్లనడియెను—కాలు చేతులు వణఁకనారంభించెను. ఆ పిమ్మట నా కాగితమునుమణచి తన యొద్దదాచుకొని విఠలుని సమీపమునకుఁబోయి చూచెను కాని, యాతఁడేమియును మాటాడలేదు. ప్రఫుల్లయు నాతనికామాసము నీయలేదు. ఆమెయిఁకఁ దనకష్టములు గట్టెక్కినవని సూచించు

చున్నదోయనునట్లుగ నొకనిట్టూర్పునిగుడ్చి సింహద్వారముమార్గము ననేపోయి యొకయరణ్యమునఁ బ్రవేశించి యక్కడనుండి వేగముగఁ బరుగె త్తనారంభించెను.

విఠలుఁడు “ఓహో! ఈయవేళయం దీకోమలాంగి, ఏమియు నెఱుంగని యీబాలిక గృహమునుండి వెలుపలకుఁబోయి యరణ్యము నకుఁబోవుటయనఁగా నేమి? ఎవ్వరో యీమెకొకయుత్తరమును వ్రాసి యున్నారు. కానిచో, నామె యక్కెందులకుఁబోవును? కానిమ్ము?” అని యనుకొనుచు హస్తమునందొక బెత్తమునుంచుకొని వేగముగఁ బ్రఫుల్లను వెన్నాడించుచుఁ బోయెను. ఆమెతన్నుఁ జూడకుండ చెట్ల చాటునుండియే వడివడిగఁబోవుచుండెను. ఆమె వెనువెంటనె విఠలుఁడును నడచిపోవుచుండెను.

ఆకాంతారమునందు విశాలమగునొక మైదానముగలదు. అక్కడకుఁబోవుసరి కెవ్వఁడోయొకఁ డామెయొద్దకు వచ్చుచున్నట్లు విఠలుఁడొక వృక్షముమాటుననుండిచూచెను. విఠలుఁడప్పుడించుక వెనుక నొకచెట్టుచాటునఁ దాగుకొనియెను.

ఆయిరువురకును ప్రేమసూచకమగు సల్లాపములుజరగెను. ఇంతవఱకునోర్చుకొనియున్న విఠలుఁడిఁక నూరకుండఁజాలకపోయెను. అప్పుడాతనికన్నులగ్నికణములనురాల్చుచున్నట్లులుండెను. ఆతఁడు తనమనసునందే “ఆహా! ఈయత్యాచారమును జేయుచున్నవాఁడె వ్వఁడు? కానిమ్ము—ఇందులకుఁదగినట్లుచేయఁగలను—” అని యను కొనియెను.

ప్రఫుల్లయు నామనుష్యుఁడును నేకాంతముగ నేమియో మాటాడుకొనిరి. అదేమైనది విఠలునకుఁ దెలియలేదు. ఆపురుషుని ముఖము విఠలునకుఁ బూర్వపరిచయమైనదికాదు—వారిరువురకును నట

గంటవఱకు నీవిధముగా నేదియో సంభాషణముజరగుచుండెను. కట్ట కడకుఁ బ్రఫుల్లగట్టిగా "నీవుపోయి యజమానుఁడగు విశలునిఁజూడుము. చూచెదవా ?" అనియెను,

ఆతఁడు : ఇప్పుడెందులకు ? ఇంకను గొన్నిదినములు జరుగ నిమ్ము—నామాటనువిశ్వసింపుము. అన్నియును చక్కఁబడును—నేనుపోయెదను—కాని, నన్నీవిధముగా నీవుచూచుట యిప్పుడెవ్వరికిని దెలియఁగూడదు—నీవింటికిఁబొమ్ము—

ప్రఫు : నేను మరల మిమ్ములఁజూచు టెప్పుడు ?

ఆతఁడు : ఇఁకఁగొన్ని దినములలోనే నేను మరలి వచ్చెదను.

అని యాతఁ డక్కడనాగిపోయెను. ప్రఫుల్ల గృహాభిముఖ యయ్యెను. ఆపురుషుఁ డత్యౌత్సుక్యముతోఁ జాలసేపాసుందరివైపునకే చూచు చుండెను. ప్రఫుల్ల దృష్టిపథమునుండి దాటిపోవువఱకును దాగికొనియున్న విశలుఁడప్పుడు బాణవేగముతో ముందునకుఁబోయి యానూతనపురుషుని ముందునకు వచ్చినిలిచి గంభీరస్వరముతో "ఎవ రయ్యామీరు ? ఈకార్యకరణమేమి ? ఇదితగునా ?" అనియెను.

మబ్బులేని యాకాశమునుండి పిడుగుపడినట్లయ్యెను. అకస్మిక ముగ నిట్లెవ్వరోవచ్చి తనకృత్యమును జూచిరిగదాయని యాతఁడు మిగుల నాందోళనమునొందసాగెను. ఆతఁ డేమియును తోఁచక స్తబ్ధభావముతో నిలువఁబడిపోయెను, తుదకాతఁడు విశలునిముఖము నించుక తీవ్రదృష్టితోఁజూచుచుఁ జేతులను వెనుకనుంచుకొని "ఏమైన నేమి ? నీవెవ్వరు ?" అనియెను.

విశ : నేనెవ్వరైనదియు నీకెందులకు ? నీవెవ్వరైనదియు నాకుఁదెలియుట ముఖ్యము. ఏమియునెఱుఁగని ముగ్ధయగు

మా బాలికను ప్రోత్సాహపఱచి గృహమునుండి యీవలకురప్పించిన యీ ధూర్తునిగూర్చి ముందుగాఁ దెలియవలసియున్నది.

ఆతఁడు : నీవు విఠలమూర్తివా ?

విఠ : అవును.

ఆతఁడు : నీవు నాకుఁ జాలనాందోళనమును దెచ్చిపెట్టితివి. ఇట్లగునని నేననుకొనలేదు. నేను ప్రఫుల్లను జూడవలసిన యవసరము వచ్చినది. చూచుటయైనది.

విఠ : కాని, యీ పరస్త్రీహస్తమును బట్టుకొని ముద్దిడు కొనుటకు నీకు మనసెట్లువచ్చినది ? అది యెట్టియయోగ్యులును జేయని పనిగాదా ?

ఆతఁడు : అట్లయినఁగావచ్చును. కాకపోయినఁ గాకపోవచ్చును. నీవు నేనున్న చోటికివచ్చినచో నేనెవ్వరైనదియు, నాకిక్కడ నేమిపనియున్నదియుఁ జెప్పెదను.

విఠ : అట్లయినచో వచ్చెదను.

ఆ యిరువురు నక్కడనుండి బయలుదేరిరి. ఆతఁడాసమీపమున నందున్న తాలూకాముఖ్యపట్టణమునందొక పూటకూళ్ళయింట దిగియుండెను. భోజనమైనపిమ్మట నొకగదిలో నా యిరువురకును జాలసేపు రహస్యసంభాషణము జరగెను. విఠలుఁడు తనయింటికి బయలుదేరి పోయెదనని లేచునప్పటి కర్ధరాత్రిసమయమయ్యెను. ఆ నూతనపురుషుని వాఙ్మూలము విఠలమూర్తికిఁ దృప్తికరముగా నుండెను. బయలుదేరుటకుముందు విఠలుఁ డాతనిఁ జూచి "నీవు పూటకూటియింటియందుండుట యుచితముకాదు, నాతోవచ్చి నాజహా గీరు గ్రామమునందుండుము. కాని, నీ నడతను నీవు సరిచేసికొనవలయును. ప్రఫుల్ల వివాహితయగు కులవధువని జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలయును. నేను రేపువచ్చి నిన్నుఁ దీసికొనిపోయెదను" అనియెను.

ఆత : ఆ యడవిలో నేను నిన్నుఁ జూచుటయు, పిమ్మట సీతో మాటాడుటయు మొదలగు సంగతులేవియును ప్రఫుల్లకుఁ దెలియ నీయకుము.

విఠ : "అట్లు తెలుపుటకింకను గొంతకాలము పోవలయును." అని విఠలుఁడు వెడలిపోయెను.

ఉదయమున విఠలుఁడు మరల నక్కడకువచ్చి యా యువకుని దీసికొనిపోయెను. వీరిరువురును వచ్చుసరికిఁ ప్రఫుల్ల కచేరిచావడిలోఁ గూర్చుండి వార్తాపత్రికను జదువుకొనుచుండెను. అప్పుడు చటాలున లేచి నిలుచుండి యామె వారిపైపునకుఁ జూచెను. ఆ యువకుని జూచుటతోడనే ప్రఫుల్లమనసు ప్రఫుల్లమయ్యెను. అయినను, వివేక శాలినియగుటచే నామె హర్షవిషాదములయందలి యేచిహ్నమును గూడఁ బైకగపడనీయలేదు. ఇదియేకాదా, మనోదార్ఢ్యము! విఠలుఁ డేమనునో యని యామెదృష్టి యాతని పెదవులమీఁద నేయుండెను.

విఠ : ప్రఫుల్లా ! ఈతఁడు నా మిత్రుఁడు. ఈతని పేరు కులచంద్రుఁడు.

అని చెప్పి యాతనివైపునకుఁ దిరిగి "అయ్యా ! ఈమె చాల మంచిబాలిక." అని చూపెను.

ప్రఫుల్ల లజ్జితయై నిలువఁబడిపోయెను. ఎట్టిప్రత్యుత్తరమును జెప్పలేదు. ఆమె విఠలునిముఖమును జూచెను. ఆతనిమోమున గాంభీర్యముతక్క మఱేభావము నగపడలేదు. విఠలుఁడు కార్యార్థియై యెక్కడకో వెడలిపోయెను. పిమ్మటఁ ప్రఫుల్ల యా యువకునిఁజూచి "ఆతనికీవిషయమున నేమైనఁ దెలిసినదా ?" అనియెను.

యువ : ఆతని కెంతవఱకుఁ దెలియవచ్చునని నీవనుకొనుచుంటివో, యంతకంటె హెచ్చుగనే తెలిసినది.

ప్రఫు : నీకు విఠలమూర్తి పరిచయమున్నట్లు నీవు నాతోఁ జెప్పలేదు కాదా ?

యువ : లేదు. నిన్నరాత్రియే నాతనిపరిచయమైనది——

ఇంతలో విఠలుఁడు తిరిగివచ్చుటచే వారిసంభాషణమాగిపోయెను. విఠలుఁడెక్కడకుఁబోయెనో, యెందులకుఁబోయెనో వారికిఁ దెలియలేదు. అప్పుడు విఠలుఁడు ప్రఫుల్లవైపునకుఁజూచి " అమ్మా ! ప్రఫుల్లా ! ఇచ్చట నీకుసుఖముగానుండుననియు, క్షేమముగానుండుననియుఁ దలంచి నిన్నిక్కడనుంచినాను. నీకేమియుఁగష్టముగాలేదు గదా ! " అనియెను.

ప్రఫు : విఠలా ! నాకు స్వగృహమునందున్నట్లులే చాల సౌఖ్యముగ నున్నది. నాక్షేమము నరయుటకు నీకంటె సమర్థులును దగినవారు నిఁక నాకెవ్వరున్నారు ?

విఠ : అట్లనఁబోకుము. నీసోదరుఁడు వారణుఁడున్నాఁడుకదా !

ప్రఫు : ఆతఁడు మొదటినుండియు నింటిపట్టుననుండకుండుట చేతనే యింతవచ్చినది.

అప్పటికి భోజనమువేళ యయ్యెను. విఠలుఁడు భోజనమునకై లేచెను.

పదుమూఁడవ ప్రకరణము

విఠలుఁడు క్రొత్త మంగళమునకు వెడలిపోయినపిమ్మట నటేశుఁ డిక్కడ నూరకుండ లేదు. విఠలుఁడు పరలోకగతుం డయ్యెనని యా పాతకులు విశ్వసించుటకుఁ దగిన నిదర్శనములుండు ప్రయత్నములను జేయుచుండెను.

ఒకనాఁడు నటేశుఁ డూరివెలుపలకుఁ బోయి వచ్చుచుండఁగాఁ జీఁకటిపడుచుండెను. అప్పుడొకవ్యక్తి, ఒడలినిండ ముసుఁగువైచుకొని చెట్లనీడనుండి యాతని వెనుకనే వచ్చుచుండెను. నటేశుఁ డేమియో యాలోచించుకొనుచుఁ బరధ్యానముతో నింటివైపునకు నడచుచుం డెను. నటేశుఁడు విఠలుని కార్యాలయమును సమీపించినతోడనే వెనుకనున్న యా వ్యక్తి యొక్కయంజలో నాతనియెదుటినుండియే యా కార్యాలయమునకుఁ బోయెను. నటేశుఁ డులికిపడి "ఎవ్వరు చెప్పుమా! ఇది యా పేటికమహాత్మ్యము కాదుగద!" అని యను కొనుచు లోపలికిఁ బోయెను. ఆ వ్యక్తి యావఱ కనేకపర్యాయములు విఠలునియొద్దకు వచ్చుచుండిన నళిని యని నటేశునకు తెలిసిపోయెను.

అప్పుడు నళేశుఁడు "నళినీ! ఈ చీఁకటిలో నిక్కడకువచ్చితివేమి? విశేషములేమైన నున్నవా?" అని యడిగెను.

నళి : విశేషములకేమియున్నది. ఒకదుర్వార్త యీనాఁడు నాచెవులఁ బడినది. నేను చాలచోట్లఁ దెలిసికొంటిని. అనేకు లనేక విధములుగాఁ జెప్పుకొనుచున్నారు,

నళే : (సంభ్రమముతో) ఏమది?

నళి : యజమానవిఠలుఁడు——

నళే : కొలఁదిదినముల క్రిందట నొకనాఁడేదో యగత్యకార్యము మీఁద నాతోఁ జెప్పకుండఁగనే యెక్కడికో వెడలిపోయినాఁడు. అప్పటినుండియు నాతనిజాడయే నాకుఁ దెలియుటలేదు.

నళి : ఆనాఁడే యాతఁడూరివెలుపలనుండి జీఁకటిలో వచ్చు చుండఁగా నొకబ్రహ్మరాక్షసి యాతని నెత్తికొనిపోయి యాకస్మికముగా సమీపమునందున్న నదీగర్భమునఁ బొలయించినదఁట.

నళే : ఆఁ —— అని యింకేమియు మాటాడకుండ నూరకుండెను.

నళి : అతఁడు పరలోకప్రాప్తినొందెనని నగరమునఁ జాల చోట్ల చెప్పుకొనుచున్నారు. ఇదియంతయు మరకతమంజూషవలనఁ గలిగినదఁట.

నళే : (ఉలికిపడి) అదియెట్లు?

నళి : అది యెందఱిప్రాణములనో యీవఱకుఁ దీసికొన్న దనియు, నట్లే యీ విఠలుని ప్రాణములనుగూడ నపహరించినదనియుఁ జెప్పుకొనుచున్నారు.

నళే : ఆ సంగతి నేనీవఱకే యాతనితోఁ జెప్పుచున్నాను. నామాట వినకపోవుటచేఁ దుదకీయపాయమునకుఁ జిక్కుకొనవలసి వచ్చినది. ఇఁక నేను జేయవలసినదేమున్నది?

నళి : ఈ సంగతి యెంతవఱకు నిజమో తెలిసికొనఁబోవుదు మని నీయొద్దకు వచ్చితిని. నిజము నీకుఁ దెలియకుండ నుండదని నా నమ్మకము.

నళే : నాకేమి చెప్పుటకును నోరాడకుండనున్నది. ఏమి చేయుటకును జేయాడకుండనున్నది. ఎక్కడకుఁ బోవుటకును గాలాడ కుండనున్నది. ఈ రాక్షసకృత్యముల కెవ్వరు సహించి యుండఁ గలరు ?

నళి : ఏరాక్షసకృత్యములకు ?

నళే : విధవ నేరాక్షసిచంపినదో, అట్టిదాని కృత్యముల కెవ్వరైన సహింపఁగలరా ?

నళి : అవును. నాయనా ! ఆ మాట తలంచుకొన్నకొలఁది నాగుండె గడగడవడఁకిపోవుచున్నది. ఈ విపరీతకాలములో పుట్టెడు బుద్ధులున్న వారుకూడ బొగ్గులైపోవుచున్నారు. ఆయన వలన నాకెన్నియో బహుమానములు దొరకుచుండెడివి. ఆ యభిమానము నన్నింతగా నేడ్పించుచున్నది. అదెక్కడిమాయారాక్షసియో కాని, యీ వృద్ధునే యీ యూరనెందఱినో తనపట్టఁబెట్టికొన్నదఁట—.

నళే : నాగేశుఁడేమయ్యెనో నీకుఁ దెలిసినదా ?

నళి : ఆ రాక్షసికి భయపడియే యాతఁడీయూరువిడిచి పాఱి పోయినాఁడు.

నళే : ఎక్కడకుఁ బోయెనో తెలియునా ?

నళి : ఏయూరికిఁబోయెనో చెప్పలేనుగాని, ఆతఁడిప్పుడీయూర లేఁడు.

నటే : ఆతని స్నేహితులగు మాధవభాస్కరు లెచటనున్నారో నీ వెఱుఁగుదువా ?

నళి : ఎఱుఁగ కేమి ? వారు కొల్లూరయ్య యింటియొద్ద నున్నారు—

నటే : వారక్కడ నేమిచేయుచున్నారు ?

నళి : గుండగొయ్యల కేమిపని యుండును ?

నటే : జూదమాడుచున్నారా ?

నళి : అంతమాట యెందులకు ? పేక యాడుకొనుచున్నారు.

నటే : అక్కడ నెవ్వరెవ్వ రున్నదియు నీవు చెప్పఁగలవా ?

నళి : ఆ గుంపులోఁ జాలమంది యుందురు. వా రందఱి పేరుల తోను నాకుఁ బని యేమున్నది ?

నటే : పోనిమ్ము. అక్కడ స్త్రీలెవ్వరైన నున్నారా ?

నళి : లేకేమి ? ఒక యందగత్తె వారితోఁ జేరియున్నది.

, నటే : ఆమె కేమైన నీ యాట చేతనగునా ?

నళి : అన్నియాటలును చేతనైనదియే—ఆమెకుఁ దెలియని యాటలే లేవు—ఈ మొనగాండ్రందఱును నామె చేతిక్రిందివారే—ఆట లన్నియును నామెయే గెలుచుకొనును—

నటే : (నవ్వుచు) ఇఁక వారల కేమున్నది ?

నళి : నెత్తికిఁ జేతులు-వెఱ్ఱిమొగము-వారలామె పాదదాసుల కంటెను హీనులే—

నటే : ఈ రాత్రి యాట యున్నదేమో నీకుఁ దెలియునా ?

నళి : ఈ రాత్రి యున్నదో లేదో నాకుఁ దెలియదు. కాని, రేపటియుదయమున మరల వారందఱును నక్కడఁ జేరుదురు—

నటే : తేసా ! ఉదయముననా ! సరిలెమ్ము.

నళిని యాతనియొద్ద సెలవుదీసికొని వెడలిపోయెను. నటేశున కా రాత్రి తిన్నగ నిద్దుర పట్టలేదు. తఱచుగ నాతనికి మధ్యమధ్య మెలకువ వచ్చుచుండెను. మరలనడికునుకు పట్టుచుండెను. ఆకునుకులోఁ బచ్చలపెట్టె నెవ్వఁడో వచ్చి తీయుచున్నట్లును, అప్పుడా పెట్టెలో నుండి పొగలును, మంటలును పైకివచ్చి వానిని గాల్చివేసినట్లును, ఆ పేటిక మధ్యనుండి యొక బ్రహ్మరాక్షసి పైకివచ్చి యా యింటిని మూలమట్టముతోఁ గ్రిందికిఁ బడగొట్టినట్లును, తన్నా రాక్షసుఁడు మ్రింగఁబోవుచుండఁగా వికలుఁడడ్డమువచ్చినట్లును, అప్పుడా రాక్షసుఁడు తన్నువిడిచి వికలుని మ్రింగివేసినట్లును, అంతలో నొకరాక్షసస్త్రీ వచ్చి "ఓ ప్రియుఁడా! ఈ పెట్టెనెపమున నీవఱకు నీ వెందఱిని చంపి భక్షించినావు? నా కొక్కరినైనఁ బెట్టితివా?" అని యడుగఁగా నందుల కా రాక్షసుఁడు "ఓ ప్రియురాలా! నీవు నాకూడ నుండక పోవుటచే నేను నీకు విందు సేయఁజాలకున్నాను. నీ కిష్టమున్నచో నీ ముదివానిని భక్షింపుము. నేను వీనిని నీకొఱకు మిగిల్చియున్నాను. ఈతఁడు పూర్వము నా కెన్నియో బాధలు కలిగించినాఁడు. కావున నీవు వీనిని మ్రింగివేసి నీ యాఁకలి దీర్చుకొనుము" అని చెప్పగా నందుల కా రాక్షసి "ఈ ముదిపెంకు నా కెందులకు? నేను వారిని భక్షించెదను. ఆతఁడు మిగుల లేతవయసువాఁడు" అని చెప్పినట్లును, అందులకా రాక్షసుఁడు "నీ యిష్టమువచ్చినట్లు చేయుము. అట్లను. ఈ ముసలివాని నెవ్వరు తిందురు?" అని యా రాక్షసుఁడు తన్నుఁ గొట్టబోయినట్లును, ఆతఁడు స్వప్నములను గాంచుచుండెను.

తెల్లవారుజామునవే శయ్యనుండి లేచి నటేశుఁడు కాల్యములను దీర్చుకొని పెందలకడ భోజనముచేసి తా నొక పారశీకదేశపు వర్తకుని వేషము వైచుకొని రైలుస్టేషనునొద్దకుఁ బోయెను. అప్పుడే యక్కడ "వృత్తాంతపత్రిక" యను వార్తాపత్రికను విక్రయించు

చుండిరి. అతఁ డాపత్రికనుబుచ్చుకొని చదువుకొనుచుఁ గొల్లూరయ్య గృహమునొద్దకుఁ బోయెను.

అప్పటికి పసునొకంపుగంటలయ్యెను. అప్పుడే యొకగుఱ్ఱపు బండివచ్చి యక్కడనిలిచెను. ఆ బండినుండి యిరువురు పురుషులును నొక సుందరియును క్రిందికిదిగిరి. ఆ సుందరి యొయ్యారముగ నడచుచు నా మందిరములోనికి నిరాంతకముగాఁబోయెను. ఆ పురుషులలో నొకఁ డాన ర్తకునిపై పునకుఁజూచి "అయ్యా! నీదేయూరు? ఇక్కడ నేమిపనియుండి నచ్చితివి?" అనియెను.

నటే : నేను పారశీకన ర్తకుఁడను. ఈ నగరమునఁ బనియుండి వచ్చితిని.

పురు : ఆ వార్తాపత్రిక నట్లు విచిత్రముగాఁ జూచుచున్నా వేమి? అందేమైన విశేషములున్నవాయేమి?

నటే : విశేషములకేమియును లేదు.

"ఒక ప త్తేదారుని యాత్మహత్య"

యని యిందొకవిచిత్రవ్యాసము వ్రాయఁబడియున్నది. అదియే యద్భుతముగాఁ జూచుచున్నాను.

పురు : (వెలవెలబోవుచు) ఎక్కడి ప త్తేదారుఁడు?

నటే : ఇక్కడి ప త్తేదారుఁడే. ఈ నగరవాసుఁడే.

పురు : ఈ నగరవాసుఁడా?

నటే : అవును.

పురు : అతనిపేరు వ్రాయఁబడియున్నదా?

నటే : ఆహా! అతనిపేరు విఠలమూ ర్తియఁట.

పురు : (ఆశ్చర్యము నభినయించుచు) విఠలమూ ర్తి చంపఁ బడియెనా? ఏదీ! ఆ పత్రిక నొక్కసారి నన్నుఁ జూడనిచ్చెదరా?

నటే : ఓ! అందులకభ్యంతరమేమున్నది?

అని యావర్తక వేషధారి యగు నటేశుండా పత్రిక నాతని చేతికిచ్చెను. ఆతఁడా పత్రికనందికొని యీ క్రిందివిధముగాఁ జదువఁ దొడంగెను.

"ఒక పత్తేదారుని యాత్మహత్య."

"నేఁటికి వారముదినముల క్రిందట నర్ధరాత్రిసమయమునఁ గుముదినీనదీతీరమున నేదియోసమీపమున నీ నగరమునందుఁ బ్రఖ్యాతిఁ జెందిన పత్తేదారుఁడగు విశలమూర్తియను నాతని నొక బ్రహ్మరాక్షసి మ్రింగవచ్చినదఁట. పతేఁడందులకు భయపడి దానినితప్పించుకొనుటకై సమీపమునయున్న యీ నదిలోఁ బడియెనఁట – అప్పుడే యాతని ప్రాణములు పోయినవి. ఆ రాక్షసి యాతని కళేబరము నాహారముగా నెత్తికొనిపోయినదఁట—ఎంతటిఘోరకృత్యము!!"

అది పూర్తిగఁజదువునపు డాపురుషుని కాలుసేతులు గడగడ వడఁకసాగెను. రెండవపురుషుఁ డప్పు డాతనిఁజూచి "అన్నా! పాప మెంతటిక్రూరకృత్యము జరిగినది?" అనియెను.

నటేశుఁడు వారి యాకారచేష్టలను గనిపెట్టి మొదటి పురుషునితో "అయ్యా! మీరీవిశలు నెఱింగియుందురు. పాప మాతఁడు చాలమంచివాఁడు కాఁబోలునేమి?" అనియెను.

పురు : అట్లే చెప్పుకొందురు. అయ్యా! ఈ పత్రిక నొకసారి యిచ్చెదవా! ఇప్పుడే యీ లోపలకుఁబోయి మరలఁ దెచ్చి యిచ్చెదను.

నటే : తీసికొనివచ్చును.

అప్పు డాపురుషులిరువురు నా పత్రికను దీసికొని లోపలికిఁ బోయిరి. మరల నటేశుఁడు తనమనంబున "వీరికి గట్టినమ్మకముకలిగినది." అని యనుకొనుచుండెను.

కొంతసేపటికి మరల నా మొదటిపురుషుండు నా గృహమునుండి యీవలకు వచ్చి యా వర్తకవేషధారియగు నటేశున కా పత్రిక నిచ్చి వైచి "అయ్యా! శ్రమయిచ్చినందులకు క్షమింపుడు" అనియెను.

నటే : దానికేమి లెండు. నేను సెలవుపుచ్చుకొనుటకు ముందుగ మీ పేరును, మీ యుద్యోగమును దెలిసికొనవచ్చునా!

పురు : అందులకు సందేహ మేమున్నది! మా దీయూరు కాదు. నేను వర్తకవ్యాపారముమీఁదనే కుటుంబసహితముగా నీ యూరికి వచ్చియున్నాను. నా పేరు సువర్ణ గుప్తుఁ డందురు.

నటే : అలాగునా! దయమాత్ర ముంచుడు. మనమందఱ మొకేవ్యాపారమునఁ దిరుగువారమే.

అని చెప్పి నటేశుఁడు వెడలిపోయెను. ఆ పురుషులిరువురును మాధవభాస్కరులనియు, లోపలికిఁ బోయిన యా స్త్రీ సౌదామిని యనియు మా పాఠకు లీవఱకుఁ దెలిసికొనియే యుందురు. వారు ముగ్గురును మేడమీఁదికిఁబోయి, ఈ వార్తను బత్రికాముఖమున నెవ్వరు ప్రకటించిరాయని యాలోచింపసాగిరి. "విఠలుఁడు మరణించిన మాట నిజము. కాని, జరగిన విషయములకును, ప్రకటింపఁబడిన విషయములకును జాల వ్యత్యాసమున్నది" అని వారు చాలసేపు చర్చించుకొనిరి. నటేశుఁడే యీవిధముగఁ జేసెనని వారికెట్లు తెలియును ?——

పదునాల్గవ ప్రకరణము

మిగుల సౌందర్యవతియుఁ జాతుర్యవతియునగు నొక జగన్మోహిని తనవలలోఁ జిక్కిన పురుషుని జంత్రపు బొమ్మవలెఁ దనయిష్టమువచ్చినట్లెల్ల నాడింపఁగలదను సంగతి ప్రకృతమున వారణలాలుని స్థితిగతులవలన బాగుగ గ్రహింపవచ్చును. లావణ్యవతి యగు తిలకసుందరి యాతని సంపూర్ణముగాఁ దన మాయాజాలములచే బంధించివై చెను. ఇప్పుడు వారణుఁడు తన హృదయమున నా జగన్మోహనాంగి చిఱునగవనెడి వెన్నెలవెలుఁగు నిరంతరమును దనమీఁదఁ బ్రసరించుచుండు నంతటి పుణ్యము తన కుండినఁ జాలని భావించుకొనుచుండెను. అందుల కాతఁ డెన్ని యో ప్రయత్నములను జేయుచుండెను. ఎన్ని యోవేలరూపాయల నందుకొంచు కాతఁడు గ్రుడ్డిగవ్వలవలె నిర్లక్ష్యభావముతో వెచ్చింపసాగెను. ధనప్రవాహ మాతనిహ స్తక్షేత్రముమీఁదుగ నిరంతరమును బ్రవహిం చుచుఁ దిలకసుందరీ మహాసముద్రమునఁ గలసిపోవుచుండెను. ఆతఁడు

నిమిషనిమిషమునకును నామె కనేకవిధములగు బహుమానముల నిచ్చుచుండెను. ఆమె యందేదో మాహాత్మ్యమున్నదని యాతఁడను క్షణమును భావించుకొనుచుండెను. తుదకామె యేదియో కలిపి యిచ్చుచున్న మద్యమునుగూడ నిరాక్షేపణముగ, నిస్సందేహముగ, నమృతస్వరూపముగ భావించి సేవించుచుండెను—ఆ పిమ్మటఁ జెప్పరాని యానందమునకు లోనగుచుండెను. ఇప్పుడాతఁడు స్త్రీదేవతతో, మధు దేవతనుగూడ సేవించుచుండుటచే, నాతని కీలోకమునంతను మఱచు నంతటి బ్రహ్మానందము కలుగుచుండెను. ఆ యానందమున కవధిలేదు. ఆ విశ్వాసమునకుఁ బారములేదు.

తిలకసుందరియొద్ద మహిమయుండు నెంతమాత్రము నసత్యము కాదు. పారవశ్యమునఁజిక్కిన యా తరుణుఁడు నిత్యమును దనయిచ్చ వచ్చినట్లెల్లవర్తించుచు ననేకవిధములఁ బలవరించుచుండెను. అంతటి మేధావియగు నా యువకుని నిట్లుచేయుటయే యొకమహిమ కాదా! వారణు నెవ్వరుచూచినను, నాతని కేదో మూలికాప్రయోగ (మందు) మైనదని సులభముగా నూహించుకొనవచ్చును.

వెనుకఁజెప్పినట్లుగా, విఠలుని కార్యాలయమునకుఁ బోయి యచటియంతయు దోపిడిచేసినవాఁడు మాధవుఁడు. పచ్చలపెట్టె నపహ రింపవలయునని యాతని యుద్దేశము. కాని, దురదృష్టవశమున నాపాత్మ్మన కా పేటిక లభింపలేదు.

ఒకనాఁటిరాత్రి మాయాప్రపుల్లముగు సౌదామిని వారణుని గదిలోనికివచ్చి "అన్నయ్యా" యని పిలుచుచుఁ దాను కాంతనాథుని పెండ్లిచూడుట మొదలగుసంగతులను జాలనడఁకువతో రహస్య ముగాఁ దెలియఁజేసెను. ఈ యంశము వారణునకుఁ దెలియకపుండ నుండలేదని మేము చెప్పనక్కఱలేదు. అయినను, వారణుఁ డామె

యసత్యములాడి మోసము చేయుచున్నదనిగాని, తనకీవిషయ మీవఱకే తెలియుననిగాని, యామెకుఁ దోఁపఁజేయలేదు—అప్పటి సదానస మనోభావ మెట్లున్నదియో యూహించుటయు నసాధ్యమే. అయినను, ఈ పాతకులందఱును జేరి, దురాలోచనతోనర్చి దుష్కార్యము లొనర్చు చుండుట తనకుఁ దెలియునని నోరువిప్పి చెప్పినచోఁ దిలక సుందరి తన్నెక్కడ విడిచిపోవునో యనుభయమున నాతఁడు కుక్కిన పేనువలె నూరకుండెను.

తుట్టతుదకు వారణుఁడు "సోదరీ! నీవు కాంతనాథుని బెండ్లి యాడితివనియు, అతఁడు స్వర్గస్థుఁడయ్యెననియుఁ జెప్పుచున్నావు. అట్లయినచో లలితపట్టణమునకుఁబోయి యాతని యాస్తికంతకును నధికారిణివై యెందులకుండరాదు?" అని యడిగెను.

సోదా: నా యుద్దేశముకూడ నదియే, అందులకింకను గొంత కాలముపోవలయును. నాయొద్దను త్తరములు మొదలగు బలమైన నిదర్శనము లనేకములున్నవి. కాని, నాకుఁ గావలసియున్న దొక్క మరకతమంజూషమాత్రమే. నేను దానిని భద్రముగానుంపవలయునని చెప్పి సుప్రసిద్ధుఁడును పత్తేదారుఁడగు విశాలమూర్తి యనునాతని కప్పగించియున్నాను. అది మనకువచ్చుటయే యాలస్యము.

వార: ఆతఁడొక పత్తేదారుఁడా?

సోదా: అవును. అతఁడు జగత్ప్రసిద్ధుఁడు.

వార: దానినాతఁ డెందులకుఁ దిరిగి యీయలేదు?

సోదా: నేనెన్నిమోసారులడిగి విసిఁగితిని. ఇప్పుడాతఁ డాత్మ హత్యచేసికొనియెనని వర్తమానపత్రికవలనఁ దెలియుచున్నది. అన్నయ్యా! నీవైనను బ్రయత్నించి యా పేటికను దెచ్చిపెట్టవా?

వార: (ఆశ్చర్యముతో) ఆతఁ డాత్మహత్యచేసికొనియెనా? ఎందువలన?

సౌదా : ఎందువలననో తెలియదు. ఒకనాఁటిరాత్రి యొక నేరమును గనిపెట్టుటకై కుముదినీ నదీతీరమున నుండఁగా నాతనినొక బ్రహ్మరాక్షసి తఱుమినదఁట. అందులకు భయపడి యాతఁ డా నదిలోఁ బడి యాత్మహత్య చేసికొన్నాఁడఁట!

వార : నీ వే పత్రికయందుఁ జూచితివి ?

సౌదా : ఈ నగరమునఁ బ్రకటింపఁబడుచున్న వర్తమానపత్రిక యందు.

వారణుఁడు వికలుఁ డెక్కడకుఁబోయెనో యెఱుంగును. అందువలన నిదియంతయు నాతనిమూలముననే ప్రకటింపఁబడినదని యనుకొనియెను. కాని, యాతఁ డట్లెందులకుఁ బ్రకటింపవలసి వచ్చినదో మాత్రము వారణుఁ డూహించుకొనలేకపోయెను.

పిమ్మట నాతఁ డించుకసేపాలోచించి "నీ విప్పుడు చేసిన ప్రయత్నములకంటె విశేషప్రయత్నములను నేనుమాత్ర మేమి చేయఁ గలను ?" అనియెను.

వారణుఁ డనేకపర్యాయములు, మాధవభాస్కరులతోఁ జూదమాడి చాల ద్రవ్యమును బోఁగొట్టుకొనియెను. ఆతని మధుపానమునకుఁ బారమే లేకుండెను. తిలక యిచ్చుచుండుటయే—వారణుఁడు త్రాగుచుండుటయే. ఆ విషయమున నిరువురకును విసుగు లేకుండఁ బోయెను. తిలకసుందరి యిప్పు డాతనిచే నే యాటనైన నాడించుటకుఁ దగిన సమర్థురా లయ్యెను. ఆమె చాల టక్కులమారి. వారణుఁడు తన కెంతధనము నిచ్చుచున్నను, నాతఁడు తనతో మైత్రిచేయుచున్న సంగతి మాధవునకుఁ దెలియనీయరాదని వారణుని బెదరించుచుండెను. అంతియే కాక, మాధవభాస్కరు లున్నప్పుడు తన

యొద్దకు వారణుని రానీయకుండెను. ఆతఁడీ కట్టుబాటులన్నిటికి మహా ప్రసాదమని యొప్పుకొని సంచరించుచుండెను. కాని, తాను తిలక సుందరితో సహవాసము చేయుచున్నమాట మాధవుఁ డెఱుంగునను సంగతి వారణునకుఁ దెలియునో తెలియదో చెప్పుట కష్టమే. ఎట్లయిన నేమి యా స్త్రీ యెంతచెడ్డదని తెలియవచ్చినను దానిని మనసునకుఁ దీసికొనక యాతఁ డామెను పరదేవతగా భావించుచున్నాఁడని మనము సంపూర్ణముగా నమ్మవచ్చును. మఱియుఁ దిలకసుందరి తాను యక్షిణి మొదలైన విద్యలయందు నైపుణ్యము గల మంత్రగత్తె నని వారణుని మనస్సునకు నమ్మకము గలిగించుటకై, నిత్యము నెన్నియో హస్త లాఘవములను జేయుచుండెను. అన్నియు నత్యాశ్చర్యకరములుగ నగపడుచుండుటచేత వారణుఁడు మఱింత ముగ్ధుఁడై పోవుట కవకాశము కలుగుచుండెను. అందువలననే యాతఁ డెంతసేపైనఁ బైకిఁ బోవక యే యామె చేయుచున్న పనులన్నిటిని తదేకదృష్టితోఁ జూచు చుండును. ఆతనికొఱకే యామె యుద్దేశపూర్వకముగా నీ హస్త లాఘవాది విద్యలను బ్రదర్శించుచుండె నని చెప్పుట కెంతమాత్రము సంశయము లేదు.

సౌదామినీ మాధవులు తమ యావచ్ఛక్తిని వినియోగించినను వారి కా మరకతమంజూషయున్న స్థలమైన నగపడలేదు. ఈ నడుమ నటేశుఁడు కనఁబడకుండఁ బోయెను. ఆతఁ డెక్కడకుబోయినది తెలిసి కొనుటకు మాధవుఁ డనేక సాహసకృత్యములఁ జేసెను—కాని, యా జాడ యేమియు నాతనికిఁ దెలియలేదు. నటేశుఁడు నాగేశుఁడు పోయియున్న ఓదాణి గ్రామమునకుఁ బోయెనని మాధవున కెట్లు తెలియును! ఆతఁడు నాగేశుని ప్రవర్తనమునుగూర్చి తెలిసికొనుటకై యా గ్రామమునకు వెళ్ళెను.

ఈ కపటనాటక సన్నివేశములన్నియు నీ స్థితియందుండఁగా నొకనాఁటి ప్రాతఃకాలమున వారణునకొక తంతివార్త వచ్చెను. అది విఠలునియొద్దనుండి వచ్చినవర్తమానము. దానియం దీక్రింది విషయముగా నుండెను.

" నే నీసాయంకాలమునకు వచ్చుచున్నాఁడను.

వాగీశుఁడు. "

ఏమిచేసినను విఠలుని రాకుండఁజేయుట శక్యముకాదని యోజించుకొని వారణుఁడు తుదకుఁ దన కృత్రిమసహోదరి కానాఁటి సాయంకాలమున మామయ్యవచ్చుచున్నాఁడని తెలియఁజేసెను.

సౌదా : ఆతఁడు వచ్చినచో నిక్కడనే విడియునేమో ? పూటకూటియింటికిఁ బోవునట్లు నీవేమైన నొకయుపాయము నాలోచింపఁగలవా ?

వార : అదియెట్లు ? ఆతఁడెన్నియో దినములుండఁడు. అందు వలన నిక్కడనేయుండనిమ్ము—నేనుపోయెదను—

సౌదా : ఇప్పుడు నీవెక్కడకుఁబోయెదవు ? తిలకసుందరి నారాధించుటకా ? అయ్యయో ! అన్నా ! జాగరూకుఁడవై యుండుము. లేనిచో, నీ హృదయము తుపాకివేటునకు గుఱియై పోవును. ఏసమయముననైన మాధవుఁ డాకస్మికముగా వచ్చిచూచి నచో మహాప్రళయము జరగిపోవును.

వార : (వెఱ్ఱినగవుతో) సరిసరి ! అందులకేమి ? నేనందులకుఁ దగిన జాగరూకతతోడనే యుండెదను.

వారణుఁడు గృహమునుండి బయలుదేరి యొకయంజలోఁ దిలకసుందరియొద్దకుఁ బోయెను. ఆతని దూరమునుండి చూచినతోడనే యామె గృహద్వారమునొద్దకునచ్చి యాతని నెదురుకొని లోనికిఁదీసి

కొనిపోయెను. వారణుఁడు స్పర్శసుఖమునకు మైమఱచి యామె నాలింగనముచేసికొనియెను. వారిరువురు సంతోషసాగరమున నోలలాడుచు నీలోకమునే మఱచిపోయిరి. వారీలోకమున లేరు. స్వర్గమునకుఁ బోయిరి. ఆహా! అదెంతటి సశరీర స్వర్గసుఖమోగదా! యథాప్రకారముగ మహామూలికాప్రయుక్తమగు మద్యము మఱింత సుఖమునకు సాహాయ్యమయ్యెను. వారణునకిప్పుడు, గౌరవమర్యాదలను గూర్చినసందేహము లేకుండఁబోయినది—ద్రవ్యలక్ష్యము లేకుండఁబోయినది - ప్రజలలోఁ దనస్థితి యేమగునో యను యోచన లేకుండఁబోయినది-లజ్జలేకుండఁబోయినది-భయము లేకుండఁబోయినది - ఆతనికి శరీరజ్ఞానమే లేకుండఁబోయినది. "కామాతురాణాం నభయంనలజ్జా" యను నార్యోక్తికింతకంటెను నుత్తమలక్ష్య మేమికావలయును? ఒకవేళ నెవ్వరైననువచ్చి వారణునిచూచి "నీకు మానావమానముల శంకయున్నదా? ద్రవ్యలక్ష్యమున్నదా? ప్రజలలో నీస్థితియెట్లుండునో యోచించుచుంటివా? యని ప్రశ్నించినచో నాతఁడప్పుడు "ప్రేమలతనుదక్క మఱిదేనిని నేను పరిగణింపను. అది యీనామోహనాంగియే—ఈ నాప్రాణకాంత—ఈ నాప్రాణాధికయగు తిలకసుందరి సాన్నిధ్యమే నాకు సర్వోత్కృష్టస్వర్గము—" అని ప్రత్యుత్తరంబిచ్చి తీరును—

తిలకసుందరి కొన్ని నిమిషములవఱకు వారణుని కౌఁగిటియందుండి, పిమ్మట నాతని నొకముద్దుబెట్టికొని మందహాసముచేసెను. అది యాతనికిఁ గౌముదికంటెను, వజ్రమణి ప్రకాశముకంటెను, విద్యుత్కాంతికంటెను, శ్రేష్ఠముగానగపడియెను. ఆతఁడప్పుడు "నా తిలోత్తమా! నా తిలకసుందరీ! సుందరీ!" అనుచు నామెను ముద్దుఁబెట్టుకొనియెను. ఆమోహహాస్మాదుని వాక్యములతో నాగృహము ప్రతిధ్వనించుచుండెను. ఆతనికంతయుఁ దిలకసుందరీమయముగానుండెను.

ఆమె వారణునిచేతిని బట్టుకొని మేడనెక్కుచు "ప్రాణేశ్వరా! రమ్ము. మన శృంగారవల్లికచేఁ బరివేష్టింపఁబడిన ప్రేమమండపమునకుఁ బోవుదము. ప్రాణేశ్వరా! రమ్ము.!" అనియెను. పరవశుఁడై యున్న వారణుఁడు పెంపుడుకుక్కవలె నామెను వెన్నాడించెను.

ఆమె తన కటాక్షకాలపాశములఁ బెనవైచి యాతని లాగుకొని పోవుచున్నది. కాకున్న నాతఁ డెందుల కట్లు పోవుచున్నాఁడు ?— ఆ గారుడమంత్రమున కీ కృష్ణసర్పము కట్టువడిపోయినది— ఆమె యాడించుచున్నది—ఈ సర్పి మాడుచున్నది—మాధురీప్రపూర్ణమగు నా నాగస్వరమున కీసర్పము పరవశత్వమునొందిపోవుచున్నది. ఆహా! మోహమా! నీమహిమ యెవ్వరినేమిసేయఁజాలదు ?

ఇరువురును మేడమీఁది గదిలోనికిఁబోయిరి. అప్పుడు తిలకసుందరి యాగదితలుపునకు లోపలిగొళ్లెము పెట్టి, తూగుటుయ్యెలపైఁ బఱచిన హంసతూలికాతల్పముమీఁద, గూరుచుండెను. అనేకవిధములగు మృగములు, పక్షులు, లతలు, ఫలములు, మొదలగు చిత్రములచే నొప్పారు మేలగుచీటిగుడ్డల గలీబులుగల తలగడ లాశయ్యపై నలరారుచుండెను. అచ్చటి కుడ్యములు నిలువుటద్దములచే నెసంగుచుండెను. అక్కడక్కడ సోఫాలుకూడ గలవు. మంచమున కెదుటి పార్శ్వమున కొకవైపున శ్రేష్ఠతమమగు నొకచిత్రాసనము పఱుపఁబడి యుండెను.

తిలకసుందరి మందహాసముఖారవిందయై నిజకటాక్షావలోకనములను వారణునిపైఁ బ్రసరింపఁజేయుచు నాతనిచేయింబట్టుకొని లేవఁదీసి "ప్రాణప్రియా! రమ్ము! నాపార్శ్వమునఁ గూర్చుండుము" అనియెను.

ఆ పిమ్మట నామెలేచి వెనుకగూటిలో నుంచియున్న హుక్కానుదీసికొనివచ్చి క్రిందనుంచి యందగ్ని ప్రతిష్ఠాపనముచేసి దానికి మృదువైన దీర్ఘనాళము నమర్చి, యానాళాగ్రము నొకచేతఁ బట్టుకొని " రమ్ము ! రమ్ము ! హృదయేశ్వరా ! రమ్ము ! ఇదిగో ! చాల మంచిది. దీనిని దీసికొనుము ! పీల్చుము ! సొగసైనతంబాకు ! ఉత్కృష్టమగు గుడిగుడి." అనిచెప్పుచు ఆతనిచేతి కానాళాగ్రము నందించి మరల " పీల్చుము. పీల్చుము. ఏమున్నను, అనుభవించుట కీనిమిషము మనది ! జేపేమో ? మనమెవ్వరమో ? ఇదిగో ! ఇప్పుడు నా యాత్మ యన్నిలోకములయందును సంచరించుచున్నది. సర్వ శక్తులను పొందయున్నది. నీవు నా ప్రాణప్రియుఁడవు. నామోహ నాంగుఁడవు. అనుగుము ! నీకేమికావలయునో యడుగుము ! నీకుఁ గావలసిన దానిని నేననుగ్రహించుచున్నాను — ప్రాణప్రియా ! పీల్చుము. హుక్కాను పీల్చుము !" అనియెను.

వార : (హుక్కాయొక్క నాళాగ్రమును నోటియందుంచు కొని పీల్చుచు) నా తిలకసుందరీ ! నా ప్రాణేశ్వరీ ! అనుగ్రహింపుము! సుందరీ ! రమ్ము. మనమిరువురము దీనిని పీల్చుకొందము. రమ్ము.

తిలకసుందరియు హుక్కానుబీల్చెను. కాని, యొకసారికంటె హెచ్చుగ నా పొగను మీఁదికిఁ బీల్చుకొనలేదు. ఆమెయట్లే వెనుక నున్న దిండుపై కొఱగెను. వారణుఁడు పిచ్చివానివలె ననేకపర్యాయము లాపొగను బీల్చి వినోదముగఁ బైకి విడువనారంభించెను. ఆ గది యంతయుఁ జిన్నచిన్ని మేఘములతోడను మనోహర సౌరభము తోడను నిండిపోయెను. వారణుఁడిప్పుడు తానెక్కడనున్నదియు భావించుకొనలేకుండ నుండెను.

తిలకసుందరి యప్పుడు తారస్వరముతో శ్రుతిమనోహరముగ నమృతమును గురియించు దివ్యగంధర్వగానమును గానముసేయఁ దొడంగెను. ఆయత్యపూర్వమగు సర్వసంపద—అప్సరోంగనలకుఁ గూడ దుర్లభమైనదే. ఆ సుస్వరమాధురీరసము వారణునకే కాదు—ఎంతటి సంగీతవిద్యావిశారదునకైనను భ్రామకమై యుండెను. గానము సేయుచున్నప్పుడామె తనశిరమును వెనుకకును ముందునకు నూపుచు వారణునితలను తనతొడమీఁద నుంచుకొని, ఒకచేతితో నాతనితలపై దువ్వుచు, మఱియొకచేతితో గానానుగుణముగఁ దాళమును వైచుచుండెను.

కొలఁదిసేపటిలో నామె "ఓ మోహనాంగా! ప్రేమ తనంతటఁ దానే పొంగి పొరలుచుండును. ఇదిగో? తెర మాఱిపోవుచున్నది. ఈ యవనిక పడిపోవుచున్నది. చూడుము! బాగుగఁ బరికించి చూడుము! మన ముందుమార్గమున కిప్పుడే వెలుఁగగపడుచున్నది. చూడుము!" అని చెప్పుచు వారణుని శిరమును గ్రిందికిదింపి, తాను లేచి నిలుచుండి, యక్షిణి కజ్జను జేతియందుంచుకొని దానిని పైకెత్తెను. అక్కడ రెండుపళ్ళెరములలో నింపియున్న రంగులపొడిని దీసికొని, ఏమేమో మంత్రముల నొత్తియొత్తి యుచ్చరించుచు నిప్పులో వైచెను. దానిలో నొకవైపునుండి యెఱ్ఱనిపొగయు, మఱియొకవైపు నుండి పచ్చనిపొగయు బయలుదేరి, రెండును నొకటిగఁ జేరి యొక విచిత్రవర్ణముగాఁ బరిణమించెను. ఫిమ్మటఁ దిలకసుందరి దానిపై నొక విధమగు నల్లనిపొడిని జల్లగా, భయంకరమగు నొక యింద్రజాలము జరిగెను. అప్పుడామె వారణుని తట్టి లేపి యా విచిత్రప్రదర్శనమును జూపించెను. ఆతఁడు సమీపమునకు వచ్చి చూడఁగా నాతని హృదయ మావేగముతోఁ గొట్టుకొన నారంభించెను. అతని శరీరము గడగడ వడఁకుచుండెను. ఆతని కప్పుడది మరణకంపమువలె నగపడెను.

ఆ జ్వాలలోఁ దరుణవయస్కుఁడగు తన చిత్రపటము గూడ నుండెను. అంతకుఁబూర్వ మీ తారుణ్యావస్థయందుఁ దనకు సంభవించిన దంతయు నొకటొకటిగా నా చిత్రరూపమునం దగపడఁజొచ్చెను. వారణునకు మాట నిలిచిపోయెను. తిలకసుందరి తన భుజముపైఁ జేయినుంచుకొని నిలుచుండుట యాతనికిఁ దెలియదు. ఆతఁడు చూచుచున్న దంతయు స్వప్నముగా భావించుకొనుచుండెను.

వారణుఁడు తిలకసుందరితో మైత్రి చేయుచున్న చిత్రరూపము గూడఁ గనఁబడియెను. ఇది యైనపిమ్మట నిఁక నొక చిత్రరూపమును జూచినతోడనే వారణుఁడు విపరీతావస్థకు లోనయ్యెను. అదేమందు రేని:—

(1) అనేకులు చేరియున్న యొకగది. వారణుఁడు తిలకసుందరి పార్శ్వమునఁ గూర్చుండియుండుట; అక్కడకుఁ జటాలున మాధవుఁడు వచ్చుట.

(2) ఇంతలో మఱియొకచిత్ర మగపడియెను. తన పత్నియగు తిలకసుందరి నపహరించినందులకై, మాధవుఁడు వారణునితో జగడమునకు దిగుట, వా రిరువురు నొక మహారణ్యమార్గమునఁ బ్రవహించుచున్న నొక నదీతీరమునందుండుట: ఇరువురి చేతులయందును చిన్ని చేతి (పిస్తోలు) తుపాకు లుండుట; ఇరువురును మంట నంటించుట; మాధవుఁడు క్రిందఁబడి దొరలుట, వారణుఁడు పాఱిపోవుట;

(3) ఇంతలో నిఁకొక చిత్ర మగపడియెను. దానిని జూచుటతోడనే వారణుఁడు దీనస్వరముతో "అయ్యో! దేవుఁడా! ఇట్లెన్నటికిని గాఁగూడదు" అని యనుకొనియెను.

అప్పుడు మహానందకరమగు నొక ప్రదర్శన మగపడియెను. వారణుఁడు తన మనోహారిణి యగు తిలకసుందరిని విడువఁజాలక,

యామె చుట్టుచుట్టును దిరుగుచుండ, నామె తన మనోహరకటాక్ష మాలికలచే నాతని బంధించివైచెను. అప్పుడాతఁ డేటువోవుటకును సమర్థుఁడుకాక "సుందరీ! నన్ను నీలోఁ గలుపుకొనుము. నేను నీ కటాక్షకింకరుఁడను. ఈ దాసానదాసుని — నీ పాదసేవకునినన్ను నీ శీతలోపగూహనంబులఁ దనివొందఁజేయుము! సుందరీ! తిలకసుందరీ! నీవు నా ప్రాణేశ్వరివి. నేను నీ హృదయేశ్వరుఁడను. అవునా కాదా?" అని ప్రశ్నింపఁగా నామె, తన మోహినీరూపముతోవచ్చి యాతని గౌఁగిలించుకొనియెను. వారిరువురును బరస్పరోపగూహనంబుల మైమఱచి యాకసంబున కెగసిపోయిరి అక్కడ వారివిలాసమునకు, విహారమునకు, సల్లాపములకు, సరసావలోకనములకు, నెన్నియో నూతన మార్గము లేర్పడియెను. అచ్చట నొకపుష్పవిమానమువచ్చి వారి యెదుట నిలిచెను. వారణుఁడప్పుడు తిలకసుందరివైపునకుఁ జూచి "మనోహారిణీ! స్వర్గమునుండి మనకీపుష్పకమువచ్చినది. మనమిరు వురము నిందుఁ గూర్చుండి, స్వర్గలోకమునకుఁ బోవుదము. అక్కడకు మహాపాపాత్ముఁడగు మాధవుఁడు రాలేఁడు. మనమక్కడ నిరంత రాయముగ సుఖోపభోగముల ననుభవింతము" అనియెను. అందుల కామె "మనకుస్వర్గమునఁ జోటున్నదా?" అని చెప్పుచు నా విమా నము నెక్కెను. ఇరువురు నందుఁ గూర్చుండిరి. విమానము కదలెను. ఇంతలో మాధవుఁడువచ్చి యా విమానమును దల్లకిందుగఁ బడఁ గొట్టెను. అప్పుడు వారణుఁడు క్రిందఁబడుచు "సుందరీ! నన్నుఁ గౌఁగిలించుకొనుము" అని కేకవైచినట్లుగానుండెను.

ఈ భయంకర ప్రదర్శనమునకు వారణుఁడు తల్లడిల్లెను. అప్పు డాతని కాలిక్రిందిభూమి జారిపోయినట్లయ్యెను.

తిలకసుందరి కదలక మెదలక శిలావిగ్రహమువలె స్తబ్ధయై నిలుచుండి యీ ప్రదర్శనమును జూచుచుండెను. వారణుఁడు వెనుకటి చిత్రములనన్నిటినిజూచి సామాన్యముగ భీతిల్లెను. కాని, మఱియొక భయంకరచిత్రమాతని కగపడియెను. ఈ చిత్ర మన్నిటివంటిదికాదు. ఇది యాతనికి హృదయభేదకముగానుండెను. ఈ చిత్రమున దివ్యముగా శృంగారించిన రమణీయమందిరము, అక్కడ తిలకసుందరీవారణులు విహరించుచుండుట, అక్కడ తిలకసుందరీవారణుల చేతులుకలిపి సంకెలలు వేయఁబడుట—ఇరువురును జచ్చిపడియుండుట—బల్లపై రెండు తెల్లనిసీసాలలో సర్వోత్కృష్ట మగు విషము పూరింపఁబడి యుండుట—ఇవియగపడెను.

సామాన్యముగా నితరులకు సంబంధించిన యిట్టివిచిత్రములను జూచినప్పుడే మనస్సున కెంతయో భయముగనుండును. అట్టులుండఁగా స్వవిషయములగు భూతభవిష్యద్వర్తమానముల స్థితిగతులను స్పష్ట ముగా నగపఱచునట్టియు, తమ దురాచారములను విశదముగఁ జెప్పి కన్నులకగపఱచునట్టియు, నిట్టిమాయాచిత్రములను జూచి తిలక సుందరీవారణు లెంతయోభీతిల్లిరని వ్రాయుటయం దాశ్చర్య మేమున్నది? తుదకంతయును మాయమైపోయెను. ఆ ఘో యొక్క గుఱుతుకూడలేదు. తిలక యక్షిణికళ్లను క్రిందకిదించి గప్పున నేలపైఁ బడి మొర్రోయని యేడువనారంభించెను. వారణలాలామెను సమా ధాన పెట్టుటకై చేసిన ప్రయత్నములన్నియును వ్యర్థములయ్యెను. స్వవిషయమునుగూర్చి చూచిన చిత్రరూపములను జ్ఞప్తికిఁదెచ్చుకొని, ఇఁక నా ముందుగతియేమని యాతఁడు తలపోయసాగెను—తిలకసుందరి యిట్టి యక్షిణీవిద్యలలో నగ్రేసరురాలై యుండెను.

వార : సుందరీ! రమ్మ! ఈ గదియందుండఁగూడదు. ఇఁక నెక్కడకైనను బోవుదము.

అని యామె నెత్తుకొని యెదుటనున్న మఱియొక గదిలోనికిఁ బోయెను.

తిల : ఆహా ! ఈ విధముగా నింద్రజాలమున నా పరిణామ మగపడునని నాకు మొదటనే తెలిసియున్నచో నే నీ పని నెందులకుఁ జేయుదును ? నా హృదయమును నేనే నాశనముచేసికొంటిని. నాజీవన పరిణామ మింతటిదేనా ? అయ్యో ! భగవానుఁడా ! నన్నిందులకేనా పుట్టించితివి ! నా నుదుటివ్రాత యింతటిలోని దేనా ?

వార : సుందరీ ! మోహనాంగీ ! భయపడవలదు. ఆ కష్టముల మీఁదికి నీ మనసును బోనీయకుము. మనము బ్రహ్మదేవుని కంట మన్నుఁగొట్టి సుఖముగా నుందము. నీవు బెదరి బెదరి చూడవలదు. ఈ గృహములో నేదో యున్నది-కావున మనమీయింటిని విడిచివైచి, మఱెక్కడకైన బోయి రహస్యముగాఁ గాలయాపనము సేయుదము.

తిల : కాదు. కాదు. అదెట్లగును ? మన మెక్కడకుఁబోయినను విధి మనలను విడువకుండ వెన్నంటియే వచ్చుచుండును. సరి— బాగుగ నాలోచించి చూచితిని. మనపరిణామ మింతటిలోని దే— ఈ విధిని మనము దాటలేము.

వార : అట్లయినచోఁ బ్రస్తుతము దానిని మఱచిపోయి బ్రదికి నన్నాళ్ళైన సుఖముగా నుందము—ఈ ప్రదర్శనములన్నియు మాయామయము లని నీ వెఱుంగవా ? వీనికింతగా నడలెద వేమి ? వీనినన్నిటిని సంపూర్ణముగా మఱచిపొమ్ము. మఱపులోన మహాసౌఖ్య మున్నది. వీనిని నీవు స్మృతికిఁ దెచ్చుకొనకుము. స్మృతిలో సుఖములేదు. స్మృతి దుఃఖప్రదము. మఱపు మహానందకరము. నీవు వీనినన్నిటిని తప్పకుండ మఱచిపొమ్ము. తిలకసుందరీ ! ప్రాణేశ్వరీ ! మాటాడవేమి ?

తిలకసుందరి యించుకసేపూరకుండి పిమ్మట మహాదరభావముతో నాతనిఁజూచుచు "వారుణా! నాయందు నీకుఁ బ్రేమయుండుటనిజమేగా?" అనియెను.

వార : నీకేవిషయమునందైనను సంశయమున్నదా?

తిల : అట్లయినచో నీప్రేమము నేను కోరుదాని ననుగ్రహింపఁగలదా?

వార : నీకట్టి యనుగ్రహమేమికావలయును?

తిల : నాకిప్పుడు ద్రవ్యమత్యావశ్యకమైయున్నది.

వార : ఓహో! ఆలాగునా? ఎంతకావలసియున్నది?

తిల : ఇప్పుడథముపక్షము పదివేలరూపాయలైనను కావలయును. నీ విచ్చెదనని చెప్పినచో వలయునేని జామీనునైన నిచ్చుటకు సిద్ధముగానున్నాను.

వారణుఁడు కొంచెము వెనుదీసెను. ద్రవ్యమంతయు నింతయును గాదు. పదివేలరూపాయలు. పఱచినచో నవియెంతతావునైన నాక్రమించుకొనవచ్చును. అయిననేమి? వారణుఁడు తుట్టతుదకుఁ గట్టువడి "తిలకసుందరీ! కానిమ్ము" అని యొకహుండీని వ్రాసియిచ్చెను.

తిల : ఓహో! నీవు నన్నుసామాన్యముగాఁ జూచుటలేదని నేను మొదటనే యెఱుంగుదును. నీవే దానకర్ణుఁడవు. నీవే మహాత్ముఁడవు. ఇదిగో! ఒకముద్దు!—

అని యామె వారణునాదరపూర్వకముగఁ గౌఁగిలించుకొని యొకముద్దుఁ బెట్టుకొనియెను.

వార : హృదయేశ్వరీ! ఈసీముద్దేచాలదా ముప్పదివేలు చేయుటకు—నేను నీకేమీయఁగలను? నీవు నాప్రాణేశ్వరివి. నాయీ ప్రాణములనే నిష్కళంకహృదయముతో నీయధీనము చేసితిని. ఇక

నేనిచ్చుటయును నీవు పుచ్చుకొనుటయు నెందులకు? నీవు నాకును నా ద్రవ్యమునకును సర్వాధికారిణివి.

తిల : ప్రాణేశ్వరా! నా హృదయ మపారానందరసమునఁ దేలిపోవుచున్నది. ఒక్కసారి నన్నుఁ గౌఁగిలించుకొనుము.

అని యాతనిని మరలఁ గౌఁగిలించి ముద్దిడుకొనియెను. వారణుఁ డామోహ ప్రవాహములో మునిఁగిపోయెను. ఆతఁడు తన మనంబున ముద్దునకు ముప్పదివేలైనఁ జాలవని తలంచుచుండెను. తిలక తన హృదయమున నేమనుకొనుచున్నదో యెవ్వరు చెప్పఁగలరు?

ఈ విధముగా సరససల్లాపములలో మునింగి ముందురాఁబోవు నపాయములను మఱచిపోయిన యా నాయికానాయకులలో వారణుఁడు తన హృదయేశ్వరియొద్ద సెలవంది గృహమునకుఁబోయెను. తిలక సుందరి వీథిలోనికిఁ బోవుట కనుకూలములగు నమూల్యవస్త్రాభరణము లను ధరించుకొని, బ్యాంకిలోనికిఁబోయి యా చెక్కును మార్చుకొని దానికిఁ దగిననోట్లుతోఁ దిన్నగ తంతికార్యాలయమునకుఁ బోయెను. ఆమె యక్కడి కార్యనిర్వాహకునితోఁ జాలసేపు మాటాడి బిమ్మట నీవలకువచ్చెను.

తిలక యా యాఫీసులోనికిఁబోవుట నొకవృద్ధుఁడు దృష్టించి చూచుచుండెను. ఆమె వెనుకకుఁదిరిగి పోయినపిమ్మట నా వృద్ధుఁడా కార్యనిర్వాహకుని యొద్దకుఁబోయి, కృతకవేషమునకు సంబంధించిన తనగడ్డమునూడఁదీసి జేబులోనుంచుకొని సమీపమున నిలువఁగా నా కార్యనిర్వాహకుఁడు (manager) సులభముగా నా ముసలివానిని గుర్తించి "ఓహో! విఠలమూర్తిగారు కాఁబోలును! అయ్యా! నా వలన మీ కేమిపని కావలసియున్నది?" అనియెను.

విశలుఁ డా నాఁటి ప్రాతఃకాలముననే తిన జహంగీరు గ్రామము నుండి తిరిగివచ్చెను. అతఁ డేదో పనిమీఁద నీ బాంకిని బోవుచుండఁగా నాకస్మికముగాఁ దిలకసుందరి యాతని కన్నులఁ బడియెను. అప్పుడాతఁ డామె వెనుకనే బ్యాంకికిఁ బోయి యక్కడ నామె వారణలాలుని చెక్కును మార్చి నోట్లను దీసికొనుటను జూచి యా పిమ్మట నామె వెన్నంటి యిక్కడకు వచ్చెను.

విశలుఁడు రహస్యముగా "ఆ స్త్రీ యిక్కడ కెందుకొఱకు వచ్చినదో నాకుఁగావలసివచ్చినది. ఆ సంగతి నించుక చెప్పఁగలరా?" అని యడిగెను.

కార్యనిర్వాహకుఁడు——ఆ సంగతి మీఁకు చెప్పకుండరాదు. ఆమె లలితపట్టణమునందున్న తనవారికిఁ దంతిమూలమున ద్రవ్యము నంపుట కిక్కడకు వచ్చినది.

విశ : నీ కామె పరిచయమున్నదా?

కార్య : లేదు. ఇంతకుఁబూర్వ మామెను నేను చూచియే యుండలేదు——

విశ : ఎంతసొమ్ము పంపినది?

కార్య : పదివేల రూపాయలు.

విశ : ఎవ్వరికిఁ బంపినది?

కార్య : చారుచంద్రుని పెద్దకుమారుఁడగు వనజచంద్రునకు.

విశ : అతని కింకేమైన సమాచార మంపినదా?

కార్య : పంపినది.

విశ : నేను దానిని జూడవచ్చునా?

కార్య : అందుల కభ్యంతర మేమి?

విశ : ఆమె పేరు మీకుఁ దెలిసినదా?

కార్య : అహా! తిలోత్తమ యని దాని క్రిందనే చేవ్రాలు చేసినది.

అని చెప్పి యా తంతివార్తను దీసి యాతఁడు విశలున కొసంగెను.

అందు "ఇది నీకార్యమున కక్కఱకువచ్చును. ఆ ముసలివాని విషయమేమైనది? నీవు వేగముగా నిక్కడకురావలయును. మనము లలితపట్టణమున జరపినదానికంటె ననుకూలముగ నిక్కడనే యున్నియు నేర్పాటుచేసుకొనఁగలము——తిలోత్తమ."

విశ : అయ్యా! నీసాహాయ్యము నాకమూల్యమైనది.

కార్య : దానికేమిలెండు. అంతయును సర్కారుపనియే. ఇప్పుడు నేనుచేసినదేమున్నది?

విశ : అట్లుకాదు. మీరుమంచిసాహాయ్యము చేసినారు. ఇంకను జేయవలసియున్నది.

కార్య : అందులకు సిద్ధముగ నేయుండెదను.

విశ : ఈ తంతివార్తకుఁ బ్రత్యుత్తరమేమివచ్చునో చూచి దాని ప్రతినొకదానిని నాకు దయచేయింపవలయును.

కార్య : అట్లేచేసెదను.

విశ : నేనిక్కడకు వచ్చినసంగతి నెవ్వరికిని దెలియనీయకుఁడు.

ఆతఁ డట్లేయని యొప్పుకొనియెను. విశలుఁ డక్కడనుండి వెడలిపోయెను. విశలుఁ డక్కడనుండి బ్యాంకికేఁబోయి వారిణుఁడు వ్రాసియిచ్చిన చెక్కునుజూచి వచ్చెను. ఆతనికిఁ దంతికార్యాలయమునఁ దెలిసినయంశములవలన నీక్రిందివిధముగ యోజించుకొనియెను.

"తిలకసుందరికిని వనజచంద్రునకును సామాన్యస్నేహమే కాదు. అంతకంటె విశేషానుబంధమే యుండవలయును. ఆ ముసలి వాఁడు వనజచంద్రుఁడేయైయుండును. వానినిగూర్చి యీదుష్టాత్మ లేదో కుత్సితతంత్రములను బన్నుచుండవచ్చును. ఈసొమ్ము తత్సం బంధమగు దుష్కార్యమున వినియోగించుట కైయుండవచ్చును."

పదునైదవ ప్రకరణము

వారణుఁడు తిలకసుందరికిఁ బాదదాసుఁడై పోయెను. ఆమె యాతనియొద్దనుండి మాటిమాటికిని ద్రవ్యమును లాగుచుండెను. ఆతనికి వెనుకముందాలోచనము లేకుండఁబోయెను. తనపనులకుఁ దిలకసుందరి యానందించుటయే యాతనికిఁ గావలసినది.

తిలకసుందరినవ్వుట యాతనికి వెన్నెలవెలుఁగు—ఆమెకటాక్షావలోకనము లాతనికిఁ బ్రాణసూత్రములు—ఆమెవదనమండల సందర్శనమాతనికిఁ బూర్ణిమాచంద్రబింబదర్శనము — ఆమెవాక్కు లాతని 'కమృతరసప్రవాహములు — వేయేల ? ఆతనిజీవితము తిలకసుందరిచేతిలోనుండెను. ఆమెను జూడకుండ నాతఁడొక్కనిమిషమైన నిలువలేకుండెను.

యథాప్రకారముగ వారణుఁడు తనగృహమునుండి బయలుదేరి వేళకుసరిగఁ దిలకసుందరి గృహమునకుఁ బోయెను.

తిల : వారణా ! ప్రాణేశ్వరా ! వచ్చితివా ?

వార : ప్రాణనాయికా! నీ సంకల్పమునకు నే నన్యథా ప్రవర్తింతునా? నీ యాజ్ఞానుసారముగ వచ్చి వ్రాలితిని.

తిల : మనోహరా! నీకు నాపైఁ బ్రేమయున్నచో నేను చెప్పినట్లు చేయుము——

వార : నీవు చెప్పుము. నే నేమి చేయకున్నాను.

తిల : నీవు నిన్నరాత్రి యిక్కడనుండి వెడలిపోయినపిమ్మట నెక్కడకుఁ బోయితివి?

వార : గృహమునకుఁ బోలేదు. కాని——

తిల : కాని, యేమి? ఎక్కడ కేగితివో చెప్పరాదా?

వార : కొల్లూరయ్య మేడకుఁ బోయితిని.

తిల : అక్కడ కెందులకుఁ బోయితివో చెప్పవా?

వార : మాధవభాస్కరులు వినోదముగఁ బేకయాడుకొందము రమ్మని బలవంతపెట్టుటచే నక్కడకుఁ బోయితిని.

తిల : అదిగో! వారితోఁ జేరవలదని నేను చెప్పలేదా? ఆ పొట్టివాఁడు చాల దుష్టులమారి. ఆయనకూడ నాతనితో సావాసము చేసియే చెడిపోయినాఁడు——ఇంకనీవా——

వార : భాస్కరుఁ డుత్సాహముతో రమ్మనినప్పుడు పోకుండుట మంచిదికాదని నేను తలంచితిని.

తిల : ఆ పొట్టివాఁడు నీ యొద్ద నెంతధనము లాగికొన్నాఁడు?

వార : ఎంతయో లేదు.

తిల : ఎంతయో లేదా? నాకుఁ దెలియ లేదనుకొనుచున్నావా?

వార : ఎంతయని తెలిసినది?

తిల : తెలిసినది, నీ వోడిపోయిన సొత్తమెంతయో నేను చెప్పుకొందునా?

వార : ఏదీ చెప్పుము మాతము!

తిల : వేయిరూపాయలు కాదా ? వేయిరూపాయలు కొంచె మనియే నీ యూహ—కానిమ్ము—

వార : నే నొకరిని సంతోషపెట్టుటలో డబ్బునకు లక్ష్యపెట్టను. ఆ సంగతి నీకుఁ దెలియదా యేమి ?

ఇఁకఁ దిలకసుందరి యేమియుమాటాడలేదు. తానుతక్కనితరులు వారణుని లాలించి యాతనియొద్దనున్న ద్రవ్యమును లాగుకొనుట కామె యిష్టపడుటలేదు. అందువలన వారణు నామె యితరులతో నేకయాంతమునకై పోనిచ్చుటలేదు. వారణు నెట్లయినఁ దీసికొనిపోయి యాతనియొద్దనున్న సొమ్మును లాగవలయు నని మాధవభాస్కరులు తలంచుచుండిరి. కాని, తిలకసుందరి ముందర వారియాటలు సాగినచ్చుటలేదు. ఆమె యాతని నాటలోనికిఁ రాకుండఁ జేయుచున్న దను కోపమున వా రెట్లులైన నామెకుఁ దెలియకుండ వారణు నాట లోనికిఁ దీసికొనిపోవలయునని ప్రయత్నించుచుండిరి. ఆ యాలోచనముల తోడనే మాధవుఁడు భాస్కరునిఁజూచి యిట్లనియెను.

" మన మెంత ప్రయత్నించినను వారణుఁడు రాకుండ నున్నాఁడు. ఆతని లాగుట కేమి యుపాయమున్నది ? "

భాస్క : ఆతఁడు దానెను వదలియుండఁడు. ఆమెవలలోఁ బడి పోయినాఁడు. ఆమె యాజ్ఞించినట్లెల్ల నాతఁడు చేయుచున్నాఁడు.

మాధ : అప్పునందులకే డబ్బంతయు నామెయే లాగివేయు చున్నది.

భాస్క : మొన్న నేమిపుచ్చుకొన్నదో తెలిసినదా ?

మాధ : ఆ నెక్లెసు మొత్తమంతయు వనజచంద్రునకుఁ బంపి వైచినదఁట !

భాస్క : మనమింత శ్రమపడుచున్నను మన కేమియు లాభము లేకుండఁ బోవుచున్నది.

సూర్య : మనమింనుల కేదియో యుపాయమాలోచించుకొన వలసియున్నది.

వారిరువురు నీవిధముగ మాటాడుకొనుచుండఁగా వృద్ధుఁడగు నొకభిక్షుకుఁడా దారిని బోవుచు వారిసంభాషణము నాలకించి వెడలి పోయెను. వారాతనిని లక్ష్యభావముతోఁ జూడలేదు.

ఆభిక్షుకవేషధారి మనవిఠలుఁడేయని పాఠకులు తెలిసికొందురు గాక ! విఠలుఁడు జహాగీర్దు గ్రామమునుండి వచ్చినపిమ్మటఁ జాలఁ జురుకుగఁ బనిచేయుచుండెను. విఠలుఁడు రెండుమూఁడు సారులు మారువేషములతోఁ దిలకసుందరిగృహమునకుఁ బోయి ఆమె చర్యలను బాగుగఁ బరిశీలించెను. వారణుఁ డెంతగ నామెకు దాసుఁడై యున్నదియుఁ దెలిసికొనియెను.

వారణునివంటి తరుణవయస్కుఁడు నిష్కారణముగ నీయగ్ని జ్వాలలోఁ బడిపోయినందులకు విఠలుఁడు చాల విచారింపసాగెను. ఆ యగ్నిజ్వాలనుండి యాతనిఁ దప్పించుటకేమైన నుపాయమున్నదా ? ఆ నిగళబంధముల నెవ్వరు విడఁదీయగలరు ? ఆతఁడితరుల ప్రబోధ వాక్యముల నాలకించు స్థితిలోనున్నాఁడా ? లేఁడు—విఠలుఁడీవిధముగ నాలోచించుకొనుచుండెను. ఆతనికేమియు నుపాయము గనఁబడలేదు. ఒకతరుణుఁ డొకనీచస్త్రీకి బలియగుచుండుటను గన్నారఁజూచి యెవ్వరు సహించుకొనియుండఁగలరు ?

పదునాఱవ ప్రకరణము

కళింగదేశప్రవర్తకుఁడగు వాగీశునివేషముతో విశలుఁడు వారణలాలుగృహమునకుఁ బోయెను. సౌదామిని సంతోషము నభినయించుచు "మామయ్యా! వచ్చితివా? క్షేమముగ నుంటివా?" అని అతని కెదురేగి తీసుకొనివచ్చి గౌరవించెను. అప్పటికి వారణలాలింకను గృహమునకురాలేదు. వారణలాలింటికివచ్చుసరికి రాత్రిపండ్రెండుగంటలయ్యెను. అప్పటికాతనితలకు బాగుగమత్తెక్కి యుండెను. విశలుఁ డాతనిఁజూచి యిదంతయు మధుపానమహిమయని నిమిషములో గ్రహించుకొనియెను. అప్పటి కాతనితో నేమియును మాటాడలేదు. వారణుఁడు విశలునిజూచెనోలేదో—ఆతఁడైనను విశలుని బలుకరింపలేదు. ఎట్టులో యారాత్రిగడచిపోయెను. మఱునాఁటి యుదయమున వారణలాలు విశలునితోఁ జాఁదూరము వఱకు వాహ్యాళికై బయలుదేరిపోయెను. కొంతదూర మేగువఱకు నిరువురు నేమియు మాటాడుకొనలేదు. విశలుఁ డేదో ప్రసంగమును దీసికొనివచ్చి

వారుణిని చీవాట్లు పెట్టవలయు నని తనమనమున నూహించుకొను చుండెను. తన హృదయమును విప్పి యాతనితో మాటాడుటకుం బ్రారంభించినచో నాతఁ డేమనుకొనునో యని చాలసేపావిషయమును గూర్చి చర్చించుకొనియెను. ఈ తరుణవయస్కుఁడు నిష్కారణముగ మారుత్రోవను బట్టి పోవుచుండెనే—ఈతని యంత్యమున కేనా యీ దుష్టస్త్రీతో మైత్రి యేనగూడినది ? దీనిని తప్పించుట కుపాయము లేదా? నేనీతని నేమనిమందలింతును? ఎట్లుపోయినఁగార్య మెట్లుపరిణమిం చునో! ఎట్లైన నిట్లూరకుండఁ జాలను. ఈతనికిం దగినట్లు బుద్ధిచెప్పి యీ ప్రవర్తనమునుండి నురలించుటయే యుత్తమము” అని విశలుఁ డీవిధముగాఁ దర్కించుకొనుచు నాతనితో నడచుచుండెను.

అప్పుడు వారుణుఁడాతనిఁజూచి “ ఈమధ్యవృత్తాంతపత్రికలోఁ బడిన సమాచారముచూచితివా ? ఆ సమాచారము నాహృదయమును గూడఁ గొంచె మాందోళనపెట్టినది ” అనియెను.

విశ : అది నేనుచేయించినదిగాదు. నరేశుఁడట్లు ప్రకటించి నాఁడు.

వార : అందువలన నాదుష్టులు నిర్భయముగాఁ దిరుగు చున్నారు.

విశ : నేను మరణించితిననియే వారు నమ్మియున్నారుకాదా

వార : అవును. అట్లునమ్ముటచేతనే సౌదామిని మాయింటం బాతకాపైనది—

విశ : అట్టినమ్మకము వారికిఁగలుగుటకొఱకే యీయుక్తిని బన్నవలసివచ్చినది—

వార : నీ యద్దులేదనియే కాఁబోలును. సౌదామిని నామరకత మంజూష నాకిప్పింపుమని నన్నుఁ జాలవేధించినది.

విశ : నీవేమంటివి ?

వార : నేనేమిచేయఁగలను—నీకింతకుఁబూర్వము విశలునడిగి తెచ్చికొనకపోయితివా యని యామెతోనంటిని.

విశ : ఆమె నన్నడిగినది.

వార : అందులకామె, నేనడిగితిని గాని యాపేటిక తనయొద్ద నున్నదనియైన నాతఁడు నాతోఁ జెప్పలేదనియు, నెట్లయిన దానిని దెచ్చి తనకిమ్మనియుఁ గోరినది. అప్పుడు నేను నీకంటె నేనెక్కుడు ప్రయత్నములేమియును జేయఁజాలనని చెప్పివైచితిని.

ఆ మాటవిని వారణుఁడు విచ్చలవిడిగాఁ దిరుగుచున్నను, గార్యభంగమొనర్చు పనులేవియును జేయుటలేదనియు, దనరహస్యము నాతఁడు కాపాడుచున్నాఁడనియు, విశలుడు గ్రహించి "కుమారా! వారణా ! నీ హృదయము విశ్వాసపాత్రమైనదియే. కాని, నీవు నీస్థితిగతులనుమాత్రము చూచికొనకుండఁ దిరుగుచున్నావు. అది నీ కనిష్టమును దెచ్చి పెట్టుచున్నదని నేను భయపడుచున్నాఁడను." అనియెను.

ఆ మాటలకు వారణుఁడు వెలవెలపోవుచు "అదేమి యట్లను చున్నావు ?" అనియెను.

అప్పుడు విశలుఁడు "ఆస్త్రీ నమ్మఁదగినదికాదు. నీయొద్దనుండి ధనమును దోచుకొనుటయే యామెముఖ్యోద్దేశము. ఆమె నీయోగక్షేమములనుగూర్చి యోజించునదికాదు" అని యెన్నివిధములనో వారణునకుఁ జెప్పెను.

ఆతఁ డొక్కమాటయును జెవియిచ్చి వినక తనహృదయమును విప్పి చెప్పక యూరకుండెను. విశలుఁడంతమాత్రమున విడువక "మొన్న నీవు పదివేలరూపాయల నీయలేదా ?" అనియెను.

వారణుఁ డామాటలను విని యాశ్చర్యముతో "అది నీ కెట్లు తెలిసినది ?" అనియెను.

విర : నేను నిన్న చెక్కునేచూచితిని.

వార : ఎక్కడఁ జూచితివి ?

విర : బ్యాంకియందు.

వార : మంచిదే. సొమ్ము నిచ్చినమాట నిజమే. అంతే—ఇఁక ముందీయఁబోను.

విర : ఆమె యా ధనమునేమిచేసినదో యెఱుఁగుదువా ?

వార : ఆమె దానినేమైనఁ జేసికొననిమ్ము—అదంతయు నీ కెందులకు ?

విర : నీవు చేయుచున్నది తప్పుపని. ఆమె నిన్ను నాశనము చేయును.

వార : అలాగునా ? ఆమె నన్ను నాశనమే చేయనిమ్ము.

విర : ఆమెయు, నిప్పుడు మీయింటిలోఁ బ్రవేశించియున్న స్త్రీయు నేకమై నీసహోదరికి విరోధముగా నేమేమిచేయుచున్నారో నీ వెఱుంగుదువా ?

వార : తిలకసుందరి యీ కృత్రిమకార్యమునఁ జేరియున్నట్లు నీవు దృఢపఱుపఁజాలవు.

విర : ఆమె నీ సహోదరిని మోసపుచ్చుకార్యమునఁ దక్కినవారితో సమభాగిన్యైయున్నది. అంతేకాదు. అంతకంటె ననేకఘోర కార్యములను జేసినదని నేను రుజువుచేయఁగలను. ఆపనులకంతములేదు.

వార : నీచేతనైనచో రుజువుచేయుము చూతము ! అది నీ వలనఁగాదు. "రుజువుచేయఁగలను. ఇంకను నేమేమో విశేషకార్యములను జేయఁగలను" అని చెప్పుచు "అంతయు నేనెఱుంగుదును.

ఎఱుంగుదును" అనుటయే పర్యవసానముగఁ జేయుచున్నావు. నీకా విషయములేవైనఁ దెలిసియున్నచోఁ ప్రఫుల్లనిప్పటికైనఁ గనిపెట్ట గలిగితివా ? ఎందులకీమాటలు ?

విత : వారణా ! నేను ప్రఫుల్లను వెదకి పట్టుకొనియెదను. మఱియును సమయమువచ్చినప్పుడామె నిక్కడకుఁ బిలిపించనుం బిలిపించెదను. ఈ నీచస్త్రీని నీవింకనైనను విడిచిపెట్టకున్న నీవు నాశన మగుటనిశ్చయము. నామాటయందులక్ష్యముంచుము.

వార : వితలా ! నీకుఁ దెలియదుకాఁబోలును. ఆ సుందరి యందు నాకపారప్రేమయున్నది.

విత : వారణా ! నీవామెనువిడిచివేయుము. నామాటవినుము.

వార : నా వలనఁగాదు.

వారణుఁడు మూర్ఖుఁడు. ఆమెను విడువకున్నచోఁ గలుగం ననిష్టములనుగూర్చి సహేతుకముగ, నిదర్శనపూర్వకముగ, సుబోధక ముగ నెంతచెప్పినను వినకపోవుటచే వితలుఁడు దానినిగూర్చి యింకఁ జర్చింపకూరకుండెను. ఇరువురును వెనుదిరిగి గృహమునకువచ్చి యొక్క గదిలోనికిఁబోయిరి. అక్కడ పీఠికనాక్షములో నొకయుత్తరము పడి యుండెను. అది బహుశః అప్పుడే పోస్టాఫీసునుండి వచ్చియుండును. దాని నెవ్వరును నింకను జూడలేదు. వితలుఁడు ముందుగ దానిని జూచెను. ఆయుత్తరము లలితపట్టణమునుండి వచ్చి యుండెను. ఆ క్షణముననె యాతఁడు విస్మితుఁడై వ్రేలు కఱచికొనుచు "ఆహాహా ! ఎంతపనిజరిగినది !" అనుకొనియెను.

వార : అదేమి ! అంతగనాశ్చర్యపడుచుంటివి ?

విత : ఇదిగో ! లలితపట్టణమునుండి యుత్తరమువచ్చినది. నిన్నరాత్రి చారుచంద్రుఁడు హృద్రోగమువలన స్వర్గస్థుఁడయ్యెనని

తెలియుచున్నది. వారణా! చారుచంద్రుఁడు హృదయరోగము వలన మరణించుట యసత్యము. ఆతని హత్య చేసినారు. మఱియు, నిన్నుఁ దనవలలో వైచుకొనిన తిలకసుందరికూడ నాహంతకులలో నొక్కతెయని నేను రూఢిగఁ జెప్పుచున్నాను. బహుశః నీపదివేల రూపాయలును, ఆ హత్యకై వినియోగింపఁబడి యుండవచ్చును. చూచితివా?

వార : దీనికంతకు నీకేమి యాధారమున్నది?

విఠ : ఇప్పుడేయాధారమును లేదు. కాని, నాకొకవిషయము తెలియును. తిలకసుందరి వనజచంద్రునకు ధనము నంపినది. ఆ తంతి వార్తలో నామె భరతమాధవియని చేవ్రాలు చేయలేదు. తిలోత్తమ యని వ్రాలుచేసినది. బాగుగ నాలోచించిచూడఁగా నీమె మాధవుని పత్నియని నాకుఁ దోఁచుటలేదు. ఈమె వనజచంద్రుని నాయికయై యుండవచ్చును.

ఆ మాటకు వారణుఁ డించుక యోజించి తలయూచుచు "ఈ మాట నీవు నిశ్చయముగఁ జెప్పఁగలవా?" అనియెను.

విఠ : తగిన సమయము వచ్చినప్పుడు నేను నిదర్శనపూర్వకముగ దీనిని ధృవపఱచెదను. ఈ పాపాత్ములందఱును జేరి యేదోయొక యుద్దేశముతోఁ గాంతనాథుని జంపివైచినారు—పిమ్మటఁ జారుచంద్రుని చంపినారు. చూతుముకాదా! ఇఁక గొలఁదిదినములలోనే యీ వనజచంద్రుఁడును నిక్కడకువచ్చును.

వారణునిమనసు చాలఁ గల్లోలము నందఁజొచ్చెను. ఆతఁడు చేతులను నలుపుకొనుచు లోలోననె చింతింపసాగెను. ఆతనిహృదయము నీరైపోయెను. ఆతనికి మనస్థైర్యము లేకుండఁబోయెను. ఆతఁడు చాల గందరగోళమునొందుచు "ఈ పత్తేదారుఁడింతటి ధైర్యముతోఁ

బలుకుటచూడ నిందులకేదియో ప్రబలకారణమున్నదని తోఁచు చున్నది. ” అని యనుకొనియెను. అయినను నాతనికిఁ దిలకసుందరి యందున్న యనురాగ మించుకయును తగ్గలేదు. ఇంతియేకాదు. తిలక యింకను బదిమందిని జేతులారఁజంపి రక్తసిక్తములైన హస్తములతోఁ దనయెదుటనిలిచినను వారణుఁ డామెను విడువఁజాలఁడు— ఓ మోహదేవతా ! నీ పాశము లెంతటి దృఢములైనవి ! ఇనుప సంకెలల కాఱగిలేదు—నీ పాశములంత జిగియైనవి. బంగారుసంకెలల కాముల్యములేదు—నీ పాశము లమూల్యములైనవి. అమోఘము లైనవి. అట్లుకానిచో నెందఱో తమ వెండిబంగారు నాణెములను ఏకఁదిగదుడిచి వైచుచుండుట యెట్లుతటస్థించును ? వారణుఁడు వారందఱికంటెను గొప్పవాఁడా ?

వార : విశలా ! నీవీనాఁడు నాతోఁ దిలకసుందరియింటికి వచ్చెదవా ?

విశ : నేనక్కడకువచ్చి చేయునదేమున్నది ?

వార : నీవేమియును చేయనక్కరలేదు. ఆమె ముఖచిహ్నములను బాగుగఁ బరీక్షించిచూడవచ్చును. అంతియెకాక, ఏదియో ప్రస్తావమునెత్తి చారుచంద్రుని మరణవార్తనుదెల్పినచో నామె ముఖభావమెట్లుమాఱునో ముఖ్యముగాఁ జూడవచ్చును. అందులకైన నొక్కసారిరమ్ము.

విశ : నీవిఁకనైనను కన్నులు విప్పిచూచుకొని వివేకవంతుఁడవై యామెనువిడిచిపెట్టెదనని శపథముచేసినచో నేనక్కడకు వచ్చెదను.

వారణుఁడు విశలుఁడు నీ విధముగా మాటాడుకొనుచున్నంతలో గదితలుపు చప్పుడయ్యెను. తలుపు తెఱచిచూడఁగా నక్కడ

సౌదామినియుండెను. ఆమె కాఫీయును, రొట్టెయును సిద్ధపఱచి తీసికొని వచ్చుచుండెను. విశలుఁ డాపాదమస్తకము నామెనుజూచి "ప్రఫుల్లా! అత్యాశ్చర్యకరమగు నీవివాహవృత్తాంతము నీవారణుఁడు నాకుఁ జెప్పినాఁడు. అంతియెకాక నేఁటివర్తమానమున నీమామకూఁడ మరణించెనని తెలియుచున్నది" అనియెను.

సౌదామిని ముఖము వాడెను. ఆమె యేమియునుమాటాడకయే చట్టుననొకమూలకుఁబోయి నిలుచుండెను. అక్కడనుండి విశలుని దృష్టించిచూడసాగెను.

విశ : ఈ భయంకరవార్తవలన నేను చాలఁ జింతించుచున్నాను. అయ్యో! పాపము! ఆ చారుచంద్రునిమరణ మేదియో కృత్రిమ వ్యాపారమువలన సంభవించినదని నాకుఁదోఁచుచున్నది. బహుశః ఆతని పెద్దకుమారునిమూలమున నీపాపకృత్యము జరగియుండవచ్చును. ఆహా! ఇప్పుడు సుప్రసిద్ధుఁడగు నావిశలమూర్తియేయున్నచో—

సౌదా : అయ్యో! ఆ విశలుఁడు తిరిగివచ్చునట్లగపడడు.

అని నోరుజారిపలికెను.

విశ : అమ్మా! అట్లనవలదు. ఆరాత్రి నాగదిలోనుండి విచిత్రముగా దొంగిలింపఁబడిన సామానులన్నియు నింకను నాతని యొద్దనేయున్నవి. ఇప్పుడాతఁడు దొరకినచో బాగుగనుండును.

సౌదా : నీవాసామానులను తీసుకొనలేదాయేమి ?

విశ : ఇంకను లేదు.

సౌదా : అయ్యో! అతఁ డాత్మహత్యచేసికొన్నాఁడని వింటిని. ఇఁక నెక్కడిసామానులు !

విశ : అయ్యో! ఆలాగా! ఎంతపనిజరగినది ? ఎట్లు తెలిసినది ?

సౌదా : నీకుఁ దెలియలేదా? వర్తమానపత్రికలోఁ బడినదఁట. వారందఱును జెప్పుకొనుచున్నారు—కాని—

విఠ : కాని యేమి ?

సౌదా : నేనొకదానికి విచారించుచున్నదానను. నా మరకత మంజూష యాగాసియొద్దఁ జిక్కుపడిపోయినది.

విఠ : అయ్యో ? వెఱ్ఱితల్లీ ! నానామానులును నీపెట్టెయు నొకచోటనేయున్న వే—ఇఁక నేమిబుద్ధి !

సౌదా : అవి మనకువచ్చుట కేమియు నుపాయములేదా ?

విఠ : లేకయేమి లే.

సౌదా : మామయ్యా ! మామామ చారుచంద్రునిమరణము కృత్రిమముగ జరగినదని చెప్పుచున్నావేమి ? అతఁడు చాలదినముల నుండి వ్యాధిగ్రస్తుఁడై యున్నాఁడని వినియున్నానే !

విఠ : అదేమో ! నాకుఁదెలియదు. నీవు లలితపట్టణమున కెప్పుడుబయలుదేరెదవు ?

సౌదా : నేనిప్పుడు బయలుదేరునట్లుతోఁచదు. నాభర్తసోదరుఁడగు వనజచంద్రుఁడిఁకఁ గొన్నిదినములలో నీనవనగరమునకు వచ్చెదనని యుత్తరమువ్రాసియున్నాఁడు. అందులకై నిరీక్షింపవలయును. ఉపిమ్మట బయలుదేరిపోయెదను. ఇప్పుడాతఁడే గృహయజమానుఁడు కాఁడా !

ఉపాహారములైనపిమ్మట వారణుఁడును, విఠలుఁడునుగలిసి తిలకసుందరియింటికిఁబోయిరి. ఆమె మిగుల నాదరభావముతో వారిని గౌరవించెను. వారందఱును మాటాడుచుఁగూర్చున్నప్పుడు, విఠలుఁడు చారుచంద్రునిమరణవార్త నెఱింగించెను. ఆమాటవిని తిలకసుందరి యెట్టివికారభావము నగపఱచలేదు.

విశ : అది సహజమరణముకాదనియు, ఆతఁడు హత్యచేయఁబడియెననియు, కుమారుఁడగు వనజచంద్రుఁడే యీ దుష్కార్యమును చేసినవాఁడనియు, ఇప్పుడాతనిని సర్కారువారు పట్టిబంధించిరనియుఁ బ్రవాదముగనున్నది.

ఇప్పుడు విశలునికోరిక సిద్ధించెను. తిలకసుందరి మొగము నల్లవడియెను. ఆమెమేను కంపింపసాగెను – పెదవు లదరుచుండెను– శరీరమంతయుఁ జెమ్మటలతోఁ దడిసిపోయెను——నూపు విలక్షణ మయ్యెను——

తిల : మామయ్యా ! మా వనజమిత్రుని సర్కారు వారుపట్టి బంధించిరని నీ కెట్లు తెలిసినది ?

విశ : ఏదియో యొకవర్తమానపత్రికయందుఁ జదివినట్లు జ్ఞప్తియున్నది.

తిల : ఆ పత్రిక నీయొద్దనున్నదా ?

విశ : నాయొద్దలేదు. అదేమి ! నీ కంతటి సంభ్రమ మెందులకు ?

తిల : సంభ్రమమా ? నేనొకసారి యాతనిని జూచియుంటిని లెమ్ము.

విశ : నీకును, నాతనికి విశేషమైత్రియున్నదని తోఁచుచున్నది. అందువలననే నీవాతనికి ధనమునంపితివి.

తిల : (బొమముడిపాటుతో) ఏమి ? ఏమనుచున్నావు ?

తిలకసుందరి వారిణుని తేఱిపాఱజూచెను. మేనమామతో నీ ధనముసంగతి నాతఁడే చెప్పియుండునని యామె కనుమానము కలిగెను. అప్పుడు వారిణునిపై నెంతయో కోపమువచ్చెను.

విఠ : నాకేమియును దెలియదు. ఆ వనజచంద్రుఁడు బాల్యమునుండియును వెనుకముందుఁ దెలియకుండ సొమ్మును వెచ్చించినవాఁడు. కనఁబడిన వారియొద్దకెల్లఁబోయి యప్పుతీసికొనుటయే యాతని స్వభావము. అంతియేకాక, ఇచ్చినవారి సొమ్మును మరల నిచ్చుటయే లేదు-ఇఁకమీఁద నట్టిశొందరయేమియును లేదు. తండ్రి మరణించుటచేత ముందు జహగీరు మొదలగు పిత్రార్జితపు సొత్తంతయు నాతనికే చేరును. నీ ఋణమును వేగముగనే తీర్చివేయును. ఏమియును సంశయపడనక్కఱలేదు.

విఠలుఁడీసంగతులను జెప్పుచుండఁగా వినుచునిలుచుండియున్న తిలకసుందరిగుండెలు దడదడఁగొట్టుకొనసాగెను. ఆమె నిలువున నీరైపోయెను. వీరిరువురును దనయెదుటినుండి లేచిపోయినచోఁ జాల బాగుగనుండునని యామె యనుకొనుచుండెను. అదృష్టవశమున నామె తలంచుకొన్నట్లే విఠలవారణులిరువురును వెడలిపోయిరి. వారు దృష్టిపథమునుండి దాటిపోవునందాఁకఁ గనిపెట్టుకొనియుండి పిమ్మట నొక నిమిషమైన గాలసింపకయే తిలకసుందరి తంతికార్యాలయమునకుఁ బోయి వనజచంద్రునకు మఱియొక తంతివార్త నంపెను.

విఠలుఁడు వారణునకుఁ దగినరీతిగ బోధించి గృహమునకుఁ బొమ్మని యాతనిఁ బంపివైచి తానొక్కఁడే తిరుగఁ దిలకసుందరి వెనుకనేపోయెను. ఆమె యా కార్యాలయమునుండి వెడలిపోయిన రెండునిమిషములకే యాతఁడు లోపలకుఁబోయి యామె వ్రాసియిచ్చిన తంతివార్త కొకప్రతి నా కార్యనిర్వాహకుని యొద్దనుండి తీసికొని చూచెను. దానియందు "చారుచంద్రుని మరణము నిజమేనా?" అనుప్రశ్నతప్ప నింకేమియు నగపడలేదు. విఠలుఁ డాతనితో మాటాడుచు నక్కడఁగూర్చుండియుండఁగనే యొకయుద్యోగి ప్రక్క గదిలోనుండి యాగదిలోనికివచ్చి యాకార్యనిర్వాహకునిచేతి కొక

తంతివార్తనిచ్చెను. అది వనజచంద్రునియొద్దనుండి తిలకసుందరికి వచ్చిన ప్రత్యుత్తరము. దానియందు "కాంతా ! తిలకా ! తండ్రి మరణించినాఁడు. అంతయు ననుకూలముగానున్నది. అందఱికిని సొమ్ముపంచిపెట్టఁబడినది. రేపు కర్మప్రారంభింతును. ఎట్టితొందర యును లేదు. రేపటికి నివారమక్కడకువచ్చెదను—వనజచంద్రుఁడు--" అని యుండెను.

విఠలుఁడధికసంభ్రమముతో దానిని జదువుకొనియెను, పిమ్మట నాతఁడు "వచేసుఁడీవఱకేమైన వర్తమానమును సంగ్రహించి యుండునేమో చూతమని రహస్యముగాఁ దనకార్యాలయమునకుఁ బోయెను. అక్కడియుత్తరములనుజూడఁగాఁ, దాను లలితపట్టణమున నియమించిన పత్తేదారునియొద్దనుండి యొకయుత్తరము వచ్చియుండెను. ఆ యుత్తరములో "నీవు వ్రాసినసంగతులనన్నిటిని జాగరూకతతోఁ గనిపెట్టుచున్నాఁడను. శీఘ్రముగ నన్నియును విశదముగ వ్రాసి పంపెదను" అని వ్రాయఁబడియుండెను.

"చారుచంద్రుఁడు చంపఁబడియెను. ఈహత్య బహుశః వనజ చంద్రునిమూలముననే జరగియుండును. తాను నిజమైనహక్కుదారుఁ డను గావునియుఁ దనతండ్రి మరణించులోపలఁ గాంతనాథుఁడు బ్రదికి యున్నచో, ఆ స్థితియంతయు నాతనికే చెందుననియు, యోజించి వనజచంద్రుఁడే మొదటఁ గాంతనాథుని, దరువాతఁ జారుచంద్రుని జంపించి యున్నాఁడు. ఈ కృత్యములకు నవనగరియందును గొంతమంది సాహాయ్యము చేసియుండవచ్చును. మఱియుఁ బ్రఫుల్లనెత్తుకొనిపోయి చంపుటయేగాక సాధ్యమైనంతవఱకు నామెసోదరుఁడగు వారణాలాలుని సొత్తుకూడ నపహరించి యాతనిని నిరాధారునిగాఁ జేసియైచి యాతనిచే సప్తాక్షరీమంత్రమును (భవతిభిక్షాందేహి) పారాయణము చేయింప

వలయునని యీ దురాత్ముల యుద్దేశమైయుండవచ్చును. అందులకు సందేహాములేదు " అని కుశాగ్రబుద్ధియగు విరలుఁడు తనకుదోఁగకిన యాధారములనుబట్టి యూహించుకొనియెను.

వారణుఁడు విరలుని విడిచిపోయినవెంటనే మాధవభాస్కరు లనుజూచెను. పిమ్మట వారిరువురు నీతనిని ప్రోత్సహించి యెక్కడికో తీసుకొనిపోవుచుండిరి. వారణున కించుక మిఠాయినిబెట్టి యాతనిపాలిటి మృత్యుస్వరూపమైయున్న వారుణిని యథేష్టముగనిచ్చిరి. వారణున కానిమిషముననే దానిమహిమయగపడుటచే నెవ్వరేమిచెప్పిన నాతఁడట్లు చేయుచుండెను. అప్పుడెల్లరును నెక్కడకైన నొకరహస్యస్థలమునకుఁ బోయి పేకాడుకొందమని నిశ్చయించుకొని వీథినుండిపోవుచుండిరి. ఆకస్మికముగాఁ దిలకసుందరి వారికెదురుపడియెను. ఆమె వారుణీమద విహ్వలుండైన వారణుని, మాధవభాస్కరులనుజూచి " ఎక్కడకుఁ బోవుచున్నారు ? " అని ప్రశ్నించెను.

మాధ : మే మాడుకొనుటకుఁ బోవుచున్నాము.

తిలకసుందరిస్వభావ మిప్పుడెంతయో మారిపోయెను. ఆమె మిగుల సమాదరభావముతో " మాధవా ! మావారణుఁ డీయవస్థయం దుండఁగా మీరీతని మీయిష్టమువచ్చినచోటికిఁ దీసికొనిపోవుట న్యాయముకాదు. బాగుగ యోజించిచూడుము " అనియెను.

మాధ : తిలకా! నీకీధర్మజాడ్యము సంప్రాప్తించి ఎన్నాళ్లైనది?

తిల : అదంతయునడుగుటకు నీకధికారములేదు. వారణుఁడు మీతోరాఁడు, మేమిరువురము నింటికిఁబోయెదము.

మాధ : అదేమి ? ఆతఁడు మాతోడనేవచ్చును. అవునా వారణా ?

వారణుఁడు తిలకసుందరిని వెనుకకుఁగెంటి "ఓహో ! నేను మీతోడనే వచ్చెదను. నడువుఁడు." అనియెను.

ఆ మాటలు వినుసరికిఁ దిలకసుందరికి పట్టరానికోపము వచ్చెను. ఆమె మండిపడుచుఁ గన్నులెఱ్ఱచేసికొని "కానిమ్ము ! ఇందులకుఁ దగిన యనుభవముచేసెదను." అని దృఢసంకల్పము చేసికొన్నదా యనునట్లుగ నామె ముఖభావ మగపడుచుండెను. వారణు నీ విధముగ వారికిఁ జిక్కకుండఁ జేయవలయుననియే యామె దృఢసంకల్పము. ఈ విధముగ నిశ్చయించుకొని వారితో నామెయును ద్యూత గృహమునకుఁబోయెను —

వారణుని విషయమునఁ గేవల మభిమానమును జూపుచున్న యొకవ్యక్తి వారందఱును లోపలకుఁబోయిన కొంచెసేపటిలోనె తానును లోపలఁ బ్రవేశించెను. వారణుని నితరులు లోఁబఱచుకొని పీడింపకుండఁజేయుటయే యావ్యక్తి యుద్దేశము ; ఆవ్యక్తి మన విఠలుఁడే. తిలకసుందరి యక్కడను వచ్చుచుండుటనుజూచి యిది యేమియో చూతమని యాతఁడును లోపలికివచ్చెను. మారువేషముతోనున్న విఠల్డుఁ జూజూదపుగదిలో నొకమూలఁగూర్చుండి చూచు చుండెను. ఆ జూదగాండ్రలోనెవ్వరు నాతని గుర్తింపలేరు. ఇంతలోఁ జీఁకటిపడెను. ఆట ప్రారంభింపఁబడియెను. వారణుఁడు స్వేచ్ఛగ హెచ్చుసొమ్మునే పందెముగనొడ్డుచుండెను. తిలకసుందరి పటకుడ్యము వెనుకనుండి యిదంతయుఁ జూచుచుండెను. ఆట కొంచెమించుమించుగ నొకగడియసేపుజరగెను. వారణుఁ డొడ్డుచున్నదంతయుఁ బోఁగొట్టు కొనుచుండెను. తుదకాతఁడంతయును బోఁగొట్టుకొని వెఱ్ఱిమొగము వైచుకొని వెనుకనున్న స్తంభమునకుఁ జేరగిలఁబడి గ్రుడ్లనీరు గిరగిరఁ ద్రిప్పఁదొడంగెను. నోట్లును, కాసులును, రూపాయలును,—

అన్నియుఁ బోవుటచే నాతని జేబులు వట్టివై పోయెను. ఈ విశేషములను జూచుచున్న తిలకసుందరి "ఇంకేమున్నది! ఏమిచేయుదము?" అని యోచించుచుండఁగా మూలకూర్చుండియున్న విఠలుఁడు ముందు నకువచ్చి వారుణుని ఱెక్కఁబట్టుకొని నుంచుమనకులాగి, యక్కడ నున్నధనపుమూట నెడమచేతను, పిస్తోలును కుడిచేతను బట్టుకొని, అట్టహాసముతో గర్జించుచు "మీ రెందఱును దొంగలు. ఇది మోసము — ఈ మాటయే మోసము — ఏమియు నెఱుంగని యీ వరుణుని తలపగులఁగొట్టి దోచుకొనుచున్నారు. ఈ సొమ్ము నాయొద్ద నుండనిండు. మీరు వెనుక కుంబొండు. లేకున్న నపాయమునకుఁ జిక్కు కొందురు." అనియెను.

గర్వభూయిష్ఠుఁడగు నొకజూదగాఁ డామాటలకు సహింపక విఠలునిమీఁదఁబడి యొక గ్రుద్దు గ్రుద్దెను. అయిన నాతఁడందులకు లక్ష్యపెట్టక యా జూదగాని నొకతాపుతన్ని దూరముగా గెంటివైచెను. ఈ గృహమంతటను గండరగోళము హెచ్చెను. అన్నివైపులనుండియు హాహాకారములు వెడలెను. వారుణుఁడు దిగ్భ్రాంతుఁడై యా దొమ్మి మధ్యనుండి తప్పించుకొని మెల్లగ ద్వారముకొద్దకు వచ్చిపడియెను. తిలకసుందరి యాతనినే యొకకంట జూచుచుండుటచే నాతఁడు వచ్చిన పోడనే మంచిమాటలాడి యాతని నక్కడనుండి తీసికొనిపోయెను. సాహాయ్యముచేయుటకై వచ్చిన మనుష్యునిగతి యేమైనదని చూచుట కైన నామె ప్రయత్నింపలేదు. ఆమె వెలుపలకుఁబోయి యొకబండిని గుదుర్చుకొని వారుణుని తనయింటికిఁ దీసికొనిపోయెను.

ఇప్పుడు విఠలుఁడు మిగుల దురవస్థలోనయ్యెను. అక్కడి వారందఱును జూదగాండ్రు — పోగరబోతులు — దొంగలు — వ్యభిచారులు — ఇట్టివారిమధ్య నీతఁ డొక్కఁడేమిచేయఁగలఁడు?

ఏమిచేయుటకును వలనుగాదు—కాని, విఠలుఁడు మిగులఁ జాతుర్యము కలవాఁడు. ఆతఁడు సొమ్ముమూటను జేబులోనుంచుకొని బైటికి వచ్చుటకై ప్రయత్నించెను. అంతలో భాస్కరుఁ డాతనిపైఁబడి కొట్ట వలయునని యెంతియో కష్టపడియెను. తనశక్తినంత నుపయోగించి యాతఁడు మీఁదికిఁజేయినెత్తివిసరెను. కాని, గురితప్పిపోవుటచే నావిసరునకాతఁడే ముందునకుఁబడిపోయెను.

అదేసమయముగఁ జూచుకొని విఠలుఁడు తనపిస్తోలుంద్రిప్పి దానితో బలముగ నాతనితలపైఁ గొట్టెను. ఆదెబ్బ కాతఁడు మూర్ఛఁబడిపోయెను. ఈతఁడు విఠలుఁడని యెవ్వరికిని దెలియలేదు. ఇంతమందినెదిరించి యీవిధముగాఁ జెల్లాచెదరుచేయు నీధైర్యశాలి యెవ్వరైయుండవచ్చునని యందఱును దలపోయఁజొచ్చిరి. ఆలోపున నెవ్వఁడోయొకఁడు కుర్చీనొకదానిని తెచ్చి విఠలునిపైకి విసరెను. అప్పుడు విఠలుఁడు బెబ్బులివలె గాండ్రించుచు రౌద్రావేశముతోఁ దన పిస్తోలును బారుచేసెను. అంతలో నాగుంపంతయు విడిపోయెను.

విఠలుఁడా తెరపిలో వేగముగ వీథిలోనికి వచ్చి గట్టిగా పోలీసు వారిని బిలువసాగెను. అందువలన నాజూదగాండ్రందఱును భయపడి పాఱిపోవనారంభించిరి. అనేకులు పెరటిగుమ్మమునుండి పాఱిపోయిరి. ఆ సమయమునకుఁ బోలీసువారును వచ్చిరి. వారువచ్చుసరికందఱును బాఱిపోవుటచే నొక్కరును దొరకలేదు. అనేకవిధములగు పేకముక్క లును, కొన్ని బ్రాందిబుడ్లును, కొన్ని నశ్యపుఁబట్టీలుతక్క నక్కడ నేమియును దొరకలేదు.

పదునేడవ ప్రకరణము

తిలకసుందరి వారణునుపాయాంతరముచే నింటికిఁ గొని పోయిన దనుసంగతి మనకుఁ దెలిసియేయున్నది. ఆమె గృహమున నొకగదిలో నిరువురును గూర్చుండియుండిరి. అదివఱకె వారణునకించుక మత్తు దిగియుండెను. తిలకసుందరి యొకవిధమైనపొడిని నీటిలోఁబోసి దానిని పానకముగఁ జేసి వారణునిచేఁ ద్రావించెను. పిమ్మట నాతనికి గాఢనిద్ర వచ్చెను.

తిలకసుందరి మాటిమాటికిని వారణునకీవిధమగు మైకమును గలిగించుచుండుటకుఁ గారణమును మాపాఠకులు గ్రహించియున్నారా!– ఆతఁ డొరులతో స్వేచ్ఛగ విహరింపకుండఁ జేయుటకే యామె యట్లు చేయుచుండెను. ఆమె తన హృదయమున "నా వారణుని నా యిష్టముచొప్పున నాతో నుంచుకొనియెదను. నా యిష్టము లేకుండ నాతనిని దీసికొనిపోవుట కితరుల కధికార మేమున్నది ? నా వారణునితో మాటాడుటకు వారెవ్వరు ? నా వారణునిద్రవ్యమును

దినుటకు వారెవ్వరు ? సర్వాధికారిణినగు నేనిచ్చుటనుండఁగా వారెవ్వ రాతనిని దీసికొనిపోవుటకు ? నా వారణునకు నేను మధువు నీయ వలయును. ఆతనికి మధువునిచ్చుట కితరులేపాటివారు ? ఆ జూద గాం|డ్రీతని ద్యూతగృహమునకుఁ దీసికొనిపోయి యీతని |ద్రవ్యము నపహరించుట కేనోర్తునా ? వీరియూటలు నాయొద్దసాగవు—నేనిచ్చిన తిని |బదుకుఁ బురుషపుంగవులు, నేఁడెట్లు మిడిసిపడుచున్నారు ? కానీ ! వీరికిఁ దగినశాస్తి చేయుదును—" అని యనుకొనుచుండెను.

ఆ సమయమునకు సరిగ మాధవభాస్కరు లామందిరమునకుఁ వచ్చిరి. తిలకసుందరి యూ జాడ|గహించి మేడమీఁదినుండి |క్రిందికి దిగివచ్చెను.

మాధ : తిలకా ! ఏమిపనిచేసితివి ? నీ యుద్దేశమేమి ?

తిల : నా యుద్దేశమా ?—మీ రెకమీద వారణుని దీసికొని పోయి యందఱినుండు నాతనికోఁచుకొని తినగూడదు. ఇందుమూల మున మీకే యపాయము కలుగును. ఇదిగో ! చూడుఁడు ! మీరు మమ్ములను క్షోభపెట్టరాదు. నాకుఁ గావలసినచోటికి నేనాతనిని దీసికొనిపోవుదును. నేనాతని వశపఱచుకొనఁగలను. అంతియేకాక, మీకుఁగావలసినధన మాతనియొద్దనుండి తీసికొని నేనే మీకీయఁగలను. అట్లుచేసినచో నాతనికిఁగూడ నేమియు ననుమానముకలుగదు. అట్లు కాక, నేఁడు మీరొనర్చినట్లుగ నికముందుఁగూడ నొనర్చినచో నాతఁడు నిశ్చయముగ సంశయపడకమానఁడు. మీకీ|శమయెందులకు? మీకుఁగావలసినది నేనే యిచ్చుచుండెదనుగాదా !

మాధ : ఓహో ! అవును. అంతయును నీవే |మింగవలయును గాఁబోలును ! పాపము !

తిల : నేనేమియు నట్లుచేయుటలేదు.

మాధ : నీవిట్లుచేయుటకుఁ దగినదానవే !

తిల : నీవసత్యములాడుచున్నావు.

మాధ : తిలోత్తమా ! నేనసత్యవాదినని చెప్పఁబోకుము. ఇదిగో ! నీ గ్రహచారము వక్రించియున్నది. చూడుము !

అని చెప్పుచు, నోటికివచ్చినట్లెల్ల నామెను దిట్టసాగెను. ఆతని కంతటితోఁ గోపము తీరలేదు. ఆతఁడప్పుడు తిలకసుందరియొద్దకుఁ బోయి యామె కుత్తుకను బలముగనొక్కెను.

తిలకసుందరి యింక సైరింపలేక పోయెను. ఆమె మహాగ్రహముతోఁ గాళరాత్రివలెలేచి హుంకరించుచు మాధవునిపట్టునుండి విడిపించుకొని ఘోరాకారముతోఁ దనజాకట్టునందున్న చిన్నకటారి నట్టె పైకిఁదీసి దానితో నాతని నొక్కపోటు పొడిచెను. కాని, భాగ్యవశమున గురితప్పుటచే నా పాపాత్ముఁడు బ్రదికిపోయెను.

గుఱితప్పిన యాఁడుసింగమువలె నామె మరల గర్జించుచు మాధవునిపైకిదూకెను. ఆతఁడు మరల నామె చేతినుండి తప్పించుకొని యామెను బట్టుకొనుటకై ప్రయత్నించెను.

ఆ మహాపాపాత్ముఁ డీవిధముగాఁ గుమ్ములాడుచుండు సమయమున వీథితలుపునెవ్వరోతట్టిన సద్దయ్యెను. తలుపు నీవఱకే మూసిన భాస్కరులు లోపలకు వచ్చినప్పుడు లోపలిగొళ్లెమును బెట్టియుండిరి. ఆ యంతరాయమువలన నాకస్మికముగ లోపలజరగుచున్న కుమ్ములాట శాంతింపవలసివచ్చెను.

భాస్కరుఁడు భయముతో గుండెలుకొట్టుకొనుచు "అయ్యో! ఎవ్వరో వచ్చినారు చూడుఁడు !" అనియెను.

మాధవుఁడును విభ్రాంతుఁడయ్యెను. తిలకసుందరియును కటారిని వెనుకకుఁ దీసికొని జాకట్టులోఁ జేర్చికొని వేగముగఁబోయి

తలుపు తెఱచెను. అక్కడ నామె, యాజానుబాహువగు నొక వ్యక్తిని జూచి "అయ్యో! అప్పా!" అని యొక్క కేక వైచెను.

ఆ మూర్తి లోపలకు వచ్చెను. అతఁడు చాల దీర్ఘకాయుఁడు. వారు లోపలకు వచ్చునప్పుడు వీధితలుపు వేయకుండ వచ్చిరి.

లోపలకు వచ్చిన పిమ్మట నాతఁడు "ఏమే! నేను దేశమునకు వచ్చెదనని నీవనుకొనలేదా?" అనియెను.

మాధవభాస్కరు లక్కడకువచ్చి చూచిరి. మాధవునిదృష్టి యంతయు నా నూతనవ్యక్తిమీఁదనే యుండెను. ఆతఁడు గడగడ వడఁకుచు "అయ్యో! పల్లవుఁడు! శ్రీమతి యజమానుఁడు!" అనియెను.

పల్ల : ఓ ద్రోహులారా! మీరిక్కడకును వచ్చితిరా? అవు నవును. ఒక జాతివా రొక్కచోటఁ జేరుచుండుట స్వాభావికము. ఒక వృత్తిగల వారందఱును నొక గుంపుగాఁ జేరుటయును స్వాభావికమే—మీతో వనజచంద్ర సౌదామినులు చేరినచో—పంచమహా పాతకు లొక్కచోటఁ జేరినట్లగును. మీతో వారు చేరలేదేమి?" అనియెను.

తిలకసుందరి యించుక ధైర్యమును దెచ్చుకొని "అప్పా! లోపలికిరమ్ము!" అనియెను.

పల్ల : ఏమే కులఘాతిని! నీవీ నగరమున కెందులకు వచ్చితివే?

అని పిడుగులు పడినట్లుగ గర్జించుచు బొమముడి పాటుతో బండ్లు పటపట గొఱుకనారంభించెను. ఆతని కన్నులనుండి యగ్నికణములు రాలుచుండెను.

మాధ : పల్లవా! అదంతయును నడుగవలసిన యావశ్యకత నీ కేమియును లేదు.

పల్ల : అయ్యో ! నేను నిన్నడుగలేదు. (తిలక వైపునకుదిరిగి) ఏమే నీచురాలా! చెప్పవేమి?" అని క్రోధావేశముతో నామె జెక్కనుబట్టుకొని గుంజగా, నామెకాళ్లకామెయే శరణాగతయైనట్లయి యొక్క కేకవైచెను. తిలకసుందరి తన జీవితకాలమునం దింతగా నెప్పుడును భయపడలేదు.

పల్ల : నీవీ వఱకు నాగౌరవమును బోగొట్టుటయే చాలును. ఇఁక ముందేమియును వలదు. ఈ మీా ముగ్గురను గుండుతో నొక్కయేటున మట్టిపాలు చేసినచో నాకోపము చల్లారును. అందువలన నా కించుకంతయును విచారము కలుగఁబోదు. మిమ్ములనిప్పుడే పోలీసు వారి కొప్పగింపవలయునని తలంచుచున్నాఁడను. మీారీలోకమునం దుండుటకంటె నశించిపోవుటయే మేలు. మీారొక జూదగానితో ద్యూత గృహమునుండి వచ్చుచున్నారు కాదా ? ఆతనిని దోఁచుకొని తిన్నారు కాఁబోలును ! మాటాడవేమి ? మీా పాపము పండిపోయినది—మీారు నా చేతిలోఁ జిక్కుకొంటిరి.

తిల : అప్పా ! నామాటల నాలకింపుము.

పల్ల : ఓ దుష్టాత్మురాలా! నన్ను "అప్పా" యని పిలువకుము. నేను నీకుఁ దండ్రిని గాను. నీ తల్లి మరణించినప్పుడు పసిపిల్లవై యున్న నిన్ను నాభార్య పోషించినది. ఆమె చనిపోయినపిమ్మట—ఆ యభిమానమును వీడఁజాలక, అప్పటినుండియు నెంతయో కష్టపడి నిన్ను నాప్రాణములతో సమానముగాఁ జూచుకొని పెంచితిని. నాముప్పుగాలమున కించుక గంజియైన పోసికాపాడెదవని నమ్మి నిన్నింత దానిగాఁ జేసితిని. నేను పోయిన దేశములకన్నిటికి నిన్నుఁ దీసికొనిపోయితిని. యోగ్యమగు పద్ధతిని నీకు విద్యాభ్యాసము చేయించితిని. కాని, నీవు నీచుఁడగు నా వనజచంద్రుని వలలోఁ జిక్కుకొని భ్రష్టవై పాడిపోయితివి. అప్పటినుండియు లజ్జావిహీనురాలవై, చెడిపవై, కులహీనురాలవై,

తుచ్ఛముగ జీవించుచుంటివి – ఛీ! పాపాత్మురాలా! నీ మొగమును జూచినచో నాకుఁగూడ నా మహాపాపములు చుట్టుకొనును.

పల్లవుని పెంపుడుకూతురగు తిలకసుందరి జీవనచరిత్రమిదియే. ఇందు లేశమైనను వ్యత్యాసములేదు–తిలోత్తమ లలితపట్టణమందు వనజచంద్రునితో నున్నప్పుడు తన పుట్టింటివిషయమై చిత్రవిచిత్రములగు కులగోత్రములను, అద్భుతమహిమలను గల్పించిచెప్పి యందఱను భ్రమింపఁ జేయుచుండెడిది — ఆ టక్కులాడి మాటలకందఱును మోసపోవుచుండిరి.

నౌకాధికారియగు పల్లవుఁ డొకసారి హిందూమహాసముద్రమున శ్రీమతి యను తననౌకను నడపించెను. ఒకమహాపట్టణమో యనునట్లున్న యీ నావయం దన్ని దేశములవారును ప్రయాణము చేయుచుండిరి. కోటీశ్వరులగు వర్తకులును, జహగీరుదారులును మొదటితరగతియందుండిరి. వారిలో లలితపట్టణమువారే చాలఁగ నుండిరి. అప్పుడేదోయొక ప్రస్తావవశమునఁ జారుచంద్రుని గృహసంబంధమైన ప్రసంగమువచ్చెను. దానిఫలితార్థ మీక్రిందివిధముగా నుండెను,

" చారుచంద్రుఁ డొక వేశ్యనుంచుకొనియెను. వనజచంద్రుఁడు చారుచంద్రునకుఁ బూర్వముంచుకొనిన వానివలన నా వేశ్యకుఁ బుట్టెనట—కొంతకాలము జరగినపిమ్మట నా వేశ్య యీ బిడ్డను చారుచంద్రుని యొద్దవిడిచిపెట్టి మఱియొకనిని మోహించి యాతనితో వెడలిపోయెను. పిమ్మట నామె చారుచంద్రునియొద్ద కెప్పుడును రాలేదు. అప్పటికిఁ జారుచంద్రుని ధర్మపత్నికింకను సంతానము కలుగలేదు. ఆ కారణమున సాధ్వీమణియగు నామె యీ బిడ్డ నౌరసపుత్రునికంటె హెచ్చుప్రేమతోఁ బెంచుచుండెను. ఆమె యందఱి

తోడను నా బాలుఁడు తనపుత్రుఁడనియే చెప్పుచువచ్చెను. చారు చంద్రుఁడుకూడ నట్లేచెప్పుచుండెను. కొంతకాలము పోయినపిమ్మటఁ జారుచంద్రుని ధర్మపత్నికి కాంతనాథుఁడు జన్మించెను—వనజచంద్రుని తల్లియగు వారాంగన దేశాంతరమున క్షయరోగగ్రస్తయై బాధపడుచుఁ దనకుమారుని జ్ఞప్తికిఁదెచ్చుకొని యాతనికై కన్నీరు విడుచుచు నాతని పోషణవిషయమునఁ జారుచంద్రునకీ క్రిందివిధముగా నొకయుత్తరము వ్రాసెను.

" పూర్వప్రియా !

నన్నుఁ గృతఘ్నగానెంచవలదు. నా కులవృత్తియే యిది. కాని, నేను నిన్నువిడిచివచ్చినను నీకును నాకును గలసంబంధమువీడిపో లేదు. అదెన్నటికిని వీడునదికాదని నా నమ్మకము — ఎందువలన ననఁగా—నేను నా ప్రతిబింబస్వరూపుఁడగు వనజుని నీకప్పగించితిని, జన్మముచేఁగాకున్నను, క్రియారూపమున నాతఁడు నీసొత్తు. అందు వలన నీయొద్దనేయున్నాఁడు. ఇటీవల నీ ధర్మపత్నియందు నీకుఁ బుత్రోత్పత్తియైనదని ప్రవాదముగా వినియుంటిని. ఆ వినికియే నన్ను హర్షవిషాదములలో ముంచి పీడించుచున్నది. ఎట్లును వనజుని విడిచి పెట్టరాదని నేను ప్రార్థించుచున్నదానను. ఇదే నా కడసారివందన మందుకొనుము ! "

ఈ యుత్తరమువచ్చినప్పుడు చారుచంద్రుఁ డింటలేనికారణమున వనజచంద్రుఁడే దీనిని తీసికొనియెను. వనజచంద్రుఁ డప్పటికే యౌవనవంతుఁడై యుండెను. ఆతఁడు పుట్టుకనుండియు ధూర్తుఁడే యగుటచేతఁ దండ్రి యాజ్ఞలేనిదే యా యుత్తరముఁనుజింపి చదువు కొనియెను. అప్పు డాతనిగుండెలు బ్రద్దలై పోయెను. అదివఱకును దానును, గాంతనాథుఁడు నొకతల్లిబిడ్డలమేయని యాతఁడు నమ్మి

యుండెను. ఇప్పుడాతఁ డెవ్వఁడు ? ఈయుత్తరమువలనఁ దానొక వేశ్యా పుత్రుఁడనని యాతనికిఁ దెలియవచ్చెను. అందువలన ముందేమి జరగునోయను భయమునఁ బాతాళ లోకమునకుఁ బడిపోయినవాఁడయ్యు ధైర్యము తెచ్చుకొని దురాలోచనలకుఁ బ్రారంభించెను. తుద కాతఁ డాయుత్తరమును దండ్రికిఁ జూపింపలేదు. ఇఁకముందుఁ జారుచంద్రుని నమ్మలేకపోయెను. దాయాదియగు కాంతనాథుని మొదటఁ దొలఁగింప వలయుననియుఁ బిమ్మట వృద్ధుఁడగు నా పాలకజనకుని సంహరింప వలయుననియు, యోజించి, యందులకుఁదగిన దురాత్ము లను జేర్చుకొని పనిచేయఁ బ్రారంభించెను.

ఈకథ యంతయు నొకఁడొఁ బల్లవునకుఁ బాగుగఁ దెలియ వచ్చెను. వనజచంద్రుండు తనకూఁతును మోహించి తీసికొని పోవుట చేత హృదయము లోపలనే పల్లవున కాకోపము రాజుచుండెను. ఆ కోపాగ్నికిప్పు డాజ్యాహుతి యైనట్లయ్యెను. అయినను పల్లవుఁడు వివేకవంతుఁ డగుటచేతఁ దగిన కాలమునకై యెదురు చూచుచుండెను. ఒకసారి పల్లవుఁడు లలిత పట్టణమునకుఁ బోయెను. అతఁడచ్చట వనజ చంద్రుఁ డొనరించిన కుత్సిత వ్యాపారముల నన్నిటిని దెలిసికొనియెను.

ఆతఁడు కాంతనాథుని జంపుటకుఁ బ్రయత్నించుటయు, నికముం దావిషయమున జరుగవలసిన ఘోరకృత్యములకు నవనగరమునం దనేకులొకటిగాఁ జేరుటయు, మరకతమంజూషను గూర్చిన చరిత్ర మును బాగుగఁ దెలిసికొనియెను. నవనగరమునఁ బ్రసిద్ధిఁ జెందిన పత్తే దారగు విఠలమూర్తి నీకార్యమున నియమింపవలయునని పల్లవునిమిత్రు లాతని కుపదేశించిరి. పల్లవుఁడు నవనగరమునకు వచ్చినప్పుడీ సంగతి జ్ఞప్తికివచ్చెను. ఆక్షణమే యాతఁడు విఠలమూర్తి కార్యాలయము నకుఁ బోయి యానాఁడు చాలసేపాతనితో మాటాడెను. ఆ సంగతి

మా పాఠకులకుఁ దెలిసియే యున్నది. అదిమొదలు చాలదినముల వఱకును విఠలుని నాతఁడు చూడలేదు. ఎందువల ననఁగా— ఆ విఠలుఁ డెక్కడకుఁ బోయినదియుఁగూడఁ బల్లవునకుఁ దెలియలేదు. లలిత పట్టణమునుండి తనకు వచ్చినయుత్తరములవలనఁ జారుచంద్రుఁడు కూడ మరణించెనని తెలియవచ్చెను. ఈ రెండవహత్యకూడ ననజ చంద్రునివలననే జరుపఁబడినదని పల్లవుఁ డూహించుకొనియెను. పల్లవుఁడు, నవనగరవీథియందు మారణునితో వచ్చుచున్న తనపెంపుడు కూఁతురగు తిలోత్తమను జూచువఱకు నామె యీపురమునం దున్నట్టులే యాతనికిఁ దెలియదు ఇది పూర్వవృత్తాంతము—

తిలకసుందరి తన పెంపుడుతండ్రిని జూచినంతనే గడగడవడఁకి పోయెను. తనమిత్రులయొక్కయుఁ దనయొక్కయు యోగ్యత నాతఁడు బాగుగ నెఱుంగుననియు, తమయేర్పాటులనన్నిటిని బట్టబయలుచేసి తమ్ము నాశనముచేయుట కాతఁడు ప్రయత్నించుననియు నామెకుఁ దోఁచెను. ఆమె యగ్నిలోఁబడిన మిడుతవలెఁ గొట్టుకొనసాగెను. పల్లవునిఁజూచినతోడనే మాధవుఁడు నోటికివచ్చినట్లు దూషించి మాటాడెను. ఆ దురుక్తులచేఁ బల్లవుఁడు ప్రసన్నభావము నందలేక పోయెను. మాధవునకు మహానౌకాధ్యక్షుఁడగు పల్లవుని ఘనత గోచరముకా లేదు.

ఆతఁడు మరల దురుసుదనముతో "పల్లవా! ఇట్లువ్యర్థముగా గందరగోళము చేయుటవలన లాభమేమియును లేదు. మేమేమైననిచ్చి నీ మనసునకు సంతుష్టిగలిగింపవలయునని యాలోచించుచున్నాము. నీవు మమ్మేమియుఁ జేయకుండ వదలివైచినచో నిరువదివేల రూపాయ లను నీకు రహస్యముగా దెచ్చియిచ్చెదము" అనియెను.

పల్ల : ఛీ! ఛీ! ఓరీ! నీచా! నీకుఁదగినమాటనే చెప్పు చున్నావు! నేనెవ్వాఁడనో నీకుఁదెలియలేదు కాఁబోలును! నేను శ్రీమతియనునొక కథిపతినని నీకుఁదెలియదాయేమి? నీ నోటినుండి యెట్టితుచ్ఛపు మాటవచ్చినది! శివశివా! ఓరీ! నీవు పరమద్రోహివి. అక్కఱలేదు—అయ్యో! నీవు లంచమునిచ్చి నన్నుఁ ద్రిప్పుకొన నక్కఱలేదు. లక్షరూపాయలును, ఒకగడ్డిపోచయు నాకు నొక్కటియే యని నీ వూహింపఁజాలవైతివి. ఎంతనీచపుమాట!

అని చెప్పుచుఁ బల్లవుఁడు మాధవునిపైఁబడి కొట్టఁబోయెను.

అంతలోఁ దిలకసుందరి యాతనికడ్డమువచ్చి యాతని కాళ్లపైఁబడి కన్నుల నీరునింపుచు "తండ్రీ! నేను చెప్పఁబోవు మాటలను దయతో నాలింపవలయును" అనియెను.

పల్ల : ఇఁక నన్ను "తండ్రీ!" యని పిలువవలదు. ఇదిగో! నేను వెడలిపోవుచున్నాఁడను. నేను నీకుఁ దండ్రినా! నీవు నాకుఁ దనయవా?—నేనుపోయెదను.

తిల : వలదు. వలదు. తండ్రీ! పోవలదు.

అప్పు డానావికేంద్రుఁడు గంభీరభావముతో నిలుచుండి కాళ్లమీఁదఁబడియున్న తిలోత్తమనుజూచి "తిలకా! కాంతనాథుని మరణమునుగూర్చియు, నాతనికిని బ్రఫుల్లకును జరగిన వివాహమును గూర్చియు, నీవేమైన నెఱుంగుదువా?" అనియెను.

తిలకసుందరియు, మాధవభాస్కరులు నొండొరుల మొగములను జూచికొనిరి.

తిల : ఎఱుఁగను. ఆ సంగతి నాకేమియును దెలియదు.

పల్ల : ఎఱుఁగ కేమి? నీవసత్యములాడుచున్నావు. నీకంతయును దెలియును. అంతేకాదు. ఆతనిహత్యలో నీవుకూడఁ జేరియుంటివనియే నా నమ్మకము. మాటాడవేమి?

పల్లవుఁడుగాక మఱెవ్వరైన నిట్లు మాటాడియున్నచో మాధవభాస్కరులాతని నాక్షణముననే యమసదనమునకుఁ బంపించి యుందురు. పల్లవుఁడు సేనాదళము మొదలగువాని కధిపతి—అనుభవశాలి—అట్టి పురుషసింహముముందర వారియాట లేమిసాగి వచ్చును? అందువలన వారిరువురును నెత్తిమొగములు వైచుకొని యాతని వైపునకుఁ జూచుచు నూరకుండిరి. పల్లవుఁడు కాలసర్పమువలె నా ముువ్వురను క్రూరదృష్టితోఁ జూచుచుండెను.

తిలకసుందరికి భరింపశక్యముకాని యవమానము కలిగెను. ఆమె మెల్లగఁ దండ్రికాళ్లనువిడిచి లేచినిలుచుండి, కరుణాక్రందనస్వరముతో "జనకా! నన్నుఁగరుణింపుము!" అని ప్రార్థించెను.

కాని, దృఢచిత్తుఁడగు పల్లవునిహృదయము శిలాసదృశమై పోయెను. ఆతఁడిఁకముందుఁ దానేమిచేయవలసినదియు, యోజించుకొనుచు నొక్కక్షణమునకును దిలకముఖమును జూడకుండ నాసాగ్రన్యస్తలోచనుఁడై యుండెను.

అప్పుడు తిలకకన్నులనుండి ప్రళయకాలాగ్నికణములు పిడుగులవలె రాలుచున్నట్లుండెను. ఆమె మెల్లగఁ దనవలచేతిని జాకెట్టులోనికిఁ బోనిచ్చి యందున్నకత్తిని బైకిఁదీసికొనియెను. పిమ్మట నామె రోఁజుచు నొకటిరెండడుగులు వెనుకకువైచి నిలుచుండి నా యాయుధమును దలపైకెత్తి తన శక్తినంతయు నుపయోగించి యాతని వక్షముపైఁ బొడిచెను.

హరహరా! ఈమెయేకాదాసుపుత్రి! ఛీ! ఛీ! ఈమె యాతని యౌరసపుత్రియేయైనచో నీమెకిట్టి దుర్బుద్ధిపుట్టియుండునా? ఈమె యేక్రూరాత్మునితనయయో! ఈమెబాల్యమునందనాథయైనను పూర్వపుణ్యమించుక యుండుటచే నీ పల్లవునకుఁ బెంపుడు

మూర్తుఁరైనది. అయిననేమి ? కృతఘ్నచిత్తయగు నీవాంటిపాపాత్ముల కవి యన్నియు నేలజ్ఞప్తికవచ్చును !

పల్లవుఁడా ప్రస్వరముతోఁ గుంభోలునకు మ్రొక్కఁబడిపోయెను. రక్తప్రవాహముచే నక్కడి జంభానాయంతయుఁ దడిసిపోయెను. రక్తసిక్తమైన తనకత్తిని మరలఁ బ్రయోగింపవలయునని యామెసన్నద్ధయగునంతలో నర్ధోన్మత్తుఁడగు వారణుఁడు మేడనుండి క్రిందికి దిగివచ్చి తిలకసుందరి రౌద్రాకారమును, ఆమెచేతియందున్న ఘోరశస్త్రమును, సమీపమునఁబడియున్న కళేబరమును జూచి భయభ్రాంతుఁడై యాప్రదర్శనము నింకఁజూడఁజాలక కన్నులు మూసికొని “ రామరామ! ఇదేమి ? ఈ భయంకరకృత్యమేమి ? ఇట్లుచేయఁదగునా ? తిలకా ! నరహత్యచేసితివా ? శ్రీహరీ ! నేను స్వప్నమును గనుచుంటినా ? నాతలతిరిగిపోయినదా యేమి ? ఈ ప్రదర్శనమేమి ?—” అని తప్పతప్ప మాటలనాడుచు వచ్చి తిలకసుందరికిని బల్లవునకును నడుమ కూలఁబడియెను. మరల నాతనికి మత్తెక్కెను.

తిల : (వారణునికొంచెమీవలకులాగి) అయ్యో ! అయ్యో ! ఇదేమి ? ఇప్పుడె జాగరూకతతో నితనిని మీఁదికెత్తుకొనిపోయి పరుండఁబెట్టి యీతనివస్త్రములఁదీసివైచి నెత్తురుకఱ్ఱులుపోవునందాఁక పులిమివేయుఁడు. ఈతని కింకనుగొంచెముసేపటివఱకు మెలకువరాదు. లేచినపిమ్మట నీసంగతులనన్నిటినడుగును. అప్పు “ డిదియంతయు నీకువచ్చినస్వప్నముకాని జరగినదికాదు. నీవు భ్రాంతినొందుచున్నావు ” అనిచెప్పుడము.

మాధవభాస్కరులు వారణుని మీఁదికిఁ దీసికొనిపోయిరి. మాధవుఁడు వేగముగ దిగివచ్చెను. పల్లవుని దేహము శవసదృశముగాఁ బడియుండెను.

మాధ : ఇప్పుడీ శరీరము నేమిచేయుదము ?

తిల : ఎక్కడనైన లాగిపాఱవేయుము.

ఓ తిలకసుందరీ ! ఎంతమాటాడితివి ! నీపాలకజనకుని నీవిట్లు చేయవలసినదే ! ఇట్లుమాటాడవలసినదే !—ఆహా ! నీకుఁ గృతజ్ఞత యనుమాటయే లేదాయేమి ? నీవు మనుష్యజన్మమునెత్తితి వను మాటయే మఱచిపోయితివా ? నీతండ్రిని నీచేతులారఁజంపుటయే నీకుఁ బరమానందమైనదా ! ఈ విషయమున నీకుఁ బశ్చాత్తాపమే కలుగ లేదు—ఆహా ! నిశ్చయముగ నీవు మహారాక్షసివి. నీకు హృదయము లేదు. ఇఁకఁ బశ్చాత్తాపమెక్కడనుండివచ్చును ? నీచేతులతో నెంత మందినిట్లు కడతేర్చితివో—రాక్షసీ ! నీపేరుస్మరించుటయును మహా పాపమే—

మాధ : దీని నెక్కడకుఁ దీసికొనిపోవలయును ?

తిల : వెనుకటి యనుభవములన్నియుఁ జచ్చిపోయినవా యేమి? ఏమిచేయవలయునో నీకుఁ దెలియదా ?

మాధ : సరియే. అట్లేచేసెదను. ఇప్పటికంటె నర్ధరాత్రిసమయము మనుకూలము. ప్రస్తుత మీకళేబరము నీగదిలో దాచియుంచుదము.

తిలకసుందరి యందులకొప్పుకొనియెను. ఇరువురు నాదేహము నెత్తికొనివచ్చి యొకచిన్నగదిలోనుంచి, క్రిందిపంఖాపాను మేడ మీఁదికిఁ దీసికొనిపోయి దానిని వారిరువురుబట్టలను పులుముటకందఱును గూర్చుండిరి. కాని, గ్రహచారవశమున వీధితలుపు వేసియున్నదో లేదో యెవ్వరును బరీక్షింపలేదు.

విఠలుఁడు ద్యూతగృహమునుండి యీవలకి వచ్చుటకుముందే వారణుఁడు తప్పించుకొని వెలుపలికివచ్చెనుగాదా! ఆతఁడు తప్ప కుండఁ దిలకసుందరి గృహముననుండుననియే విఠలునినమ్మకము. అందువలన నీనాఁడిక్కడకువచ్చెను. అప్పటికి సందెచీఁకటిగానుండెను. వచ్చి వీథివైపుననున్న వసారాయొద్దకుఁబోయి గవాక్షమార్గమున లోపలకుఁ దొంగిచూచెను. అప్పుడు తిలకసుందరి మాధవులొక మనుష్యదేహము నొకగదిలోనికి మోచుకొని పోవుచుండుట యాతని కగపడెను. కాని, యదియెవ్వరి దేహమైనదియు విఠలునకు గురుతునకు రాలేదు. ఆతఁడు తేనెలోఁబడిన యీఁగవలెఁ జాలసేపు కొట్టు కొనియెను. లోపలికెట్లుపోవలయునో యాతనికి గోచరింపలేదు.

తిలకసుందరియు మాధవుఁడును మేడమీఁదికిఁబోయి యెంత సేపటికిని గ్రిందికిరాలేదు. విఠలుఁడాసమయముననే తలుపుగెంటెను. లోపలిగడియ వేయనికారణమున సులభముగ నాతఁడాతలుపునుదీసి లోపలకుఁబోయి, యా చిన్నగదిచెంత కరిగిచూచెను. ఆ దేహ మెవ్వరిదైనదియు నాతనికిఁ దెలియలేదు. గాఢాంధకారముగా నుండెను. జేబులోనున్న యగ్గిపుల్లను వెలిగించిచూడఁగా నది పల్లవుని శరీరమని తెలిసిపోయెను. విఠలుఁడు వేగముగ నొకమహాసాహసమును జేసెను. ఆ క్షణమె యాతనిని తనబుజములమీఁది కెత్తుకొని నిశ్శబ్దముగా నీవలకు వచ్చెను. ఆ గృహమునకెదుట విశాలమగు నొక మైదానముండెను. అక్కడఁ బ్రయత్నపూర్వకముగ ననేక వృక్షజాతులను వైచి పెంచినతోఁటయుండెను. విఠలుఁ డాకృతక వనమునకు వచ్చి, పల్లవునక్కడదింపి యతనిప్రతినాడిని బరీక్షించి చూడసాగెను. వక్షమునందలి యొకయెముకకుమాత్రము బలమైన దెబ్బతగిలెను. కాని, యా కఠారె వక్షములోపలికిఁబోలేదు. మఱియు దెబ్బతగిలి చాలసేపగుటచేతను, ఆ సంధ్యాసమీరణము హితవుగ

వీచుచుండుట చేతను, పల్లవుని దేహమునం దప్పుడు ప్రాణ ప్రవాహము మెల్లమెల్లగఁ బ్రవహించునుగదా యని విఠలునకు ధైర్యముకలిగెను. ఆ యాశతోడనే విఠలుఁ డాదేహము నక్కడనేయుంచి కూర్చుండెను. ఇఁకమీఁదనైన బలమైనచికిత్స చేయించినచోఁ బల్లవుఁడు బ్రదుకునని యాతనికి ధైర్యము కలిగెను. విఠలుఁడు మరల నా దేహము నెత్తికొని బండ్లున్న ప్రదేశమునకుఁబోయి యొకగుఱ్ఱపుబండిని గుదుర్చుకొని, దానినందులోనుంచుకొని, యాపన్నోపచారశాలకుఁ దీసికొని పోయెను. అక్కడ నించుమించుగ నొకగంటకాల ముపచారములు జరగినమీఁదటఁ బల్లవునకు స్మృతికలిగెను. ఈ విధముగాఁ గాల క్రమమున నాతనికిఁ దగినంతగుణమగపడియెను.

ఆ రాత్రి పండ్రెండుగంటలకుఁ దిలకసుందరికి బుద్ధిచాంచల్యము కలిగెను. ఆమె మాధవభాస్కరులనుజూచి "అయ్యా! ఇఁకమీరు పొండు. ఆ శవమును బరిష్కారముచేసికొనిరండు. నేను మరల నీ ముఖమునుజూడఁజాలను. నా మనస్సులో చెదరిపోవుచున్నది" అనియెను.

మాధవభాస్కరులు క్రిందికిదిగివచ్చి చూచిరి. ఆ గదిలో వారికి శవమగపడలేదు. ఈ సంగతి తిలకసుందరికిఁ దెలుపవలయునా, అక్కఱలేదా యని వారలు యోజించుకొని, తెలిపినచో నొక పెద్ద గందరగోళముజరగునని భయపడి యట్లుచేయుట మానివైచిరి. అదియునుగాక, మరల నామెయేమైనదని యడిగినచో, "నీ యాజ్ఞా ప్రకారముగా నాపని చేసివైచితి" మని చెప్పుదమని వారు నిశ్చయించుకొనిరి. వారు మరల మేడమీఁదికిఁబోలేదు. ఎక్కడకో వెడలి పోయిరి.

పల్లవునకు గాయము బాగుగకుదిరినపిమ్మట విఠలుఁ డాతనిని క్రొత్తనుంగళమునకుఁ దీసికొనిపోయెను. ఈ కపటనాటకమునందలి తుదియంకము ప్రదర్శింపఁబడునప్పు డాతని యక్కఱయుండునని

తలంచి యంతవఱకు నాతఁ డాయూరనేయుండునట్లుగఁ దగినయేర్పాటు లను గావించెను. అతఁడక్కడ విశ్రాంతిసుఖము ననుభవించుటకేయ కొనియెను. ఆ సమయముననె పల్లవుఁడు విఠలునితోఁ దనకును తిలక సుందరికిని జరగిన సంభాషణాదివిషయముల నన్నిటిని సవిస్తరముగఁ దెలియఁజేయుటయేకాక, తిలకయొక్క పూర్వవృత్తాంతమంతయు వినిపించెను.

విఠలుఁడు మరల నవనగరమునకుఁ దిరిగివచ్చి, ఈ ఫిర్యాదునకు సంబంధించిన విశేషవిషయములను తెలిసికొనుటకై ప్రయత్నించి వానిని జాలవఱకుసాధించెను. ఆ పాపాత్ములందరిని గొలఁదిదినము లలోఁ బట్టుకొనవలయుననియు, వారిమీఁద, ఫిర్యాదుతీసుకొనిరావ లయుననియు యోజించుకొనుచుండెను. మధ్యమధ్య నాతఁడు వార ణుని మేనమామవేషముతో సౌదామినిగృహమున వాసముచేయు చుండెను. కొన్నివేళలఁ దానూరికిఁ బోయెదనని యామెతోఁజెప్పి వెలుపలకువచ్చి, రహస్యముగా నితరస్థలములలో వాసముచేయుచుం డెను. తఱచుగ సౌదామిని మొదలగువారియెదుట విఠలుఁడు పగటి పూటఁ దిరుగుటయే మానివైచెను,

పదునేనిమిదవ ప్రకరణము

పినతండ్రిని జంపిననాఁటిరాత్రి తిలకసుందరి మాధవభాస్కరులు వెడలిపోయినపిమ్మట వారణునిప్రక్కఁ గూరుచుండి యాతని ముఖమునుజూచుచు నేమేమియో యాలోచించుకొనుచుండెను. గదిలోపలిదీపము మసకువారి కాంతివిహీనముగానుండెను. ఏవైపునఁజూచిన నంతయు శూన్యముగా నగపడుచుండెను. గోడలకుఁ గట్టిన చిత్రపటము లామెకన్నులకగపడుటలేదు. నిత్యోపయోగములగు గదిలోనివస్తువులెవ్వియు నామెదృష్టులలోఁబడుటలేదు. సౌధోపరిభాగమువచ్చి యాకస్మికముగాఁ దన తలమీఁదఁగూలుచున్నట్టులామె యనుకొనుచుండెను. ఆమె యొక్కొక్కసారి యదరిపడి యిటునటుచూచి హృదయమునఁ జేయివైచుకొని " తిలకసుందరీ ! ఇంతమాత్రమున నీవు నీహృదయమును బాడుచేసికొనకుము ! ఈవఱకెన్నినరహత్యలు నీచేతిమీఁదుగ జరుగలేదు ? ఇది యంతకంటె

నెక్కువమైనదా ? నీవంతగానడలెదవేమి ? ” అని తనకుందానే మాటాడుకొని ధైర్యమును దెచ్చుకొనుచుండెను. కాని, యాధైర్య మెంతయో సేపు నిలుచుటలేదు.

ఒకసారి యామె వారణుని మొగమువైపునకుఁజూచి “ హాం మీగంగగోవు వలయునప్పుడెల్ల కడవలకొలఁదిగ క్షీరమునిచ్చు చున్నది. నాకేమిలోపము చేయుచున్నది ? కటికవానిని నమ్మినగొఱ్ఱె వలె నీతఁడు నన్నేప్రేమించి తనప్రాణమానధనములను నా యధీనము చేసియున్నాఁడు. నేనీతని నెందులకుఁ జంపవలయును ? ఇంతకంటెను నన్యాయకృత్యమేమియున్నది ? ఈ కోమలహృదయుఁడు నాకుఁ దనహృదయము నర్పించియున్నాఁడు—అయ్యో ! వనజచంద్రు నేమి చేయవలయును ?—ఆతని నియోగమును మంటిపాలు చేయవలసిన దేనా ? ఈ యసందర్భావస్థలో నుండుటకంటె నేను ప్రాణములు విడుచుటయే మేలుకాదా ! ” అని యోజించుకొని మరల “ అయ్యో ! దైవమా ! నా కేరాక్షసిజన్మము నేలకలిగించితివి ? నా పరిణామ మింతటిదేనా ? నేనీవిధముగ నశించిపోవలసినదేనా ? ఈ సుందర పుష్పమును విషపూరితముగ నేలచేసినైచితివి ? ఈ కుసుమముపై వ్రాలి యెన్నిమధుకరములు మరణించినవో లెక్కించువారెవ్వరు ?— హా ! నానుదుట నీ ఘోరపరిణామముల నెందులకు వ్రాసితివి ?— హా ! తండ్రీ ! నా చేతులలో నీకు మృత్యువున్నది ” అని యనుకొనియెను.

ఇంతలో “ పాతకీ ! జనకఘ్నీ ! ” అనియెవ్వరో తన్ను నిందించు చున్నట్టు లామెకువినవచ్చెను. తనయంతరాత్మయే యట్లు చీవాట్లు పెట్టుచున్నదని యామెకు బోధపడలేదు. ఈవఱకామె యెన్నియో నరహత్యలను జేసినది. కాని, యెప్పుడు నామె యంతరాత్మ

యందులకామెను నిందింపలేము. అప్పుడది యస్తమించియుండబోలును! నేఁడే ప్రకృతిసంబంధముననో యది యించుకతలయెత్తి తిలకసుందరి హృదయమును దహించుచుండెను. అందువలన నామెకు స్థిరభావము పోయెను. పిచ్చియెత్తినదానివలె నామె యనేకవిధములఁ దన మనస్సునఁ జింతించుచుండెను.

ఇంతలో వారణుఁడించుక కదలెను. ఆతనికి మెలకువవచ్చి లేచునేమో యనుభయమున నామె ప్రక్క శయ్యమీఁదికిఁబోయి మేనువాల్చెను. కాని, యామెకు నిద్దురపట్టుట కవకాశమెక్కడి దున్నది? ఆమె కన్నుమూసికొనియెను. అంతలోఁ దనతండ్రియెదుటఁ నిలువఁబడి "ఛీ! పాపాత్మురాలా! ఇఁక నీకు నెమ్మదిలేదు." అని యనుచున్నట్లుగఁదోఁచెను. ఆమె యదరిపడి మరలఁ గన్నులు తెఱచి చూచెను. ఎదుట నెవ్వరునులేరు. ఎదుటిశయ్యపై వారణుఁడు గురకపెట్టి నిద్రించుచుండెను. ఈ విధముగఁ గన్నుమూసినప్పుడెల్ల నామెకేదోయొక యదటుకలుగుచుండుటచే నామె యిఁకనొంటరిగా శయ్యపైఁ బరుండఁజాలకపోయెను. అప్పుడామె తనశయ్యనుండి లేచి మెల్లగ వారణునిశయ్యయొద్దకు నడచిపోయెను. తనవెనుక నెవ్వరో తన్ననుసరించి వచ్చుచున్నట్లామెకు గోచరించుటచే నులికిపడి వెనుదిరిగిచూచెను. కాని, యచట నెవ్వరు నగపడలేదు.

అంతలో వారణుఁడు "సుందరీ! ఆకఠారితో నాహృదయము నుజీల్చిచూడుము. నేను నిన్నెంతగఁ బ్రేమించితినో విస్పష్టముగఁ దెలియఁగలదు." అని పలవరించెను.

ఆ మాటలకుఁ దిలకసుందరి యదరిపడి "ఈతఁడిట్లుపలుకుచున్నాఁడేమి చెపుమా! ఇందాక నన్నీతఁడు చూచి, యిట్లుపలుకుచున్నాఁడాయేమి? లేక పలవరించుచున్నాఁడా?" అని యనుకొనుచు

దగ్గరకుఁబోయి ముఖమున ముఖముంచి మిగులజాగరూకతతో దృషించి చూచెను. ఆతఁడు కదలక మెదలక జీవచ్ఛవమువలెఁ బడియుండెను. ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములు సమగతితో నడచుచుండెను. అప్పుడామె "నిజముగ నీతఁడు పలవరించినాఁడు. ఆహా! ఈ తరుణుని నేనేల వంచింపవలయును? ఈ నిష్కల్మషహృదయుని నేనెందులకుఁ బాధ చేయవలయును? ఈతనిజీవనప్రవాహమునకు నేనడ్డుకట్టనేల కావల యును?—అయ్యో! తిలోత్తమా! నీక్రూరాయుధమును నిర్మూల నముచేసివేయుము! ఏవేళనైన నీకది కాలసర్పముకాఁగలదు—వలదు—వలదు—నీదుష్టచరిత్రములను దలంచుకొని భయపడవలదు—వానిని సంపూర్ణముగ మఱచిపోయి — ఈ తరుణుని సుఖపెట్టుము. నీకును సుఖముకలుగును. నీవెనుకటిచర్యలను మఱచిపొమ్మ—ఆ యవతారమును జాలింపుము! ఆ భయంకరపరిణామముల నిఁక నీయొద్దకు రానీయకుము! హా! హృదయమా! నీకీయావేగ మెందులకు? నీకీయాతనయెప్పుడు ప్రారంభమైనది? ఒకముహూర్తము నకు ముందు కఠినశిలాసదృశమై, విషపూరితమైయున్న నీవు—నన్నిప్పు డింతగా వణకించుచున్నావేమి? నీధైర్యమంతయు నెక్కడకుఁబోయినది? నీ యనుభవము నీకగుచున్నదాయేమి? ఆహా!. వారణా! నీవలె నిశ్చలహృదయముతో నేనెప్పుడు నిద్రింపఁగలుగుదును? నాకాసౌఖ్యము కలుగదాయేమి? ఆశాపిశాచము నావలకుఁద్రోసివైచి పాపపుదలంపు లను పాఱఁదోలి—ఎవ్వరు సుఖింపఁగలరు?—పేడలోఁబుట్టినపురుగు పేడలోనే నశించిపోవలయునాయేమి?—దానికిఁగత్యంతరములేదా?—లేనేలేదా?—" అని యనేకవిధములఁ దలపోయుచు, నాసుందరి వారణునిపార్శ్వమున మేనుజేర్చెను. అంతలో నామెకించుకనిద్దుర వచ్చెను. ఆ నిద్దురలో నారాత్రి యంతయు నామె దుస్స్వప్నములను గాంచుచునేయుండెను.

కొంతసేపటికి షారఃజుఁడు లేచి కూర్చుండి కన్నులు నలుపుకొనుచు నిటునటు చూచెను. ప్రక్కను తిలకసుందరి శయనించి నిదురించుచుండుట యాతనికగపడెను. అప్పుడాతఁడు తనమనంబున "నేను స్వప్నమునేగంటిని. ఈ సుందరి యంతపనిచేయునా ? నేను నిజముగ రక్తప్రవాహములోఁ బడుటయే తటస్థించినచో నాదుస్తులన్నియు రక్తసిక్తములుకావా ? నేను నాశయ్యయందేపరుండియుండగా, నారక్తవాహిని యెక్కడనుండి వచ్చినది ? ఇదియంతయును స్వప్నమే. ఈ కోమలి సుప్రసన్నభావముతో నిదురించుచున్నది" అని యనుకొనుచు మరల శయ్యపై కొఱగెను. ఆతనికించుకమత్తుతగ్గినది. కాని, పూర్తిగవిడువలేదు. ఆ కారణమున నాతఁడు మరలఁ గన్నులుమూసికొనియెను, అంతలో నాగదిలోని దీపమారిపోయెను.

ఆ నిశాసమయమున నా సౌధాంతరాళమునందలి యాగాఢాంధకారములో వారిరువురును గన్నులనుమూసికొనియేయుండిరి—అంతయు నంధకారపూరితమే——

పందొమ్మిదవ ప్రకరణము

విఠలుఁడు నవనగరమునకు వచ్చినపిమ్మట నొకవారము వఱకును నాతని కెట్టి క్రొత్తసంగతియును దెలియలేదు. సౌదామిని తనకుఁ గృతకమాతులుఁడగు నీకళింగుని విశేషగౌరవముతో నాదరించుచుండెను.

వారణాలాలును ద్యూతమునకుఁ దీసికొనిపోవు విషయమునఁ దిలకసుందరికిని మాధవభాస్కరులకును గలిగినమనస్తాపము, పల్లవుని మరణముతో నంతరించిపోయెను. ఆనాఁడాతఁ డడ్డమే రాకపోయినచోఁ దిలకసుందరీ మాధవులలో నొకరు పరమపదమునకుఁ బోయియే యుందురు. ఆ యనిష్టమంతయుఁ బల్లవుని గొట్టుకొనిపోయినదని మాధవభాస్కరులానందించుచుండిరి. కాని, వారి నొకభయము మాత్రము పీడించుచుండెను. పల్లవుని శరీరమేమైనది? ఆతఁడు ప్రాణములతో లేచి పాఱిపోయెనా? కాక, యెవ్వరైన నాతని దేహము నెత్తికొనిపోయినారా?—ఈ విషయము వారికేమియును బోధ కాలేదు. ఒకవేళ పల్లవుఁడు జీవించియేయున్నచో నాతఁడు మరల

నెప్పుడో యొకప్పుడు తనకడ్డము రాఁదగినవాఁడే—తమదుష్కృత్యములనన్నిటిని బయటఁ బెట్టఁదగినవాఁడే — మాధవభాస్కరులీవిధముగా నాలోచించుకొనుచుండిరి. పల్లవునిశరీరమునుగూర్చి తిలకసుందరి తమ్ముఁ బ్రశ్నించినచో నప్పటికేదియో సమాధానము చెప్పవచ్చునని వారు నిశ్చయించుకొని యుండిరి.

వారణుఁడు తనకృతకమాతులుఁడగు విఠలుని కంటఁబడకుండఁ దిరుగనారంభించెను. ఒకవేళ నాకస్మికముగఁ జూచినను సిగ్గుపడి తలనువంచుకొని తప్పించుకొనిపోవుచుండెను. ఆనాఁటిరాత్రి ద్యూతగృహమున తనకొఱకుఁ బోట్లాడి తన ద్రవ్యమును దీసికొని పోయినవాఁడీవిఠలమూర్తియే యైయుండవచ్చునని వారణుఁడు యోజించుకొనియెను. అందువలనఁ దానాతని నేమొగము పెట్టుకొని చూడఁగలఁడు? తనమనసు తన స్వాధీనములో లేకపోవుటచే నాతఁడీవిధముగా నోడుగవలసివాఁడయ్యెను. తనప్రవర్తనము కేవలము మాఱిపోయినదని యాతనికిఁ దెలియును. తనవిషయమున విఠలుఁడు చాలఁ గష్టపడుచున్నాఁడని తెలియును. కాకున్న నానాఁడు తన్నా ద్యూతగృహమున వెనుకనే చూచుకొని వచ్చి యా ధనమును జాగ్రత్తపెట్టుటకాతనికంతటి పట్టుదల యెందులకు? కాని, యా విషయమై, విఠలునితో మాటాడుటకుఁగాని, యా ధనమునిమ్మని యాతని నడుగుటకుఁగాని, వారణునకు మొగముచెల్లుటలేదు. తన్ను తప్పించుకొని తిరుగుచుండుటచే విఠలుఁడుగూడ వారణునియొద్ద నా గోడవనెత్తలేదు. వారణుఁడు పాతాళమునఁ బడిపోవుచున్నాఁడని విఠలునకుఁ దెలియును. కాని, తానాతనివిషయమునఁ గఠినముగఁ బ్రవర్తించినచోఁ దన ముందు కార్యమునకు భంగమువచ్చునని యాతఁ డాలోచించు

కొనుచుండెను. విఠలుని సద్బోధనములను వినుటయొకలిగినచో వారణుఁడీవిటకే తిలకసుందరిని విడిచిపెట్టియుండును. మధుపానము వదలియుండును. ద్యూతాసక్తిని వీడియుండును—ఇవి యొకరిబోధనములమూలమున విడిచిపోవునవియా ? "బుద్ధిఃకర్మానుసారిణీ" యను నార్యోక్తి యాతనియెడ సార్థకమయ్యెను.

పల్లవునివిషయమున ఘోరకృత్యము జరగిననాఁటిరాత్రి తెల్లవారుజామున బాగుగఁ దెలివివచ్చి వారణుఁడు లేచుసరి కాతని పార్శ్వమునఁ గూరుచుండి తిలకసుందరి యాతనికి వీవనతో విసరుచు నుపచారములు చేయుచుండెను. అప్పుడు వారణునకుఁ దాను క్రిందికి దిగివచ్చినప్పుడు తిలకసుందరిచేయుచున్న యా ఘోరనరహత్యను గూర్చిన ప్రదర్శనము మరల జ్ఞప్తికివచ్చెను. అప్పుడాతనిశరీరము రోమాంచమయ్యెను. ఆతఁడు గడగడవడంకెను. ఇట్లగుటకుఁ గారణమేమని తిలకసుందరి వారణునడిగెను. అందులకు వారణుఁడు తాను జూచిన ప్రదర్శనమునుగూర్చి మాటాడెను. అందులకుఁ దిలకసుందరి,

"ఈ గృహమున కెవ్వరునురాలేదు. నీవు శయ్యమీఁదినుండి లేచిదిగిరాలేదు" అనియెను.

వార : నేను దిగివచ్చి నా కన్నులారఁ జూచితిని. ఆ రక్త ప్రవాహములోఁ బడిపోయితిని.

తిల : అదంతయును స్వప్నము. కాకున్న నీదుస్తులన్నియును రక్తసిక్తములుకావా ?

వార : ఆమాటనిజమే — అందుమూలముననే నాకనుమానముగనున్నది.

తిల : అనుమానమేలేదు. దుస్స్వప్నమేదియో నీకు వచ్చి యుండును. నేను నీ సేవ చేయుచు నీయొద్దనేయుంటిని. మనము క్రిందికే పోలేదు.

ఆమాటల నాతఁడు విశ్వసించెను. తాను క్రిందికిదిగివచ్చి యారక్తప్రవాహములోఁ బడినచో నా చిహ్నములేవైననుండవా ? కావున, నిది నిజముగ దుస్స్వప్నమేయైయుండవచ్చును. అని యాతఁడను కొనియెను.

వారణునిజూచి ప్రసంగమువచ్చినప్పుడు తిలకసుందరి " ఆనాఁడు మ్యూత్రగృహమునుండి యా మనుష్యుఁడు తీసికొనిపోయిన ధనము తిరిగి నీకుఁ జేరినదా ? " అని యడుగుచుండెను.

అందులకాతఁడు " ఆ ధనము నాకూరాలేదు. ఆ మనుష్యుఁ డెవ్వఁడోకూడ నాకుఁదెలియలేదు " అని ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచుం డెను.

సౌదామినీమాధవభాస్కరులు వారణుని గొడవయే యెత్తుట మానివైచిరి. క్రమముగ నాతనికిని వీరికిని పరిచయము తక్కువ కాఁజొచ్చెను. వారణుఁడు తిలకసుందరినే బలముగనమ్మియుండెను. ముందు తనపరిణామమేమగునో యనుసంగతి తెలిసికొనియుండియు నాతఁడు తనమార్గమును విడువఁజాలఁడయ్యెను.

తిలకసుందరియే యాతనిమోహనదేవత—ఆమెయే యాతని శక్తి — ఆతని సర్వస్వమునామెయే — ఆమె నొక్కనిమిషము విడిచియున్నచో నాతనికిఁ బ్రాణములు కొట్టుకొనుచుండెను. ఆమె యిచ్చిన మధురస మాతని కమృతరసము—ఆతఁడు తన మనంబున " ఈ దేవతాకన్యక నాకై భూలోకమునకు దిగివచ్చి నది. నాకీయమృతరసము నిచ్చుచున్నది. అమృతరసము స్వర్గము లోనిదే—కాకున్న దీనినిసేవించినతోడనే నాకంతటి స్వర్గసుఖ మేల

కలుగుచున్నది? ఓ సుందరీ! సురసుందరీ! నీ హస్తములతో నాకమృతమును పోయుము. నేను నీకుదాసుఁడను. నా ప్రాణాధనములను నీ యధీనము చేసితిని. నీవు నన్నెడఁబాసి యుండకుము. అమృతమయములగు నీ కటాక్షాలోకనముల వలన — అమృతమయమగు నీ యధరబింబము వలన—నిజముగ నీవమృతదేవతవని నేను తలంచుచున్నాను. అందువలననే నాకీయమృతరసము నిచ్చుచున్నావు" అని భావించుకొనుచుండెను.

తిలకసుందరి హృదయ మాకస్మికముగాఁ దిరిగిపోయెను. ఆ సంగతి వారణునకుఁగూడఁ దెలిసి "నీవిట్లస్వస్థతగానుండుటకుఁ గారణమేమి?" అని యెన్నివిధములనడిగినను నామె యేమియును సమాధానము చెప్పలేదు. ఆమె విగతబుద్ధియయ్యెను. ఆమె భయభ్రాంతయై, గాలిచేఁ దరుపత్రములు గలగలచప్పుడైనను సరే— చట్టున నులికిపడి కేకవేయుచుండెను. అనేకఘటికలవఱకు నొంటిగా గదిలో చెక్కిలిపైఁ జేయిఁజేర్చుకొని కూర్చుండి కన్నీరుచిందుచుచుండును. గవాక్షము వెంటఁ జెట్లనీడ లోనికిఁ బ్రవేశించి పటుపర్యంకముపై బ్రసరించుట నాకస్మికముగఁజూచి యెవ్వరిదో మనుష్యచ్ఛాయయని యులికిపడును. పల్లవుఁడు దుఃఖసూచకమగు ముఖముతో సర్వదా తన యెదుటికివచ్చి నిలుచున్నట్లే యామెకుఁ దోఁచుచుండెను. ఇంటియందొక్కతెయేయున్నప్పు డక్కడినుండి యిక్కడకును, ఇక్కడనుండి యక్కడకును బిచ్చిదానివలెఁ దిరుగుచుఁ జేతులు పిసికికొనుచు దీనధ్వనితో నఱచుచుండును. ఇఁకనొకసారిగ్గామైన నిజముగఁ బల్లవుఁ డెదుటికివచ్చి నిలిచినచోఁ దిలకసుందరి నిష్కల్మషహృదయముతోఁ దనయపరాధముల నన్నిటి నొప్పికొని క్షమింపవలయునని యాతని వేడుకొనుననుమాట నిశ్చయము. ఇదంతయును జూచి

తిలకసుందరికింకనైన సన్మార్గప్రవర్తనము కలుగునని యెవ్వరైన నొకవేళ భావించెదరేమో? కాని, యా రాక్షసి యందులకుమారుగ దన జతగాండ్రతోఁ జేరి యింకను హేయకృత్యములను జేయుటకుఁ దగిన యోచనల నొనర్చుచునేయుండెను.

ఎట్లో వారణుని విషయమున నామెస్వభావము మారిపోయెను. ఇంతటిసుబుద్ధి యామె జన్మకాలమునందు మున్నెన్నఁడును గలుగలేదు. ఇఁకమీఁదనైన వారణుని యోగక్షేమములను జాగరూకతతోఁ జూచుకొనుచుండవలయునను నభిమానము కలిగెను. ఈ నడుమఁ దాను వనజునిపక్షమునఁ జేరినదాననుగానా యని యాలోచించుకొనియెను— మరల—"చీ! నాకు నాతనికిని శాస్త్రోక్తముగ వివాహము కాలేదు. అట్లగుటచే నాతనికి నామీఁద నేమియధికారమున్నది! నేను నిశ్చయముగ వారణునిపత్నినే. ఈ వఱకుఁ జేసినట్లుగ నింకముందాతనికి మత్తుపదార్థములనిచ్చి మతివిరిచి యాతఁ డున్మత్తావస్థలో నున్నప్పు డేమియు నాతనియొద్ద లాగుకొనఁగూడదు. అతనిని విష ప్రయోగమునఁ జంపఁబోను. గుండెగొయ్యలగు నాజారగాండ్రచేతుల కాతని నప్పగింపను. ఇంతటినుండి సాధ్యమైనంతవఱకు నాతనికి మేలునేచేయుటకుఁ బ్రయత్నించెదను. నిజముగ నాతఁడు నాకుఁ దనహృదయమును నిచ్చి యున్నాఁడు. నాకేమిలోపము చేయుచున్నాఁడు? నే నేమడిగిన నిచ్చుటలేదు! ఇఁకనాతని నేనెందులకుఁ బీడింపవలయును? నాసకలార్థములు నాతనివలన సిద్ధించుచున్నవి. ఇఁక వానినెందులకు వంచింపవలయును? ఆ ప్రేమైకహృదయునితో నేనెందులకుఁ గలసిపోరాదు?— వనజునియం దేమివిశేషములున్నవి! ఏమిసుగుణములున్నవి? అతఁడు నరకలోకమువంటివాఁడు. ఈతఁడో నిత్యానంద స్వరూపుఁడు. స్వర్గలోక మీతని కాలిగోరులోనున్నది కాదా? ఈ స్వర్గమునకును,

ఆ నరకమునకు నంతరమెక్కడ ?—వారణా ! నీవు నా హృదయేశ్వరుఁడవు—నేను నీ హృదయేశ్వరిని—" అని యనుకొనుచుండెను.

వారణుఁడు తిలకసుందరిని విశేషముగాఁ బ్రేమించుచుండెను. ఆతనివలె నకృత్రిమప్రేమను జూపునాప్తుల నామె యెక్కడను జూడలేదు. నరహత్యలలో మునుఁగుటయే స్వభావముగనున్న ధూర్త స్త్రీయగుతిలకసుందరి కంత్యకాలమున కిట్టిసుబుద్ధికలుగుటఁ జాల విపరీతముగనే యున్నది. "వినాశకాలే విపరీతబుద్ధిః" అను నార్యోక్తి నిశ్చయముగ నీమెయందు సార్థకపడుచున్నది. ఆమె మనోవేదన మాత్రము దేనివలనను నుపశమింపలేదు. ఆమెహృదయయాతన నతితీవ్రముగ ననుభవించుచుండెను. ఆ యాతనచే నామె భస్మీపటలమై పోవుచుండెను.

ఒకనాఁటిరాత్రి సౌదామిని, మాధవుఁడు, భాస్కరుఁడు, తిలకసుందరి, వీరనలువురును జేరి ముందుఁ జేయవలసినదానినిగూర్చి యోజించుచుఁ గూర్చుండియుండిరి. వనజచంద్రుఁడు లలితపట్టణమునుండి యింక నొకటిరెండుదినములలో వచ్చునని వారెదురుచూచుచుండిరి. ఇప్పుడు తిలకహృదయమెట్లున్నదో యెవ్వరుచెప్పఁగలరు ?—కాని, యామె యాతనిరాకనుగూర్చి వారితో నేమియునుననలేదు—

భాస్కరునకు వారణుని మేనమామయగు వాగీశుని పేరు విన్నంతనే యొడలుకంపించుచుండును. ఆతనికి వాగీశునిఁజూచిన గిట్టకుండనుండెను. అప్పుడు భాస్కరుఁడు "ఏయుపాయముచేనైన వాగీశుని యమసదనమునకుఁ బంపివేయవలయును" అనిచెప్పెను.

మాధ : ఓహో ! అవును. నిశ్చయముగ వానిని మట్టుపెట్టవలసినదే. ఆ కళింగుఁడన్నిటికిని దగుదునని తానేవచ్చుచుండును. రాఁగూడనివేళలఁగూడవచ్చి మన కాందోళనము కలిగించుచున్నాఁడు.

ఈతని ప్రతిబంధకము మనకుఁ జాలఁగనున్నది—ఆతనికి మనమీఁద నేదియో యనుమానమున్నట్లు తోఁచుచున్నది.

సౌదా : ఆతనిని మట్టుబెట్టుట కేమియుపాయ మాలోచించి నావు ?

మాధ : తిలక కాలాంతకరసము నించుకనిచ్చును. నీవొకటి రెండుచుక్కలను చెవిలోఁబోసినచో నాతఁడు వేగముగఁ బ్రాణములను విడుచును. దానితో మనకాతనియడ్డము తీరిపోవును.

తిలకసుందరికామాట లింపుగ లేకుండెను. ఆమె మాధవుని వైపునకుఁ గన్నులెఱ్ఱచేసి చూచెను.

ఇఁకముందు వీరందఱకు నేదియో గందరగోళము జరుగునని యూహించి యాకలహమునడంచు నూహతో సౌదామిని యామాటలను మరపించుటకై "ఆ నాగేశునిగతి యేమైనదో ? తెలియలేదు గదా !" అనియెను.

భాస్క : ఆతనిగతి యేమైనదో యెవ్వరు చెప్పఁగలరు ? ఆతఁడు చాలదినములనుండి యెక్కడనగపడుటలేదు. బహుశః మనకు భయపడి యాతఁ డెక్కడకో పాఱిపోయియుండవచ్చును. మనతో నాతనికేమి ప్రయోజనమున్నది? ఆతఁడు మరల నిక్కడకు రాకుండుటయే శ్రేష్ఠమైనది.

అందఱును జేరి ప్రోత్సహించినమీఁదట దిలోత్తమ తనయొద్దనున్న కాలాంతకరసమును సౌదామినిచేతికిచ్చెను. ఆరాత్రి విశాలుఁ డింటికిరాలేదు. ఆ కారణమున నాతనిఁజంపుట కవకాశము దొరకినదికాదు.

విశాలుఁడు తానీవఱకు నేలమాలెయందలి నూతినుండి శవమును బైకిఁ దీసియుండెనుగాదా ? ఆతఁడు మరల నా గృహమున

కొకసారిసోయి యక్కడివిషయములను గొన్నిటిని గ్రహించి తిన్నగ సీనలకు వచ్చినపిమ్మట నటేశున క్రిందివిధముగ నొకతంతివార్త నంపెను.

" నాగేశునిపట్టి బంధింపవలయును. ఆతఁడెట్లును బాఱిపోకుండఁ జూచుకొనవలయును. ఆతఁడెవ్వరితోడను మాటాడుకుండులాగునఁ జేయవలయును. ఈ పనులన్నియుఁ జాగరూకతతో నెఱవేర్ప వలయును "

అందులకుఁ బ్రత్యుత్తరముగా నటేశునియొద్దనుండి యొక తంతివార్తవచ్చెను.

" నాగేశుని పట్టిబంధించితిని. ఇఁక నేమిచేయవలయునో తెలుప వలయును. "

మఱునాఁటి యుదయమునకు నేను వచ్చుచున్నానని మరల నొకతంతివార్తనంపి విశలుఁ డారాత్రి రైలుమీఁదనే ఓడాణికి బయలుదేరిపోయెను. ఉదయమున కందఱునుగలిసికొనిరి. విశల నటేశులు స్నానపానభోజనాది కృత్యములనుదీర్చికొని, పిమ్మట నాగేశుని కావలియుంచియున్న పోలీసుస్టేషనునకుఁబోయిరి.

నాగేశుఁడు విశలునిమొగమును జూచినతోడనే భయభ్రాంతుఁడై పిచ్చివానివలె నటునిటు తిరుగసాగెను. ఆతఁడు సమీపమునను రాఁగానే యేడువఁదొడంగెను. తనకీ దుర్దశను దప్పింపవలయునని విశలుని కాలుసేతులు బట్టుకొని దీనవదనముతోఁ బ్రార్థింప సాగెను.

నాగే : అయ్యో ! నన్నేమియును జేయవలదు. నా యాస్తి నంతయు నిచ్చివేసెదను. నన్నూరక విడిచిపెట్టవలయును.

విశ : అదెప్పటికిని జరగదు. నీవు హంతకుఁడవు. మహాపాతకివి—చోరుఁడవు. పరమనీచుఁడవు. నీ వనేకపురుషులను, ప్రఫుల్ల యను స్త్రీని చంపితివని నేను రుజువుచేయఁగలను.

నాగే : లేదు. లేదు. నేను ప్రమాణముచేసి చెప్పుచున్నాను. నేను ప్రఫుల్లను జంపలేదు. ఆమె నాగృహమునుండి తప్పించుకొని పాఱిపోయినది.

విశ : ఓహో ! అలాగా ! నీవామెను నీ యింటియందు నిర్బంధావాసమున నుంచితివా ?

నాగే : అవును. నేనట్లుచేసినమాట వాస్తవమే.

విశ : నీవొక తరుణవయస్కుని జంపి యాతని శవమును నేలమాళియములో నుంచితివి కాదా ?

ఆ పలుకులు వినఁగానే నాగేశునకు మాటనిలిచిపోయెను. అతఁడు విస్మితుఁడై యూరక చూచుచు నిలువఁబడిపోయెను. నాగేశుఁడు మొదటఁ దానేమియు నెఱుఁగనివాఁడనని చాలసేపు వాదించెను. కాని, విశలుఁ డాతనివిషయమునఁ గనికరముజూపకుండ గంభీరస్వరముతో "సత్యము నొప్పుకొననిచో నీవు కఠినదండనము నొందుదువు. ఈ నేరము నా మూలాగ్రముగఁ బరిశోధించి యపరాధులను నేను కఠినశిక్షకు గుఱిసేయించెదను. ఈ మాట నిశ్చయము. నీ గ్రహచారము వక్రముగనున్నది. కానిచో, నీవీవిధముగ ననృతము నాడవు. నీకు శూలారోపణశిక్షయగును" అనిచెప్పెను.

అప్పుడు నాగేశుఁడు తానుచేసినదంతయు యథార్థముగఁ జెప్పి యొప్పుకొన్నచో విశలునకు కించుక కనికరముపుట్టి తన్నాతఁ డురిశిక్షనుండి తప్పించుననియు, తనకు ద్వీపాంతరవాసశిక్షయైనచో జీవములతో బ్రదికియుండి యెప్పటికైన నీవలకు రావచ్చుననియు నూహించుకొని యీవిధముగాఁ జెప్పఁదొడంగెను.

ఇరువదియవ ప్రకరణము

నాగే : నేను సత్యమును జెప్పినచో నీవు నన్ను రక్షింతువు కాని శిక్షకుం
బాత్రునిగఁ జేయవుగద !

విర : నీకేమిచేయవలయునో యదంతయు నాకుఁ దెలియును.

నాగేశుఁడు విరలుని వాక్యార్థమును సరిగ గ్రహింపఁజాలక యాతఁడు తన కభయహస్తము నిచ్చుచున్నాఁడని భావించుకొని యీ క్రిందివిధముగఁ దనవృత్తాంతమును జెప్పసాగెను.

విర : నీవు పుట్టినప్పటినుండియుఁ జేసిన యపరాధములనన్నిటి నిప్పుడు చెప్పనక్కఱలేదు. నేనడిగినవిషయమునకు సంబంధించినది మాత్రము చెప్పుము.

నాగే : చిత్తము. మీ యాజ్ఞాప్రకార మట్లేచేసెదను.

విర : మాధవునకును నీకును బరిచయమెప్పుడైనది ?

నాగే : ఆతనిని లలితపట్టణమునం దెఱుంగుదును. ఆతఁడు సృష్టిపత్రములు వ్రాయుటలోఁ బ్రసిద్ధుఁడు. భాస్కరుఁడా సమీప

దేశమువాఁడు. కన్నము వేయుట, దొంగతనముఁ జేయుట మొదలగు దుష్కృత్యములలో మాధవునకుఁ దోడుపడుచుండెడివాఁడు.

విశ : నీవు నవనగరమునకుం దాతని నెప్పుడు చూచితివి ?

నాగే : ఇప్పటికి రెండు నెలలయ్యెఁబూర్వము.

విశ ఆతఁడు నీతో నేమి చెప్పినాఁడు ?

నాగే : విశేషధనలాభము కలుగు నొక కార్యమున్నదనియు నందులకు నన్ను సాహాయ్యముఁ జేయవలయుననియు వేడికొనియెను.

విశ : ఓహో ! అలాగా ! నీవు ముఖ్యముగా నందులకొప్పుకొనియుంటివి కాదా ?

నాగే : అవును. ఒప్పుకొనియుంటిని.

విశ : ఏమి సాహాయ్యము చేయవలయునని నిన్నడిగినాఁడు ?

నాగే : తనకొక మిత్రుఁ డుండెననియు, నాతఁడు వేశ్యాగర్భమునఁ బుట్టుటచేఁ దండ్రియాస్తికి హక్కుదారుఁడు కాఁడనియు, నట్టి హక్కును బొందవలసివచ్చినచో, న్యాయముగా హక్కుదారుఁడైన తమ్మునితోఁబాటు తండ్రిని గడతేర్పవలయుననియు, నీఘనకార్యమును జేయఁబూనుకొన్నచో లక్షలకొలఁది రూపాయలు సంపాదింపవచ్చుననియు నాకుఁ దెలియఁజేసెను.

విశ : ఈపనుల నెట్లు చేయవలసియుండునో నీకుఁ దెలియఁ జేసినాఁడా ?

నాగే : తెలియఁజేసినాఁడు. విషప్రయోగము చేత—

విశ : వారినామములను జెప్పినాఁడా ?

నాగే : లేదు. " ఆతనితమ్ముఁడు మాయొద్దనే యున్నాఁడు. ఆతఁడు మరణించుటకు సిద్ధముగానున్నాఁడు. ఆతఁడు నవనగరము నందున్న యొకకోటీశ్వరుని పుత్రికను మోహించియున్నాఁడు. ఆమె

యచ్చముగా భాస్కరుని భార్యను బోలియున్నది. వారిరువురకు నేవిషయమునందును నెట్టిభేదమును లేదు. ఆ యువకుడగు తమ్ముడు మరణించుటకుముందె యా కన్యను బెండ్లి చేసికొనవలయునని యిష్టపడుచున్నాడు. ఆతని యిష్టానుసారముగ శాస్త్ర ప్రకారము బెండ్లి చేయుదుము. పిమ్మట నాపిల్లను గడతేర్చి యా మెస్థానమున నామెను బదులుగా భాస్కరునిభార్య నుంచెదము. ఆమె నవనగరమున నా కన్యకయైయుండును. పిమ్మట నామెను లలితపట్టణమునకు దీసికొనిపోయెదము. మేమీవిధముగా యోజించియున్నాము." అని యాతడు చెప్పినాడు.

విత : వారి యోజన కనుకూలముగ నన్నియును నెరవేర్చి కొన్నారుగదా ?

నాగే : అవును. వారు కాంతనాథుని—కాదు. కాదు— మొన్ననే నాకా పేరు తెలిసినది—క్షమింపవలయు—విష ప్రయోగ ముచే జంపివై చిరి. ఆతనిశవము నొకయింటివెనుక ప్రవహించు కాలువలో బాఱవైచిరి. పిమ్మట నా ప్రఫుల్లయనుబాలిక నెత్తికొని పోవుటకు నేను సాహాయ్యముచేసితిని. తరువాత నాబాలికను, నిన్ను (వితలుని) జంపవలయునని మాధవుడు నాకు జెప్పినాడు. నేను నట్లే చేసెదనని వారికి మాటయిచ్చితిని. నేనామె నొకయింటియం దుంచి పైని దాళమువైచితిని. ఆమెముఖమును జూచుటతోడనే నా కామెను జంపుటకు మనసురాలేదు. నాకామెపై నెంతయో ప్రేమ కలిగెను. మఱియొకనాడు నేనాగృహమునకుబోయి చూడగా నక్కడ నామె నాకగపడలేదు.

విత : అప్పుడు నీకెంతయో తొట్రుపాటు కలిగినదికాదా?

నాగే : అవును. నా హృదయము విదీర్ణమై పోయినది. ఆమె తనయింటికిఁ బోయియుండుననియు, నేనామెను జంపలేదనుసంగతి మాధవునకుఁ దెలిసిపోయినచో నాగతి యేమగునో యనియు, చాల భయపడితిని. భూగృహమునందలి బావిలో వైచినశవము జాజికాయ పెట్టెయందుండుటను జూచితిని—ప్రఫుల్లనెత్తికొనిపోవుట, శవమును మార్చుట — ఈ రెండుపనులను నీవేచేసితివని నేను భావించు కొంటిని.

విశ : ఆ నేలమాళెలోనున్న శవ మెవ్వరిది ?

నాగే : అది కాంతనాథుని సేవకుఁడగు హనుమంతునిది. ఆతఁడు వీథినుండి పోవుచుండఁగా మాధవభాస్కరులాతనిఁ బ్రోత్స హించి యీ పాడింటికిఁ దీసికొనివచ్చిరి.

విశ : వారాతనిని దీసికొనివచ్చినప్పుడు నీ వక్కడనేయుంటివి కాదా ?

నాగే : అక్కడనేయుంటిని. భాస్కరుఁ డాయువకుని కంఠ ముపు కత్తితోఁగోసెను. మాధవుఁ డాతనితలను దుపాకిగుండె పెట్టి కొట్టెను. ఆతఁడు చనిపోయినపిమ్మట నా శవము నక్కడఁ బాఁతి వైచిరి.

విశ : నీవు వారికిసాహాయ్యము చేసితివికాదా ?

నాగే : లేదు. ఊరకచూచుచుంటిని.

నటే : జాజికాయ పెట్టెలోనున్న యీ శవమునుదీసి నీ వా యింటిక్రింది నీటికాలువలోఁ బాఁతవైచితివికాదా ?

నాగే : (తెల్లఁబోయి) పాఁతవైచితిని.

నటే : నీవాశవమును సంచిలోనైచి మేడమీఁదికిఁ దీసికొని పోయి కాళ్లతోఁ ద్రొక్కితివికాదా ?

నాగే : చిత్తము.

నటే : ఆ శవము నట్లుచేయుట కేమివచ్చినది ? నీవేమియుం జేయక యూరకచూచుచున్నప్పుడు నీకాయువకునిపై నంతటి క్రోధ మెందులకుం గలిగినది —

నాగే : ఆ పాడింటం బ్రవేశించునప్పుడు నేనాతని జేయిపట్టు కొనిలాగితిని. అప్పు డాతఁడు నన్నొకతాపుఁదన్నెను.

నటే : ఓహో ! ఆ క్రోధమున నీవట్లుచేసితివా ?

నాగేశుఁ డేమియును మాటాడలేదు.

విఠ : నీవేమియు నెఱుఁగవా ? కానిమ్ము—నీ వెఱిఁగియున్న దంతియేనా ?

నాగే : ఇంకను గొంచెము తెలియును—తిలక విషకన్యక— ఆమె కనేకవిధములగు విషములు తెలియును. ఏదియో యిచ్చి నన్నుం జంపవలయునని యామె ప్రయత్నించుచున్నది.

నాగేశునకుం దెలిసిన విషయమింతియే. విఠలుం డీసంగతుల నన్నిటిని వ్రాసికొనియెను. నాగేశుఁడు తానుచెప్పినదంతయు సత్యమని ప్రమాణముచేసి యా వాఙ్మూలముక్రిందఁ దనచేవ్రాలు చేసెను. నటేశవిఠలులును, అక్కడనున్న యాంతరంగికారక్షకోద్యోగులును దానిక్రిందఁ దమసంతకముల నుంచిరి.

విఠలుం డాపిమ్మటంగూడఁ జాలసేపు నాగేశునితో మాటాడెను. కాని, విశేషాంశములేవియు నాతనివలనం దెలియలేదు. పిమ్మట విఠల నటేశు లిరువురు నచ్చటినుండి బయలుదేరిరి.

విఠ : నటేశా ! నీ ప్రయత్నము బాగుగ ఫలించినది. ఇఁక మన మచిరకాలములోనే యీ దురాత్ములను బట్టుకొని బంధింప వచ్చును—నే నాత్మహత్య చేసికొంటినని నీవు వృత్తాంతపత్రికలోఁ బ్రకటించుటం జాలమేలైనది.

నటే : అట్లుచేయుటచేతనే యీ దుష్టులు నీవు మరణించితివని నమ్మియున్నారు.

విశ : నన్నుఁ జంపినవారలు వారలే—ఆ నేరము తమమీఁదఁ బడకుండఁ దప్పిపోవుటచే వారి విశ్వాసము మరింతదృఢమైనది.

నటే : అవును.

విశ : నీవొక్కపత్రికలో మాత్రమే ప్రకటించుటఁగూడ మేలైనది.

నటే : నిజమే—అందుల కాపత్రికాధిపతికి నూరురూపాయల నిచ్చితిని.

విశ : దానికేమి ? లోకులలో నీ యసత్యవార్త ప్రసరింపఁ గూడదు. మంచిపనియే జరగినది—

ఈ విధముగ వారు మాటాడుకొనుచు వెడలిపోయిరి.

విశలుఁడు నగనగరమునకు వచ్చినపిమ్మటఁ గొన్నిసమయము లలో రాత్రివేళమాత్రము వాగీశునివేషముతో సౌదామిని యింటికిఁ బోవుచుండెను. తక్కినసమయములయందుఁ దనరహస్య స్థానములలో వాసము చేయుచుండెను.

తిలకసుందరి యొకనాఁడు తనకోమలబాహులతలతో వారణుని కౌఁగిలించుకొని "వారణా ! నేను నీ సహవాసమువలన నెంతయో సుఖపడుచున్నదానను. ఒకవేళ నేను నిన్ను వీడిపోవుటయే తటస్థించి నచో నా గతియేమగును ? నీవు నా వృత్తాంతము నామూలాగ్రముగ విన్నచో నన్నుఁగొట్టి యిక్కడనుండి గెంటివేయుదువు" అనియెను.

అంతలో "పితృహత్యఁజేసిన పాపస్త్రీని నీవు పెండ్లియాడె దవా ?" అని వెలుపలనెవ్వరో యనినట్లు సద్దయ్యెను. అది చాల

గంభీరముగనుండెను—పల్లవుని కంఠస్వరమువలె నుండెను. ఆ గర్జనము తిలకసుందరి చెవిలోఁబడినతోడనే యామె భయంకరముగ నొక కేకవైచి రెండు చేతులతోడను ముఖమునుమూసికొని యేడ్చుచు వారణుని కాళ్లపైఁబడి "హృదయేశ్వరా! నన్ను విడిచిపెట్టవలదు." అని దీనముగఁ బ్రార్థింపసాగెను.

వార : నేను నిన్ను విడిచిపెట్టఁబోను.

తిల : అయ్యో! ఇక్కడ కెవ్వరును రాలేదు. ఇది యమానుష చర్యగానున్నది—ఇది యుత్పాతము!

మరల నింకొకవైపునుండి "నేనకృత్యమును జేసితినని యొప్పి కొనుము—అట్లయినచో—" అని వినఁబడియెను.

తిలకసుందరి బాగుగ నాలోచించుకొనియెను. ఆ కంఠస్వరము తనతండ్రిదేయని యామెకు నిస్సంశయముగఁ దోఁచెను. అందుచే నామెకు స్మృతితప్పిపోయెను. ఈ సారిగర్జనము మిగులఁ బ్రబలముగను మహోగ్రముగనుండెను.

తిలకసుందరి "నేను మహాపాతకమును జేసితిని నేను పరమ నీచురాలను" అని యొప్పుకొనియెను.

వార : తిలకా! నీ వాయపరాధముల నొప్పుకొనవలసిన యగత్యములేదు.

అని సమాధానముచెప్పుచు నామెను లేవఁదీసి సోఫామీఁదఁ గూర్చుండఁబెట్టి "ఆ ధ్వని యెక్కడనుండి వచ్చుచున్నదో నేను చూచెదను. నీవు ధైర్యముతోనుండుము" అని చెప్పి వెలుపలకుఁ బోయి యందందు వెదకెదను. అక్కడ నెవ్వరును లేరు. లోపలనన్ని గదులను సందుగొందులను దుదకు మంచముక్రిందనుగూడఁ బరీక్షించి చూచెను. కాని, వారణున కేమియు నగపడలేదు.

వారణుఁడు తిలకసుందరి నెత్తి సోఫాపైఁ బరుండఁబెట్టు సమయ మున నొకవ్యక్తి యింటివెనుకటి చావడినుండి వెడలి గవాక్ష మార్గమున వెలుపలికిఁ దుమికి, దొడ్డిలోఁ బ్రవేశించి యావరణమును దాటి వీధిలోనికిఁ బాఱిపోయెను.—

ఆ వ్యక్తి మనవికలమూర్తియే—అతని కితరుల వేషములను వైచుకొను నేర్పుండుటయేకాక, యేకంఠస్వరముతోనైన మాటాడు శక్తిగూడనుండెను ఇప్పుడు తిలకసుందరి నడలఁగొట్టునుద్దేశమునఁ బల్లవునికంఠస్వరముతో నాతఁడు మాటాడెను.

వారణుఁడు గృహము వెలుపలను, లోపలను వెదకి యెవ్వరిని గానక వెనుదిరిగివచ్చెను.

తిల : వారణా! ఎవ్వరైన నగపడినారా?

వార : లేదు—ఎవ్వరు నగపడలేదు. నీవు మాటిమాటికి నా విషయమునుగూర్చి యాలోచింపకుము. సుఖముగానుండుము.

తిల : ఇఁక నాకు సుఖమెక్కడనుండి వచ్చును? అంతయు నై పోయినది—సుఖము, స్వప్నమునందుఁగూడ దుర్లభమే—అయ్యో! నే నీరాత్రి యీ యింటిలో నుండఁజాలను—

వార : అట్లయినచో మనయింటికిఁ బోవుదమురమ్ము—మా సోదరితో నుందువుగాని—

తిలకసుందరి యందుల కొప్పుకొనియెను. ఆమె చప్పుడు చేయ కుండ వారణుని ప్రక్కనే మెల్లగ బయలుదేరెను. పిమ్మట నామె వారణుని ముఖమునుజూచి "వారణా! నేను నా తండ్రిని జంపితినని తెలిసినపిమ్మటఁగూడ నీవు నన్నుఁ బ్రేమింతువా?" అనియెను.

వార : నీ వేమైనఁజేయుము. నేను నిన్నుఁ బ్రేమించుటయే నిశ్చయము. కాని, నీవు నీతండ్రిని జంపలేదని నేనెఱుంగుదును.

తిల : వారణా ! ఇంకను గొన్నిదినములు పోనిమ్ము. నేను నాకథనంతయు నీకుఁ జెల్పెదను. కొన్ని దినములుమాత్రము——

తిలకసుందరీవారణు లాసమయమున వచ్చుటను జూచి సౌదామిని చకితయయ్యెను. తిలకసుందరి యారాత్రికిమాత్ర మక్కడ నుండునని వారణుఁడు సౌదామినికి రహస్యముగాఁ దెలియఁజేసెను. ఆమె యేమియుననకుండ నూరకుండెను. తిలకసుందరి యేమాటయును జెప్పకుండఁగనే తిన్నగ సౌదామిని చిన్నగదికిఁబోయి లోపలఁ దలుపు గొళ్లెము పెట్టుకొనియెను. ఆ లోపల నామె నిద్రవోవుచున్నదా ?—— లేదు——ఒకసారి శయ్యపైఁ బరుండును. పనిలేనిదే చటాలున లేచును. పిచ్చిదానివలె నటునిటుతిరుగుచు విభీతనేత్రములతో నలుకెలంకులఁ జూచును——ఆమె తనమనంబున " ఓహో ! నాకంత్యకాలము సమీపించినది. ఈ లోకమున వారణుఁ డొక్కఁడుదక్క " అయ్యో ! పాపము " అని నన్నుఁజూచి కనికరింపఁదగినవారు నాకెవ్వరున్నారు?— ఎవ్వరును లేరు. నాచుట్టు నున్నవారందఱును గపటాత్ములు——వంచకులు——అందులకు సందేహ మేమియున్నది ! అందువలన నేను మరణించుటకు ముందుగనే యీ నీచులగుట్టు బట్టబయలుచేసి నిశ్చింతగాఁ బ్రాణములను విడిచెదను " అని యనుకొనియెను.

సౌదామిని వచ్చి పిలువఁగాఁ దిలకసుందరి తలుపుతీసెను. పిదప వారిరువురకుఁ గొంచెముసేపు సంభాషణము జరగెను. తిలక వారణుఁ డెక్కడనున్నాఁడని సౌదామిని నడిగి యాతఁడు తన గదిలో నున్నాఁడనుసంగతి తెలిసికొనియెను. తిలకసుందరి వేగముగ నాతని గదిలోనికిఁ బోయెను. ఆమె నాతఁడు చూచి యాశ్చర్యము నొందసాగెను. అప్పుడు తిలోత్తమ వెక్కివెక్కియేడ్చు చు

"వారణా ! ఈరాత్రి యమూల్యమగు నొకదివ్యరహస్యలేఖ (Confidential Let· r) ను నీకిచ్చి నిన్ను మరలనొకసారి—ఒక్కసారి చూచిపోవలయునని నీగదిలోనికి వచ్చితిని. నీవు దీనిని బోఁగొట్టుకొన రాదు—మఱియు మనకిరువురకు వియోగము కలుగునంతవఱకు దీనినివిప్పి చూడనుగూడదు. హృదయేశ్వరా ! నీప్రేమైకదృక్కుల నన్నొక్కసారి వీక్షింపుము ! అందువలన నా హృదయభారము శమించును" అనియెను.

వారణుఁ డాశ్చర్యవిషాదములతో "సుందరీ ! తిలోత్తమా ! నీవాయాలోచనమును విడిచిపెట్టుము. మనకు వియోగ మెట్లుసంభవించును ?—ఆ భయమును విడిచిపెట్టుము" అనియెను.

తిల : వారణా ! విడుచుటకే ప్రయత్నించుచున్నాను. కాని, నేనిప్పుడుకోరినట్లు నడచుకొనియెదనని వాగ్దానముచేయుము—మఱియు, నీవు నాయుత్తరమును జూచినతోడనే, దానియందున్నరీతిగా నడచుకొనవలయునుజుమా !

వార : ఇదిగో ! శపథముచేయుచున్నాఁడను.

తిల : హృదయేశ్వరా ! ఇదిగో ! నా తుదివందనము నందుకొనుము.

అని కన్నులనీరునించుచు వారణునకు వందనముచేసెను.

వార : (తొట్రుపాటుతో) ఇదేమి ? ఇట్లనుచున్నావేమి ?

తిల : కాదు—వారణా ! కాదు. ఊరక నీకు నమస్కారము చేయుచున్నాను.

ఇఁకఁ దిలక మాటాడలేకపోయెను. ఆమె నేత్రాంబుజముల నుండి యశ్రుధార లవిచ్ఛిన్నముగాఁగురియుచుండెను. ఆమె వారణుని గట్టిగఁ గౌఁగిలించుకొని, యొకసారి మనసార ముద్దుఁబెట్టుకొని, వేగముగ నావలకు వెడలిపోయెను.

వారణుఁడు ముద్ర (లకోటా) వైచిన యామె యుత్తరమును బల్లపై నుంచుకొని "ఇదేమాశ్చర్యము ? నేను నా చరిత్రమునంతను వ్రాయుచున్నప్పుడే, ఆమెకూడ నేమియో వ్రాసి తెచ్చియిచ్చిన దేమి ? ఇప్పుడీ రెండింటి నొకటిగాఁ జేర్చి ముద్రవైచెదను—ఆమె వ్రాసిన దానిని నేను చూడరాదు. ఈ రెండుకవరల నేమిచేయుదును ?—కాల్చివేయుదునా ? ఛీ ! అట్లుచేయరాదు. ముద్రవైచియుంచుటయే యుక్తము. ఇట్టిసంగతులనన్నిటిని విఠలునకుఁ దెలుపుటయే మేలు—అయ్యో ! నా హృదయమింత తీవ్రముగఁ గొట్టుకొనుచున్న దేమి ? ఈ యావేదనమున కేమికారణము ? దీనిని నేనెట్లు భరింపఁగలను ? తిలకా ! హృదయేశ్వరీ ! నీవు నన్ను మాయలోఁద్రోచివైచి యెక్కడకుఁ బోయెదవు ? నీవు మరణించినచో, నేను నీ వెనుక నే వచ్చెదను ! అందులకు వెనుదీయఁబోను—కానిమ్ము—ఇది విఠలునకు నివేదించెదను—"అనుకొనియెను.

వారణుఁ డాందోళనాయత్తచిత్తముతో నా నిశీథమునందుఁ గాళ్లీడ్చుకొనుచు విఠలుని యాఫీసునకుఁబోయెను. కాని, విఠలుఁ డక్కడ లేఁడు. ఆతఁడు నటేశునిఁజూచి ముద్రవైచిన యా కవరనిచ్చి "అయ్యా ! దయయుంచి నాకొఱకు దీనిని భద్రముగ నుంచి విఠలమూర్తి వచ్చినపిమ్మట నాతనికీయవలయును." అని వేడి కొనియెను.

నటేశుఁ డట్లేచేయుదునని యాతనికి ధైర్యముచెప్పి దానిని తీసికొనియెను. వారణుఁ డింటికిఁ దిరిగివచ్చుసరికి రాత్రిమూఁడు గంటలయ్యెను. వచ్చినతోడనే యాతఁడు వేగముగఁ దిలకయున్న గదిలోనికిఁ బోయెను. అక్కడకుఁబోయి చూచుసరికిఁ గొట్టుకొను చున్న వారణుని హృదయము నిలిచిపోయినట్లయ్యెను. తిలకసుందరి మరణవేదనాధీనయై దీర్ఘనిశ్వాసములను విడుచుచు నేలమీఁదఁ బడియుండెను. ఇఁక నేమున్నది ? వారణునిగుండె నీరైపోయెను.

ఇరువదియొకటవ ప్రకరణము

వారుణుడు మెల్లగఁ దిలకసుందరిని తనచేతులమీఁది కెత్తుకొని "ప్రాణప్రియా! ఒక్కసారి మాటాడుము—ఒక్క మాట—హృదయేశ్వరీ! తిలకా!" అని వేడికొనియెను.

తిలకసుందరి మెల్లగఁ గన్నులను దెఱచి తన కాంతునిజూచుచుండెను. మాటాడుటకు విశేషకష్టముతోఁ బ్రయత్నించుచుండెను. అప్పుడామె మరణవేదన నందుచున్నదనియు నీలోకమును—తన్ను వీడిపోవుననియు నాతనికిఁ దెలిసిపోయెను. ఇఁకనాతఁ డేడ్వకుండఁ జాలకపోయెను.

వారు: అయ్యో! హృదయేశ్వరీ! నీవేమితీసికొంటివి? చెప్పవా?—వైద్యుని తీసికొనివచ్చి యౌషధమునిప్పించెదను. ప్రాణాధికప్రియా!—ఒక్కమాటచెప్పుము.

తిల : (అధికకష్టముతో) ఇ — ప్పా — డే — మి — ఫ — ల ము ! నే — ను — పో — వు — చుంటి — ని — ప్రా — ణే — శా — నమ — స్కా — ర — ము !

వార : అయ్యో ! నా హృదయేశ్వరీ ! తిలకా ! నీవు మర ణింపఁగూడదు—ఎందులకు మరణింపవలయును ?

తిల : నే — ను — మ — ర — ణిం — చి — న — చో — నీ — కు — సు — ఖ — ము. —

ఆమె కంఠనాళికములు బిగఁదన్నుకొని పోవుచుండెను. కన్నులు మాత్రము వారణుని వైపునకే తిరిగియుండెను.

వారణుఁ డిఁకమాటాడలేకపోయెను. అతనికి భూమ్యాకాశ ములు రెండును గలిసికొనిపోవుచున్నట్లగపడెను. అతఁడు విభ్రాంతుఁడై పోయెను. శోకావేగమున నిశ్చేష్టితుఁడై కొయ్యబొమ్మవలె నామె వైపునకుఁ జూచుచుండెను. శోకపూరితమగు నింతటి భయంకర ప్రదర్శనము నెప్పుడు నాతఁడు చూచి యెఱుంగఁడు. మృత్యుదేవత నాతఁడు తనయొడిలోఁ గూర్చుండఁబెట్టుకొని యచేతనుఁడై పోయెను.

తిలకసుందరికిఁ గాలుసేతులు కొయ్యవారుచుండెను. ఆమె మరల " న — మ — స్కా — ర " అని చెప్పుచు మరణసూచకమగు శోకహీనస్వరమును వెలార్చెను. ఆమె కన్నులుమూసికొని పోయెను. చేతులు వారణునిమీఁదఁబడియెను, పిమ్మట నామెదేహము శాంతి నందెను.

వారణునకుఁ జిత్తస్వాస్థ్యము తప్పిపోయెను. ఏకాంతాకటాక్ష మాలికలచే నిత్యమును దా నలంకరింపఁబడుచుండెనో — ఏ యువతీ గాఢోపగూహనంబులఁ దనహృదయము చల్లఁబడుచుండెనో ఏవనితా

వదన చంద్రబింబలావణ్యామృతమునఁ దన ప్రాణము నిలువఁబడు చుండెనో—ఆకాంతను—అట్టికాంతను వీడి వారమైనఁ దొక్క నిమిష మైన జీవింపఁగలఁడా ? ఆతఁడు "హా ! హృదయేశ్వరీ ! ఈ ప్రపంచ రంగమును వీడి మనమిరువురమును బోవుదము. నీ వొక్కతె వెక్కడకుఁ బోయెదవు.? నిన్ను వీడి యొక్క నిమిషమైన వేగింపఁజాలనని నీవెఱుంగవా ? ప్రాణప్రియా ! నీ ప్రాణములతోడ నా ప్రాణములను గలిపికొని నుఱికిపొమ్ము. ఎల్లవేళల నీవేలోకముగానున్న నాకు—నీవు లేని యీ లోకములో ప్రయోజన మేమియున్నది ? హా ! తిలకా ! తిలకసుందరీ ! ఆనందమయంబగు నీమోము—లావణ్య ప్రపూర్ణంబగు నీ వదనము—నేఁడిట్టుకళావిహీనమై, యంధకారా వృతమై యుండుట నేనెట్లుచూడఁగలను ? ఎడబఁగఁబడనియాతన ననుభవించుచు శోకాకులచిత్తుఁడనై యిఁక నీ లోకమున నొకనిమిష మైన నిలువఁజాలను—ప్రాణేశ్వరీ ! పరుగెత్తుకొనిపోవక యించుకాగుము. నేను నీ తోడనేవచ్చుచున్నాఁడను" అని యనేకవిధములఁ బలవింప సాగెను. ఆతఁడు చాలసేపాయువతిశవముపైఁబడి రోదనముచేసెను. పిమ్మట "ఈ యమూల్యజీవరత్నము పోయినపిమ్మట నేను బ్రదుకఁ జాలను. నా హృదయ మంధకారపూరితమై పోయినది. ఇఁక నాకు సుందాశయేమున్నది ? ఈ యాత్ర నింతటితో ముగియించెదను" అని యనుకొనుచు నష్టబుద్ధియై నతివేగముగ లేచి మేజాయొద్దకుఁ బోయి దానిపై నున్న గాజుగిన్నెనుదీసికొని దానిలోఁ గొంచెము నీటినిబోసి విదప నొకవిధమగు చూర్ణము నందులోవైచి యిట్లనుము కలిపెను.

అయ్యో ! పాప మీ సమయమున నెవ్వరైనఁ బుణ్యాత్ములు వచ్చి సాధుప్రాణియగు నీ తరుణునిచేతినుండి యా గిన్నె నూడఁ

దీసికొని యాతనిప్రాణములను గాపాడిన బాగుగనుండును ! అదెట్లు జరగును ! కర్మానుసారముగఁ బ్రవర్తించుబుద్ధికిఁ బ్రతికూలసన్ని వేశము లెప్పటికిని గలుగఁజాలవు.

తరుణవయస్కుఁడా ! వారణా ! ఈ కార్యము మంచిదికాదని యెవ్వరైనఁజెప్పినచో నిప్పుడుమాత్రము నీవు వినఁబడునా ? ఈవిష జ్వాల నీకు సుఖమునీయఁజాలునుగాఁబోలును !

విషమునుగలుపుట పూర్తియయ్యెను. ఆ గిన్నెనాతఁడు చేతఁ బుచ్చుకొని యా విషమును ద్రాగుటకు సిద్ధముగానుండెను. అంతలో నాగదిగుమ్మము గొళ్లెము కదలినట్లు చప్పుడయ్యెను. ఆతనికి వెను దీయుట కవకాశము కలుగలేదు. అప్పటికే సగమువిషము గొంతుక లోనికిఁబోయెను. తుదకాతఁ డంతయు మ్రింగివైచెను. విద్యుచ్ఛక్తి సోకినట్లుగనే యాతనికంతలో శూల ముదయించెను. తలతిరిగిపోయెను. ఆతని కాగదియంతయు గాఢాంధకారపూరితమై నట్లగపడియెను. కన్నులుగానరాని యీ యంధకారావస్థలోఁగూడ వారణుఁడు తడవు కొనుచుఁ బోయి తిలకసుందరి శరీరమునొద్దకుఁ జేరెను. ఆతఁడు రెండుచేతులతోడ నాశవమును గట్టిగఁగౌఁగిలించుకొని యొకనిట్టూ ర్పుతోఁ బ్రాణములను విడిచెను.

కొలఁదిసేపటిలోనే మూవ్వురుపురుషు లాగదిలోనికి వచ్చి చూచిరి. చూచినవెంటనే యొకనిమిషమైన నక్కడనుండక వెనుకకుఁ బోయిరి. వారిలో మాధవభాస్కరులిరువురు. మూఁడవవాఁడు నల్లని ముఖముగలవాఁడు. పొడవైన తలవెండ్రుకలుగలవాఁడు. క్రూరావ లోకనములుగలవాఁడు — ఆతనిముఖమును జూచినచో నేదియో యొకవిధమగు వియోగచిహ్న మగపడుచుండెను. ఆతఁడు వెలగల యుడుపులను ధరించికొనియుండెను. ఆతనిచేతిలో నందమగు నొక బెత్తముండెను:

క్రొత్తవాఁడు : ఇదేమి సమాచారము ?

మాధ : ఇదేమందురా ? వినుఁడు—తిలకసుందరియు, నామెను ప్రేమించినవాఁడును చేరి యాత్మహత్యఁజేసికొన్నారు.

ఆ నూతనపురుషుఁడే వనజచంద్రుఁడు. ఆ నిర్భాగ్యస్త్రీయగు తిలకసుందరికి మొదటియజమానుఁడు. అతఁ డిప్పుడే పడవమీఁద లలితపట్టణమునుండి వచ్చియుండెను. మాధవభాస్కరు లాతని కెదురుగఁబోయి తీసికొనివచ్చిరి. అతనికిఁ గొంతదూర మెదురుపోవుట చేతనే రాత్రి వారిక్కడ నగపడరైరి,

వనజుఁడు తిలకసుందరి మరణమున కేమియును విచారింపక యె "ఆమె యీ లోకమునందుండుటకంటెఁ బోవుటయే మేలు. ఆమె మనకు సాహాయ్యమేమోచేసినది. కాని, అనయము నామెకు మనము భయపడవలసివచ్చుచుండెడిది. ఈ రెండవప్రాణ మెవ్వరు ?" అనియెను.

మాధ : కాంతనాథునిఁ బెండ్లియాడి మనవలన సద్గతినందిన యా ప్రఫుల్ల సహోదరుఁడు.

వన : ఈతఁడా కోటీశ్వరుఁడే. సరి ! అట్లయినచో సౌదామి నియే ప్రఫుల్లయని యందఱు నమ్మియుండుటచే సీతనియాస్తికిఁగూడ నామెయే యధికారిణి కానచ్చును. కావున, మనమంతయు సరిచేసి కొనువఱకు నీ సంగతిని బయటఁబెట్టరాదు. ఇఁక మన కెవ్వరితొందర యును లేదు.

మాధ : అట్లనవలదు. ఇఁక నొకమృత్యువున్నది. ఆ మృత్యు స్వరూపుఁడే ప్రఫుల్ల మేనమామ. అతఁ డప్పుడప్పుడు వచ్చి యీ యింటియందే వాసముచేయుచుండును. మన మాముసలివానినిగూర్చి కేవలమును సంశయింపవలసినదే.

వన : బాగుగ నాలోచించి యాతని నొకరహస్యస్థలమునకుఁ దీసికొనిపోయి స్వర్గారోహణము చేయించుటయే మనకు క్షేమము. ఆ ప్రయత్నమునుగూడఁ ద్వరలోఁ జేయనిచో మనకు నెమ్మది లేదు. ఇఁక నాతనియడ్డులేకున్న సర్వమును మనము నెమ్మదిగాఁ జూచికొన వచ్చును.

మాధ : అవును—ఇప్పు డీశవముల నేమిచేయుదము ? ఆవలఁ బారవేయవలయును. కాని, యీ కార్యమున మనమెవ్వరిని నమ్మరాదు.

భాస్క : ఇంటుల కితరులను బిలుచుట యెందులకు ? మనమే చేయుట మంచిదికాదా ?

మాధ : మనము చేయుటయెట్లు ?

భాస్క : ఒక పెట్టెలో నీ శవములను భద్రపఱచి యొకబండిని గుదుర్చుకొని దానిలో దీనినుంచుకొని తీసికొనిపోవుదము. కాటి కాపరి కడిగినంతధనమిచ్చి యాతనిని వశపఱచుకొని యా పెట్టె నాతనికిచ్చివత్తము.

మాధ : ఇదెవ్వరైనఁ జూచినచో మనమే వీరిని హత్యచేసి నట్లుగ ననుమానింపరా ?

భాస్క : అట్లు చూడకుండ నే నీకార్యమును జక్కఁ బెట్టెదను.

వన : దీని కించుమించుగ నెంతధనము కావలయును ?

భాస్క : అధమపక్షము మైదువందలరూపాయలైనను గావల యును.

వన : అయ్యో ! ఇప్పు డేమిచేయుదును ? నాయొద్ద నేఁబది రూపాయలుమాత్ర మున్నవి. నేనిక్కడఁ దిలకసుందరిమూలమున నెంతధనమైన సంపాదింపవచ్చునని యూహించుకొని వచ్చితిని.

మాధ : నాయొద్ద నొకకాసైనను లేదు. భాస్కరుడు గ్రుడ్డి గవ్వయైనను లేనివాడేగదా !

వీరికిప్పుడు గొప్ప పీకులాటవచ్చెను. ఇదివఱకును సమస్త ద్రవ్యముకావలసి వచ్చినప్పుడెల్ల దిలకసుందరిని ప్రోత్సహించి, యామె వారకునకు బూడిదఁబూసి సంపాదించి తెచ్చినదానిని చల్లగ గ్రహించి వాడుకొనుచువచ్చిరి. పాపము ! బంగారుగ్రుడ్లను బెట్టు చున్న వీరికోడి యిప్పుడు చచ్చిపోయినది. ఇఁకఁ జేయవలసినదేమి యున్నది ? ఇఁక వీరియాట లెక్కడ సాగివచ్చును ?

మాధ : వనజా ! నీయొద్ద ధనములేనిచో నెక్కడనైన నప్పు దీసికొనరాదా ?

వన : అయ్యో ! అదియెట్లు ? ఆ పనియింకనుసాగదు—

మాధ : కాంతనాథునిద్రవ్యము నేమిచేసితివి ?

వన : అది బ్యాంకియందున్నది. వారసుసర్టిఫికట్టు లేనిదే యా ధనమును మనకీయరు.

మాధ : ముూతండ్రి మరణకాలమునం దాతనియొద్ద నున్నధన మేమియును దొరకలేదా ?

వన : లేదు. అది చేఁజిక్కనదికాదు. ఆతఁడు తనధనమంత యును దీసికొనిపోయి యొక న్యాయవాదియొద్ద నుంచినాఁడు. ఆతని యొద్దకుఁబోయి నేనడిగితిని. నీ కాగితములనన్నిటిని చూచినఁగాని నీ క్షీధనము నిచ్చుటకు వలనుగాదని యా న్యాయవాది చెప్పివైచినాఁడు.

మాధ : అదేమి ? అట్లు చెప్పుటకుఁ గారణమేమి ?

వన : మరియేమియును లేదు. చారుచంద్రుఁ డేదైన మరణ శాసనము వ్రాసియున్నాఁడేమో యది చూడవలయునని యాతని

యభిప్రాయము. న్యాయవాదుల కుచేష్టలింకయెట్లుండునో ? ఈ విషయ
మున నా జాగరూకతలో నే నుండియేయుంటిని.

మాధ : సరి. మన మెంతసేపుమాటాడినను ప్రకృతకార్యము
నకు ధనమురాదు. ఇఁక నిప్పుడేమిచేయవలయును ?

వన : సౌదామినియే ప్రఫుల్లయైయున్నదికాదా ? ఇప్పుడా
ప్రఫుల్లధనము నీవె పుచ్చుకొనుట కభ్యంతరమేమియున్నది ?

మాధ : సౌదామినికిఁ బ్రఫుల్ల చేవ్రాలు తెలియదు. అందు
వలన నెక్కడకునుగూడ హుండీనిబంపించుటకు వీలులేదు.

వన : అట్లయినచో నామె యెక్కడనైన నప్పుదీసికొనిరావల
యును.

మాధ : మంచిది. ఆమె కాపనియైన సాధ్యమగునేమో కను
గొందము.

అప్పుడు వారిద్దరునుబోయి సౌదామిని కీయంశమునుగూర్చి
వివరముగఁ దెలియఁజేసిరి. ఆమె మిగుల నాందోళనముఁజెంది యిప్పుడు
మన కెట్లును ద్రవ్యము కావలయును. కాని, దాని నెట్లు సంపాదింప
వలయునో నాకుఁ దెలియకుండనున్నది. అంతియేకాక యేపనిచేయుట
కును నాకు ధైర్యముచాలదు. ఎదురుటింటి మీఁద కుంపటివలె
వింకను వాగీశుఁ డున్నాఁడు. నిత్యము నాతని దర్శనము తప్పుటలేదు.
అన్నింటికి నాతఁ డడ్డముగా నున్నాఁడు. ఆతనివలన మన కేమియును
భయములేదనునమ్మకమున్నచో నాతనినైన నడుగవచ్చును”
అనియెను.

వన : ఆతనియొద్ద నేమైన ధనమున్నదా ?

సౌదా : కొన్నివేళల నాతనియొద్ద విశేషధనమే యున్నట్లగ
పడుచున్నది. కాని, మనకు దొరకుటకష్టము. ఆతఁడు కళింగుఁడా.

అని చెప్పి వారణుని గదిలోనికిఁబోయి యందంపుపెదకి కొన్ని బంగారపు వస్తువులను దీసికొనివచ్చి భాస్కరునిచేతికిచ్చి "ప్రస్తుతము వీనినెక్కడనైనఁ దాకట్టుంచి ధనమును దీసికొనిరండు. విశేషధనమును సంపాదించుటకు మఱియొక సాహసకార్య మేమైనఁ జేయవలయును" అనియెను.

తిలకసుందరి గతించిపోయినదను సంగతి సౌదామినికి విచారమును గలిగింపలేదు. సౌదామినికి ధనదాహమే విశేషముగా నుండెను. కాని, యా మహాదాహము నడంచుకొనుట కేమిచేయవలయునో యామెకు బోధపడలేదు. మఱునాఁ డంతయును యోజించుకొని యొకమార్గమును ద్రొక్కుటకు నిశ్చయించుకొనియెను. ప్రఫుల్ల గృహమునకుఁ బూర్వమునుండియుఁ బరిచయుఁడై యున్న యొకన్యాయవాదిని గృహమునకుఁ బిలిపించుకొని యాతనితో నామె "అచ్యుతరాయా! ఇప్పుడు నాకించుకధన మత్యావశ్యకముగఁ గావలసియున్నది" అనియెను.

అచ్యుతరాయలు న్యాయవాదిత్వమునకు వచ్చినప్పటినుండియుఁ బ్రఫుల్ల పుట్టినింటివ్యాపారములను బాగుగఁ జూచుచున్న వృద్ధుఁడు. ఈ మాటలను విన్నతోడనే యాతనికిఁ బరమాశ్చర్యము కలిగెను. ఎందువలననఁగా—ప్రఫుల్ల పేరుతో బ్యాంకియం దొకలక్షరూపాయలవఱకు నున్నవని యాతనికిఁ దెలియును.

అచ్యు: ఓహో! ఇదేమి! బిడ్డా! నీ ధనమంతయును కర్చుపడిపోయినదా?

సౌదా: అవును. అంతయును గర్చుపడిపోయినది.

అచ్యు: అంతధనము నేమిచేసితివి? ఇంచుమించుగ నొక లక్షరూపాయలు నీపేరుతో బ్యాంకిలోనుండెడివికావా?

సౌధా : అవును. ఉన్నమాట నిజమే. ఇప్పుడంతయును గర్భపడిపోయినది.

అచ్యు : అట్లయిన నిప్పుడెక్కడనుండి తీసికొనిరమ్మని చెప్పుచున్నావు ?

సౌదా : మా తలిదండ్రులు మీయొద్దనుంచియున్న నగనాణెములమీదను, ఇతరమగు నా స్తిమీదను, అప్పుతీసికొనవలయునని తలంచుచున్నాను. అవియన్నియుఁ జాల వెలగలవికావా ?

అచ్యు : అవును.

సౌదా : అట్లయినచోఁ బ్రయత్నించెదరా ?

అచ్యు : నీవిష్టపడినవో నట్లే చేయవచ్చును.

సౌదా : కావలయునని నేనే చెప్పుచున్నానుగాదా !

అచ్యు : ఈ ధనమెందులకుఁ గావలయును ?

సౌదా : నేనాసంగతి నిప్పుడు చెప్పఁజాలను. అంతయును రహస్యము——

అచ్యు : ఓహో ! మంచిది. అట్లేకానిమ్ము. స్త్రీలు విచిత్ర స్వభావముకలవారు——ఇప్పుడెంతధనము కావలయును ?

సౌదా : ఇరువదియైదు వేల రూపాయలు.

అచ్యు : (ఆశ్చర్యముతో) ఎంత ?

సౌదా : ఇరువదియైదువేలరూపాయలు.

అచ్యు : నీకేమియును ధనమువిలువ తెలిసినట్లేయగపడుట లేదు !

సౌదా : తెలియకేమి ? తెలిసియే యడుగుచున్నాను. నాకు త్వరలోనే ధనముకావలయును.

అచ్యు : మొదట నాకు దొరకవలయునుగదా !

సౌదా : మీకు దొరకకేమి ?

అచ్యుతుఁడు విస్మితుఁడై మఱునాఁడు ధనమును దెచ్చి యిచ్చెదనని చెప్పి తనగృహమునకు వెడలిపోయెను. ఆతఁడు ప్రఫుల్ల సుశీల యని బాగుగ నెఱుంగును. ఆమెయం దాతని కెంతయో వాత్సల్యము కలదు.

పిమ్మట నాతఁడు బ్యాంకికిఁబోయి ప్రఫుల్లలెక్కలను దీయించి చూడఁగాఁ గొన్నిమాసములనుండియు నామె యొకకాసైనఁ దీసి కొనుటలేదనియు, ఆమె తనతో నసత్యముచెప్పినదనియు నాతనికిఁ దెలియవచ్చెను. ఆమె యిట్లుచేయుట కేమికారణముండునని యాతఁ డెంతయో యోజించుకొనియెను. కాని, యాతని కేమియును గోచరింప లేదు తుదకాతఁడు "ఓహో! ఇదంతయును మోసముగా నగపడు చున్నది. ఈమె తనపేర బ్యాంకిలోనున్న ద్రవ్యమును దీసికొనకుండ నప్పుచేయుటయెందులకు ? ఇది బాగుగ నాలోచింపఁగా నీమె యేదుష్టులతోడనో చేరి లేచిపోవలయునని యూహించుకొన్నట్లు తోఁచుచున్నది. కానిమ్ము. నేను న్యాయముగ నధికారమును బొందిన వకీలునగుటచే "నిష్పక్షపాతధనమెందుల" కని యడుగునధికారము నాకున్నది" అని యాలోచించుచుఁ దనగృహమునకువచ్చి యా నిమి షమునందే తనకుఁ బ్రాణమిత్రుఁడగు విఠలమూర్తి నొకసారి రమ్మని వర్తమానమంపెను.

పిలుచుటకుఁబోయిన మనుష్యుఁడు విఠలుని యాఫీసునకుఁబోయి చూచుసరి కక్కడ నటేశుఁడు కూర్చుండియుండెను. విఠలుఁ డెవ్వరికిని దెలియకుండ నింకను లోపల నేకూర్చుండియుండెను. ఎందుల కనఁగా-ఆ దుష్టాత్ములు తాను బ్రదికియున్నట్లు గ్రహింపకుండుటయే యాతని ముఖ్యోద్దేశము. ఆ నరహంతకు లెక్కడఁజూచిపోవుదురో యను సందేహముతో నాతఁడట్లు చేయుచుండెను.

విఠలున కచ్యుతునితోఁ గేనలమైత్రియుండుటచేఁ దోడనే యాతఁ డచ్యుతునిగృహమునకుఁ బోయెను. విఠలుఁడు రెండుదినముల నుండి యీ ఫిర్యాదునకు సంబంధించిన సాధనసామగ్రి (Evidence) నంతనొకచోఁజేర్చి చూచుకొనుచుండెను. అందువలన వనజచంద్రుఁడు వచ్చినసంగతికూడ నాతనికిఁదెలియలేదు. అచ్యుతుఁడు విఠలునితోఁ బ్రఫుల్లయడిగిన ధనమునుగూర్చియుఁ దానుచేసినపనిని గూర్చియు సవిస్తరముగఁ దెలియఁజేసెను. విఠలుఁ డంతయు నాలకించి "అచ్యుతా! ఆమె ప్రఫుల్ల కాదు" అనియెను.

అచ్యు : ఆమె ప్రఫుల్లయే. నీవట్లనుచున్నావేమి ?

అని యాశ్చర్యపడసాగెను.

విఠ : కాదుకాదు. ఆమె లలితపట్టణస్త్రీ. అతిసాహసిక.

అనిచెప్పి పూర్వవృత్తాంతమంతయు రహస్యముగా నచ్యుతున కెఱింగించెను—

అచ్యుతరాయలు సంభ్రమాశ్చర్యములతో "ఎంతటికృత్రిమ వ్యాపారము! విఠలా! నీవిదియంతయు సరిగాశోధించితివా? సరియే— ప్రఫుల్ల కాంతనాథునిఁబెండ్లియాడుటచే, వనజచంద్రుని గృహమునకు నున ప్రఫుల్లయే రాణియగును" అనియెను.

విఠ : అవును. అందులకు సంశయములేదు. నేనన్నిటిని బరిశోధించి సేకరించుచున్నాఁడను. ఇప్పుడు నేను వనజచంద్రుఁ డిక్కడకు వచ్చుటకొఱకును, లలితపట్టణమునుండి నాస్నేహితునియొద్దనుండి చారుచంద్రుని మరణవిషయమైన యుత్తరమువచ్చుటకొఱకును నిరీక్షించుచున్నాఁడను.

అచ్యు : ఆ మరకతమంజూషలో నేమున్నదో తెలిసికొంటివా?

విర : నాకేమియును దెలియదు. సమయమువచ్చినప్పుడు తెఱచిచూచి తెలిసికొనవలసియున్నది. మొత్తముమీఁద దానిలో నేదియో యొకవిశేష ముండియుండవచ్చును.

అచ్యు : ఆద్రోహులలో నొక్కతె విషకన్యకగాదా ? ఆమె నా పురాతనమిత్రుఁడగు పల్లవుని పెంపుడుకూఁతురఁట. ఆమెకేమైన మరణదండనమైనచో నాతఁడు చాలవిచారించును.

విర : ఆతఁడామెయెట్లయిన నీభూమినుండి విలుప్తయైపోవుటయే మంచిదని తలంచుచున్నాఁడు. ఆమెకు శిక్షయైనచో నాతఁడువిచారింపఁడు.

అచ్యు : (ఇంచుకయోజించి) ఇప్పుడామాయావతి యడుగుచున్నధనమునకై యామెతో నేనేమిచెప్పవలయునో చెప్పెదవా ?

విర : జేపు మూఁడువందలు లేక నాలుగువందల రూపాయలనుమాత్రమిచ్చి యింకను గొన్నిదినములవఱకుఁ దక్కినసొమ్ము దొరకదనిచెప్పుము. ఆలోపలనే నేనీఫిర్యాదునకు సంబంధించిన సమస్త సాధనములను సిద్ధపఱచికొని భయంకరమగు నీనాటకమునందలి తుది యంకమును బ్రదర్శింపఁజేయుదును.

అచ్యు : ఈ యప్పుసంగతి వారణలాలునకుఁ దెలియదుకాఁబోలును !

విర : నాకే తెలియదు? ఆతనికెట్లు తెలియును !

అనిచెప్పి విరలుఁ డాఫీసునకుఁబోయి నరేశునితో సమస్త విషయములను మాటాడెను. చాలదినములనుండి లలితపట్టణపు పత్తేదారునియొద్దనుండి యెట్టిసమాచారమును వచ్చుటలేదు. విరలుఁ డందునుగూర్చి చాలఁ దొందరపడుచుండెను. నరేశుఁ డేమియో జ్ఞప్తికిఁదెచ్చుకొని—

"విరలా ! నేనొకవిషయమును మఱచిపోయితిని. వారణుఁడు ముద్రవైచిన యొకకవరునుదెచ్చి నీకిమ్మనియు, నీవు వచ్చువఱకు దానినిజాగరూకతతోఁగాపాడవలయుననియుఁజెప్పినాకిచ్చియున్నాఁడు"

అనిచెప్పుచు దానిని విరలున కొసంగెను.

విరలుఁ డాకవరను దీసికొని "నటేశా! ఇదేమి? దీనిపై "నేను మరణించువఱకు దీనిని తెఱవఁగూడదు." అని వ్రాసి యున్న దేమి? నటేశా! ఈ యుత్తరముఁ దీసికొని వచ్చినప్పుడు వారణుఁడు కేవలమును భయభ్రాంతుఁడై యున్నట్లగపడలేదా?" అనియెను.

నటే : అది యసమయము. ఇంచుమించుగ మూఁడుగంటల రాత్రివేళ నాతఁడు వచ్చినాఁడు. ఆతని ముఖమును నేను సరిగాఁ జూడలేదు.

విర : అయ్యో! పాపము! ఆ యువకుఁ డేమో తొందరపడి నట్లే తోఁచుచున్నది.

నటే : ఆతఁడు తన ప్రాణములను బోఁగొట్టుకొనుటకు సాహసించునంతటి ధీరుఁడని నేను నమ్మఁజాలను.

విర : ఆతని కట్టినీచగతియే సంభవించియుండును. కానిమ్ము. నేనుపోయి యాతని సమాచారమును దెలిసికొనియెదను.

నటే : అట్లు చేయఁజాలఁడు. ఆతనికిఁ దిలకసుందరి యొక్కతె యున్నచోఁ జాలును. ఆమెనువిడిచి యాతఁడు మరణింపఁగలఁడా?

విర : ఆమె యాత్మహత్య చేసికొనియుండఁగూడదా యేమి?

నటే : ఆమె యట్లుచేయఁజాలదు.

విర : నేను నమ్మఁజాలను. ఆమె, తానొనర్చిన నరహత్యలను, తనతండ్రిని దనచేతులారఁ జంపుటయును జ్ఞప్తికిఁదెచ్చుకొని మన సైర్యమునువీడి నిస్పృహతో నాత్మహత్య జేసికొనుట కెందులకుఁ బ్రయత్నింపరాదు? ఇప్పుడు నేనక్కడకుఁబోయి యా సమాచార మంతయుఁ గనుఁగొనియెదను.

నటే : ఇందునకుఁ బ్రయత్నించుట వృథా కాలహరణమని నాకుఁ దోఁచుచున్నది.

విఠ : ప్రయత్నమునకుఁ గాలహరణ మేమియున్నది? అక్కడకుఁబోయిన చో నన్నియును జూచికొనవచ్చును.

నటే : అట్లయిన వెంటనేపోవుట మంచిది.

విఠలుఁడు వెడలిపోయెను. ఆతఁడు వారణునియింటికి సమీపము నందున్న యొక శృంగాటకమున నిలుచుండి చూచుసరి కాగృహ ద్వారమునొద్ద కొకబండివచ్చి నిలుచుండెను. ఎవ్వరో ముప్వురు మనుష్యులు వేగముగ నా యింటిలోనికిఁబోయిరి. వారిలో నిరువురు మాధవభాస్కరులని వారణునకుఁ దెలియవచ్చెను. మూఁడవవాఁడు వనజచంద్రుఁడగుట విఠలునకుఁ దెలియలేదు. లోపలినుండి యొక పెట్టెను దెచ్చి యా బండిలోనుంచుకొని యా మూవ్వురును బయలు దేరిరి. విఠలుఁ డదియేమియో చూడవలయునని సమ్మోహనాస్త్ర ప్రాయమగు తన ఛద్మవేషమును వైచుకొని చాటుగ వారివెనుకనే బయలుదేరెను. బండి కుముద్వతీనదివఱకును బోయెను. దారిపొడుగు నను పోలీసువారనేకులుండిరి. వారిలోనెవ్వరు నా బండినిగూర్చి యిదేమని యడుగలేదు. బండి యొకవంతెన మీఁదినుండి యావలకుఁ బోవచ్చునని యూహించి విఠలుఁడొకనోనెమీఁద నా నదినిదాఁటి యా బండివచ్చుటకు ముందుగనే వారి నిర్ణీతస్థలమగు స్మశానము నొద్దకుఁబోయి యొక చెట్టుచాటునఁగూర్చుండి చూచుచుండెను. ఆ స్మశానపు దిబ్బమీఁదికి బండికూడ వచ్చినిలిచెను. వారక్కడనున్న కావలివానిని జూచి యాతనితో రహస్యముగామాటాడి యా పెట్టెను బండిలోనుండిదింపి యొక మందిరమునందుంచి వెడలిపోయిరి. విఠలుఁడు మాత్ర మక్కడనే కూర్చుండియుండెను.

ఇరువదిరెండవ ప్రకరణము

మాధవుఁడు మొదలగువారు వెడలిపోయిన పిమ్మట విఠలుఁడు కాటికాపరియొద్దకుఁబోయి "అయ్యా! ఇప్పుడు వచ్చినవార లీమందిరమునందుంచిపోయిన దేమి?" అనియడిగెను.

ఆ మాటలను విన్నతోడనే యాకాటికాపరి కాలుసేతులు గడగడవడంకెను. అతఁడు రాక్షసునివలె దీర్ఘదేహియు, క్రూరాకారుఁడును, దుర్ముఖుఁడునై యుండెను. ఆ పెట్టెవిషయమునఁ దనమనసు దీరినంతధన మాతనికి లభించెను. అందువలన నా రహస్యము నొక యాగంతకునకుఁ దెలియఁజేయుట కాతని మనసొప్పినదికాదు. అందువలన నాతఁడు బొమముడిపాటుతో "ఈ విషయమునుగూర్చి యడుగు నధికారము నీకులేదు. వెలుపలకుఁబొమ్ము" అని గద్దించిపలుకుచుఁ గుడిచేతితో విఠలుని జెక్కఁబట్టుకొని యెడమచేతితో నాతనికుత్తుకకర్ధచంద్రప్రయోగముఁజేసి యామందిరమునుండి యావలకుఁ గెంటివేయఁబోయెను. అంతలోననే విఠలుఁ డాపట్టును జటాలున విడిపించుకొని తనజేబులోనున్న పిస్తోలును దీసి యా మనుష్యునకుఁజూపుచు "నీవు చాల మంచివానివలె నగపడుచున్నావు. నీకీరహస్యమంతయును దెలియును. ఇప్పుడు నేనడుగు ప్రశ్నల కుత్తరమిచ్చెదవా? లేదా?" అనియెను.

కాటి: నేనుచెప్పెను.

విఠలుఁడు తనజేబులోనున్న యినుపసంకెళ్లను పైకిఁదీసి యాతనిచేతులకుఁ దొడుగుటకై ప్రయత్నించెను.

కాటి: (వడఁకుచు) స్వామీ! మీరెవ్వరు?

విక : గుర్తు తెలియదా ? నేనొకయధికారిని. Officer ఇప్పుడు నా ప్రశ్నలకు నీవు తగినసమాధానములు చెప్పకున్నచో నిన్నిక్కడను బంధించి చెఱసాలలో నుంచెదను.

కాటి : ఇప్పుడు మీరు నాయొద్ద తెలిసికొనవలసిన దేమి యున్నది ?

విక : ఆ మనుష్యు లెవ్వరు ?

కాటి : వారెవ్వరో నాకుఁ దెలియదు.

విక : ఇంతకుఁబూర్వము నీవు వారి నెప్పుడును జూచలేదా ?

కాటి : వారిలో నొక్కని నీ మధ్యాహ్నమున నే జూచితిని.

విక : వారికి నీతో నేమిపనియున్నది ?

కాటి : అతఁడీరాత్రి యొక పెట్టెను, శవమును దెచ్చి యిక్కడ నుంచెదననియు, నన్ను దానిని పూడ్చవలసినదనియు, అందులకై నాకుఁ గావలసినంత ద్రవ్యము నిచ్చెదననియుఁ జెప్పినాఁడు.

విక : అట్లే చేసెదనని నీవొప్పుకొనియున్నావా ?

కాటి : అవును. ఒప్పుకొంటిని. కాని, దానివలన నేమియు నపాయము లేదని నేను నమ్మియుంటిని.

విక : ఎవ్వరికి శవమునో, సన్నిహితులుకానివారు రహస్యముగాఁ బూడ్చుట న్యాయవిరుద్ధమని నీకుఁ దోఁచలేదా ?

కాటి : లేదు. ఇంతేకాక యది యొక సాంక్రామికరోగము (Contagions) వలనఁ గలిగిన మరణమని నేనూహించితిని.

విక : ఆ శవము నెక్కడనుండి తీసికొనివచ్చినారు ?

కాటి : నాకుఁ దెలియదు.

విక : నే నా పెట్టెలోనున్న దానిని జూడవలసియున్నది. నడువుము. ఆ పెట్టెయున్న గది తెఱువుము.

ఆ పెట్టె యొకచిన్నగదిలో భద్రపఱుపఁబడి యుండెను. ఆ గృహము పెద్ద సత్రమువలె విశాలముగనుండెను. దానిలో నెన్నియో గదులుండెను. ప్రేతకర్మాదులను జేయుటకును, శవముతో

వచ్చినవారికి గాలి, వాన, యెండ మొదలగుబాధలు కలుగకుండగను, అనుకూలముగ నుండులాగున నెవ్వరో పుణ్యాత్ములు వేలకొలది రూపాయలను వెచ్చించి దానిని గట్టించియుండిరి. కావలివాడు గదితలుపును దీయుటకుం బోయెను. ఆతడు విఠలుడు చెప్పినదాని నతివినయభావముతోం జేయువానివలె నగపడియెను. తలుపు తీయుట తోడనే వేగముగ విఠలుం డాచిన్నగదిలోనికిం బోయెను. విఠలుం డాం పెట్టెను బరీక్షింపవలయునను సంభ్రమములో మునింగి తాను లోపలనుంటిననియు, కాటికాపరి వెలుపలనుండెననియు, నాతనివలన దనకేదైన నపాయము రావచ్చుననియుంగూడ దలంపనేలేదయ్యెను. పెట్టెకు బిగించిన మేకులను మెల్లగ నూడందీయుచుండెను. అంతలో నాగదితలుపు మూయంబడి పైని తాళమువేయంబడిన చప్పుడయ్యెను. విఠలుం డాచప్పుడును విని వెనుకకుం దిరిగి చూచెను. అది సామాన్యపుం దలుపుకాదు. యత్తిబల్లచేం జేయంబడినదగుటచేం గొడ్డలిచేంగూడ బ్రద్దలుకొట్టుట కసాధ్యమైనంత బింకముగా నుండెను. అదిగాక విఠలునియొద్ద నెట్టియాయుధమును లేదు. అంతేకాక యాతలుపున కినుపరేకు కూర్పంబడియుండెను.

విఠలుం డిప్పుడు కృత్రిముండగు నా కావలివానిచేం దనకుం గలిగిన దురవస్థను దెలిసికొనియెను. ఎన్నియోసారులు కేకలువైచెను. ఆ గదికి గవాక్షములు లేనికారణమునను, గోడలు దళముగ నుండుట చేతను, ఆతనికంఠధ్వని యందే యడంగిపోవుచుండెనుగాని పైకివినం బడుటలేదు. ఇప్పు డాకావలివాం డెక్కడకో పాఱిపోయి యుండవచ్చును. మరల నాగదితలుపు తీయుట యేకాలమునకో !—అంతవఱకు నందే యున్నచో విఠలునిగతి యేమగును ? ఇప్పుడాతనికి నేలను ద్రవ్వి పైకివచ్చు నుపాయ మొక్కటియే యున్నది. కాని, యానేలమీంద రాతిపలకలు పఱుపంబడియుండుటచే నందులకుంగూడ నావకాశము కలుగ లేదు.

విశలునకిప్పుడు ప్రాణాపాయచింతసంభవించెను. అతని కేమియును దోఁచలేదు. తనజీవనాంత్యాధ్యాయమున కిదియే సమాప్తి మంగళమని గ్రహించి యాతఁ డక్కడనే తలవ్రాలఁ జేతులుంచుకొని చింతింపసాగెను. కొలఁదిసేపటికి మరల నించుక ధైర్యమును దెచ్చుకొని "కానిమ్ము. నేనిక్కడకు వచ్చినకార్యమును బూర్తిచేసికొనియెదను. పెట్టెలోనున్నశవ మెవ్వరిదైనదియుఁ జూచినపిమ్మట వెలుపలకుఁ బోవుట కేమైన నుపాయమున్నదేమో యాలోచించెదను" అని యనుకొని తనయొద్దనున్న చేతిలాంతరును వెలిగించి యక్కడఁబడి యున్న యొకశస్త్రసాహాయ్యమునను, తనయొద్దనున్న చురియమూలమునను జాలఁగష్టముతో నాపెట్టెమూతను దెఱచెను. దానిలోపలకు లాంతరునుంచి చూచుసరికి—అతిభయంకర ప్రదర్శనము ! అతిసంతాపకర ప్రదర్శనము — ఆతనికన్నులఁబడియెను. వారణతిలకసుందరుల దేహము లాతని కగపడియెను.

ఆ పాపాత్ము లీశవములను పెట్టెయందుంచి తీసికొనిపోవుచుండుటను మన విశలమూర్తి చూడకున్నచోఁ దిలకసుందరీవారణులదేహమైనదియుఁగూడ నెవ్వరికిని దెలిసియుండకయే పోవును—విశలుఁ డాశవములవైపునకుఁజూచి "ఓహో ! ఇదేమి ! రెండుహత్యలా ? కాక, రెండును ఆత్మహత్యలేనా ?" అని తనలోఁదానే యనుకొనుచుఁ జాల సేపటివఱకునా దేహములను బాగుగఁ బరీక్షించిచూచెను. తుదకది జంటగాజరిగిన యాత్మహత్మయేయని నిశ్చయించుకొనియెను. పిమ్మట, "ఇది భయంకరవ్యాపారమే ! అయినను నౌకాధ్యక్షుఁడగు పల్లవుని కష్టము తొలఁగిపోయినది. ఆమె యింకను బ్రదికియున్నచో, పెద్దమనుష్యుఁడగు పల్లవుని పెంపుడుకూఁతు రిట్టిదని యందఱకును దెలియవలసినచ్చును. అయ్యో ! ఆమె తానుచేసిన యపరాధముల నన్నిటి నొప్పుకొనియున్నచో నెంతబాగుగ నుండును ! కాక వారణునిముందేమైన నొప్పుకొన్నదేమో ! బహుశః ముద్రవైచిన యా కవరులో నా సంగతులేవైన నుండియుండునేమో !" అని యనుకొనుచు మరల

నాపెట్టె నెప్పటియట్ల మూసివైచి పిమ్మటఁ దాను వెలుపలకుఁ బడుట కేమైన నవకాశ మున్నదాయని యాగదియంతయు నటునిటు తిరుగ నారంభించెను. ఆ చేతిలాంతరుతో మూలమూలలఁ బరీక్షించిచూచెను. ఆగది వెనుకభాగమున నొక పెద్దఱాతిబండ యుండుటయును, దానిని జేరి, యొక్క రైలుబాటయుండుటయును విశలునకుఁ జ్ఞప్తికివచ్చెను. ఏవిధ ముగఁజూచినను వెలుపలకువచ్చుటఁ జాల నసాధ్యముగా నగపడుచుం డెను. తనకక్కడనున్న కఱ్ఱతో నేలమీఁదఁబఱచిన ఱాతిపలకల నొకవైపునుండి మీఁదికిఁ బెల్లగించి చూచుచుండఁగా నొకమూల నొకచోట్ల క్రింద నేల గుల్లచేరినట్లుగ ఓటిచప్పుడు వినఁబడియెను. కాని, యక్కడఁబఱుపఁబడిన ఱాతిబండ చాలఁ బెద్దదిగానుండెను. మఱియు దానిమూలలనదికిన సిమెంటు బహుభద్రముగా బిగిసికట్టివారియుండెను. అందువలన నాఱాతి నెత్తుట కేట్టియుపాయము నగపడ లేదు. అయినను, ఖాళిమిలోననే పుట్టి పెఱిఁగినవిశలుఁడు తనచురియతో నాఱాతి నొక పలకవైపున సందులకంటించియున్న సిమెంటును కొంచెముకొంచెముగాఁ జెక్కించి తీయుచుఁ నుడక దానిని పెద్దసందుచేసెను. సులభముగాఁ, గత్తి మొన ప్రవేశించుట కనుకూలముగానుండెను. అప్పుడాకత్తి మొన సాహాయ్యమున నించుమించుగ రెండంగుళములలోతువఱకు నామూ లను బెల్లగించెను. పిమ్మటఁ దనయూవచ్ఛక్తిని వినియోగించి చేతులతో బలముగాఁబట్టి యాఱాతిబండను బైకెత్తి "సెబాస్! ఈశ్వరకృపయెట్లున్నదో! నేను బ్రదికెదనో, చచ్చెదనో యిప్పుడు తెలియవలయును" అని యాతఁడనుకొనుచు మనసునించుక దృఢపఱచు కొనియెను. పిమ్మట నాలోపలకు జాగరూకతతోఁజూడఁగాఁ నచ్చట చౌకమగు నొకగోయియగపడియెను. ఆ లోపలికొకచిన్నఱాతిని విసరి చూడఁగా నది పదియడుగులలోతుగలదానివలెఁ దోఁచెను. లాంత రును లోపలికిఁ దిప్పిచూడఁగాఁ గ్రిందనీరగపడ లేదు. విస్తారముగా

బొమ్మ ఱాళ్లుండెను. అందువలననది బావికాదని యాతఁడు విశ్వసించెను. దీపపువెల్తురున దానిపార్శ్వములను జూచెను. రైలుబాటవైపున నున్నయెద్దుమాత్ర మించుక మూసికొనిపోయియుండెను. ఆ చూపాతనికి మిగులఁ బ్రోత్సాహకరముగానుండెను. పిమ్మట నాతఁడాగోతిలోనికి దిగి మట్టితోదిగఁబడిన యా భాగమును దనకత్రమొనతోఁ ద్రవ్వుచుఁ జేతులతో నా మట్టిని పాయఁద్రోయుచుఁ బనిచేయసాగెను. ఆ పిమ్మట నొకనిశరీరము పట్టునంతటి వెడల్పున నొకకాలువదారి యేర్పడియెను. విశలుఁడు బహుప్రయాసతోఁ బ్రాకుకొనుచు బలవంతముగ నందుఁ బ్రవేశించెను. ఆ కాలువ యేటవాలుగ నుండుటచే భయపడి మరల లాంతరు నుపయోగించుకొనియెను. అట్టిజాతికాలువ నుండి యొకమనుష్యుఁడు దూరిపోవుట సులభమైనపనికాదు. మీఁదను గ్రిందను, పార్శ్వములనుగూడ సూదులవలెనున్న ఱాళ్లుండెను. అందువలన విశలుని బట్టలు చిరిగిపోవుటయేగాక యక్కడక్కడ నాతనిశరీరము గీచుకొనిపోవుటచే రక్తము చిమ్ముచుండెను. అధిక పరిశ్రమచే నాతనిదేహ మలసిపోయెను.

ఈ విధముగా శ్రమనొందుచు నించుమించుగ నుదిమూరల దూరమువఱకు నాతఁడు డేకుచుఁబోయెను. అంతలోఁబిడుగుపడినట్టు లేవోయొక పెద్దచప్పుడయ్యెను. ఒకపెద్దబండఱాయి జారివచ్చి తల మీఁదఁ బడుచున్నట్లయ్యెను. అప్పుడేమిచేయుటకేమున్నది? ముందు వైపున పదియేనుగులపెట్టున నొకబండఱాయియుండెను. వచ్చుచున్న దారి యిరుకుగనుండుటచే వెనుకకుఁ దిరిగిపోవుటకుఁగూడ నసాధ్యముగా నుండెను. ఇంతలోఁ దలపై శిలాపాతము! అయ్యో! ఎంతకష్టము!

అయినను విశలుఁడు ధైర్యమునువీడక చేతియందున్న కఱ్ఱతోఁ దలమీఁద జారిపడుచున్న యా ఱాతిని క్రిందికిఁబడునట్లుగా గెంటెను. ఆతఁడు తన యావచ్ఛక్తిని వినియోగించి యా ఱాతి నావల

ప్రక్కకుఁ జిమ్మివైచుటకై ప్రయత్నించెను. దైవకృపవలన నా ఱాతిపై మఱెట్టిభారమును లేకపోవుటచేతను, అదియే గుట్టకుఁ బైభాగమగుటచేతను, ఆ ఱాయి పల్లపునేలకు దొర్లుకొనిపోయెను. అప్పుడు భూమి బీటలువారి క్రిందికి జారుచున్నట్లగపడియెను. ఆఱాయి ముందునకుఁ బడినప్పుడు పైనుండి చిన్నఱాళ్లతోఁగూడినమట్టి ఝల్లున క్రిందికిఁబడియెను. ఆ సమయమున విఠలుఁడు కన్నులుమూసికొనియెను. కొన్నినిమిషములైన పిమ్మట నాతఁడు కన్నులు తెఱచి తలయెత్తి చూచుసరికి కోకమూరవెడల్పున నాకాశమును, దానిపై నైదాఱు నక్షత్రములును నాతనికగపడియెను. అప్పు డాతని యానందమునకు మేరయుండునా?

అప్పుడు తాను మరలఁ దల్లిగర్భమునుండి జనించితినని యను కొనుచు విఠలుఁ డాభూదేవిగర్భమునుండి యీవలఁబడియెను. అతఁడు నేలమీఁదఁ గూర్చుండి పావుగంటసేపటివఱకు జగదీశ్వరుని గూర్చి ధ్యానింపసాగెను. తాను కూర్చుండియున్న స్థలమునకు సమీపముననే రైలుబాటయుండెను. విఠలుఁ డక్కడనుండి లేచి యొక కాలిబాటను బట్టి బయలుదేరెను.

ఇఁక ముందానరహంతకులను బట్టి బంధించువఱకును తిలక సుందరీవారణులశవము లక్కడనే యుంచవచ్చునని యాతఁ డను కొనియెను. తన్నాగదిలోనుంచి తాళమువైచిపోయిన యా కావలి వాఁడు మాధవాదుల కీసమాచారము చెప్పుటకై ప్రయత్నింపఁజాలఁ డనియుఁ, దాను బ్రదికియున్నఁ జాలునని యాతఁడు దేశాంతరమునకుఁ బాఱిపోయి యుండుననియు నూహించుకొని యా విషయమున నిశ్చింతుఁడై యుదయ మాఱుగంటలవేళకుసరిగ విఠలుఁడు తన యాఫీసునకు వచ్చి చేరెను.

ఇరువదిమూఁడవ ప్రకరణము

విశాలుఁడు తన కార్యాలయమునకు వచ్చినతోడనే వారిజుఁ డిచ్చిపోయిన కవరను విప్పి చూచుకొనియెను. దానియందు వారిజుఁడు తన పాపకృత్యములనన్నిటి నొప్పుకొని వ్రాసియుంచిన కాగితముండెను. చాలఁ గౌతూహలముతో విశాలుఁడు దానిని జదువు కొనియెను. ఆ కవరయందే యా నిర్భాగ్యస్త్రీ తాను చేసిన నరహత్యలు మొదలగు పాపకృత్యములను, వనజచంద్రునకుఁ దానుంపుడుకత్తెయై జీవించుచున్న రహస్యమును, వివరముగా వ్రాసియుంచెను. కాని, కాంతనాథుని హత్యవిషయమై యేమి వ్రాయఁబడియున్నదో తెలిసికొనవలయునని విశాలున కాశకలిగెను. విశాలుఁడు నరేశుని వైపునకుఁ దిరిగి "నరేశా! నేను జన్మమెత్తినదాదిగ నెప్పుడు నెక్కడఁజూడని ఘోరకృత్యములను గావించిన మహాపతివ్రతా శిరోమణియగు నా తిలకసుందరి తన నేరముల నొప్పుకొని వ్రాసిన యుత్తరమేయిది—" అనియెను.

నరే : అందేమి వ్రాయఁబడియున్నది?

విశ : ఆ యుత్తరమునే చదివినచో మేలుకాదా?

నరే : అట్లేచేయుఁడు.

విశ : చదివెదవినుము.

"ఇంతకుఁబూర్వము రెండుసంవత్సరములవఱకు, నాకు భర్తగా నున్న వనజుఁడు తన తండ్రియగు చారుచంద్రునకుఁ బ్రేమపాత్రుఁడై యుండెడివాఁడు. అప్పుడెవ్వరును నన్ను లక్ష్యముచేసెడివారుకారు. నేను శాస్త్రోక్తముగాఁ బెండ్లియాడినదానను గాని కారణమున వారు నన్ను నీచముగాఁ జూచుచుండిరి. తుదకుఁ జారుచంద్రునకు వనజ చంద్రునిమీఁదనున్న ప్రేమ క్షీణింపఁజొచ్చెను. క్రమముగఁ జారు చంద్రుఁడు తన చిన్నకుమారుఁడగు కాంతనాథుని విశేషముగాఁ

ప్రేమింపనారంభించెను. ఆ కాంతనాథుఁడు తన తాతగారి వాత్సల్యము సంపూర్ణముగా సంపాదించుకొన్న కారణమునఁ దాతగారి యొద్దనుండి యొక మరకతమంజూషను బుచ్చుకొనియెను. అది విశేషామూల్యమైన పేటిక—దానియం దనేకాద్భుత మహిమలును, ఇంకను గొన్నివిశేషములు నున్నవని లోకము చెప్పుకొనుచుండెను. కాని, యది యెవరియొద్దనుండునో, వారినే బలిగా గ్రహించితీరునని యొక ప్రతీతికూడనుండెను. ఆ మంజూషను దాను సంపాదించుకొనవలయునని వనజున కాశకలుగుటచే నాతఁడు కాంతనాథుని ద్వేషించుచుండెను. కాని, కాంతనాథుఁడు మాత్రము వనజునిపై నెట్టియసూయాభావమును బెట్టుకొనలేదు. అంతియెకాదు — వనజున కెంతటి యాపత్కాలముననైనవచ్చి యడ్డుపడుచుండెడివాఁడు.

నేను నా యౌవనమదమునకుఁ బరవశనై వేగిరపాటున జనకుని ప్రేమరత్నమును గోల్పోయి యాతని యాగ్రహమునకుఁ బాత్రురాలనైతిని అందువలన నాకాతఁ డపకారమునే చేయుచుండెను. వనజచంద్రునితల్లి పరదేశమునుండి చారుచంద్రునకొక యుత్తరము వ్రాసెను. ఆ యుత్తరమును వనజుఁడే చింపిచూచికొనియెను. అది తన ప్రాణమునకే మృత్యుస్వరూపమైనదగుట వనజుఁ డాయుత్తరమును జారుచంద్రునకుఁ జూపించుటమానివైచెను. పిదపనాతఁడు కాంతనాథ చారుచంద్రులను జంపింపవలయునని ప్రయత్నించెను. ఆ విషయమున నాతనికి నేనుగూడఁ దగినయుపాయములను జెప్పి యీ రహస్యము బయటపడకుండఁ జూచుకొనవలసినదని పలుమాఱు బోధించితిని. నా కనేకవిషముల స్వరూపములును, వానిని బ్రయోగించు విధానములును బాగుగఁ దెలియును. మఱియు మళయాళమంత్రములయందును, హస్తలాఘవాదివిద్యలయందును నేను కేవల మనుభవశాలిని. వీనివలననే నెందఱినో మాడ్చివైచితిని—

కాంతనాథుఁడు నవనగరమునకుఁ బోయినప్పు డొకకోటీశ్వరుని కుమార్తెయు నత్యంతరూపవతియు నగు నొకకన్యకను గలిసికొనుట

సంభవించెను. అప్పుడాక న్యక నాతఁడు ప్రేమించి నిన్ను నేను పెండ్లి చేసికొందునని యామెకు మాటయిచ్చెను. తనతండ్రి యొక్కయు, సోదరునియొక్కయు ననుమతికొఱకు కాతఁడా కన్యక భావచిత్రము (Photo) నొక యుత్తరమును వ్రాసి యింటికంపెను. ఆనాఁడే వనజుని తల్లి తన మరణకాలమునఁ జారుచంద్రునకు వ్రాసిన యుత్తరముకూడ వచ్చియుండెను.

కాంతనాథుఁడు పెండ్లియాడ నిశ్చయించుకొన్న యా కన్యకను దానెచ్చటనో చూచినట్టుగా నున్నదని వనజుఁడు నాతోఁ జెప్పెను. భావ చిత్రమును జూచుసరి కాకన్యక వనజునకుఁ బరమాప్తుఁడైన భాస్కరునిభార్య యగు సౌదామిని నచ్చముగాఁ బోలియున్నట్లగ పడియెను. సౌదామిని సహోదరుఁడగు మాధవుఁడు మాగుంపులో ముఖ్యుఁడుగా నుండెను. వీరందఱును ద్రవ్యాపేక్షకులోఁబడి మమ్ముఁజేరినవారే— ధనముదొరికినచో నెట్టి నీచకార్యములనైనఁ జేయుటకు వెనుదీయని కార్యశూరులు—అట్టి మేమందఱము నొక్కచోఁ జేరితిమి—

కాంతనాథుని జూడవలయునని యాతనితల్లి యుత్తరము వ్రాయుటచేఁ గాంతనాథుఁడు లలిత పట్టణమునకు వెనుదిరిగి వచ్చు చుండెను. ఆతఁ డింటికివచ్చిన పిమ్మట, సావకాశముగఁ జంపువిషమును బ్రయోగించి మరల నాతని నవనగరమునకుఁ దీసికొనిపోయి, యక్కడ నాతని యిష్టానుసారముగఁ బెండ్లిచేయవలయు ననియు, పిమ్మట నా కన్యకను జంపివైచి యాస్థానమున నామెపోలియున్న సౌదామినిని ప్రవేశ పెట్టవలయుననియు, తరువాత నా కన్యక తండ్రియాస్తి కంతకును సౌదామినియే యధికారిణి యగునట్లు చేయవలయుననియు మేము యోజించుకొంటిమి.

కాంతనాథుఁడు లలితపట్టణమునకు వచ్చెను. నేను సౌదామిని మాధవభాస్కరులతోఁజేరి యాలోచించితిని. నేనాకాంత నాథునకును

జారుచంద్రునకును విషమును సిద్ధముచేసి యిచ్చితిని. కాంతనాథుఁడు క్రమముగ నానాఁటికానాఁడు కృశత్వము నందుచుండెను. అతనికి ఘనవైద్యులే చికిత్సఁజేసిరి కాని, యేమియును ప్రయోజనము లేక పోయెను. మాధవ భాస్కరులు కాంతనాథునకుఁ బ్రాణసమానులుగ మసలఁజొచ్చిరి. క్రమముగ వారి కాతనితో మైత్రి దృఢమయ్యెను. అతనికి వారిపై మిగులవిశ్వాసము కలిగెను. అందువలన నాతఁడు తన హృదయమునువిప్పి వారికిఁ జెప్పఁచువచ్చెను. అతఁడు కొన్నికార్యము లలో వారి యిష్టానుసారముగ నడచుకొనఁజొచ్చెను. ఆలోపున నాత నికి రోగము వృద్ధియగుటచే సముద్రయానము చేసినచో నా రోగము శమించుననియు, ఇందులకై నవనగరమునకుఁ బోవుట మంచిదనియు మాధవ భాస్కరు లాతనికి బోధించిరి.

కాంతనాథుఁడప్పుడు నన్నుగాని సౌదామినినిగాని చూచియుండ లేదు. ఆతని కెట్టిసంశయమును గలుగలేదు. కాని, మాధవుఁడు నిత్యము నాతనికిఁ దప్పకుండ విషము నిచ్చుచునేయుండెను. తనగతి యీ విధముగా నున్నదని కాంతనాథుఁడు తాను ప్రేమించిన కన్యక కెఱింగింపలేను. కాంతనాథమాధవభాస్కరులును, కాంతనాథుని సేవకుఁడైన హనుమంతుఁడును పడవలో నవనగరమునకు బయలుదేరిరి. నేనును సౌదామినియు మఱియొకపడవలో బయలుదేరితిమి. చారుచం ద్రునిజంపుటకై వనజునిలలితపట్టణమునందే యుంచి వచ్చితిమి. కాంత నాథునియొద్ద మరకతమంజూషయుండెను. దానినాతఁడెప్పుడును దనయొద్దనేయుంచుకొని జాగరూకతతోఁ జూచుకొనుచుండెను. మాధవుఁడు కాంతనాథునకుఁ బ్రాణప్రియుఁడగు ముఖ్యమంత్రి యాయెను. నవనగరమునకు వచ్చినపిమ్మట వారొకగృహము నద్దెకుఁ

దీసికొనిరి. కాంతనాథుఁడు మాధవునిమూలమునఁ బ్రఫుల్లయొద్దకు వర్తమానమంపెను. తన్ను శీఘ్రముగాఁ బెండ్లిచేసుకొనవలయునని యామెను ప్రార్థించెను. అందులకామె యొప్పుకొనియెను.

అప్పుడు కాంతనాథునిశరీరమున శక్తి యేమియును లేదు. ఆతఁడు బలహీనుఁడై పోయెను. ఆనాఁడికిఁ గొన్ని గంటలకంటెఁ దానెక్కుడుకాలము జీవింపఁజాలనని యాతఁడు తెలిసికొనియెను. మాధవభాస్కరు లెక్కడకోపోయియున్న సమయమునఁ గాంతనాథుఁడు తన సేవకుఁడగు హనుమంతునిచేతికొకయుత్తరమును, మరికతమంజూషయు నిచ్చి యా ప్రఫుల్లయొద్దకుఁ బంపించెను. ఈసంగతి యాతఁడు గతించినపిమ్మట మాకుఁ దెలియవచ్చినది. ఆనాఁడు చీఁకటిపడెను. ఆతండంతదుర్బలుఁడై యున్నను మాధవభాస్కరులతో గుఱ్ఱపుబండిలోఁ బోయి ప్రఫుల్లను బెండ్లిచేసుకొనియెను. ఇంచుమించుగ నొంటిగంటకు లోపలనే ప్రఫుల్లతక్క నందఱును వెనుదిరిగివచ్చిరి. వచ్చునప్పుడు త్రోవలో బండియందే కాంతనాథుఁడు మరణించెను.

అంతవఱకు నేనును సౌదామినియు మఱియొకగృహమున నుంటిమి. అప్పుడు మమ్ములను మాధవభాస్కరులు తామున్న యింటికిఁ బిలిపించుకొనిరి. కాంతనాథునిశవము గృహమునకు వచ్చినప్పుడు మేమునక్కడకువచ్చితిమి—కాంతనాథునిదేహమప్పటికించుక వెచ్చగ నుండెను. నాడికూడ మిగులదుర్బరముగా నగపడుచుండెను. ఆ గృహమునకుదొడ్డివైపున లోతగుకాలువయొకటియుండెను. ఆకాలువ నుండి యెల్లప్పుడును నీరు ప్రవహించుచుండెను. కాంతనాథునిదేహము నందులోఁ బాఱవైచినచో నది సముద్రములోనికిఁ గొట్టుకొనిపోవునని భాస్కరుఁ డాలోచనఁజెప్పెను. ఆప్రకారముగనే యాతనిదేహము నా కాలువలోఁ బాఱవైచితిమి.”

ఆయుత్తరమునం దింకను దిలకసుందరి తానొనర్చిన యితర హత్యలతోఁబాటు వారణాలాలుని జంపువిషయమునఁ దాను మాట యిచ్చుటయు, తానాతని బ్రేమించునట్లుగ నటించి యాతని వలపించుటయు, తనతండ్రియగు పల్లవుని జంపుటయు, ఆతని శవమును బాఱవేయుటకై తాను మాధవభాస్కరుల నియోగించుటయు మొదలగు సంగతులు విశదముగ వ్రాసియుండెను.

వారణుని యుత్తరమున విశేషాంశము లేవియును లేవు. ఆతఁడు తానంతకుఁ బూర్వము చేసిన కార్యములనుగూర్చి వ్రాసి ముందెప్పుడైనఁ దనసోదరి యగపడినచోఁ దనయాస్తియంతయు నామెకుఁ జెందునట్లు చేయవలయునని విఠలమూర్తిని బ్రార్థించియుండెను.

నాగేశునివాఙ్మూలమున, వనజచంద్రుఁడు న్యాయమైన వారసుఁడని వచ్చినయుత్తరములు, ఇంక నితరసాధనములు నిప్పుడు విఠలుని ప్రయత్నములకుఁ జాల సాహాయ్యముగనుండెను. వానినన్నిటిని విఠలుఁడు జాగ్రతపెట్టి లలితపట్టణముననున్న పత్తేదారుని యుత్తరమునకై యెదురుచూచుచుండెను.

ఇంతలో వనజచంద్రుఁడు నవనగరమునకు వచ్చెనని విఠలునకుఁ దెలిసెను. అప్పు డాతనికిఁ గలిగినసంతోషమునకుఁ బారమే లేకుండెను.

విఠ : నటేశా ! ఇప్పు డేమిచెప్పెదవు ? నే నీనేరమును విడిచిపెట్టకుండ సాధించుట మేలైనదికాదా ? చూడుము ! ఈ వఱకు నా ప్రాణమున కేమియు నపాయము సంభవింపలేదుగదా ?

నటే : విఠలా ! ఈ మాత్రమునకే సంతోషింపకుము. ఆపాడుపెట్టె యింకను నీయొద్దనేయున్నది—ముందేమి జరుగనున్నదో యెవ్వరెఱుఁగు ? ఏమైననుసరే-ఆపెట్టెను నీవు నీయొద్దనుంచుకొనఁగూడదని నేను చెప్పుచున్నాను—

ఇట్లు మాట్లాడుచుండఁగా నొకసేవకుఁడు వచ్చి యొక తంతి వార్త నిచ్చెను. విఠలుఁడు దానినందుకొని విప్పి చూచి "ఓ విఠల మూర్తి! వనజచంద్రుఁడును, ఆతనిప్రియురాలును, సౌదామినీమాధవ భాస్కరులును, అక్కడనే చేరియున్నారు-చారుచంద్రుని హత్యా విషయమున నా ద్రోహులనందఱను బట్టి బంధింపవలయును. వారు విషప్రయోగము చేసి చారుచంద్రునిఁ జంపిరని చెప్పుటకుఁ దగిన నిదర్శనములు సిద్ధముగా నున్నవి-సుశీలుఁడు." అని చదివెను.

విఠలుఁ డత్యానందముతోఁ గుర్చీనుండి లేచి యిటునటు తిరుగుచు "ఇఁక మనము ముందున కడుగిడవచ్చును. ఇప్పుడీ నాటకమునకుఁ దుదియంకము ప్రారంభమైనది. ఆ దురాత్ములందఱును మన వలలోఁ జిక్కికొనిరి. నాకుఁ గావలసినవన్నియు సిద్ధముగా నున్నవి. ఇఁక వారినిఁబట్టి బంధించెదను," అనియెను.

నళే : ఎట్లు ?

విఠ : సౌదామిని జేపు చారుచంద్రుని మరణమునకై వైకుంఠ సమారాధనము చేయింపఁబోవుచున్నది-పదివిధములగు భక్ష్యములు సిద్ధముచేయించునఁట! ఈ పట్టణమునందున్న పెద్దమనుష్యులకందఱకును, ప్రఫుల్ల స్నేహితురాండ్రకును, ఆహ్వానపత్రికలను వ్రాయించి పంపించియున్నది-మేనమామనగు నాకును, పత్తేదారుడవగు నీకును మాత్ర మా విందున కాహ్వానపత్రిక రాదు. అక్కడకు గొప్ప యుద్యోగస్థు లనేకులు వచ్చెదరు. సామాన్యముగా వైకుంఠ సమారాధనమునం దట్టివారు భోజనమునకు వచ్చుటయరుదే-కాని, వారణలాలుని గృహమున నెట్టిసమారాధనము జరగినను, ఆ గృహ మర్యాద ననుసరించి పట్టణమునందలి గొప్పవారందఱును దప్పక విచ్చేయుదురు. ఇంతియె కాక ప్రఫుల్ల మహాగుణాఢ్య యనియు, సుశీల యనియు లోకమందఱు నెఱిఁగినవిషయమే-ఈ సమారాధన మామెయే చేయించుచున్నదని జనులు భావించుచున్నారు. కావున నందఱును వచ్చితీరుదురు.

నటే : అప్పుడు నీ వా దురాత్ములను బట్టి బంధించెదవా ?

విశ : అవును. అంతియెకాదు. మరణించినవారు మరల బ్రదికి వచ్చిరను నాశ్చర్య మా యతిథులకుఁ గలిగించి యా వ్యక్తులను వారికిఁ బ్రత్యక్షముగాఁ జూపించెదను. అప్పుడా పాపాత్ము లన్యాయముగా హత్యచేసిరని చెప్పి యా పెద్దమనుష్యులయెదుట నీసంగతుల నొప్పించెదను.

నటే : ఇది నాకుఁ జాలభయంకరముగా నగపడుచున్నది.

విశ : ఆ రంగస్థలమున నెట్లుజరుగునో యూహించుకొనుటకుఁ గూడ శరీరము వణఁకుచుండును—కానిమ్ము. నేను కొలఁదికాలములో మా యూరికిఁ బోయినచ్చెదను. నీవువారిని బంధించుటకుఁ దగిన సన్నాహములోనుండుము. అందులకుఁ గావలసిన యేర్పాటుల నన్నిటిని గావింపుము.

అనిచెప్పి పదునాఱేండ్లబాలునికంటెను జురుకుగనడచి రైలు స్టేషనునకుఁబోయి యక్కడనుండి విశలుఁడు తన జహాగీర్దారుగ్రామమున కేగెను.

నౌకాధ్యక్షుఁడగు పల్లవునకు సంపూర్ణారోగ్యము కలిగెను. ఆతఁడును, ప్రఫుల్లయు, విశలుఁడును, ఆనాఁడు తాలూకాగ్రామము నుండి విశలుని యింటికివచ్చిన యా నూతనతరుణుఁడును నత్యుల్లాసముతోఁ గాలక్షేపము చేయుచుండిరి. పల్లవునకు నా తరుణునకు విశేషమైత్రికలిగెను. అక్కడ వారు మొదట నొకరినొకరు చూచి కొన్నప్పుడుకూడఁ బరస్పరము క్రొత్తవారివలె నగపడలేదు. ఆ యువకుఁడు తనహృదయమును ప్రఫుల్ల యధీనముచేసివైచెను. ఆమె దానినెంతయో జాగరూకతతోఁ జూచుకొనుచుండెను.

విశలుఁ డక్కడనుండిపోయి చాలదినము లయ్యెను. ఆతని యొద్దనుండి విశేషాంశములెవ్వియైనఁ దెలిసికొననలయునని యా

మున్వరకును గౌతూహలముగానుండెను. భోజనములైనపిమ్మట విఠలుఁడు వారందఱితోడ నొకగదిలోఁ గూర్చుండి జరగినసంగతులతోఁ బాటు తిలకసుందరీవారణుల యాత్మహత్యలనుగూడ వివరముగఁ దెలియఁజేసెను. పిమ్మట "రేపు మీరందఱును నవనగరమునకు రావలయును. అక్కడ నరేశుఁడు చెప్పినచొప్పున నడచుకొన వలసియున్నది. నేనెప్పటివలె వాగీశునివేషముతోఁబోయి వారి యింటి యొద్దనుండెదను. నరేశుఁడు మిమ్ముల నక్కడకుఁ దీసికొనివచ్చును. సమయమువచ్చినప్పుడు మీ రెవ్వరైనదియు నేను ప్రకటించెదను" అనిచెప్పెను.

ప్రఫుల్ల తనసహోదరుఁడగు వారణలాలుని దుర్మరణమునకై చాలదుఃఖించెను. పల్లవుఁడు తనపెంపుడుకూఁతురు మరణమును గూర్చి విన్నంతనే "జగదీశ్వరుఁ డింతవఱకు నన్ననుగ్రహించినాఁడు. ఆ పాపాత్మురాలి నీ లోకమునుండి తీసికొనిపోయి నా హృదయమునకు నెమ్మదిగూర్చినాఁడు—" అని సంతోషించుచుఁ బరమాత్మున కనేకవందనముల నాచరించెను. విఠలుఁడు చెప్పుచున్నదంతయు నా తరుణుఁడు శాంతభావముతో వినుచుండెను. విఠలుఁ డాయువకుని పేరు కులచంద్రుఁడని యీవఱ కందఱియెదుటను జెప్పుచున్నాఁడను సంగతి మా పాఠకు లెఱింగియేయున్నారు. ఇప్పు డాకులచంద్రుఁడు విఠలుని చేతులను బట్టుకొని "అయ్యా! నీవు మా కొఱకింతకష్టపడి చేసిన యీ ఘనకార్యమునకు — ఈ యుపకారమునకు మేమెన్ని జన్మములు మీ సేవకులమైనను నీ ఋణముతీరదు" అనియెను.

విఠ : మీ రేమియు నాకీయనక్కఱలేదు. మీ కృతజ్ఞతయు, అన్యాయమునశించి న్యాయమును బాలింపఁగలిగితినను నా విశ్వాసమును—ఈ రెండును నాకుఁ దృప్తియను నమూల్యబహుమానము నీయఁగలవు—నాకంతకంటె నేమికావలయును!

ప్రఫు : విఠలా ! నేను నా జనకునెఱుంగను. నీవే నా జన కుఁడవు——

విఠ : బిడ్డా ! అట్లేకానిమ్ము. ఇదివఱకు మీ మేనమామ వేషమును ధరించియుంటిని. ఇప్పుడు నీ జనకునిగానలె ననుచున్నావా ?

అని చెప్పి నవ్వుచు విఠలుఁడామెను సంతోషపఱచెను. పిమ్మట "నేను ముందుగ నవనగరమునకుఁబోయెదను. మీరందఱును నా కార్యాలయమునకుఁబోయి నేనుచెప్పినట్లు నడచుకొనుఁడు" అని చెప్పెను.

విఠలుఁడు నవనగరమునకు బయలుదేరిపోయెను. ప్రఫుల్ల శనసోదరుని జ్ఞప్తికిఁదెచ్చుకొని మగల దుఃఖింపసాగెను. అప్పుడు కులచంద్రుఁడామెనూఱడించి యామెకు సంతోషముగనుండు మాటలను జెప్పసాగెను.

ఇరువదినాలుగవ ప్రకరణము

సౌదామిని——చారుచంద్రుని మరణమునకై —— కాదు. కాదు, వనజచంద్రుఁడు లలితపట్టణమునుండి వచ్చినందులకై యేర్పఱచిన సంతర్పణమే యిదియని నిశ్చయముగఁ జెప్పవచ్చును. ఇదియే యామె హృదయాశయము. సమారాధనము చేయుదినము బహునిర్మలముగానుండెను——నిశ్చయముగ నది సుదినమే——

విఠలుఁడు సరియైనవేళకుఁ బిడుగువలె నక్కడకు వాగీశుని వేషముతోవచ్చి వ్రాలెను. అతని ముఖమునుజూచినతోడనే మాధవ భాస్కరుల కనిర్వచనీయమగు సంతాపముదయించెను——అనుకొనుట కును, అనుభవించుటకును వలనుగాని యాతన——వాగీశుని మొగము చూచుటతోడనే వారలకింత కష్టమెందులకో ? సౌదామినీ మాధవులు వచ్చి వాగీశునిఁ గపటోపచారములచే సంతసింపజేసిరి. పిమ్మట మాధవుఁ డొకపరిచారకునిఁజూచి మాటాడుచుండుటను విఠలుఁడు కనిపెట్టెను. ఆ పరిచారకుఁడు తమిళదేశస్థుఁడు.

మాధవుఁ డాతనిచెవిలో రహస్యముగా నేమియోచెప్పి యొక కాగితపుఁబొట్లము నాతనిచేతికిచ్చి తాను మఱియొక గదిలోనికి వెడలిపోయెను. విఠలుఁడు పుణ్యవశమున నా రహస్యమును గనిపెట్టెను. పరిచారకుఁ డాకాగితపుఁబొట్లములోని పొడినిదీసి కొంచెము నీటితోఁ జేర్చి యొకగిన్నెలోఁబోసి కలుపుచుండుటను వంటయింటి గవాక్షము గుండ కనుఁగొని యెవ్వరికో విషప్రయోగము జరుగుచున్నదని విఠలుఁడు గ్రహించెను. దీని నెవ్వరికిచ్చెదరో చూడవలయునని యోజించుచుండఁగనే యా పరిచారకుఁడువచ్చి "స్వామీ! ఎండలో నలసివచ్చినారు. చల్లని యీ పానకమును గ్రహింపుఁడు" అనియెను.

విఠ : ఓరీ! తమిళా! నీ దుర్విద్య నాకుఁ దెలియును. నాయొద్ద నీకుయుక్తులుసాగునా?

మేధావియగు నా తమిళుఁడు కొంతకాలము విఠలునియొద్దఁ బరిచారకుఁడై యుండుటచేత నా కంఠస్వరమును వినినంతనే చేతిలోని గిన్నె నక్కడనే యెత్తివైచి "అయ్యో! ఇంకేమిగతి! ఈతఁడు విఠలమూర్తి!" అని యేడ్చుచుఁ బరువెత్తసాగెను.

విఠ : ఓరీ! ఎక్కడకుఁబోయెదవు? నిలువుము. నీవు నావెను వెంటనేరావలయును.

తమి : అయ్యో! నన్నేమిచేసెదవో?

విఠ : రమ్ము. ఒకచోటికిఁ బోవలసియున్నది. రమ్ము.

తమి : నే నాపెద్దమనుష్యునితో నొకనిమిషము మాటాడి రావచ్చునా?

విఠ : ఎవ్వరితోడను మాటాడఁగూడదు.

తమి : మీ యాజ్ఞాప్రకారమె వచ్చెదను.

విఠలుఁడు పెరటిగుమ్మమునొద్దనుండి వానిని దీసికొనిపోయి యొకయుద్యోగస్థున కొప్పగించి జాగ్రత్తగఁ జూచుచుండుమని చెప్పెను.

నటేశుఁడు శ్లాఘాపాత్రముగ నన్నియు నేర్పాటుగావించెను. గృహమునకు లోపలను, వెలుపలను, అధికారులు భోజనమునకు వచ్చిన యతిథులవలె వేషములను వైచుకొని నిండియుండుటచే నా ద్రోహులలో నొక్కరైనను తప్పించుకొనిపోవుట కవకాశము లేకుండ నుండెను. విందునకు వచ్చువారందఱును మనోహరములగు వస్త్రాలంకారములతోఁ సంతతందములుగ నా గృహమునకు వచ్చుచుండిరి.

సౌదామినియు మెఱపుతీఁగవలె నటునిటు తిరుగుచు "అత్త మీఁదఁ గన్ను-అంగడిమీఁదఁజూపు" అనునామెతగఁ బురుషులపై గటాక్షమాలికలఁ బ్రసరింపఁజేయుచుండెను: స్త్రీలతోఁ దియ్యగ మాటాడుచుండెను; మాధవభాస్కరుల రహస్యాలోచనములకుఁ జెవియొగ్గుచుండెను. ఈ విధముగ నామె సమ్మోహనాస్త్రమువలె నాయింటఁ గ్రుమ్మఱుచుండెను. ఇఁక నొకగడియలోఁ దమగతి యేమి కానున్నదోయని యా మువ్వురిలో నొక్కరును దలంపనేరరైరి.

అతిథులందఱును వచ్చినపిమ్మట నటేశుఁడు విఠలున కొక చీటిమూలమున "రావలసినవారందఱును వచ్చిరి. మరకతమంజూషతో సాక్షినిదర్శనములు సిద్ధముగానున్నవి" అని తెలియఁజేసెను. విఠలుఁ డాచీటిని దెచ్చినవానినిజూచి "అయ్యా! ప్రతిద్వారమునందును బలమైన కావలినుంచవలయుననియు, నేను వర్తమానమంపిన తోడనే యా జనులను లోపలకుఁ దీసికొనిరావలయుననియు నటేశునితోఁ జెప్పుము." అని మరలఁ బ్రత్యుత్తరమునంపెను.

విఠలుఁడు వెనుకవైపుగదియందు శిలావిగ్రహమువలె నిశ్చలుఁడై నిలుచుండి నటేశుని యుత్తరమునకై నిరీక్షించుచుండెను. ఆ చీటికూడవచ్చెను. వెలుపలఁ బ్రఫుల్లమొదలగువార లంగరక్షకులతో నుండిరని విఠలునకుఁ దెలియవచ్చెను. విఠలుఁడు తనకృత్రిమవేషమునకై గట్టుకొనియున్న గడ్డముమొదలగువానిని దీసివైచి ద్వారము

నై పునకుఁదిరిగి చేసన్నఁజేసి ప్రఫుల్లనుబిలిచెను. ప్రఫుల్ల తనతో నున్న జనులతో లోపలఁ బ్రవేశించెను. అప్పుడు విశాలుఁడు నావికో నడిమిమహాలునకుఁ బోయి నిలుచుండి సింహగంభీరగర్జనములతో "మహాత్ములరగు నో స్త్రీపురుషులారా! ఇప్పుడు మీరు మహా సాహసికప్రవర్తకులును, నరహత్యాపాతకులునగు దొంగలగుంపునకుఁ జిక్కుకొంటిరి. ఇదిగో! చూడుఁడు! మీ సామ్రాజ్ఞయైనచో లలిత పట్టణాధనికుఁడగు చారుచంద్రుని కూరసుకుమారుని, నతని ధర్మపత్నిని మీకుఁ జూపించెదను—" అనియెను.

ఆ మాటనాలకించి విందునకు వచ్చినవారందఱు నాశ్చర్యపడ సాగిరి! "మరణించిన కాంతనాథుఁడు మరల బ్రదికి వచ్చుట యెట్లు? ఈ గృహమున విందుచేయుచున్న దాతని ధర్మపత్ని కాదా!" యని వారు పలుతెఱంగుల మాటాడుకొనసాగిరి. అప్పటి స్థితిగతులను వర్ణించి వ్రాయుట యెట్టివారికినసాధ్యమే. సౌదామినికూడఁ దన పోలికనేయున్న స్త్రీవ్యక్తినిజూచెను. వనజచంద్రమాధవభాస్కరులు కూడ నా పురుషమూర్తులను, స్త్రీమూర్తినిజూచి కాతరస్వరముతో "అయ్యో! భగవానుఁడా! విశాలుఁడు చావనేలేదా? కాంతనాథుఁడు మరణింపనేలేదా? ప్రఫుల్ల యెక్కడనుండి వచ్చినది?" అని నిట్టూర్పులువిడువసాగిరి.

వారూహించినది సత్యమే. కాంతనాథుఁడు మరణింపలేదు. ఆ పాపాత్ము లాతని దేహమును గాలువలోఁ బాఱవైచిరిగదా! అప్పు డా దేహము కాలువనుండి సముద్రములోనికిఁ గొట్టుకొనిపోయెను. ఆ సమయమునకు సరిగ శ్రీమతీనౌకాధ్యక్షుఁడగు పల్లవుఁ డొడ్డునుండి యొకపడవలోఁ దననౌకయొద్దకుఁ బోవుచుండెను. అతఁ డాకళేబరమును జూచి దానిని తన పడవనిండికెత్తుకొనియెను. అప్పు డా దేహమునం దింకను బ్రాణవాయు వతిసూక్ష్మముగా సంచరించుచున్నదని యాతఁడు కనిపెట్టెను. పల్లవుఁ డనేకవిధములగు విషములను,

వానికిఁ దగిన ప్రతీకారములను బాగుగ నెఱింగినవాఁడగుట, విష ప్రయోగముచేత సీతఁ డిట్లయియుండునని యూహించి, యందుల కనుకూలచికిత్సలను గావించెను. ఆ చికిత్సచేతఁ గాంతనాథుని శరీరము నందలి ప్రాణాగ్ని మరలఁ బురికొని ప్రజ్వలింప నారంభించెను. పల్లవుఁ డప్పుడు తనశ్రమ సార్థకమైనదని మిగుల సంతోషమునందెను. కాంతనాథునకు మాటాడుశక్తి వచ్చిన పిమ్మట నాతఁడు తన చరిత్రమునంతయుఁ బల్లవునకు సవిస్తరముగ వినిపించెను. పల్లవుఁ డాతనిఁ జారుచంద్రుని కుమారునిగఁ దెలిసికొనినపిమ్మట మఱియు విశేషానందము నొందెను.

కాంతనాథుఁడింకను దుర్బలుఁడై యుండెను. అతఁడు పల్లవునిఁ జూచి "నీవు నవనగరమ్మునందలి సుప్రసిద్ధాపరాధ రహస్యపరిశోధకుఁ డగు విఠలునియొద్దకుఁబోయి యీ సంగతులను జెప్పవలయును. నా ప్రాణేశ్వరియగు ప్రఫుల్లను, నామరకతమంజూషను జాగరూకతతోఁ జూచుచుండవలయుననియు, ఈ స్థిర్యాదు విచారణలోనికి వచ్చుటకుఁ దగిన సాధనసంపత్తిని సేకరింపవలయుననియు నామారుగ నాతనిఁ బ్రార్థింపుము" అని వేడికొనియెను.

పల్లవునిమూలమునఁ దెలిసికొనిన యీ రహస్యమును విఠలుఁ డింటివారికు నలేశునకుఁగూడ దెలుపక గోప్యముగానుంచెను. నేఁడు ప్రత్యక్షముగ నీతడే కాంతనాథుఁడని యందఱకు జూపించిన పిమ్మట నీ రహస్యమును వెల్లడించెను.

ఆనాటిసాయంకాల మరణ్యామధ్యమున విఠలుఁడుచూచిన తరుణుఁడే కాంతనాథుఁడు. అంతకుబూర్వ మాతనిని విఠలుఁ డప్పుడును జూచియుండలేదు. ప్రఫుల్ల విఠలుని సంరక్షణమున సురక్షితరాలైయుండుటను గాంతనాథుఁడు రహస్యముగా దెలిసికొని యొకనాఁడు విఠలుఁడు లేనున్నప్పు డాపల్లెకుబోయి ప్రఫుల్లనుజూచి జరిగినసమాచారమంతయు నామె కెఱింగించెను. పతి బ్రదికి

యున్నందులకుఁ బరమానందమునందుచుఁ బ్రఫుల్ల తనసౌభాగ్యమును గొనియాడుకొనసాగెను. ఈ రహస్యము విఠలునకుఁ దెలుపఁగూడదని యా దంపతులు నిశ్చయించుకొనిరి. సూక్ష్మగ్రాహియగు విఠలుఁ డీరహస్యమునుగూడ నిమిషములో భేదింపఁగలిగెను. విఠలుఁ డాయువకునకును బ్రఫుల్లకును బరిచయముసేయుసందర్భమునఁ బ్రఫుల్లతో "ఈతఁడు కులచంద్రుఁడ" ని చెప్పియుండెనుగాదా! అందుచే నాతని కాయువకుఁ డెవ్వరైనదియుఁ దెలియదనియు, అది తమకుఁ బ్రతిబంధకముకాదనియుఁ బ్రఫుల్ల భ్రాంతినందియుండెను. కాంతనాథుఁడు తనజనకుని దుర్మరణమునువిని మిగులవిచారించెను.

ప్రఫుల్లా కాంతనాథులకును, విఠలునకును వెనుకనిలుచుండి యున్న పల్లవుని, శృంఖలాబద్ధుఁడై యొకయుద్యోగస్థునివశమునం దున్న నాగేశుని, నాపాపాత్ములు చూచిరోయేమో! అప్పుడామాధవ ప్రభృతులు పాఱిపోవుటకై ప్రయత్నించిరి. కాని, వారు నిలిచియున్న స్థలమునుండి యడుగునకొక్కఁడువంతున నెండఁలో యారక్షకులు, శృంఖలములఁ జేతఁబట్టుకొని కాచియుండిరి. ఇఁక నాపాపాత్ము లెక్కడకుఁ బాఱిపోఁగలరు?

విఠలుఁడు స్వయముగ నినుపసంకెలలను దీసికొని వనజచంద్రుని యొద్దకుఁబోయి యాతనిని బంధింపఁబోయెను. అప్పుడాతఁడు కాతర స్వరమున "ఇదియేమిషని?" అనియెను.

విఠ : ఏమనుచున్నావు? నీవు చారుచంద్రుని హత్యగావించి నందులకై నేను నిన్ను బంధించుచున్నాఁడను.

అనిచెప్పి యాతని శృంఖలాబద్ధునిగావించెను. మాధవభాస్కరులకుఁగూడ నట్టిమర్యాదయేజరిగెను. విఠలుఁడు వారెనిఁజూచి తిరస్కార భావముతో "మీరు నరహత్యామహాకార్యములలో నీమెకు సహాయులుగానుంటిరి. అదియేకాదు—కాంతనాథుని సేవకుఁడగు హనుమంతుని జంపితిరి. అందులకై మిమ్ము బంధించితిని. ఈ మహాపాతకము మి మ్మురిశిక్షకు గుఱిచేసితీరును" అనెను.

సౌదామిని ధైర్యముతో నిలిచియుండెను. ధైర్యమునఁ బురుషులకంటె నామె యేమేలు చేయిగానుండెను. విఠలుఁడు మాటాడుచున్నప్పుడామె తనవిలక్షణభావమునగనఁబఱచి, మందహాసము చేయుచుఁ గేవలము ప్రసన్నతనే ప్రకటించుచుండెను. విఠలుఁడూరకున్న పిమ్మట సౌదామిని జనమండలిపై పునకుఁదిరిగి ముక్తకంఠయై "నేనొక సహాఫలాపేక్షకుఁ లోఁబడి యీ కార్యమును జేసితిని. కాని, యిదెచెప్పిపోయినది. ఇప్పుడెట్టిశిక్షకైనను సిద్ధముగానుంటిని" అనియెను.

ఆ బందాకోగులనందఱను వెలుపలకుఁదీసికొనిపోయిరి. పిమ్మట విఠలుఁడు నటేశునిఁజూచి "అయ్యా! ఆ మరకతమంజూష నందఱి యెదుటికిని దెచ్చిచూపుము" అనియెను.

నటేశుఁడు గడగడవడఁకుచు, నొక కట్టుపెట్టెనక్కడకుఁ దెచ్చి దానితాళంను దీసి లోపలున్న యీ మరకతమంజూషను బైకిఁదీసెను.

విఠ : ఇప్పుడు చారుచంద్రుని కౌరసకుమారుఁడగు కాంతనాథుఁడీమహాద్భుతపేటికను దెఱచును. అందఱును జూడుఁడు! దీనిలో నేదోరహస్యమున్నదని చాలఁగాలమునుండి యొకప్రతీతికలదు. ఇప్పుడు మనము పరీక్షింపవచ్చును.

అని చెప్పి విఠలుఁడా పేటికావృత్తాంతమంతయు సామగ్రముగ నా మహాజనుల కెఱింగించెను. మఱియు నొకనాఁడు తామా పెట్టెను దెఱచుటకుఁ బ్రయత్నించినప్పుడు చూచిన సుస్మృత విషయములను గూడ వారికిఁ దెలియఁజేసెను.

కాంతనాథుఁడా పెట్టెను దెఱచుటకై సమీపించెను. అప్పుడు ప్రఫుల్ల గడగడవడఁకుచు నాతని వెనుకనే నిలుచుండెను. ఆతఁడా పెట్టెకుఁబైమూఁతను దెఱచెను. ఆ మంజూషకన్నివైపులనుండియుఁ బొగలెగయసాగెను. అందఱు నిశ్శబ్దముగా దానిచుట్టును నిలుచుండి చూచుచుండిరి. స్పష్టముగా నీక్రిందియక్షరములు వారికగపడియెను. "ఇప్పుడీపరమరహస్యము బయటఁబడినది!"

ఆయుత్తరక్షణముననే పొగనిలిచిపోయెను. ఆ పేటిక పగిలి ముక్కముక్కలై క్రిందఁబడిపోయెను. దానిలో నొకయుక్కుపెట్టె యుండెను. కాంతనాథుఁ డాపెట్టెనుగూడఁ దెఱచెను. దానిలో నొకనైపుణ హస్తాక్షరసమన్వితమగునొకపత్రమును మఱియొకనైపుణ ననర్ఘరత్నఘులు నుండెను. ఆ పత్రమునందు "సత్యమేనిత్యము. అన్యాయమే యపాయము" అని వ్రాయఁబడియుండెను

ఆ పెట్టెముక్కలనన్నిటినేర్చి పరీక్షించినవాఁడుగా నదిసర్వోత్కృష్టమగు మరకతమణిచే నిర్మింపఁబడినట్లగపడియెను. కాంతనాథుఁ డామరకతఖండములనన్నిటిని దీసికొని యాయుక్కుపెట్టెలో భద్ర పఱచెను. లోపలనున్న యా దివ్యరత్నములలో మూఁడింటిని దీసి పల్లవవితలనకీశులకిచ్చి మిగిలినవానిని బ్రఫుల్లకిచ్చివైచెను. ఆమె వానిని బ్రణామపూర్వకముగ నందుకొనియెను.

విందునకువచ్చినవారందఱును దగుసత్కారములనంది సంతోషపూర్వకముగఁ దమతమ గృహమునకుఁబోయిరి. తిలకసుందరీ వారణులప్రేతములకుఁదగిన విధులనొనరించుటకును, వారణునియుత్తరక్రియలకును వితలుఁడు తగినయేర్పాటులనుగావించెను. ఆ నేరములను గూర్చి నవనగరన్యాయస్థానమున విచారణము జరగెను.

కాంతనాథుని సేవకుఁడగు హనుమంతునిజంపిన నేరమునకై మాధవభాస్కరుల కిరువురకు మరణదండనము విధింపఁబడియెను. సౌదామినీనాగేశుల కామరణాంతము కారాగృహవాసశిక్ష యయ్యెను. వనజచంద్రుని నేరమును విచారించుటకై యాతనిని లలితపట్టణమునకుఁ దీసికొనిపోయిరి. ఆ పుణ్యభూమియందు దిదివఱకెవ్వరును బితృవధా మహాఘమునకు లోఁబడినవారు లేనికారణమున నీఘోరవృత్తాంతము వినినతోడనే జనులలో హాహాకారముప్పుట్టెను. అందఱును గన్నుల నీరునించిరి. వనజచంద్రునకుఁగూడ నురిశిక్షయయ్యెను. అంతటితోఁ బ్రజలుశాంతాత్ములైరి.

ఈ భయంకరనాటకమునం దుపపాత్రములైయున్న వారిలో సింగాలసుందరుఁడు పలాయనసూత్రమును బఠించెను. నళిని

నిరాతంకముగా జీవించుచుండెను. మిగిలినవారు నిర్భయముగఁ దమ తమదుర్వ్యాపారములను సాగించుకొనుచునేయుండిరి.

ప్రఫుల్లాకాంతనాథులు క్రమముగ బంధుమరణదుఃఖశాంతికిని, పరలోకమునందు వారికిసద్గతికలుగుటకును తీర్థయాత్రలను గావించు టకై, కాశి, ప్రయాగ, గయ, మథుర, గోకులబృందావనము, బదరీ నారాయణము మొదలగు నుత్తర దేశపుణ్యక్షేత్రములను, గోకర్ణము, జగ న్నాథము, నాసిక, కంచి రామేశ్వరము, అనంతశయనము మొదలగు దక్షిణదేశ పుణ్యక్షేత్రములను దిరుగుచు నందందుఁజేయవలసిన పుణ్య కార్యములను జేసికొని శాంతచిత్తులై గృహమునకువచ్చిరి. ఈ తీర్థ యాత్రలలోఁ గాంతనాథుఁడు తనతల్లినిగూడఁ దీసికొనిపోయెను.

కాంతనాథునకు లలితపట్టణముకంటె నవనగరమే వాసయోగ్య ముగా నగపడుటచే నాతఁడు తనపిత్రార్జితమైన యాస్తినంతను జూచు చుండుటకుఁ దగినవారిని నియమించి తానునవనగరమునందే వాసము చేయుచుండెను. అప్పుడప్పుడు లలితపట్టణమునకుఁబోయి వచ్చుచుండెను.

పల్లవుఁడు శ్రీమతియనునౌకమీఁదఁ దన ముఖ్యబంధువుల నియమించి, యికముందుఁ దాను సముద్రయానముచేయుటనుమాని విఠలమూర్తి జహాగీరుగ్రామమునఁ గొంతభూమిని సంపాదించుకొని యక్కడనే సుఖముగా వాసముచేయుచుండెను.

నటేశవిఠలులు తమపత్తేదారుపనిని మానుకొని యా జహాగీరు గ్రామమునకు బోయి శాంతిసామ్రాజ్యమనుభవించుచుండిరి.

ఇంతజరగినను, విఠలుఁడు తన సాహసచరిత్రమునుగూర్చి యెప్పుడును డంబముగ మాటాడుకొనలేదు. ఒకవేళ నెవ్వరైనవచ్చి యుద్దేశపూర్వకముగఁ దన్నడిగినప్పుడాతఁడు గాంతనాథుని పున రుజ్జీవనము, మరకతమంజూషామాహాత్మ్యము మొదలగునవి మాత్రమే చెప్పి వారికి వినోదమును గలిగించుచుండెను.

స మా ప్త ము.

శ్రీ [illegible]శ్వరి ప్రెస్, రాజమండ్రి—1958